Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

I. H. S.

Siglo 16 Año 1524 Catalogus hæreticorum a

F. Bernardo Lutzenburgo. Parisiis, apud Joannem Parvum. Impr.

per Petrum Vidovæum.

(Archivo de Loyola).

Universidad de Deusto
Biblioteca

CATALOGVS

HAERETICORVM, OMNIVM PE-
ne, qui ad hæc vsque tempora passim literarum monu-
mentis proditi sunt, illorum nomina, errores, & tẽpora
quibus vixerunt ostẽdens, a F. Bernardo Lutzenburgo
sacrarũ literarũ ꝓfessore, Ordinis Prędicatorii, cõscri-
ptus, in cuius calce & de Lutero nonnihil deprehendes.

Aeditio tertia, cæteris multo emaculatior
& locupletior, mox aucta & excusa.

BIBLIOTECA COLLEGII LOJOLAEI SOCIETATIS JESU
IHS

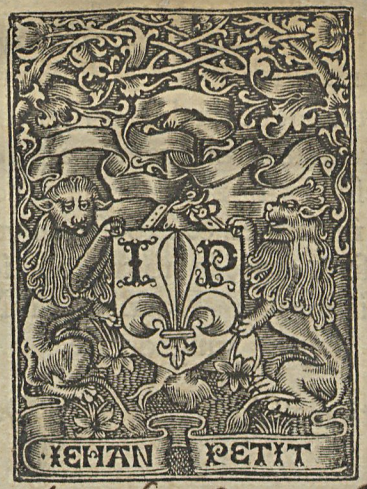

Es del Gl.º R.l de Loyola, y su Librería.

¶ PARISIIS Apud Ioannem Paruum via Iacobæa
sub insigni Lilii. An. Do. M. D. XXIIII.

¶ Extraict des Regiſtres de parlement.

Veu par la Court la requeſte preſentee a icelle, par Iehan Petit, libraire iure de luniuerſite de Paris, par laquelle il requeroit luy eſtre permis faire imprimer & expoſer en vente, vng petit liure appelle Catalogus hæreticorum. Et que defenſes fuſſent faictes a tous aultres imprimeurs, imprimer ne vẽdre icelluy liure iuſques a deux ans, aultres que ceulx dudict Petit, affin quil ſe puiſſe recouurer des fraiz quil luy a conuenu faire a le faire imprimer. La court a permis & permect audict Petit, libraire, imprimer & expoſer en vente a priz raiſonnable icelluy liure. Et faict defenſes a tous aultres libraires, dimprimer & expoſer en vente aultres que ceulx dudict Petit, libraire, iuſques a deux ans prochainnemẽt venans, affin quil ſe puiſſe recouurer de ſeſdictz fraiz. Sur peine de confiſcation diceulx liures imprimez, & expoſer en vente cõtre leſdictes defenſes & damẽde arbitraire. Faict en parlemẽt le vingtneufieſme iour Dauril. Lan Mil cinq cens vingt quatre.

Collation eſt faicte. De Veignolles.

¶ Reuerendiſſimo in Chriſto patri Illuſtriſſimo. D. Hermanno de vveda, ſanctę eccleſię Colonien. archiepiſcopo, ſacri Imperii Ro. per Italiam archicancellario, Principi electori, vveſtphalię & Angarię duci &c. F. Bernardus de Lutzenburgo, humilis Artiũ & ſacræ Theologiæ profeſſor, Ordinis Prædicatorum, perpetuam ſalutem.

Eneroſis innaſci animis crediderim præſul illuſtriſſ. ingenuę eruditionis amorem, id fœcunda prouidente, ni fallor, natura, quæ aliorum rectores ad ſublimis ſapientiæ munia prouehit maturius, & prę claris ingenii dotibus locupletat, quos mobili vulgo congenita quadam (vt ita dicam) prę eſſe ſtatuit induſtria. Videas interim non modo ſacrifícos Chriſtiani gregis duces diuinæ philoſophiæ capi ſuauitate, verumetiam reges & principes alioqui bellicoſos, quorum nonnulli in caſtrorum tumultibus nonnihil temporis ſuffurati, muſis inuigilaſſe leguntur. Alexander ille Macedo, qui per diem cruentam vibrabat haſtam, noctu Homeri perluſtrans Iliada, ipſam dormiturus ſub puluinari retentauit. Proinde ſi Plutarcho fides eſt habenda, Demetrius Phaleræus Ptolemęum Philadelphum Aegyptiorum regem admonuit, vt libros in quibus boni regis officia & clariſſimorum virorum geſta, ſcripta erant, nunquam e manibus dimitteret. Num ergo torpere decet otio dominicę cuſtodes vineæ, quibus oues illæ creditæ ſunt atque commiſſę, quas humani aſſertor generis ſuo mercatus eſt ſanguine? Paſtores olim quibus diuini verbi mirabilis illuxit incarnatio, non ſopitos, ſed vigilãtes inuenerunt angeli. Lupus gregem circuit, quærens quã rapiat ouẽ, & paſtor dormitat? Tu quidẽ Colon. eccl'ię pontifex, peruigil gregis tui paſtor, viros doctos ac probos, vti debes, amas, honoras, obſeruas, & larga pſequeris bñficentia, quo nõ videaris degñare abauita nobilitate. Illa pfecto vera eſt nobilitas, q̃ ſcientiarũ adauget officinas, q̃ virtutũ cultores ãplectit, q̃ ſtudioſos i diuia lege fouet, ac dignis exhilarat ſtipẽdiis. In excelſa o paſtor aiarũ cõſtitutus es ſpecu-

a, castam oculorum per tui pecoris circuitum gira aciem, & si quos conspicatus fueris lupos, persequere, comprehende, perde, nec cessa ueris donec deficiant. Primęua nascentis ecclesię tempestate, feroces beluæ proceres Christianæ religionis perfidiæ armis delere conati sunt, at frustra, sapientia siquidem vicit malitiam, Christus mundū, & vanitatis vmbras, syncera veritas. Surrexerunt hęretici ambitionis spiritu tumidi, diuinæ scripturæ verba non sensum (quem solis Deus reuelat paruulis) meditantes, sed perierunt in insipientia sua. Vbi Sabellius confusor? vbi diuisor Arrius? vbi apostata Iulianus? vbi dormitor Vigilantius? vbi denique Manichæus mali plastę excogitator. Absorpti sunt iuncti petrę sapientes in oculis suis, qui veritatis dum nollent esse discipuli, facti sunt angeli tenebrarum. Cæteri postquam illa interiere monstra, nouus atri ditis ortus est apostolus, tam impudens quam temerarius, quem tertiam stellarum partē vereor alicubi in suam traxisse vesaniam, qui prædicat libertatem vt a Christi Opt. Max. eximatur seruitute, qui errorum infelix loliū simplicibus fidelium inserit pectoribus, cui quisque pastor prudēter occurrere debet, ne inficiantur. ii. de quorum salute districto iudici redditurus est rationem. Immundus ille Lutherus est, qui circa cæli cardines perambulat & seipsum ignorat, qui suiipsius immemor, cę lum terræ miscens, se totum gaudet cōmouere orbem. Nec desunt qui eius indoctæ doctrinæ quasi nouo euāgelistæ, prurientes accōmodant aures, immo & animas illo duce in tartara præcipitandas. Tu ergo, antistes vigilantissime, tuam custodi atque tuere vineam, feras abige beluas, vt insontes agni defensore agno dei perseuerent illęsi. Demum ne arguar desidiæ & absconditi talenti, hæreticorum errores in vnum collegi volumen, quod tuæ censui dedicare dignitati, cum te sciam domus nostrę Colonien ac fratrum Prædicatorū omnium tutorem pręcipuum, nedum sacræ scripturæ protectorem acerrimum. Hoc xeniolum haud aspernetur oro tua reuerendissima paternitas, atque eo suscipiat quo profectum est animo, ac dum per otium licuerit legat, inuentura quibus ab exordio nascētis ecclesiæ, nauicula Petri iactata sit procellis & fluctibus vndique agitata, sed mergi valuit nunquam, quam Christus gubernator ascēdit, qui imperat ventis & mari, & ingens sequitur tranquillitas.

Veritas quippe super omnia victrix, ad tēpus
quidem premi, sed opprimi, aut perimi ne
quit vnquā. Tua celsitudo seruetur
incolumis a Iesu Christo.

Coloniæ. M. D. xxii.

¶ Quam ob causam hęreses sint exortæ. Caput. I.

VBintroierunt homines quidam, qui, olim præscripti erant in hoc iudicium, inquit Sanctus Thaddæus apostolus, contra fidei corruptores scribens. Licet enim sancta ecclesia per omnia ab initio floreret, non tamē pertulit inimicus ex inuidia sic iam eleuatam atque splendentem valde, sed malitiose mouere cœpit consilia, contendens ecclesiam a domino & vniuersorum creatore submergere, videbat etiam paganorum errorem iam fuisse manifestatum, deprehensaque vana dęmonum machinamenta, & creaturam a pluribus iam non adorari, sed creatori hymnos decenter offerri. Ea gratia iam non palam contra dominum & saluatorem nostrum excitabat bellum, sed viros inueniens, Christianos quidem se vocabulo profitentes, sed amore honoris & vanæ gloriæ seductos, quibus tā quam organis suæ machinatiōis vsus, plurimos ad pristinum reduxit errorem. Hinc doctor gentium ad Galatas. 2. ait. Propter superintroductos falsos fratres, qui subintroierūt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo, vt nos in seruitutem redigerent. Augustinus. xviii. de ciui. dei. Videns diabolus templa dæmonum deseri & ad nomen libertatis mediatoris currere genus humanum, hæreticos mouit, qui sub vocabulo Christiano doctrinæ resisterent Christianę, quasi possent indifferenter sine vlla correptione haberi in ciuitate dei, sicut ciuitas confusionis habuit philosophos inter se diuersa & aduersa sentientes. Subintroducti sanæ hæretici a diabolo fuerunt, quod enim ille per se non poterat, hoc per falsos fratres moliebatur, quos fraudulenter sub specie religionis, & titulo fidei immiserat, vt fidem veram impugnarent, permittente hoc deo, pter electorum suorum vtilitatem, quiviſa vtilitate & pœna hęreticorū, gratias agant quod nō sint sic permissi errare. Obsidet enim doctrinam catholicam oppugnatio contradicentium, vt fides nostra non otio torpeat, sed vt cohors malignantium eliminetur. Et secundum Augustinum de vera reli. Hæretici multum prosunt, nō verum dicendo, quod nesciunt, sed ad verum quęrendum spirituales catholicos exercendo, teste apostolo, qui inquit Corinthiis. Oportet hæreses esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Hi autem a Deo probati sunt qui possunt bene docere. Rubertus Tuitien. super illud Apoca.

Signa quę locuta sunt septem tonitrua,& noli ea scribere.q.d.mysteria scripturarum,quę tibi datum nosse promptumque est exponere, signa,id est ob signa & claude,vt sint signata & clausa, posteris quęrenda relinque,vt non sint velut merces vltroneę,de quibus vulgo dicitur,quod soleant putere,preciosa illa erunt quando opus erit vt quęrãtur,vrgentibus variis hæresibus,quas necesse erit esse,vt qui probati fuerint,manifesti fiant,tunc enim prędara ingenia multorũ exercebuntur,& quę de scripturarum thesauris laborioso studio fuerint conquisita,non vilia videbuntur. Vnde hæreticorũ tpe ecclesia ipugnaꝫ sed nõ expugnaꝫ,Glo.Deut.2.Hęretici Christianos ãgustiãtes testimoniis scripturarum deprauati contra ecclesiã pugnant,sed resistere non prævalent,traduntur victi in manus sanctorum cũ habitaculis suis.Scripsit quidam imperatori ecclesiam persequenti. Ni teris incassum nauem submergere Petri, fluctuat at nunquam mergitur illa ratis.Impugnatur enim ecclesia ab hostibus gladiis & hæresibus.Et hoc secundum est inhumanius. Omnes enim ecclesiæ inimici secundum Augusti.18.de ci.prosunt ecclesiæ, quia si accipiunt potestatem corporaliter affligendę exercent eius patientiam, si vero male sentiendo aduersantur,exercent eis sapientiam.Ex hoc cla rescit quod fideles probantur,& doctores ecclesiæ illuminantur. Glo.Mat.24.Cum hæreses & flagitia regnare,& inter sanctos pacẽ meorum distrahere cœperũt, quanto plures vident sequi praua,tanto altius virtutes petent,& hoc fit dei omnipotentis coassistentia. Iob.22.Eritque omnipotens contra hostes tuos,& argẽtum coacervabitur tibi,quasi diceret,dum malignos hęreticos a te repulerit,diuini in te eloquii talentum lucidum excrescet,& in amore eius epulis sacrę scripturę satiaberis.Et ex hoc de se pręsumentes humiliãtur. Hierony.super Ezechie.Parumper deus abscondit faciem suam ab eis,& tradidit eos in manus inimicorum, propter ĩmunditias suas. Sed subditur liberatio.Et assumam zelum meum pro nomine sancto meo,quod blasphemabatur ppter hæreticos, vt postquam eos liberauerit,impii erubescant & confundantur. Quare fide ecclesiastica derelicta,pręuaricati sunt in me.Hinc sana doctrina auidius ĩdagatur,& vilitas hæreticorum panditur.Quãto enim hæreticorum nequitiam citius exploramus,tanto certius eam declinamus. Cum enim fides velut aurum cœperit fulgere,& prędicatio eius vt argentum igne probatum resplenderit,turpius hęreticorum voces obscuri grisvilitate sordebunt.Bona enim ex deteriorum comparatione magis noscũtur.Quis sciret lucem esse bonam, nisi tenebras sentiret?Quis nosceret melius dulcedinem,nisi gustasset amaritudinẽ?

Et tandem pigritia nostra excutitur. Augustinus. Ideo diuina prouidentia multos diuersi erroris hęreticos esse permittit, vt cum iterrogant nos ea quę nescimus,sic discutiamus pigritiã, & diuinas scripturas cupiamus.Et viri probati manifesti fient, quia per hæreticos de somno excitantur.

¶Hæreses quibus de causis oriuntur. Cap.II.

QVam quidam repellentes,circa fidem naufragauerunt 1.ad Timo.1.Spreta enim bona conscientia,in magnos quidam deuenerunt errores,inimico homine & satore malorum operum procurante, qui superseminauit zizania in medio tritici & boni seminis fidei catholicæ. Matthęi.xiii.& extra de electio.cap.licet deuitanda. Hinc fit vt multi efficiantur zizaniorum diabolicorum seminatores homines impii,virtutem dei abnegantes,scelerati,nequam,& peruersi ministri satanę,teste sancto Ignatio ad Magnesianos, nõ sicut agricolæ Christi,sed inimici seminarium.Et Oseę.viii.Culmi stantes non facientes fructum spiritualem,sed amaritudinem super sulcos agri subuersi germinantes,& nisi spinarum radices relinquẽtes, intima cordis pũgentes,& assidue discurrentes per diuersa loca, die ac nocte instant attractioni hominum ad suam sectam,& multos secum naufragare faciunt,& impulsi a diabolico vento,timorem iudicii dei iustissimi conculcant.Iuste igitur a deo naufragare permittũtur, exosos enim habui eos.Oseæ.ix.dicit dominus.Et in psal. xxi. In diluuio aquarũ multarum id est diuersarum hęresum,ad te nõ approximabunt,sed a te elongabuntur,& in altitudinem maris deuenient, & tempestas demerget eos. Et multæ causæ a doctoribus, maxime a Nicolao Dinckelspuel dantur,quare huiusmodi circa fidem naufragãt.Vna causa est auersio intellectus ab illis quę credenda sunt & cõuersio ad errores.Quidam enim sic amant errores suos,vt veritatem eis contrariam audire nolint.Prouerbiorum.xviii.Non recipit stultus verba prudẽtię,nisi dixeris ea quę versantur in corde eius.Et Gerson in trac.de simo.Non est hęresis sine deprauatione intellectus per errorem in his quæ recta fides tradit. Alia causa est inhabilitas intellectus,quę fit per peccatum,per quod lumen diuinę influentiæ ingredi,prohibetur.Iob.24.Ipsi facti rebelles lumini. Tertia causa est affectio inordinata,qua homo trahitur ad contraria fidei, vt quãdo ex amore vel timore,aut spe promotionis contra fidem dicentis ei creditur & veritas fidei derelinquitur.1.lib.histo.tripar.cap.xiiii. Appetitus potentiæ hominum pessimorum auaritiæque prępositus ve-

ritati, quæ creditur esse præcipua, solet insidiari per varias occasiones, resistentes ecclesiasticæ pietati. Quarta causa est superbia, qua homo præsumit se omne intelligibile supra se, suo ingenio naturali posse apprehendere & intelligere, cum tamen secundum Augustinum super Ioan. Credere sit ianua ad intelligere. Hieronymus super Titum. Hæretici vano sermonum strepitu quærunt quem inuenire non possunt, fuerunt eorum fatuæ quæstiones, putantes deum humanis sensibus posse comprehendi. Et secundum Esaiam. Si non crediderit non intelligetis. Et Augustinus in lib. confessi. Tumore meo, ideſt superbia, separabar a te, & nimis inflata facies claudebat oculos meos. Glosa super illud Oseæ decimo. Respondebit arrogantia Israel in faciem eius, dicit. Hæretici superbiam habent quasi matrem iniquitatis suæ, & iactant se semper scire altiora, & in ecclesiæ contumeliam debacchãtur, sed arrogantia populi & magistrorum simul corruent. Vnde hæreticorum turris superbiæ designatur. Genesis vndecimo. Hi nempe figmenta sua erigunt contra deum, volentes illicita curiositate cæli altitudinem penetrare, ergo in fine confunduntur. Quinta causa est, credẽdorum subtilitas, & intellectus humani obscuritas, quo hæretici non capiunt quæ sunt credenda. Nec tamen per hoc excusantur, quia rationabiliter ea quæ ratione inuestigari non possunt, fide tenenda hominibus proponuntur, vt probat sanctus Thom. 1. contra gen. capitulo septimo. Multi enim effrenatis sensibus mentis plus sapere appetunt, quam decet, plærumque offensionem hæreticæ stultitiæ temerariis tractatibus incurrunt. Sexta causa est negligentia prælatorum, quos deus misit in mundum tanquam cultores agri sui. Lucæ decimo. Rogate dominũ messis, vt mittat operarios in messem suam. Et Hieremię primo. Ecce constitui te hodie super gentes & super regna, vt euellas & destruas & dissperdas & dissipes & ædifices & plantes. Et Paulus actuum vigesimo. Attendite vobis & gregi vestro, in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei, quam acquisiuit sanguine suo. Et sic de vno pontifice canit ecclesia. Ad fidei caulas congregans ouiculas lupi præuidit insidias. Sed Matth. decimotertio, dum dormirent homines, ideſt prælati ad custodiã deputati, inimicus homo superseminauit zizania in medio tritici, quia inter doctrinam veritatis hæreticus commiscet fallaciam erroris. Episcopi autem ex solerti vigilantia super gregem merentur vitam æternam. Narrat Tho. Brabantinus primo libro apum. Venerabilis & deo dignus Guardus Cameracen̄ episcopus, cum in via contra Antvverpienses hæreticos, apud Basluginense monasterium Brabantiæ stri-

ctissime reformatum, vitam beatissime terminasset, in tempore migrationis quidam frater Prædicatorum per somnum apparuit in Gandauo. Cui frater. Quomodo pater tibi est? Ille mortuus, inquit sum. Et ecce. Ad satis graues transeo pœnas, expurgandus prius, quam ad gloriam transferar. Et frater, Quæ pœnæ causa? Cui ille. Nimia seueritas culpabilem reddidit & purgandũ, sed via ista qua contra hæreticos pro purganda ecclesia auidius inhęrebam, pœnam meam minuet & accelerabit, nunc dilatam. Septima causa est carentia prædicationis euangelicæ, quia vbi euangelium non prædicatur, hęresis nascitur. Treno. tertio. Paruuli petierunt panem (ideſt doctrinam euangelicam) & non erat qui frangeret eis. Dicit Vincen. Ferrar̃, quod repperit in Lombardia nouem valles hæreticorũ propter defectum prædicatorum. Dixit sibi vnus frater. 30. anni sunt ꝙ nullus frater nec clericus venit huc ad instruendum nos in fide, sed veniunt hæretici de partibus longinquis, & prædicãt nobis suos errores, quos euitassemus si euangelicam doctrinam habuissemus.

¶ Hæretici immundis animalibus comparantur. CAPVT. III.



Videte canes, inquit doctor gentiũ ad Phil. 3. reddens eos cautos ab hæreticorum astutiis, vt fidem inuiolatam custodiant, & hæreticos immundos canes denuntiat. Ambro. Hæreticos in omni genere vitandos & spernẽdos Apostolus docet quasi canes qui primum oblatrant, dehinc morsu suo sęuo male operantur. Videte ergo, ideſt cognoscite canes contra veritatem irrationabiliter latrantes. Esaiæ decimooctauo, cum glosa. Ite ad gẽtem euulsam a deo & dilaniatam morsibus hæreticorum populum horrendum. Canes enim quod integrum est dilaniant, & in luto errorum versantur. Dicuntur etiam vulpes in desertis. Eze. 13. Vulpes enim domesticis insidiantur auibus & hæretici intendunt ad deceptionẽ pauperum. Beda, Vulpes animal fallax insidiis intentum rapinas fraudes exercens. Etiam inter ipsa hominum hospitia habitans in foueis. Ita hæreticus domum fidei non habens, alios in suam fraudem trahit, & a fide seducit. Hæc ille. Tutum ergo debet esse fidei hospitium, ne dum infidelibus nostra domus interna reseramus, in

alienæ perfidiæ cassęs improuida credulitate labamur. Itidem equis paratis in prælio comparãtur, & hoc propter eorum velocem vbique discursum, secundum Haymonnem. Et inquit Beda Apocalip. nono, sicut equi non propria ratione, sed impetu præcedentis agun tur in prælium. Ita mali ductores dæmoniaco acti spiritu ecclesiam impugnãt. Dicuntur quoque ranæ ascẽdentes de fluuiis Aegyptiorum. Exodi octauo. Garruli & amatores vanitatis, secundum Rabanum. Et hæretici, secundum Vincenti. de Valentia, instar ranarum exibant de aquis baptismi ad peruertẽdum articulos fidei. Et sunt sirenes dulces in delubris voluptatum quiescentes, & mortifero carmine animas ad profundum trahentes. Sirenes enim dulcedine cantus attrahunt naues eas periclitando, & ex hoc dicuntur putei abyssi, quia alios prauis sententiis suis mergunt. Et sunt tanquam cyniphes fidelium mentes terebrantes, animarum sanguinem bibẽtes, callidi ad nocendum, mordentes vsque ad animæ perditionem. Et spinosi hæricii. glo. Sophoñ. secundo. Onocrotalus & hæricius in liminibus morabantur. Hodie quidem frustra iactant se esse de specio sa ecclesia, sed factis negant, in quibus vitiorum greges habitant, & hæricius spinosum animal habitat in cordibus eorum. Dicũtur quoque onagri in deserto, quia in suis voluptatibus dimissi, a vinculis fidei & rationis sunt alieni. Et secundum Origẽ. muscis caninis & cynomyis comparantur, nam & cibos ecclesiæ maculant, & voluptatem summam bonitatem prædicant. Hæ sunt locustę de fumo putei exeuntes in terram, quibus data est potestas tyrãnica, sunt enim corrosores bonorum. Haymo. Locustæ rectos gressus non habent vt quædam animalia, nec volant vt aues. Hæretici fidem rectam non habent ad volandum in cælum, nec rectos gressus ad bene operandum. Locustæ dant saltus & virentia corrodunt. Hæretici per iactantiam eleuantur, & animas quæ fidei virorem habent occidunt. Et sẽcũdum Albertum super Apoca. Dentes locustarum sunt expositores hæreticorum, qui proponunt panem mendacii, & traiiciunt multos in corpus Antichristi, loricæ earum virgæ sunt per tenacitatem mentis, caudæ earum sunt principes sæculares, per quos hæretici ecclesiam impugnant. Aculei sunt argutiæ hæreticorum, quibus sanctos pungunt vt a via veritatis deuiare faciant, quorum perfidia similis est vrso, quia sicut vrsus habet debile caput, sic hæretici debile fundamentum. Et Danielis septimo. Tres ordines erant in dentibus vrsi, & hæretici tribus dentibus catholicos mordent, scilicet potentia sæculari, vt tempore Arrii. Secũdo rationibus sophisticis. Tertio sacris scripturis peruerse intellectis, & sic sunt crudelissimæ bestiæ, & leones feroces, & porcis immundis comparantur, quia instar porcorum in cœno vitiorum volutantur, vt dicit Ioannes. Antho. distinctione quadragesimatertia, capitulo In mandatis. Gregorius in dialog. Cum quædam ecclesia Arrianorum fidelibus reddita cõsecraretur, & reliquiæ sancti Sebastiani & beatæ Agathæ illuc delatæ fuissent, congregatus populus porcum subito intra suos pedes huc illucque senserunt, qui fores ecclesiæ repetens a nullo videri potuit.

¶ Quod venenatis & aliis immundis animalibus hæretici comparantur.

CAPVT. IIII.



Cio quoniã intrabunt post discessum meũ lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, Actuum vigesimo. Lupi inquam & si pellibus ouium induti, hæretici sunt callidi in fide, fortes in disputatione, crudeles in occisione. Nonne lupi rapaces fuerunt Ebionitæ & Cherintiani, qui sancto Ioanne absente in exilio eruperũt contra eius ecclesias. Sic dixerunt discipuli sancti Martini. Cur nos pater deseris. &c. inuadent enim gregem tuum lupi rapaces. Sicut lupus ouibus, sic hæreticus insidiatur fidelibus. Hieronym. Separat seorsum ouem lupus quam capit, & ouis quæ egreditur de ouili patet morsibus. Et secundum Isido. Lupus lanam ouis quam occidit, morsu inficit, & vestem ex tali lana factam, pediculosam reddit. Quod Nicolaus Esculanus in sermo. de falsis prophetis sic ad mores torquet. Conuersatio hæreticorum morsu suæ doctrinæ lanam ouis, idest conuersationem boni hominis spiritualiter occidit & corrumpit. Et ergo oues extra mãdram, idest custodiã opilionis sanguinolentæ & interfectæ, in montibus sunt repertæ, quas lupus vorax cruẽtauit. Lupus ouile circuit nocte, non audẽs intrare. Canis somnum pastoris absentiã explorãs, & hæreticus nocte malæ intẽtionis fideles decipere conatur. Ecclĩam non intrans, pastores ecclię vitare, vel necare, vel in exilium mittere cõtendit. Lupus natura corporis rigidus, se inflectere facile non põt, & hære. duri cordis non solet ab errore reuocari. Insup hæretici serpẽtes sunt, super pectus reptãtes, antiqui & contorti in cauernarũ tenebris delitescẽtes, clarum solem

non ſuſtinentes, quia oppreſſus eſt eorum ſenſus. Hieronymus. i. lib. contra Iouini. Proponam, inquit, aduerſariorum ſententias, & de la tebroſis libris quaſi de foueis ſerpentes pertraham. Serpentes blan diuntur facie, & occulte emittunt venenum. Varii ſerpentes, id eſt hęreſes ſunt, inter ſe quidem diuerſę, ſed oīes mortiferę, de quibus dicitur. Venenum aſpidum ſub labiis eorum. Auguſti. In ſerpente eſt aſtutia & dolus nocenti, ideo ſerpit non habens pedes, vt non au diatur, cum venit lenis eſt eius tractus, ſed non rectus. Sic hęretici ſer pentes ſub leni tractu occultum habēt venenum. Singulariter com parantur ſerpenti, qui dicitur ceraſtes. Plynius. 8. li. natura. hiſt. dicit quod ceraſtes eſt ſerpens cornutus vtraque parte capitis circunfle xa, totum corpus occultat in arena, vt non cognoſcatur, totis corni bus ſine cooperculis derelictis, quod videntes auiculę, credūt quod ſit vermis, & dum eū capere nituntur, a ſerpente capiuntur. Sunt & ſibili quibus draco hominem de paradiſo expulit. Scorpiones quo que aculeos habentes. Apocalip. 9. Virtutes conſummandas ad fi nem vitiari contendunt hæretici. Dracones ſquamoſi & ſqualangi, quibus ſquamis adherēnt in ſimilitudinem piſcium. Et baſiliſci infe ctiui & interfectiui, baſiliſcus vtrinque noxius eſt, nam aſpectu no cet & morſu, vt dicit Effrem Syrus in ſerm̄. de anguſtia animę. Sunt aſpides ex quibus progrediuntur viperæ. i. hæreſiarchę ſunt hæreti corum ab eis oriuntium principes. Eſaie. 30. Ex eis vipera & regulus volans. Sunt quoque putridę carnes, cauteriore ſecādę, & capita ve nenoſa. Apocalip. xiii. Super capita beſtię nomina blaſphemię, nam beſtia hęreticalis, variis hæreſibus eſt plena contra Chriſtum. Hiero nymus. i. li. contra Iouinianum. Neque ſinam venenoſum caput ſpi ris maculoſi corporis protegi. Oremus igitur deum omnipotētem, vt hæreticales ſerpentes crepeſcant, dracones fugiant, viperę ſileāt, ranę inquietę torpeſcant, ſcorpiones extinguantur, reguli vincant, ſqualangi nihil operentur, & omnia noxia & fidei aduerſa funditus areſcant, vt omni intoxico relegato, ſyncera fide deo ſeruiamus.

¶Hæretici variis iniquitatis operariis comparantur. CAPVT. V.

Videte malos operarios, ad Philippēſes. 3. Vi dete vel obſeruate malos & pniciosos per uerſæ doctrinæ ſeminatores, & infideliter in vinea domini laborantes, qui ſecundum Pe trum dominationem ſpernunt, audaces ſi bi placentes ſectas non metuunt introduce re blaſphemantes. Auguſtinus decimooctauo lib. de ciuitate dei. Hæretici cum Chriſtianum cogitant habere nomen, & ſacramenta Chriſtiana & ſcripturas & profeſſionem, magnū dolorem faciunt in cordibus piorum, quia multi volētes eſſe Chriſtiani, propter eorum diſſenſiones hęſitare coguntur, & multi maledicti in his inueniunt materiam blaſphemandi Chriſtianum nomē, quia & ipſi quo quo modo Chriſtiani appellantur, & diuerſis ideo nominibus malorum hominum comparantur. Sunt enim eccleſiaſticorum deſpectatores. Hiero. in Abdiam, Quis hęreticorum non deſpicit eccleſiaſticos? quis non exultat in malis eorum? Videas illos exultare, gaudere noſtram ruinam, ſuam putare victoriam. Et ideo ſunt ſicut amici Iob, qui ſpiritu conſulendi decipere volunt, dum quaſi pro domino loquūtur, veritati aduerſantur. Verbi gratia, Elephas. i. domini contemptus, id eſt, hæreticus, dum falſa de deo ſentit, eum ſuperbiendo contemnit. Baldach vetuſtas ſola dicitur, quia non intentione bona, ſed appetitu gloriæ loquitur. Non zelo noui hominis, ſed prauitate vitæ veteris. Sophat qui interpretatur diſſipatio ſpeculæ, quia hæretici mentes ſupernas contēplantes verbis percutere approbāt, contemnendo ergo deum in vetuſtate ſe retinent, in qua manentes malis ſermonibus ſpeculantibus nocent. Et ſic ſunt hypocritæ, quia ſpeciem humilitatis oſtendunt, vt ſuperba ſuadeāt. Sunt enim adulteri ſpirituales, ſicut enim is qui adulterium facit, cārnem alienæ coniugis illicite ſibi coniungit, ita hęretici cum fidelem animam in errore ſuo rapiūt, quaſi alienam coniugem tollunt. Sunt etiam latrones ad hoc intenti vt ſpolient. Oſeæ. 6. Obſtruentes viam viatoribus, ne perueniant in Hieruſalem. Fures tanquam filii noctis, qui peruerſa prædicant, & de eccleſia dei furantur. Hieron. in Hierem̄. Hæretici aſſumunt teſtimonia ſcripturarum de veteri & no. teſta, & furantur verba ſaluatoris, vnuſquiſque a proximo ſuo, & aſſumunt linguas ſuas vt cordis venena pronūtient. Baſilius de Euno. in oratione circa euang. In prin. erat, Nō ignoro, inquit, plurimos veritatis inimicos, & humana ſapientia plurimum iactātes, ſic admiratos iſta fuiſſe, vt in ſuis libris conſcribere auſi ſint. Furatur enim noſtra diabolus,

& ſuis ea largiri conatur. Piratę quoque turbantes aquas eccleſiæ, & de puris fontibus ſordidos riuos facientes. Præcurſores Antichriſti Oſeæ. 7. quaſi clibanus. &c. Glo. Hęreticorũ corda igne diaboli ſuccenduntur, vt in eis coquatur Antichriſtus. 1. Ioã. 2. Nunc Antichriſti multi ſunt, omnes qui fidem quam confitentur verbis, deſtruunt operibus, omnes ſunt Chriſto contrarii, & per conſequens ſeductores. 2. Ioan. 1. Qui non confitetur Ieſum Chriſtum veniſſe in carne, hic eſt ſeductor & antichriſtus. Scãdalizatores proximorum. Caſſiodorus ſuper illud Pſal. Aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum, id eſt, hæreſes, vel vitia, quibus innocentes capiuntur. Satanæ mediatores & ioculatores, odiorum inuentores, dei perſecutores. Nugarum aſcriptitiarum inuentores, & mẽdaciorum fabulatores. Oſeæ. 12. Tota die mendacium & vaſtitatem multiplicat. Glo. Hęretici mendaciũ, ideſt, falſam doctrinam ſibi ſuisque multiplicant, quia ſunt extra limitem veritatis, & ſic diuerſos colores mendacii confingunt, & artifici & eleganti mendacio, ſuis amatoribus hominibus vel dæmonibus placere intendũt, & hęretica prauitate polluunt mũditiam fidei. Et ſunt fraudatores, nam aſtruunt ea quæ deo pro quo loquuntur non placent tanquam adulatores, & cum hoc reprehẽſores, & per conſequens ſunt aliorum peruerſores & animarum necatores. Hierony. ſuper Oſeæ. 2. Panis hæreticorum luctus perpetuus, aqua cœnoſa. i. doctrina, qua etiam baptizatos ſuffocant. Eccl. 11. Ab vna ſcintilla ignis augetur. i. ab vnius hęretici malitia, perditio multorum, & quorum ſermo vt cancer ſerpit. 2. ad Tim. 2. Diſcipuli diaboli & ſoboles eius, progenies maledicti, inimici crucis Chriſti, Antithei. i. contrarii deo, cõtumelioſi, quorum contumelias deus odit, quia quicquid dicũt, dignum eſt odio. Eccleſiaſtici. 8. Neſtes contra faciem contumelioſi, ſcilicet hæretici. Item hæretici poſt perceptam baptiſmi gratiam, ad vomitum redeunt. & ſpiritui gratię contumeliam faciunt. Prouocatores dei ad iram. Eccleſiaſt. 16. In gente incredula exardeſcet ira. Garruli vt hirundines, & verboſi inſtar cicadæ, quæ vt tacta fuerit ſemel, nunquam ſilet. Et ideo Ioannes de Friburgo in ſua ſumma, Diſputare cum hæreticis nõ eſt multum vtile, Cõtra verboſos noli contendere verbis. Sunt enĩ deriſores. Prouer. 14. Quærit deriſor. i. hęreticus, ſapientiã, & non inueniet. Quia & ſi aperte contra illius ſtultitiã diſputando intendas, neſcit intelligere quid dicas, ſunt enim duri ad cõuertẽdum. Prouer. 7. Cur deteſtatus ſum diſciplinam, & increpationibus non acquieuit cor meũ. Quibus verbis redarguũtur hæretici, quia nec veterum patrum, nec nouorum dictis & exemplis potuerunt ab errore prouocari. Suſurrones odibiles, quoniam occulte errores ad decipiendũ ponũt. Et illuſores. Glo. Eſa. 30. Magiſtri populi illuſores ſunt, qui peruerſæ ſcripturas interpretantur. Et. 2. Petri. 3. Venient in nouiſſimis diebus in deceptione illuſores. Et ex hoc vocantur ſeductores. 2. Ioan. 1. Multi ſeductores exierunt in mundum. Et ſunt inimici noſtri domeſtici, & proditores. Iudæ apoſtatæ pariformes. Et finaliter ſecũdum Ignatium in epiſtola ad Epheſios, Hæreticus acerbus, plenus falſiloquio, lubricus, arrogans, ſuperbus, diſſonus, immenſuratus, nigriformis, tumidus, & timidus. Hæc ille.

¶Hæretici ſunt eccleſiæ Chriſti cõciſores, & ab ea diuiſi. CAPVT. VI.

Videte conciſionem, Apoſtolus vt ſupra. Vel ſecundum Iacobum Fabrum Stapulẽſem, aduertite conciſionem. Nicolaus de Gorra, Videte. i. cognoſcite illos eſſe conciſionem & non circũciſionẽ, & eſt vrbana deriſio, quia a Chriſto exciſi ſunt, & alios conantur excidere, eccleſię enim vnitatem ſcindunt & diſſipant, & ſic videte canes, qui quod integrum eſt dilacerant. Matthæi ſeptimo. Ne canes conuerſi diſrumpant vos. Vnde hæretici & ſciſmatici inconſutilis tunicæ ſaluatoris ſunt diuiſores, quam tamen milites Pilati diuidere noluerunt. Hierony. 2. li. contra Ioui. Quadringẽti anni ferme ſunt, quod prædicatio Chriſti fulget in mundo, ex quo innumerabiles hæreſes tunicã conciderunt, que ſignificat vnitatem eccleſiæ. 16. q. ca. vltimo, ſicut domini veſtimentũ. Eccleſiæ enim ſecundũ Amalariũ in. 2. lib. de officiis diuinis ad Caro. imperatorẽ, & conuocatus populus per miniſtros eccleſiæ, ab eo qui facit vnanimes habitare in domo. De iſta tunica ſic inquit Gotfridus ordinis noſtri in libro dicto Pantheon.

Mittitur a cælis puero digniſſima veſtis.

Hæc inconſutilis mira colore fuit.

Hanc pater a cælis miſit non fœmina neuit.

Longa fuitq; breuis, puero creſcentecq; creuit.

¶Hi ſunt homines inquieti & indomiti, quemadmodũ vulpes nequaquam manſueſcit ſecundũ Ambro. ſuper Pſal. Beati imma. Hic eſt q; dicit Hiero. ſuper illud. Eſa. 13. Gigãtes veniunt implere furorẽ meum. &c. Dicit omnes hæreſes contrariæ veritati rebellant deo.

Omnes hæretici sunt gigantes, qui gaudent in errore suo, & tunc maxime gloriantur quando ecclesiæ contumeliam faciunt. Proinde ecclesiæ oppugnatores conuincuntur. Hierony. in Ecclesiasten, Siquidem hanc veritatis & sapientię ciuitatem confirma sit, & robusta, omnes hæretici impugnare conantur, sed frustra laborant cum ambulent in deserto, & ciuitatem habitaculi inuenire non valeant. Et sic omnis hæreticus odibilis est, causa est, quia isti ficti & maledicti homines sunt, sicut Samaritani, qui secundum Hierony. in Amos, dant aquas ex quibus qui biberint, semper sitiunt, & ardorem faucium siccarū refrigerare non poterunt, & sic sunt coniuratores, quorum coniuratio est consensus multorum in vnum. Et gẽtes quę bella volunt propter genera diuersarum sectarum, hæc est gens excelsa propter superbiam, gens peregrina, quia filii alieni facti sunt, gens pessima. Esa. xviii. Gens insueta pacis, tumultui assidua, gens immitis & intractabilis. Prędones violenti contra infirmas fidelium mentes inter se diuisi. Glo. Deutero. 32. Hęreticorū tot domini sunt, quot errores colunt. Et finaliter sunt similes magis Pharaonis. 2. ad Thimo. 3. quemadmodum isti Iamnes & Mambres restiterunt Mosi, & hi resistunt veritati, homines mente corrupti & reprobi circa fidem, contentiosi & deo odibiles. Et ratio prędictorum est, quia hæresis est grauissimum peccatum, subuertens fundamentum omnium bonorum. Agathon nominatissimus inter patres in virtute humilitatis & patientię, multas culpas sibi a fratribus obiectas, patienter sustinuit. Cum autem affirmaretur esse hæreticus, hunc sermonem sustinere non potuit, rationem dedit, quia hæresis est separatio a deo, & hæreticus coniungitur diabolo & angelis eius, alienatus enī a Christo iam non habet deum quem exoret pro peccatis suis.

¶ Insensibilibus & inanimatis hæretici sunt similes. CAPVT. VII.

SVnt velut arbores autūnales, bis mortuę, eradicatę, sic scribit Iudas Thaddæus de hæreticis, qui sunt arbores autūnales infructiferę, id est, sine fructu bonę operationis, qualis est Tamariscus in deserto secundum Ignatium, bis mortuæ in anima & corpore, in intellectu sine charitate, eradicatę a radice charitatis, a fundamento fidei, a corpore ecclesiæ, quamuis corpore

videantur esse in ecclesia, quia multos tales portat ecclesia, secundū Aug. in quęst. euange. Hęresis enim, vt dicit Ioan. an. in nouella extra de schism. dicitur ab hercisco. i. diuido, hæresis nempe omnem hominem separat ab ecclesia. 1. qō. vii. cap. conuenientibus. Dixit Ioannes Apocrisarius orientalium sedium, sunt hæretici a communione Christi fidelium diuisi etiam post mortem. Esa. 38. Oriētur in diebus eius spinæ & vrticæ & cucurbitę draconum & pascuę struthionum & occurrent dęmonia. Spinæ sunt a quibus nullus sapientum vuam aut ficum sanctitatis vel virtutis poterit inuenire, sed cruentant a proximis. Hinc est quod hęreses sunt portę inferi, quia per eos ad inferos intratur, vt dicit Ioan. de Turrecrem. 1. qō. 3. capi. saluator. Dicit quoque Tho. Braban. ñ. li. apum, hęreticorum conuenticulorum si quę dici potuit matrix, dirupta & scissa est, ideo fœtus suos generare non potuit. Hinc Esa. conqueritur. Venerunt filię vsque ad partum, & non erat virtus pariendi. Hæreticorum ciuitas inutilis est, & lapides ex quibus extructa est, in pręceps detrahuntur. Micheæ. 6. O ciuitas pessima in ĩiquitate extructa. s. ab hæreticis, seminabis peccando & non metes in auditoribus proficiendo, & sic radix eorum exiccata est, vt & fructum nequaquam facit. Oseæ. 9. Vnde & instabiles vt cameleontes ab ecclesia recedunt, & nubes sine aqua, quæ a ventis circunferuntur, & fluctus veri maris despumantes suas confusiones, & sunt fontes & lacus contriti, non habētis aquam sapiētię salutaris nebulæ, turbinibus & ventis tempestuosis superbię exagitati, & habent imaginem nequitiæ, in quibus est falsa moneta a diabolo facta, quam bonus trapezeta reprobat, & statera dolosa, id est falsa expositio scripturarum, more falsorum mercatorum. Oseæ. 12. Canaan qui interpretatur negociator, hæreticus mercatorū animarum in manu eius statera dolosa calumniam dilexit. Isti sunt mōtes Gelboe, de quibus. 2. Reg. 1. Gelboe decursus interpretatur, quia hæretici extra ecclesiam decurrunt. Stephanus Tegleatius archiepiscopus Patracensis dicit. Mali montes sunt quibus maledixit Dauid, dicens. Montes Gelboe nec ros &c. lubricum interpretatur Gelboe, & sunt impii hæretici, montes vtique volubiles, lubrici & instabiles, in quibus quia veritas non est, quicunque ascendunt eisque credūt, aut ad eos confugiunt, facile corruunt. Hęc est enim terra maledicta, non triticum generat, sed lolium spicis corruptis & palliis aristarum fractis vel scissis. Dicitur etiam hæreticus absinthium, quia amaritudinem perturbationis inducit in ecclesia, & cibum sacræ scripturæ amarum reddit, & veritatis dulcedinem amittit, & vere est puteus abyssi propter profunditatem malitiæ, & propter tenebras conscien

ęę. Sed quid istis immoror? nam cum Hierony. in apologia ad Pammachium & Oceanum dicere possum. Nō mihi diues Ciceronis lingua, nec feruens Demosthenis oratio sufficeret, vt possem implere sermonem, si velim hæreticorum fraudes prodere.

De hęreticorum communicatione vitanda. CAPVT. VIII.

Hæreticum hominem post primam & secūdam correptionem deuita, quia subuersus est qui huiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus, ad Titum. 3. & .24. qō. 3. dicit Apostolus. Exemplo enim sanctorum, hęretici sunt vitandi, sicut Ioannes euange. fugit Cerinthum, & Ignatius sæpe in epistolis suis ait. Fugite hæreticos, diaboli soboles, & vt scribit Athanasius. Nunquam sanctus Antonius se miscuit eorum communioni, antequam eorum sciens transgressionem atque prauitatem. Vitandi enim sunt vt fallaces medici, qui sub specie boni ministrant venenum, & venditores sunt filiorum ecclesiæ, facientes eos ethnicos, vt longe sint ab electorum numero. Et vt hostes Christi, qui deberent esse filii dei secūdum Ropertum Holkot super lib. Sapien. Sunt enim vt leprosi, contagiosi. Hierony. super Amos. Odit deus quotiescunque congregati sunt hęretici in nomine eius. Detestatur fœtorem eorum & claudit nares suas. Et idem in trac. de diuersis leprę generibus. Colores leprarum diuersi, diuersis hæresibus aptantur, nam hæresis non solum est fœtida & infectiua, immo & fundamenti Christianitatis corruptiua. Et Franci. de Retza in. 4. parte super Salue, profusissime deducit quod hæretici comparantur leprosis. Nume. v. Eiiciant de castris omnem leprosum, id est, hæreticum. Et. 2. Paral. 27. Ozias non regalibus sepulchris, non in ciuitate Dauid. sed in agro sepultus est, eo quod esset leprosus. Glosa. Hæretici indigni sunt societate & communione sanctę ecclesiæ, quia erroribus maculati & cætera. Et sic Nume. xv. dicitur. Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum. Et quare vitādi sunt? nam excommunicati sunt de facto, extra de hęre. cap. excommunicamus. Excommunicatio enim secundum Petrum de Aquila in. 4. est exclusio alicuius a communione fidelium, & pro graui peccato mortali, quod sequitur contumacia, infligitur. Adeo enim vitandi sunt hęretici, qui propria sponte diabolo suadente se a nobis segregarūt, vt ab ecclesia sint separandi, nec in cœmiteriis nostris sepeliendi. Esa.

14. Quasi cadauer putridum, non habebis consortium, neque in eis sepulturam. Et Oseę nono. Non habitabunt in terra domini, exponit Hierony. de hęreticis, sed memphis sepelier eos. Vnde Rupertus abbas Tuitiēn. super illud Apocalip. Atrium quod foris est, noli metiri. Inquit, illud atrium, id est illos hæreticos qui sunt sicut atrium, quod templo quidem vicinum est, sed in tēplo non est, ne metiaris, id est nihil ad illos pertinere contesteris mēsuram illam, quę data est his qui receperunt deum, quique credunt in nomine eius, scilicet protestatem filios dei fieri. Quare? Quia datum est gētibus, quoniam inter gentiles reputantur, dicunt se Christianos esse, sed mentiūtur, & cum gentibus eodem malignitatis spiritu debacchātes, Christianos persequuntur. Ex quibus sequitur, quod cum hæreticis non est communicandum, nec cum eis cibum sumere debemus, nec in domo, nec in terra foueantur, nec negociatio cum eis exerceatur. Sic ij. Ioannes. i. dicitur. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non habet, nolite eum in domum ducere, nec aue ei dixeritis, qui enim dicit ei aue, communicat operibus eius malignis, vbi dicit glo. Tanta apostoli tunc in religione vtebantur cautela, vt nec verbi quidem communionem cum aliquo eorum, qui a veritate deuiauerunt, habere paterentur. Et. xxiiii. qō. i. quę dignior. Si qua est ecclesia quę fidem respuat, nec apostolicę prędicationis fundamenta possideat, ne quā labē pfidię possit aspergere, deferenda est. Et diuus Theodosius iperator statuens leges in hęreticos, dicit. Vt ecclesias non habeant, neque episcopos, aut clericos ordinent, sine honore sint, & a ciuilitate communi expellantur. Nam ex tali familiaritate, aliis daretur occasio erroris. Augustinus in regula. Hoc non fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat. Vna ouis morbida & cetera. Et. 2. Corint. 6. Exite de medio eorum. Itemque in omni actu legitimo debent vitari. Nam secundum Brixiensem, hæreticis omnis appellatio prohibita est, & iudex ex officio suo repellet hęreticum ab agendo, testificando, & aduocando. Et Caius papa dicit, Hæretici nō possunt Christianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre. Dicit tamen dominus Ioannes Anto. xxxiiii. distinct. in mandatis. Cum hæreticis possumus loqui quantum ad ea quę possunt eos reducere ad fidem. Et dicit Bar. C. de hære. Excommunicatus pro hæresi, non potest facere testamentum, nec publica conficere instrumenta. Et omnis hæreticus indistincte ab omni dignitate deponitur. Sed dubium est, an hæreticis detur copia defendendi se? Dicit Henricus Bonchit extra de hære. capitulo si aduersus. Hæreticis datur audientia, seu copia se defendendi in foro pœ-

nitētiali & interiori. Sed in foro iudiciali & exteriori distingue, Aut sunt hęretici penitus occulti, qui conuinci non possunt, talibus non negatur legitima defensio, quia ecclesia non iudicat de occultis. Aut sunt conuicti, tunc non admittuntur ad defendendum hęresim, nec sunt audiendi, nec super crimine hæresis, nec super bonis eorū. Qualiter autem debeant confici libelli ad accusandum hæreticos, docet Guilhelmus Durandi in quarto lib. speculi iudicialis.

Hæretici sunt persequendi & puniendi.

CAPVT. IX.

Xurgat deus & dissipentur inimici eius. Et alibi Psal. reddit rationem, quia dissipauerūt legem tuam. Solet enim plures pœnarū grauitas magis quā timor dei, arcere a voluntate peccādi. Ideo vt hoc pestiferum vitium propter aliorum terorē euellatur, adhibuit ecclesia diuersa pœnalia remedia. De pœna spirituali quę exercetur per mucronem excōmunicationis, dictum est in præcedēti ca. De pœna autem æterna, quæ debebitur hæreticis, dicetur in sequēti ca. Primum enim locum in pœnis habent, qui a deo aberrāt, vt dicitur in epist. Clem. Pro quo notandum, ꝙ reges & principes debēt exurgere & filios iniquos psequi, & restringere per corporalem punitionem, quemadmodum in lege veteri Helias prophetas Baal interemit, & Marathias filios superbiæ persecutus est. Psal. Quis cōsurget mihi aduer. malig. aut stabit mecum aduer. operantes iniq. Habent enim domini temporales tueri ecclesiam. 23. q. 4. Sicut excellentiam vestram ex hostilibus bellis, in hac vita dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita oportet etiā inimicis ecclesiæ omni viuacitate mentis & corporis obuiare. Et infra. Eminentia vestra conatus hęretico rum cōprimat, & superbas eorū ceruices iugo rectitudinis præmat. Sunt etiam ad fidei quā reliquerūt receptionē compellendi & puniēdi, per rerum corporalium spoliationē, dist. 18. quo iure, vbi dicitur, Relegantur leges, manifestæ præceperūt imperatores. ꝙ qui præter ecclesiæ catholicæ cōmunionem vsurpant sibi nomē Christianum, nec volunt in pace colere pacis autorē, nihil nomine ecclesiæ audeāt possidere. & C, de apostatis. si quis. Apostatarū bona dominio fisci publicātur. Et dicit Gotfri. de Trano in expositione tit. decre, quod catholici possunt hæreticos propria autoritate spoliare, quia ecclesia generalem eis autoritatē præstitit, vt eos exterminēt. Ad hoc enim

datus est gladius malis imperatoribus, sicut habetur. 2. Mach. vl. qđ Hieremias extendit dextrā, & dedit Iudę Machabęo gladium aureū, di. Accipe gladium sanctum munus a deo, in quo deicies aduersa, populi mei Israel. Vnde per Mosen dns dicit. Gladius meus mandu cabit carnes. Vnde nota secundum Petrum de Ancor. super. 6. de hære. quod cognitio contra hæreticū spectat ad forum ecclesiæ, exe cutio vero ad iudicem sęcularē, consueuit enim esse pœna ignis quā ecclesia non imponit. Sic dicitur extra de hęre. Nos itaque inquisitio ni tuę de fratrum nostrorum consilio respondemus, qui post abiura tionem deprehensi fuerint in hæresim decidisse, sine vlla penitus au dientia relinquendi sunt iudicio sęculari. Vbi nota quod secundo re lapsis, ecclesia gratiam non indulget, quia si hæretici reuertētes sem per reciperentur & conseruarentur in vita & aliis temporalibus bo nis, esset in prętudicium salutis aliorum. Vnde Amb. quādam dicit esse misericordiam iniustam quando facilitas venię incentiuum prę bet delinquēti. Quisquam ne eum misericordem dicere audeat, qui vt vnum leuius puniat, cateruas hominum deiicit in voraginē pec catorum, immo deus in quo maxime misericordia excellit, iterdum mīam execratur. Ait enim Deute. 6 9. Non misereberis eius & aufe res noxium sang. de Israel, vt bene tibi sit. Et. 3. Reg. 20. quia dimisisti virum dignum morte, erit aīa tua pro aīa eius, &. 2. Mach. 6. cōditor libri exclamat, di. Etenim multo tpe non sinere pctōribus ex senten tia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficii est indicium. Rursus sicut dicit Milis de Verona in suo repto. Hæretici & eorū fau tores & aduocati & ipsorū hæredes, vsq; ad scđam ꝓgeniē, sunt īha biles ad beneficia tpalia, & honores, & publica officia. Prętera si hæ retici sine pœna euaderent, alii securius in hęresim laberētur. Eccli. 8. quia nō cito proferť contra malos snīa, absque timore vllo filii hoim ppetrant mala. Ideo reuertētes ad pnīam recipiunť, non aūt vt libe renť a sentētiis mortis. Et ergo ad p̄monendū p̄latos, notanter dicit Gerson in de examine doctrinarum. Illi culpanť rōnabiľr, qui ex offi cio resistere hæresi introductę debētes, facti sunt speculatores cęci, ca nes muti, nautæ stulti nauē ecclesię naufragiis oībus exponētes, quā regere nec sciunt, nec volunt, scientibus denique volētibusque suc currere viā claudunt, ipsos abiiciūt, infamantes spernunt. Ideo dicit Barthoť de Pisis, quod archiepi & epi, qui circa extirpandos hæreti cos fuerint negligentes, debent deponi, & alii substitui. Et hęc suffi ciant dicta de pœnis hæreticorum. Sed tamen notat Ioannes Teuto. v. lib. casualium, quod si religiosi inuenti fuerint in hæresi deliquisse, grauius puniendi sunt quam sęculares.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Statua hæretica lis.



Capitulum decimum.

Ea est vltio,& ego retribuam in tempore, vt labatur pes eorũ, iuxta est dies perditionis,& adesse festinant tempora.Deut.32. Vides hanc statuam lector qua hæreticum exprimere volumus. Et merito quia secundũ Hiero.in tertium Dañ. Hæretici fulgore eloquentię secularis falsum dogma componũt auream statuã facere,& quantũ in se est persuasione cõpellere,vt cadẽtes adorent idolũ falsitatis.Stat nẽpe sublimis,capite leuato in cęlũ, qđ fastuoso pileolo insignitũ est,per hoc velim itelligas supbiã hæretici & ãbitionem,iuxta illud qđ dicit glo. sup Esa.27. Hæretici qui eleuantur in superbiam,qui ecclesiæ humilitate contẽpta,sibi excelsa promittunt,dogmatum suorum montes ascendunt,& ibi cubile suum dęmonibus prostituunt.Et Hierony.super Amos.2.Principes hæreticorum intumescunt superbia,declinantes ab illo qui superbis resistit,nam iactantia facit hæreticum. Et sicut illi antiquo hosti patuit ruina magna,ita iuxta est dies perditionis hęreticorum vt labatur pes eorum.Quare pinximus eum ligatis pedibus catena, cuius longitudo protenditur in infernum. Sapien.xvii. Vna catena tenebrarum omnes erant colligati,quibus procella tenebrarum cõseruata est.Iudę.1.Et glo.super illud Oseæ.v. Vidit Iudas vinculum suum,dicit.Hæretici aliquando se funibus peccatorum constrictos vident,nec dei consiliũm quęrunt, sed diaboli, qui est vltor peccatorum,& cum eo iuste damnantur.Prouerbiorum. 7. Inclinata est ad mortem domus eius.Hæreticorum enim domus, quia super arenã construitur,& cum stare videtur,vergit in occasum, id est ad impiorum consortia.Item sub columna in qua stat hæreticus, depingitur infernus.Vulpes enim nulli vsui aut cibo vtilis est, nisi vt mittatur foras,sic de hęreticis dicitur,partes vulpium,id est dęmonum, erũt. Et subiungitur in themate,iuxta est dies perditionis. 2. Pet.2. eum qui emit eos deum negant,superinducentes celerem perditionem. Iudę ca. vnico. Ve illis qui in contradictione Chore perierũt. Beda, contradictione Chore,qui viuus ad infernum descendit intereunt, quicunq; appetitu indebiti primatus abvnitate ecclesiæ se secernũt. Hiero.in Esaiam. Prope est & ĩstat quotidie tẽpus ruinę hæreticę, nõ differt eorũ subuersio. Nonne oẽs hæretici cito mercedẽ iniquitatis acceperunt? Mahomet morbo apoplexię vexatus, orco infernali traditus est.Iulianus apostata Mercurii lancea perfossus est. Arrius mes

dius crepuit. Ioannem Huss & Hieronymum Pragensem, vltrix flā-
ma combussit. Vbi Heluidius, Bonatius, Eratius, Eustathius, Im-
bianus, Lapidæus, & reliqua cohors hæreticorum, nōne cum suis se
quacibus interierunt, & quasi aqua decurrens ad terram caliginis di
lapsi sunt? Hilarius in epistola ad Donatum diaconum, Theologia
superauit hæreticos, prostrauit omnes aduersarios, vbi quæso scis-
ma Pelagii, barbaries Manichęi. &c. Reuera ammodo non cōparent.
Esa. 45. Abierunt in confusione fabricatores errorum. &c. Et Hiero.
super illud Ezechiel. 13. Erumpere faciam spiritum tēpestatum in in-
dignatione mea. &c. Hæc omnia de hæreticis dicere possumus, om-
nia enim eorum figmenta ira dei soluuntur. Hæreticus aure diabo-
lum excipit. Igna. in epistola ad Phil. ostendens diabolum incensorē
malorum, inquit. Tu incense draco apostata serpens, a deo discedēs,
a Christo separatus, a spiritussancto alienus, & a choro angelorū exu
lans, iniuriator legis, & legitimorum inimicus. Et. 16. q. 2. Visis lite
ris, scri. Ioan. papa Isaac Syracusano episcopo. Habet versutus hostis
mille nocendi modos, conatur nāque a principio ruinæ suæ, vnitatē
ecclesiæ rescindere, & omnibus modis humanum genus euertere &
perturbare.

¶De hæretici diffinitione & qualitatibus.

CAPVT. II.

REfert Augustinus in li. de vtilitate credendi, &. 24. q.
3. Hæreticus est qui alicuius temporalis commodi, &
maximæ gloriæ principatusque sui gratia, falsas ac no
uas opiniones gignit, ptinaciter defēdit, vel sequitur.
Et secundum Rainerium in pantologia, ex hac diffini
tione duo essentialia hæresi eliciuntur. Primum, nouas & falsas opi-
niones gignere vel defendere, quod pertinet ad maiores hæresiar-
chas & eorum superbiam. Secundum est illas opiniones sequi, quod
pertinet ad hęreticos minores & eorū auaritiam, quia tpalis cōmodi
gratia. Thaddęus, Ve illis qui errore Balaā mercede effusi sunt. Be
da, errore Balaā pereunt, qui pro amore terrestriū cōmodorum, veri
tatem quā norunt impugnant, & hoc contumaciter, ab eo enī quod
alicui perfectę habitum est denominatur. Et dicit Alex. de Hal. quod
tria faciunt perfectam hæresim, scilicet falsa credulitas, peruersa vo
luntas & pertinax defensio. Et secūdū Petrū de Taranthasia in quar
to. Hæresis habet initium in ratione, & complementum in voluntā
te. Insuper hæresis principaliter consistit in corde, id est, in consensu
mentis vel voluntatis, secundum Hilarium, sed secundario in ore.

Hieron. Ex verbis inordinate prolatis, incurritur hęresis. In argumē
tum huius dicit Azo prima parte C. Hæreticus est, qui vel leui argu
mēto a iudicio catholicæ religionis & tramite detectus fuerit deuia
re. Leuia enim signa faciunt ad probandū hæreticum, dicit Ioan. de
Imola, & idem Archid. in. c. vt officium de hære. lib. 6. Dicit tamen
abbas in. 1. c. de hære. & post eum Ant. Corseti, Hereticus non est, li
cet dubitet de fide, & scrupulum habeat conscientiæ, non tamen ha
bet firmitatem animi, nec perseueret in quadam pertinacia, sed con
formet se cum fide ecclesiæ. Et ergo hæresis quādoq; dicitur ab erro,
& secundum q̄ est nomē græcum importat diuisionem, quæ oppo
nitur vnioni fidelium, vel importat electionē. 24. q. 3. Hęresis grēce
ab electione dicitur, quod scilicet eā vnusquisq; eligat disciplinā, quā
putat esse meliorē, secundum autē quod est nomen latinū, dicitur ab
hærendo hæreticus, igitur ex vi nominis dicitur quasi electiuus &
quasi adhesiuus & diuisiuus, nā primo doctrinā falsam eligit, & post
illi electæ, pertinaciter adhæret per quam ab aliis diuiditur & separa
tur. Rabanus Actuum. 5. Hæresis scissio interpretatur, vel dicitur ab
electione, quia spretis aliorum dictis quod sequēdum putat elegit.

¶De hæreticorū diuisione. CAPVT. XII.

QVorundam hominum peccata manifesta sunt, prece
dentia iudicium, quorundam autem subsequuntur. i.
occulta sunt. 1. ad Timo. 5. Sic cōformiter duplices repe
riuntur hæretici. Quidam manifesti qui contra fidem
publicæ prædicant, aut profitentur, aut defendunt erro
rem. Hic est notandum quod Inno. certius enumerat extra de verb.
si. sex genera hominum, quos asserit esse hæreticos mānifestos. Primo
contra fidem prædicātes, & secundū Guil. Occam in de potestate pa
pæ libro tertio intelligitur, quando contingit aliquem publicæ præ
dicare contra fidem simpliciter, & absque omni protestatione, & q̄
nunquā ab assertione sua erronea desistat, & non paratus corrigi ta
lis est pertinax, ideo censendus hæreticus. Secundo profitentes erro
rem fidei contrarium. Professio enim a voluntate firmata solet pro
cedere, & similiter omnes iurantes se errorem aliquem fidei Christia
nę contrarium seruaturos. Tertio qui defendunt errorem cum asser
tione temeraria. Quarto conuicti coram prælatis. Quinto condem
nati a prælatis de hæretica prauitate. Sexto confessi, & tales secundū
Ruber. Tuitiēn. super Apoca. intelliguntur per Magog, quod inter
pretatur de tecto, quia illi sunt manifesti, & operibus & verbo nobis
aduersantur, & talibus cum Antichristus venerit, se falsi Christiani

sociabunt, pariterq; cum illis vim facient veris & simplicibus Christianis: Alii sunt hæretici secreti, qui eorum quę sunt fidei, errorem in mente habent, proponentes habere pertinaciam in voluntate, tamen verbo vel facto exteriori non ostendunt. Et tales intelligũtur per Gog, quod interpretatur tectum, & per tectum falsos intelligimus fratres, qui intus sunt, & nobiscum profitẽtur nomen Christianum, pro eo quod nondum sese produnt, quia rei vel temporis occasio illis deest. Quidam sunt hæretici affirmatiui, qui habent errorẽ eorum quæ sunt fidei in mente, & verbo vel facto ostendunt se habere pertinaciam in voluntate. Hæretici vero impœnitentes & pertinaces sunt, quibus perfidię radices & errores in fide ostẽduntur, & qui dum mandatum est vt resiliant ab errore, illum abiurent, & satisfactionem faciãt debitã, nolunt obtemperare, immo pertinaciter perseuerant. Econtrario dicuntur hæretici pœnitentes. Quidã sunt hæretici negatiui, qui coram iudice fidei per testes legitimos de aliqua hæresi rite sunt conuicti, sed non confitentur, immo constanter negant, & verbo solum fidem catholicam profitentur. Hæretici autem relapsi seu relabentes sunt, qui postquam vt pœnitentes hæresim abiurauerunt, post abiurationem in eandẽ hęresim sunt relapsi. Hæresiarchę sunt, qui errorem eorum quæ sunt fidei, inuenerũt vel confinxerunt, vel inuentam & confictam alios docent, & magistri & principes errorum efficiuntur.

De hæreticorum fautoribus.

CAPVT. XIII.

IGni sunt morte nõ solum qui faciunt, sed etiam qui cõsentiunt facientibus, ad Rom. 1. Consentientes enim cũ facientibus, par comprehendit pœna. Huiusmodi sunt multi, quidam enim hæreticorum erroribus sunt credentes, verbis & factis & propria confessione dicentes se credere eorum erroribus. Et dicit Angelus de Clauasio. Hęretico credens dicitur, qui proprio ore dicit se velle mori in fide talis hæretici, vel qui dicit se credere erroribus illius, vel qui reuerentiam exhibuerit, aut consolationem, vel cõmunionem in morte, vel in infirmitate ab hæretico receperit, vel qui similia perpetrauerit, quæ ad ritum hæretici pertinent. Secundo sunt hæreticorum receptores, & dicuntur qui frequẽter hæreticos recipiunt in domus suas scienter, & hi dicuntur etiam hæretici. Hæreticorum defensores sunt, qui defendunt eorum errorem, & hi damnabiliores sunt illis qui errant, &

non solum hæretici, sed hæresiarchę sunt habendi. Qui enim defendunt viribus suis personam hæretici ne ad manus iudicis perueniat sunt excommunicati. Hæreticorum fautores, maxime publicę personæ sunt, q omittunt facere ea ad quæ ex suo officio obligantur circa hæreticos, vel captos hæreticos sine licentia episcopi vel inquisitoris a carcere liberant, vel processum iuridicum impediunt. De hæresi suspecti vehementer sunt, qui talia peragũt ex qualibus oritur magna suspicio contra eos, & debet mandari eis vt abiurent generaliter omnem hæresim, & si oriatur ex illis violenta suspicio, hæretici sunt habendi. De hæresi diffamati sunt, de quibus est publica vox & fama, & communiter omnes simplices dicant, quod talem hæresim habeant, istis est canonica purgatio indicenda. In hæresim lapsi sunt, qui prius fuerunt lapsi, & relabuntur in hæresim abiuratam, & similiter qui stat in aliqua hæresi dãnata ab ecclesia, & dicit Felinus Sandæus in capitulo excommunicamus, de hære. quod volens redire ab hæresi, licet euitet pœnã mortis, & tradatur carceri perpetuo, si talis fugeret ex carcere, ex hoc solo diceretur conuictus tanquam relapsus in hæresim, & ita omnis audientia sibi denegaretur. Impeditores officii inquisitionis sunt, qui captos pro hæresi a carcere propria temeritate liberant, vel processus inquisitoris lacerant & impediunt, & testes in causa fidei vulnerãt, tales sunt multum culpabiles & si habent errorem in mente cum pertinacia, sunt excommunicati. Ex quibus omnibus infertur quod hæresis est peruersus recessus a fide ecclesiastica, quam quis prius tenuit. Et opponitur fidei sicut peccatum mortale charitati, & est peccatum in spiritumsanctũ, quia est impugnatio veritatis agnitæ, & opponitur primo pręcepto primæ tabulæ, & comprehẽditur sub vana religione, & inquantum respicit intellectum, est in genere falsæ credulitatis, inquãtum respicit affectum, est in peccato, quod est in voluntate.

De scribentibus contra hæreses & hæreticos.

CAPVT. XIIII.

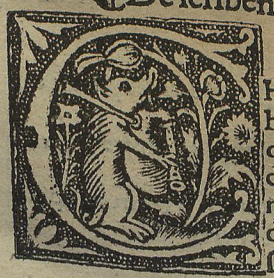

Harissimi, omnem sollicitudinem faciẽs scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis. iquit sctũs Thaddęus, & hoc propter hæreses isurgẽtes, quoniam multi pseudoprophetę exierũt in mũdũ, & illi, vt ita dixerim, fabulones. i. qui falsas fabulas, perplexasque hæreses contex-

runt, ideo vt iuxta glo. super illud Prouerb. x. Sicut acetum dētibus & fumus oculis, sic hæreticorū perfidia, bonis doctoribus molestiā generat & lachrymas, & p cōsequens labores & sudores scribēdi cō tra eos & eorū errata varios libros, tractatus, & epl̄as, & hoc necessa rio, ad Phil. 3. eadem vobis scribere mihi non pigrum, vobis autem necessarium cōtra instātes canes & malos operarios. Et hoc merito, nam & hæretici incessanter non dimittunt scribere libros erroribus refertos, contra quos dicitur Esaię. x. Ve qui cōdunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam. Quę autem maior iniustitia quam hęresis, quę rectitudini fidei inimicatur? eoque annotaui certos viros eccle siasticos, scribentes contra hæreticos, hocordine.

- Augustinus librum vnum scripsit de hæresibus.
- Basilius ad Enthitas epistolam vnam contra hæreticos.

Buconius Castellianæ Mauritaniæ oppidi episcopus, scripsit aduer sus Iudęos & Arrianos & alios hæreticos, secundum Gennadium.

Cęlestinus episcopus Brixieñ. librum vnum de hæreticis.

Celsus sex volumina tradidit de hæresibus & opinionibus philoso phorum.

- Cyrillus Alexandrinus aduersus hæreticos librum vnum, qui ele gias interpretatur, in quo Nestorii occulta panduntur & prodita cō futantur.
- Cyprianus inter magnos habitus, & a multis in catholica fidei sani tate laudatus, doctor eruditissimus & martyr fortissimus, scripsit. 86 libros.
- Clemens Alexandrinus, vt dicit Ado Panthęi auditor, librum vnū contra hæreses.
- Epiphanius episcopus Salaminę in Cypro, aduersus omnes hæreses librum scripsit.

Gennadius episcopus Massilienſis de se testatur in. 2. lib. illustrium vi rorum. Scripsi, inquit, aduersus omnes hęreses libros octo.

Guido quidam, vt dicit Ioan. Nider in. 3. lib. formicarii, de hęresibus diuersis latissime scripsit.

- Hilarius Pictauieñ. contra hæreti. diuersa volumina ędidit.
- Irenęus episcopus & martyr, sancti Policarpi auditor, cōpilauit qui que libros contra hęreticos.

Iulianus confessor, doctus græca & latina linguis, contra hæreses scripsit.

Iacobus cognomento sapiens, Nisibinę ciuitatis Persarum episco pus, scripsit libros. xxv. de fide contra omnes hęre.

- Ioannes Chrysost. contra Arrianorum hæresim, cōtra Martionem contra Cherintum, Ebionem, Arthemonem, atque Photinū, & con tra omnes hæreticos, fortissimos libros scripsit.

¶ Iustinus philosophus de Neapoli, pro religione Christi plurimū laborauit, & scripsit contra omnes hæreses.

¶ Philaster Brixianus episcopus, prolixissimum condidit de hæresi bus librum.

¶ Samuel Edissenæ ecclesiæ presbyter, multa aduersum ecclesiæ inī micos Syro sermone construere dicitur, præcipue contra Nestoria nos & Eutitianos & Timothianos.

¶ Victorinus Pictauienñ episcopus, aduersus omnes fere hæreses libros plures conscripsit.

- ¶ Vincentius gente Gallus Lerinensis eruditus, ad vitanda hæreti corum colloquia, validissimam ædidit disputationem, quam cælato nomine suo peregrini aduersus hæreticos intitulauit.

¶ Hęreticos tolerat ecclesia.

CAPVT. XV.

SInite itaque crescere vsq; ad messem. Matth. 13. Ra tio præmittitur, ne forte colligentes zizania, eradi cetis simul & triticum. Dominus non vult hæreti cos permittere viuere absolute, & hoc propter cri minis grauitatem. Hæretici enim cum sint deprehē si, sunt interficiendi, multo fortius quam incendia rii vel falsarii, simile habetur Exo. 22. Statim cum Moses descēdit de monte, mandauit quod frater interficeret fratrem pro peccato ido lolatriæ. Et iterum. Maleficos non patiaris viuere. i. hæreticos, quia a consortio fidelium qui vere viuunt, excommunicandi sunt, donec maleficium erroris in eis moriatur. & 23. q. 4. Merito hæretici affli guntur in corpore qui occidunt animas. Et si ipsi sempiternas mor tes faciunt, tēporales se perpeti non conquerantur, & sic Deut. 7. mā datum fuit, quod aras. s. hæreticorū populus subuerteret & sculpti lia combureret. Sunt enim hæreses idola gentium. Glo. super illud Zacha. 13. Disperdam nomina idolorum de terra. i. figmenta hæreti corum. Et Deu. 22. dicitur. Non seres vineam tuam altero semine. i. hęretico, ne misceatur aliquid erroris, & corrūpatur homo. Sed in ca su tantum dominus prohibet granum a palleis separari vsque ad vltimum ventilabrum. Non enim esset vtile fidelibus quod illę to

lerentur, neceſſe enī eſt in caſu, vt mali ſint permixti bonis per quos exerceantur, & quorum comparatione boni nitantur in melius, & maxime vbi aliqua inueniuntur, quibus adiuuentur boni, & quorū vexatione iuſtorum vita purgetur, & ſic permittuntur hæretici quā do ſine periculo nō poſſunt ſeparari, id eſt, ſine exterminio fidelium. Tolerauerunt enim prophetę eos, cōtra quos tanta dixerunt, nec tamen communionem illius populi relinquebant. Eſa. 52. Et Auguſtinus in epiſtola ad Vincentium, vigeſimatertia, q. 7. capi. pri. Nonnullos toleramus quos corrigere nō poſſumus, nec propter paleam relinquimus aream, nec propter piſces malos rūpimus retia domini, nec propter hædos in fine ſegregandos deſerimus gregem domini, nec propter vaſa facta in contumeliā, migramus de domo domini. De hoc figura Gene. 6. quod ſimul fuerunt in arca Noe munda & immunda. Et in linteo quod vidit Petrus Actuum. 10. (quod eccleſiam deſignat) ſimul erant quadrupeda & volatilia. Nunc etiā bonos malosque quaſi pmixtos piſces fidei eccleſiæ ſagena trahit. Et. 2. ad Timo. 2. In domo patrisfamilias ſimul ſunt vaſa aurea & argentea in honorem, & fictilia & lignea in contumeliam. Sed in ſagena Petri boni cum malis vſque ad littus perueniunt. Vbi Grego. Sicut enim mare ſæculum, ita finē ſæculi ſignificat littus maris, in quo fine boni piſces in vaſis eliguntur & mali proiiciuntur foris, quia & electus quiſque in tabernacula æterna recipitur, & interni regni luce perdita, ad exteriores tenebras reprobi pertrahuntur. Et ſic ſecus littus ſedentes piſcatores apoſtolici: ſagenam impletam educunt, quia vero iudicio inſtante ſecernendi piſces patebunt, & tunc eccleſia purgabitur ab omni ſpurcitia hæreticorum, & deo patri ſine macula offeretur, tunc enim fatuæ virgines carentes oleo charitatis & letitiæ ſpiritualis, cæleſtem ianuam non intrabunt. 23. q. 5. ad fidem. Si autem propter iniquitatem veſtri ſciſmatis illi quidem correptores ſunt, vos autem eſtis ſicut cæteri diuerſorū ſcelerum rei, qui pœnas legibus pēdunt. Profecto infelices & in hoc ſæculo & futuro eritis. Iob quarto. Vidi eos qui operantur iniquitatem, & ſeminant dolores, & metunt eos, flante, id eſt, iudicante deo periſſe, & ſpiritu iræ eius eſſe conſumptos. Vltor demum ſcelerū & hæreſum deus vindictæ tarditatem ſupplicii grauitatem compenſat. Et Malachiæ quarto, Dies veniet ſuccenſa, & erunt omnes facientes impietatē, & inflammabit eos dies veniens. Et orietur vobis timentibus nomen meum ſol iuſtitiæ, qui eſt Chriſtus, in æternū benedictus. Amen.

De inquiſitore hæreticorum.

CAPVT. XVI.

DErrexit & cœpit trecētas vulpes, Iudicum 16. Ad inquiſitorem enim hæreticę prauitatis duo pertinent, ſcilicet Pergere & Capere. Quo ad primum, prelatis eccleſiarum & inquiſitoribus dicitur, Pergite, quia periculoſum eſt ipſis tantum ſtare, & adhuc periculoſius eſt ſedere, perēptorium eſt autem iacere. Pergat igitur inquiſitor ex licentia ſibi data ex officio iniuncto, & ex zelo eccleſiæ ad exercendum ſuum officium, conſiderādo quanta mala ex peſte hæretica oriantur. Ecce, inquit, Bernardus in ſecundo libro de conſideratione ad Eugenium. In agrum domini tui & conſidera quantis adhuc de veteri maledicto ſyluescat ſpinis & tribulis. Pergeigitur, planta, riga, fer curam, ſana contritiones, membra putrida ne corpus corrumpant abſcide, mala germina acuta ſuccidere falce nō ceſſes, & in diebus tuis fidem catholicam cuſtodias, & nouas ſopire ſtudeas doctrinas, & tuas exoluiſti partes. De ſancto Petro martyre ordinis noſtri legitur, quod cum a Cunis in Mediolannm pugnaret pro requirenda inquiſitione contra hæreticos, ſibi ab Apoſtoli ea ſede commiſſa, quidem de credentibus hæreticorum prece & pretio illorum inductus gladio interemit in via, ſic canit eccleſia de eo. Dum Samſonis vulpes quærit, ab iniquis emitur, caput ſacrum lictor ferit, iuſti ſanguinis funditur. &c. Quis ergo eſt ille qui perrexit ſecundum intentionem thematis? Scriptura reſpondet. Samſon, in quo nomine exprimitur qualitas inquiſitoris. Nam Samſon ſolis fortitudo interpretatur, in ſole illuſtratio ſcientiæ ſufficientis, in inquiſitore ſignatur. Solis enim eſt illuminare, ſic inter planetas medius ponitur. Inquiſitor igitur non a caſu, ſed ab arte inſtituēdus eſt & debet eſſe doctus & expertus, & in his quæ ad ſuum officium pertinent, debet eſſe reſolutus & fulgere debet in gemina ſcientia Theologica. ſ. & Iuridica, vt ex decretalibus ex libro ſexto, & in clemen, & certis extrauagantibus, ſciat omnia cap. tituli de hæreticis, quæ ſibi prohibita ſunt ſub variis pœnis excōmunicatoriis, & quomō ſe habeat circa teſtes & cuſtodes incarceratorū, & circa iuramentū & circa

totum processum iuridicum, & quando inquisitio fieri debeat & de quibus non se intromittere debeat, & consulere debet doctos viros, bonæ famæ, vt sibi consilium prębeant, Theologos in foro conscientioso, Iuristas quo ad pœnas canonicas, Legistas in quest. ciuilibus & criminalibus, & sicut inquisitor in scientia debet esse perfectus, ita in ętate puectus, quod magis sub allegorie mysterio admonet, dicēs. Non arabis in primogenito bouis, id est in ętate iuuenili non inquiris. Hinc est quod ecclesia statuit, quod inquisitor habeat. xl. ānos, in clement. in de hære. ca. nolentes. & 21. q. sanctę moniales. Requritur enim in iure legisse, & quod diligenter de hæreticorum libris inquirat, pro sua enim defensione hæretici vtuntur libris apocryphis & suspectis, vt dicit Hierony. Quare eorum libri, tractatus, & articuli, scientia solerti examinandi sunt, & illorum libri recipi non debent, quorum damnantur autores, sicut. C. de hære. & Manich. l. damnati, dicitur. De impiis libris nefandi & sacrilegi Nestorię aduersus venerabilem orthodoxorum sectam scriptis. Cęterum non solum debet esse doctus, sed & fortis in sui officii executione, vt alter Samson leonem dilaniando, vt Helias legis zelator, prophetas Baal interficiendo, vt Matathias superbię filios vsque ad interitum persequendo, & dicat cum Psal. Persequar illos & comprehendam, donec deficiant. Vnde Moses zelans pro domino. Si quis est domini, inquit, iūgatur, ponat vir gladium super femur suum, ite & redite per medium castrorum, & occidat & cętera. Exod. 32. Sic sanctus Dominicus in suo ordine voluit associari sibi viros & gladium verbi dei, & inquisitiones inimicos dei persequerentur. De sancto Petro martyre ordi. nostri canit. Verbi semē seminat, errores exterminat, verbo pugnans fortiter. Itē de sancto Vincen. confessore. Hic errores prauitatis verbo vere vicit veritatis splēdidissime. De sancto Dominico. Vulpes dissipat Samsonis, & in tuba Gedeonis hostis fugat agmina. Nec p fecto contra huiusmodi leuiter, procedēdum est, ne dum paucorum patientia postularis, nutrias audaciam perditorū, & factio robustior fiat, teste Hieronymo ad Theophilum Alexandrinum. Quid faciet pergendo, subditur, & cœpit trecentas vulpes, vt dicitur in primo secundi libri.

¶Finis primi libri.

¶CATALOGI HAERETICORVM

Liber Secundus. Prologus.

CEpit trecentas vulpes. Iudicū. xv. Samsonis vulpeculæ sunt personæ labe hæretica deprauatæ, facies habentes diuersas, sed caudas ignitas adinuicem colligatas. quia de vanitate flammeę superbiæ conueniunt in hoc, vt segetem dominicam iam albicantem ad messem, et splendoribus fidei relucentem, morsu amarissimo demoliantur ac discursu subtilissimo pergunt, impetuque validissimo accedunt pariter, vt accendant, dissipent et deuastent syncęritatem sanctæ fidei catholicæ subtiliter & damnabiliter. vulpes enim & principes hæreticorum terram ecclesiæ desolantes, vrbes hæreticorum incendio vastant illo igne, de quo dicitur Osee. vii. Omnes adulterantes quasi clibanus eorum. Vulpes enim dicitur quasi volupes, propter inuolutionem dolositatis. vulpes enim non rectis, sed tortuosis anfractibus & itineribus currunt. Hic sunt viæ hæreticorum. Iob. vi. Inuolutæ sunt semitę gressuū eorū. Ambulabunt in vacuum, & peribunt. Vel, vulpes dicitur a volando. Et hæreticorum pedes veloces sunt instar nubium volātium ad effundendum vesaniam suam in alios, & sic dicuntur sidera errantia secundum sanctum Thaddæum. Insuper vulpes secundum Grego. in morali. vulpes sunt animalia valde fraudulenta, in fossis & specubus absconduntur. Vulpes etiam dum esurit, mortuam se fingit, & incautas volucres supra se tanquam super cadauer volitantes rapit. Nihilominus tamen vulpes nostræ hæreticales capiēdæ sunt. ¶Capite nobis vulpeculas scribitur Canti. ii. Capite. i. deprehendite & in lucem proferte dolosas hæreticorum versutias. Capite paruulas ne maiores effectæ plus noceant & capi non possint. Grego. super Canti. Dicuntur paruulę, quia quamuis contra veritatem intus superbiant, exterius in verbis tamen humilitatem per simulationem sectantur. Capite eas reti sanę doctrinæ. Augustinus in sermone de Samsone. Quid aliud est vulpem capere, nisi hæreticos diuinæ legis autoritate deuincere, & sanctarum scripturarum testimoniis, velut quibusdam vinculis alligare atque constringere. Capite clamore prædicationis. Hiero. ad Demetriadem. Coruscāte dei verbo diaboli tenebræ repellendæ sunt. Capite officio inquisitionis & disputationis. Gregorius super Canti. Vulpes. i. hæretici, a san-

ctis prędicatoribus capiuntur, quando instante altercatione sententiis veritatis conuincuntur. Ruber. Tuitiensis super Apoca. Ecce cõgregatio taurorum in vaccis populorum. Ecce tumultus hæreticorum, vt excludant eos qui probati sunt argento, vt eiiciant a tẽplo dei qui probitatẽ tenent, qui probi & probati sunt. sensumque probatũ habent in omni verbo vel sermone diuino. Increpemus feras istas, feras arundinis, tauros cornupetas, & ceruicosos vastatores scripturarũ veritatis. Prouer. 14. Vade. s. disputando contra virũ stultum. i. hæreticum. Vnde Iona. 1. Re. 14. nõ nisi prouocatus ad hostes transit, quia catholici aduersus hæreticos non contentionem cõmouent nisi prius ad certamẽ prouocentur. & in meditatione scripturæ hæreticos conuincunt. Capiẽdæ etiam sunt vulpes constantia fidei, grano enim sinapis comparatur fidei feruor, quod granũ dicitur venenata expellere. i. omnia dogmata prauitatis. Glo. Matth. 13. Sunt etiam capiendæ vigilantia orthodoxorum doctorum nocte surgẽtium, vt solerter vigilent, quæ hereticorũ & vitiorum bellis sordidata sunt, corrigãt & erigant. Capite auxilio brachii secularis, nã mali qui per ecclesiã non possunt corrigi, volẽtes in suis criminibus perdurare. debẽt coerceri per brachium seculare. s. per gladiũ & ignem. sicut vulpes fumo de fouea eiicitur. Hiero. cõ. Vigil. Virga apostolica virgaque ferrea, debet confringere vas inutile & tradere in interitum carnis. Cæterum vulpes cauet ne eius cubile sciatur, plura enim habet ostia. Caute igitur inquiri debet vulpes hęreticalis. De hæreticis illud prouer. 9. impletur. In profundo inferorum conuiuæ eius, & qui ap. illi, des. ad inf. Quare capiendæ sunt, quia demoliuntur vineam nostram. i. ecclesiam florentem. Cant 2. Gregorius. Per hæreticos ecclesiæ a recte fidei viriditate exiccantur. Et ignatius in epistola ad Philadelphienses. Quicunque enim inaliena sentẽtia ambulauerit, ipse non est Christi, nec passionis eius particeps, sed est fraudator & corruptor vinę Christi. Ingredientes enim hæretici vineam domini, cupiunt vniuersa populari, vt vix racemũ in ea relinquãt, de quibus illud Iudicum. 9. verificatur. Habitatores Sichem egressi sunt in agros vastantes vineas. Vnde Vuilliramus Babenbergensis Fuldensis monasterii super Cantica.

Vinea iam floret precibus nunc vinitor oret,
Omnis in obstantes ruat vt vulpecula casses.
Callida maturis nocet isthæc bestia botris.
Hæreticæ vulpes nostræ, dum repere calles
Primitus incipiunt, mox dogmata praua relidant
Ecclesiæ proceres, ne sumant tempore vires,

Et sic difficile desistant hæresiarchæ.

¶ Vulpes Samsonis caudis fuerunt colligatæ. Hæretici habent caudas adinuicem colligatas, quia de vanitate cõueniunt in idipsum. extra de hære. c. excommunicamus. Hæreses quamuis inter se dissentiant, communi tamẽ nomine aduersus dei ecclesiam. quasi colligatæ conspirãt. Et secũdum Humbertum Ordinis nostri magistrum. Licet inter se hæretici sint diuersi, tamẽ omnes sunt colligati in intẽtione destruendi ecclesiam. Augu. in ser. de Samsone. Vulpes capit, ligatis caudis ignem apponit. Caudæ vulpium quid sunt nisi posteriora hæreticorum, qui primo habent magna blanda & deceptoria opera, posteriora ligata. i. dãnata & ignem in fine trahentia. vt eorũ fructus & acta consumant, qui suis seductionibus acquiescunt. Et secundum glo. super illud. Esa. 7. Cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium. Caudas titionum fumigantium, vocat sapientiam secularẽ & hęreticum sermonem, quorũ finis est exustio. Præterea hæc collectio caudarum, prętendit conuentionẽ veri cum falso, intuitu cuius hæretice alios decipiũt, quare Deu. 22. dicitur. Ne indueris vestimẽto quod ex lana linoque est contextũ. Glo. veste ex lana & lino induitur, qui sub locutione innocentiæ cælant subtilitatem malitie. Hęretici enim falsa veris & lupum sub agno velant. In aureo calice sub nectaris specie, venenum propinant letale. Et secundum Ignatium ad Trallianos. Venenum erroris commiscent dulci blandimento, sicut puro melli virus admiscentes, Ideo secundum Amb. in li. de fide contra Arrianos. Nihil periculosius hæreticis esse potest, quam cum integre per omnia decurrant, vno tamen verbo acsi venenata gutta meram illam ac simplicem fidem dominicæ, & exinde apostolicæ traditionis inficiant. Et Hiero. ad Oletam. Venena non dantur nisi melle circumlita, & vitia non decipiunt, nisi sub specie vmbraque virtutum. Ergo bene dicitur Abacuch. 2. Ve qui dat potũ amico suo, mittens fel suum. Semper enim mendaciũ imitatur veritatem, aliter non posset hæreticus decipere alios. ¶ Cæterũ Samson cæpit trecentas vulpes, & ego sub quadam allegoria tenta bo trecentos hæreticos, homines vulpinos, in hoc secundo libro in vnũ catalogũ congregare. Diabolus enim cum trecentis istis persequitur Christianos, quẽadmodũ Pharao cum trecẽtis curribus persecutus est Hebræos, Exo. 14. Glo. tulit trecentos currus contra fidem sanctę trinitatis pugnaturus. Sed e regione legimus Iudicum. 7. de Gedeone, quod cũ trecentis vicit Madianitas. Madianitæ enim diiudicantes, aut iniqui, aut cõtradicẽtes interpretantur, & sunt hęre. Ruber Tuitiẽn. super Iudicũ. Contra hos Gedeon cum trecentis pergit

ad prelium. ſolet in centenario numero plenitudo perfectionis intelligi. Quid ergo in ter dicto centenario numero deſignatur, niſi perfecta cognitio trinitatis. cum his quippe dominus noſter aduerſarios deſtruit. cum his ad prędicationis bella deſcendit, qui poſſunt diuina cognoſcere. qui ſciunt de trinitate quę deus eſt perfecta ſentire. Augu. In magno ſacrõ. eos docere iuſſus eſt Gedeon, qui vt canes aquã lãberent, trecentos tantũ & non plures, in ſigno crucis propter Thau, que. ccc. ſignificat. Et Hieroni. ſuper illud Marci, Poterat enim vng. et ce. plus quam trecentis denariis, dicit. Prętextu auaritię myſteriũ loquitur dei. Et enim noſtra fides trecẽtis emitur denarius. &c. Præterea hic numerus etiam in vernaculis Abrahæ aduertẽdus eſt. per quos Lot ab hoſtibus liberauit. Alb. mag. iii. ſcrip. diſt. xxiiii. Symbolo Niceno conſonat figura in numero patrum condentium ipſum, fuerunt enim trecenti & decem & octo. Sic vernaculi Abraham cum hoſtes inſequeretur, Gene. xiii. Ita enim vt ille, ita illi hoſtes fidei comprehenderunt & ſpolia fidelium reduxerunt, & Lot. i. fidelem populum captum aſtutiis hæreticorum, iſto modo & ego trecentos teſtes ad minus contra hæreticos in virtute mirificæ trinitatis adducam.

Pars executorialis.

ARrius epiſcopus Alexandrinus, a quo orti ſũt Arriani, vel arrianitæ. vixit circa annũ do. cccxxviii. ĩ fine vitę ſcti Sylue. & ſub Conſtantino, qui Arrius inter cæteros hæreticos famoſior, nequior, & magis nociuus fuit eccleſiæ. Vbi nota, quod vnius hominis inſidiæ contra eccleſiam non ſunt contemnendæ, vt enim vna ſcintilla parua res eſt, et pene dum cernitur non videtur, ſed ſi fomitem compræhenderit, & nutrimenta ſui inuenerit, mœnia, vrbes latiſſimas, ſaltus, regioneſque conſumit. Ita doctrina peruerſa ab vno incipiens, vix duos aut tres primum in exordio reperit auditores, ſed paulatim vt cancer ſerpit in corpore. Sed teſte Hieronymo. Arrius in Alexãdria ſcintilla fuit, ſed quoniã nõ ſtatim oppreſſa eſt, totum orbem eius flamma populata eſt. Et idem inquit. Pœna Arrii non eſt determinata, quia nõ eſt determinatum quot per eius doctrinam ſint ſubuertendi. Oroſius libro ſeptimo. Arrius alexandrinæ urbis preſbyter. a veritate fidei deuiãs, exitiale plurimis dogma conſtituit. Et Eccleſiaſtici. 39. Repromiſſio nequam, id eſt hereticorũ traditio, multos perdidit diligẽtes, & commouit illos quaſi fluctus

maris. Ideo ab eo inchoandum eſt, tanquam a principali hæreſiarcha. Hæreſiarcha (vt dicit Ioannes Nider in tertio libro formicarii) eſt qui primo falſam de fide opinionem gignit, vt Arrius, vvideff, & conſimiles. Reuocemus igitur ad memoriã, quomodo poſtquam draco ille proiectus eſt in terram, poſtquam proficiente Chriſtiana fide deſertis ac deſtructis idolis, amiſit vſurpatam quaſi diuinæ culturæ gloriam, iam Romani faſtigio imperii filium Mariæ adorãte, qui raptus ad deum & ad thronum eius. Arrius prębyter magnus hæreſiarches ſub nomine Chriſtiano in blaſphemiam Chriſti filii dei, procaciter nimis prorupit loquacitate intolerabili, aquam ex ore ſuo ſerpens antiquus emittebat tanquam flumen, quod erat Arrius, aquas inquam putridas doctrinæ nequam emittebat. Vnde Rubertus Tuitieñ. abbas ſuper illud Apocalypſis. Oportet te iterum prophetare populis, dicit. Nam ecce dum tu exulas: interim Cherintus inſanit, Martiõ furit, Ebion blaſphemare incipit, cæterique bacchantur antichriſti contra verbum dei, contra maieſtatem & antiquam diuinitatem filii dei, dicentes, quod ante Mariam non fuerit & quod tam recens deus ſit, vt ex illa initium exiſtendi acceperit. Præterea futurum eſt, vt veniat Arrius pertinax ſatelles diaboli diſturus et perſuaſurus populis, gentibus & regibus multis, quod idem filius dei creatura ſit, & in tempore eſſe cœperit, quodque fuerit tempus quo idem filius non fuerit. Propter iſtos oportet te iterũ prophetare & prouidere populis & gẽtibus, linguis & regibus multis, vt ab his peſtibus populum Chriſtianum liberes, crediturũ mihi. Surge igitur & metire templum dei & altare, id eſt, Chriſtum dei filium, qui & templum dei eſt, & altare ſanctæ eccleſiæ, templum videlicet dei ſecundũ corpus quod aſſumpſit ex virgĩe, altare vero ſecũdum dignitatem vtriuſque naturæ, Iſtud metire. Ecce mali menſores, male et peſſime menſi ſunt, & de terminis eius, quos hæretica infidelitate nimis metebant dicendo Chriſtum non fuiſſe ante Mariã, grandem tumultum facere incipiunt, tu ergo metire, & menſuras eius extende quantæ longitudinis aut latitudinis ſit, aut eſſe debeat. Longitudinem eius ſupra extende, ſupra inquam Mariam & ante Abraham, immo & ante Adam, ſed & ante cælum & terram vſque ad antiquum dierum, & dic, In principio erat verbum. Sed terra aperuit os eius & abſorbuit flumẽ, quod miſit draco de ore ſuo. Abſorptum eſt fantaſma fluminis ſerpentini, quando ſanctum concilium Niceñum nefarium Arrii dogma damnauit, ad quod concilium trecenti decem & octo illuſtres patres ex omnibus gentibus conuenerunt, inter quos fuit magnus Euſtathius Antiochenę eccleſiæ præ-

sul Pasnutius Aegyptius, aderant Syri, Cilices, Phœnices, Arabes, Palestini, Aegyptii, Thebæi, Libyes, Mesopotamii, Persæ, Pontici, Scythæ, Asiani, Phryges, Thraces, Macedones, Epirotæ. Et vt dicitur Prouerb. 14. Vade contra virum stultum, scilicet disputando, & nescies labia prudentiæ. Glosa. velut Arrius, qui verbum consubstantialitatis in patre & filio nunquam inueniri cõtendebat. Hi prædicti patres disputabant contra Arrium, & dogma eius destructum est. Insuper absorptum est flumen, nam teste magistro sen. in. 3. distĩ. 11. Arrii hæc fuisse perfidia legitur, vt Christum creaturã fateretur, ideo effusa sunt Arrii viscera atque crepuit medius, diuino iudicio prostratus in faciem, ea quibus Christum negauerat fœda ora polluens, & hoc virtute orationis sancti Alexandri episcopi Constantiñ. Dixit etiam quod Christus non est filius dei secundum diuinitatẽ. de hoc beat. Tho. 1. parte. q. 27. & .4. contra gen. De ortu Arrii, vide i lib. tri. hist. Et vt dictum est, prima synodus Niceña sub Cõstantino Augusto Arrium damnauit. distin. 15. canones. Contra Arriũ scripsit Maximus Constantinop. nobile volumen, quod obtulit Gratiano principi apud Mediol. Victor Carthagin. contra Arrianos librum vnum. Didymus Alexandrinus lib. duos. Hilarius scripsit contra eosdem libros. 12. Et beat. Ambrosi. libro primo, de fide contra Arrianos, rationibus firmissimis & autoritatibus Arrium confutat. Et similiter Augu. 6. libro de trin. & in libro de hęresibus. Arriani dicunt spiritum sanctum creaturãq; creaturæ, hoc est ab ipso filio creatũ volunt, ex quo sequitur quod Arriani in ecclesiæ forma & fide non baptizant. pri. quest. prima. capitulo Hi qui. quia personarum inequalitatem confitentur. Leo papa in epistola ad imperatorẽ Constantinum dicit, quod Arriani rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine sanctæ trinitatis. Et filium minorem patre posuerunt. contra illud Iohannis primo. Ego & pater vnum sumus. vbi est equalitas patris & filii, quod Arrius non intellexit. Augustinus Vtrumque audias, vnum & sumus, & a Charybdi & Scylla liberaberis, quod dicit vnum liberat te ab Arrio, quod dicit sumus, a Sabellio. Hieronimus. ad Pãma. contra errores Iohannis. Hierosolimi. Arriani quos optime nosti, propter scandalũ nominis, homousion, se damnare simulabant, venenaque erroris circũliniebant melle verborum. sed tandem coluber tortuosus se aperuit, et noxium caput quod spiris totius corporis tegebatur spiritali mucrone confossum est. Et glo super illud. Prouerbio. octauo. Dominus possedit me ab initio, dicit. Pereant ergo qui negant dei virtutem & dei sapientiã. Chrystum ab initio, immo & ante omne quod dici vel cogitari

potest. initium ab ipso patre fuisse progenitum. Et sic exclamat Hiero. Centurio ante crucem in ipso scandalo passionis vere filium dei fatetur, et Arrius in ecclesia prædicat creaturam. Et Didymus Alexandrinus duos libros contra Arrianos scripsit, & Victor Cantenæ Mauritaniæ ciuitatis episcopus librum vnum.

Abelonij vel Abeliani, alius Abeloitæ, hos nonnulli dicunt ex filio Adæ nominatos, qui est vocatus Abel, qui nõ miscebantur vxoribus, & eis tamen sine vxoribus viuere sectæ ipsius dogmate non licebat. Mares ergo & fœminas sub continentiæ professione simul habitantes, puerum & puellam sibi adoptabãt, in eiusdem coniunctionis pacta successores suos futuros, morte præuẽtis, quibusque singulis alii surrogabãtur, dum tamẽ duo duobus disparis sexus in illius domus societate succederent. Vtrolibet quippe parente defuncto vno, remanenti vsque ad eius quoque obitũ filii seruiebant. Post cuius mortẽ ipsi etiam puerũ & puellam simul adoptabãt. Sed di. Aug. hec fuit hęresis rusticana in cãpo nostro Hypponẽsi sed paulatĩ diminuta fuit. qui oẽs mõ correcti & catholici facti sunt.

Achillas episcopus Alexandrinus, postea apostata, fautor Arrii, dixit. Non semper deus pater fuit, sed fuit quando deus pater non fuit. Dei autem verbum ex non existentibus factũ est, & alia plura opinabatur. vt habe. pri. li. trip. hist. ca. 13. Hic Achillas successit in præsulatu ciuitatis Alexandrinæ inclyto Petro martyri propugnatori fidei, sed Achilla capto & expulso, Alexander fortissimus euangelici dogmatis prædicator, ordinatur episcopus.

Acephali vel Acephalitæ dicti. i. sine capite, fuerunt anno domini. 458. sub Leone imperatore & Leone pri. papa. nullus enim eorum reperitur auctor ex quo orti sunt. Hi trium Calcedonensium capitulorum impugnatores, duarũ in Christo substantiarum proprietatem negant. & vnam in eius persona naturam prędicant, contra illud quod habetur. 15. distin. capi. primo. vbi dicitur. Prædicans eadem sancta synodus Christum deum sic natum de virgine, vt in eo substantiam & diuinæ & humanæ confiteamur naturæ, & extra de hęre. cũ Christus perfectus deus & perfectus sit homo. Mandamus quatenus sub anathemate interdicas, ne quis de cætero audeat dicere christũ nõ esse aliquid secundũ quod homo. Con. Acepha. & eos qui dicunt christũ in vna tantũ substantia adorandũ, nec acquiescũt duas in Christo confitẽdas esse naturas. Præsbyter Iohã. Anthioch. librũ composuit. De liberis Acephalorum fit mentio. C. de hære. l. Idem est. Sigibertus in chronica sua. Acephalorum hęresis abdicatur. anno. 526. qui dicũt Paulũ in epistolis pręcepisse fœminas

diaconas debere fieri, quia eas commemorat post diaconos.

Achatius Cesarię Palestinę. alias constantinop. Arrianus fuit & in aliis criminosus fuit. & alietatem cum Arrio in diuinitate posuit. declaratus est alienus a nomine Christiano. 4. li. hist. triper. ca. 24. de hoc Achatio dicitur. 24. q. 1. Achatius non fuit noui vel proprii inuentor erroris. vt in eum noua scita. i. statuta prodirent, sed alieno facinori suam cõionem miscuit. itaque necesse est, vt in illam recideret iuxta lance sententiam. quam cum suis successoribus per conniuentiam synodalem susceperat autor erroris. & distinctione. 19. capitulo. Anastasius. qui nutu diuino percussus le pra fuit, nam Fotinus diaconus Thessalo communicauit Achatio in hęresi. Post mortem vero Achatii, Anastasius papa communicauit Fotino sine concilio clericorum, & occulte voluit reuocare Achatium defunctum in hæresi, vt orationes pro eo in ecclesia fierẽt, ideo multi clerici recesserũt ab obedientia eius. Et. i. q. i. c. dictum est. Felix & Gelasius Achatium ante Anastasium excõmunicauerunt, & Hormisda qui ab ipso Anastasio tertius, eundem Achatium damnauit Anno domini. ccccl xxxiiii. sub Zenone imperatore. Item Gelasius vrbis Romæ episcopns scripsit aduersus Achatium epistolas, quæ hodie in ecclesia catholica tenentur.

Adamiani hæretici sic vocati, quia Adæ imitantur nuditatem, vnde & nudi inter se mares & fœminæ conueniunt. 24. q. 3. c. quidam. Vel dicuntur Aditæ, & hæc nuditas fuit ante peccatum, vnde & nuptias auersantur, quia nec vt dicunt priusquam peccasset Adam, nec priusquam dimissus esset de paradiso cognouit vxorem, credunt ergo quod nuptiæ futuræ non fuissent si non peccasset. Nudi celebrant sacramenta, & ex hoc paradisum suam arbitrantur ecclesiam, ista nuditas reprobatur distin. 30. c. si quæ mulier vtens virili veste scissa & inclausa anathematizatur. Et sic in legenda sancti Barnabę apostoli dicitur, quadam die vidit Barnabas homines & mulieres nudos currentes & sua festa agentes. Indignatus templo maledixit, subito pars eius corruens, multos oppressit. Vnde in statu innocentiæ non fuit pudor nuditatis, sed post peccatum nuditas est opprobrii & confusionis. & ambulantes nudi cum fœminis concupiscentiam fouent & nutriunt.

Adamitæ hæretici, alii a prędictis, surrexerunt in Bohemia circa annum domini M. ccc. xliiii. sub Vvenceslao imperatore, tempore pessimi scismatis, de quibus scribit Aeneas Sil. in lib. de origine Bohemorum cap. 41. & de eorum hæresibus & abominationibus, & quomodo extincti sunt, quęre infra in Picardo. Vnde Hieroni. super Osee. c. 4. Hæretici suo errore non saturantur, nec cessant

a turpitudine fornicationis suæ, & non custodiendo legem, derelin quunt deum, insaniunt & inebriantur, & spiritu fornicationis possidentur. Et. 2. q. 7. sententia Cham filii Noe damnantur, qui suorum doctorum vel præpositorum culpam produnt, ceu & tam qui verenda patris non operuit, irridenda monstrauit. Et isti imitabantur Adam in turpitudinis confusione, & non in cooperimẽto honestatis. Dicitur enim Apoca. 4. Suadeo tibi vt vestimentis albis, id est mundis, induaris, vt non appareat confusio nuditatis tuæ.

Adimantius Manichæi discipulus, rationes & disputatiões scripserat contra legem & prophetas, in quibus ostendere conabatur, quod euangelica & apostolica doctrina eis erat contraria, sed Augustinus ad illas sufficienter respondit, & contra Adimantium librum scripsit, qui incipit. Eodem tempore venerũt &c.

Aeriani vel Eriani, ab Aerio quodam nuncupati, qui offerre sacrificium pro defunctis spernunt, et missas negant applicari pro peccatis, pro satisfactionibus, aut pro aliis necessitatibus ecclesiæ, quod reprobatur. 13. q. 2. ca. animæ. vbi dicitur, animæ defunctorum quatuor modis soluuntur. Aut oblationibus sacerdotum &c. & in c. pro obeuntibus. Sancta ecclesia sic statuit, vt quisque pro mortuis vere Christianis offerat oblationes, atque præsbyter eorum faciat memoriam. Ecclesiastici septimo. Mortuo nõ prohibeas gratiã. Iste Aerius cum esset præsbyter, doluisse fertur quod episcopus nõ poterat ordinari, & in Arrianorũ lapsus hæresim, propria quoque dogmata addidisse nonnulla dicitur, vt dictum est. Nec statuta solenniter celebranda esse ieiunia, sed cum quis voluerit, ieiunandum, ne videretur esse sub lege. Dicebat etiam præsbyterum ab ep scopo, nulla differentia debere discerni. Quidam perhibent istos sicut Euchratitos vel Amporochtitas non admittere ad cõionem suam nisi continentes, & eos qui sęculo ita renuntiauerunt, quod propria nulla possideant. ab esca tamen carnium non eos abstinere dicit. Epiphanius, Philaster vero & hanc tribuit abstinentiam, vt etiam Augustinus in libro de hæresibus testatur.

Aetiani ab Aetio sunt vocati dissimilem patri asserentes filium, & filio spiritum sanctum, contra illud de cõsecratione distinctione tertia. capi. vl. Pater & filius & spiritus sanctus, vnius e usdemque substantiæ, inse parabili equalitate, diuinam insinuant vnitatem. Dicunt etiam nullum peccatum imputari in fide manẽtium 24. q. 3. quidam. sed. 5. li. hist. tri. c. 4. dicitur Aetiani hæretici & eorum sequaces, catholicis dicti sunt dissimiles, & ex non existentibus, quia nomen similitudinis in diuinis abscindere nitebantur, &

omnia ſubſtantiam atque voluntatem diſſimilem eſſe patri apud filium. De hoc infra in Eunomio, & Auguſti. in libro de hæreſibus.

Airani qui contra ſpiritumſanctum impugnant, cum Eudoxianis in erroribus currunt, & fuerunt condemnati in ſecunda ſynodo vniuerſali Conſtantinopo.

Adelphilius fuit princeps Meſſalaniorum hæreticorum, tempore Valentiniani imperatoris, qui ab eccleſiaſtica cõmunione receſſerunt, dicentes, diuinum cibum nec prodeſſe, nec ledere, vt patet in Anthiaſiſtis.

Alexander Erarius apoſtatauit a fide, & multos circa fidem ſecũmerſit, quem Apoſtolus Sathanę tradidit. 1. ad Timo. 1. De quo. 2. Timo. 4. Alexan. Erarius multa mala oſtendit mihi, reddet illi dominus ſecundum opera eius, quem & tu deuita, valde enim reſtitit verbis meis. Glo. 1. Io. 5. Stephanus orauit pro illis, qui gratiam dei non acceperunt. Paulus pro Alexandro non orat, quia cum iam frater erat, fraternitatem impugnabat. Item Alexander reuerſus ad apoſtaſiam, fabricabat ædes Dianæ apud Athenas, & omnes contra Apoſtolum commouit. Quære de Alexandrino in Hymenæo.

Alogi alias Alogiani vocãtur, tanquam ſine verbo, logos enim græce, latine verbum dicitur, deum enim verbum nõ credunt. Contra illud Iohannis primo. In principio erat verbum. Reſpuentes Iohan. euangelium & Apocalip. Auguſtinus in libro de hære. Has videlicet ſcripturas negant eſſe ipſius Iohan. & 24. q. 3. quidam.

Almareani dixerunt quod deus eſt anima cæli, quod reprobatur Tho. 1. par. q. 3. ar. 8. quia deus in compoſitionem aliorum nõ venit. Et in libro de cauſis dicitur, Cauſa prima regit omnes res, præterquam quod commiſceatur aliis.

Almaricus Anno. 1204. ſub Ottone. iiii. & Innocentio. iii. Cæſarius in dialo. diſt. 5. dicit eodem tempore quo manifeſtatæ ſunt hæreſes Albigenſium in Pariſienſi ciuitate, in qua eſt fons totius ſcientie & puteus diuinarũ ſcripturarum, quibuſdam viris literatis perſuaſio diabolica peruerſum inſtillabat intellectum, quorum Almaricus magiſter prauitatis fuit, dicebant enim non aliter eſſe corpus Chriſti in pane altaris, quam in alio pane & in qualibet re. Sicque deum locutum fuiſſe in Ouidio ſicut in Auguſtino. Negabant reſurrectionem corporum, ſimiliter paradiſum, & infernum negabant, ſed qui haberet cognitionem dei in ſe, quam ipſe, haberet in ſe paradiſum, qui vero peccatum mortale haberet, infernum haberet in ſe, ſicut dentem putridum in ore. Altaria ſancto ſtatuta, & imagines turificare, idololatriam eſſe dicebant. Tanta audita peruerſitate conſilio epiſcoporum & Theologorum ducti ſunt in campum, & coram vniuerſo populo ſunt degradati, & in aduentu regis Franciæ adufti. Qui mente obſtinata, nullum ad interrogata dant reſponſum, in quibus in ipſo mortis articulo, nullum poterat perpendi iudicium. Cum autem ducerentur ad tormenta, tanta eſt orta aeris inclementia, vt nemo dubitaret quin ab eis aer fuiſſet concitatus, a quibus tantus error morientibus fuerat perſuaſus. Et Almaricus a generali concilio Romæ condemnatus eſt & excommunicatus, in campo ſepultus & exhumatus & cinis & oſſa eius per ſterquilinium ſunt diſperſa. Et merito, quia ſecundum Brixienſem pro crimine hæreſis, poteſt quis poſt mortem excommunicari & damnari, vigeſimaquarta quæſtione ſecunda. cap. fi. Dixit etiam, quod ſi Adam non peccaſſet, non fuiſſet diſtinctio ſexus, ſed fuiſſet multiplicatio hominum ſicut angelorum. Item quod deus non videtur in ſe, ſed in creaturis, ſicut lumen in aere. Itẽ quod illud quod alias eſt peccatum mortale, factum in charitate, non eſt peccatum, impunitatem peccatorum promittẽs. Affirmabat ideas quæ ſunt in mente diuina & creare & creari poſſe, cum in mente diuina, teſte Auguſtino, nil niſi æternum & incommutabile ſit, & Gerſon in trac. 3. ſuper Magnificat. Almaricus & ſimiles hæretici, dicebant mentem contemplatiui vel beati perdere ſuum eſſe in proprio genere, & redire in illud eſſe ideale, quod habuit eſſentialiter in arte diuina. Et ſunt viginti errores Almarici, vt colligitur ex chronica ſummorum pontificum. tempore Innocen. iii. & extra de ſum. tri. & fi. ca. dicitur. Reprobamus & condemnamus peruerſiſſimum dogma impii Almarici, cuius mentẽ pater mendacii ſic excecauit, vt eius doctrina non tam hæretica quam inſana ſit cenſenda. De Guilhelmo eorum propheta, quære infra.

Agapetarum hæreſis, ſecundum Hieronimum ad Euſto. de cuſt. virg. in eccleſias introiuit. Pudet dicere, proh nefas triſte, ſed verum eſt, vnde ſine nuptiis aliud nomen vxorum, immo nouum concubinarum genus plus in fœmina, vnde meretrices vni viro eadem domo, vno cubiculo, ſæpe vno tenentur lectulo. Et ſuperſtitioſos nos vocant, ſi aliquid exiſtimamus, frater ſororem deſerit cælibem, ſpernit, virgo germanum fratrem, quærit extraneum. Et cum in eodem propoſito ſe eſſe ſimulant, quærunt alienorum ſpeciale ſolatium, vt domi habeant

carnale commerciū. Quære in Elpidio. Hieronimus ad Occeanum de vita clericorum. Te detrahentium morsibus tradidisti, si Agapetarum consortium non dimiseris.

Algazel posuit quod peccatoribꝰ hec sola pœna reddetur, quod affligentur pro amissione vltimi finis. De hoc beatus Tho. 3. li. contra gen, capitu. 145.

Albasini, hi sunt qui et Indiani, de quibus infra.

Albigenses de quibus sic dicit Cæsarius Cister. in. v. dist. dialogi. Temporibus Inno. papæ, inuidia diaboli hæreses Albigensium cæperunt pullulare tam valide, vt omne triticum fidei gentis illius versum videretur in lolium erroris. Et eorum errores fuerunt, nam hæresiarchæ eorum quædam collegerant puncta ex dogmate Manichęi. quædam ex erroribus qui in Periarchon scripsisse fertur Origenes, plurima etiam quę de suo finxerunt adiicientes. Duo credūt cum Manichæo principia, deum bonum & malum. i diabolum, quem omnia creare corpora, sic deum bonum, omnes animas. Corporum resurrectionem negant, quicquid beneficii mortuis a viuis impēditur, irrident. Ire ad ecclesias vel in eis orare, nihil dicunt prodesse. Baptismū abiiciunt, Sacramētum corporis et sanguinis Christi blasphemant. Et quod anima secundum meritum, per diuersa transit corpora, etiam animalium & serpentum, si male vixit, si autem bene, intrabit corpus alicuius principis vel alterius illustris personæ. Item intantum error illorum inualuit, vt breui interuallo temporis infecerit vsque ad mille ciuitates, & si nō fuisset gladiis fidelium repressus, puto quod totam Europam corrupisset, & Christiani missi erant contra eos: & in ciuitate Biders, quæ expugnata fuit per Christianos, ipsi Albigenses super volumen sacri euangelii mingentes, de muro illud contra Christianos proiecerūt, & sagittis post illud missis, clamauerunt, ecce lex vestra miseri. Item quidam in Tholosa in odium Christi & in confusionem fidei, iuxta altare maioris ecclesiæ ventrē suum purgauit, & palla altaris ipsas immunditias detersit. Quidem eorum supra altare scortum posuerunt in conspectu crucifixi, eo ibi abutantes, postea ipsam sacrā imaginem detrahentes, brachia ei præciderunt, & crucifixi collo fune alligato per plateas illum traxerunt cum magnis blasphemiis, & crux fuit prędicata contra ipsos exercitus domini Albigensis. Memelinum potentissimum Afrorum regem de Marioch in auxilium sibi inuitauerunt, qui de Africa in Hispanias cum tam incredibili multitudine venit, vt totam Europam se obtinere posse speraret. Mandauit etiam Innocentio papæ, quia equos suos in porticu ecclesiæ beati Petri debebat stabulare, & super illam vexillum suum figere. quod ex parte impletum est, & si secus quam ipse cogitasset, & quia deus frangit omne superbum: Eodem tempore. scilicet anno. 1212. xvii. calend. Augusti de exercitu eius. 60. milia pugnatorum ceciderunt, Ipse vero in Siciliam transiens ex dolore mortuus est, cuius vexillum principale in bello captum, Innocentio est transmissum, & in ecclesia prædicta ad Christi gloriam est erectum. Et Simō Montis fortis vir Christianissimus, his hæresum tumultibus viriliter occurrit cum quibusdam episcopis & abbatibus & beato dominico, non solum disputationibus & prędicationibus. sed etiam armis, eo quod centum milia hæreticorum cum octo milibus catholicis fudisse & interfecisse feratur, vt dicit Antoñ. 3. parte spe. hist. ti. 19. capi. 1. Item multi ex eis fuerūt capti, cumque captis daretur optio, vt quicunque hæresim abiuraret, liber recederet, centum octoginta ex eis obstinati, potius comburi quam hæresim abiurare elegerunt, quod & factum est, & refert vincen. 30. libro spe. hist. Beatus Dominicus decem annis permansit in illis partibus in prædicationis officio, & hæresis extirpatione, aliis ad propria redeuntibus. Et dicitur hæresis Albigensium, quia in partibus Albigensium iste morbus hæreticalis increuit, & Lodouicus rex Francorum de Albigensio etiam comitatu Tholosano hæreticos debellauit. Et Iacobus de Vitriaco crucem in Francia contra Albigenses prædicauit, & multos ad signum crucis accipiendum prouocauit.

Albanenses, Bagnolenses vel Baiolenses & Concordenses vel Cozorenses, vt dicit Anton. 4. parte sum ti. 11. ca. 7. in multis erroribus pessimis cōcordant, licet in paucis discordent. Ponunt duo principia, vnum penitus bonum &cete. Item quod deus non creet, nec infundat nouas animas, item quod Christus nō habuit veras pœnalitates, & quod non est deus, non assumpsit carnem de virgine, sed duxit carnem de celo, quod non fuit verus homo, nec vere comedit, nec fuit passus in cruce, nec mortuus, nec resurrexit, nec ascendit, & quod nō est resurrectio corporum, & quod vetus testamentum non est a vero deo, quod Moses fuit malus, & quod Adam non fuit a deo, & quod ante Christi aduentum non fuerunt aliqui boni, quod baptismus nullius est efficaciæ. Itē quod obest subdito & sacramēto mala vita prelatorum, quod nullus malus potest esse episcopus, quod ecclesia non potest aliquid possidere nisi in communi, quod non potest excommunicare, nec debet persequi malos, nec potest facere constitutiones, quod sacramentum al

caris & extremæ vnctionis, & peccatum originale nihil est, & peccatum non est a libero arbitrio, & quod non potest quis confiteri post peccatum, quod infernus & purgatorium nihil sunt, quod bonus deus viuificat & non occidit, & quod malus deus vilificat & occidit corpora, quod mundus semper fuit & semper erit, quod matrimonium malum est, quod vsura non est prohibita, nec tenetur quis restituere ablata, & quod homo potest dare spiritum sanctum. Et isti cõueniunt cum Albigeñ. Vbi nota quod Albanenses sunt de prima secta Catharorum, & Cozorenses de secunda, & Baiolenses de tertia secta eorundem, & eorũ hæreses colliguntur ex li. inqui. hemerici.

Ampotactitę sicut Aeriani & Encratitę, nõ admittunt ad communionem suam, nisi continẽtes & sęculo renun. secundum Augustinum, quære in Aerianis.

Agareni, qui & falso nomine dicuntur Saraceni filii Christiano. rum, quando enim Mahometus a Sergio deceptus fuit eos decepit, & relicto Christo, Mahometo adhærent, & sic sunt Christiani renegati, aliquid credẽtes nõ vt Christiani quod scilicet vnus est deus, sed tres personas negant, & quod christus fuit homo verus, sed non deus, & sic de aliis erroribus qui continentur in libro eorum qui Alchoranus dicitur, quem nominat diuinorũ mãdatorum collectionẽ, in quo fides Mahomeri continetur, & est respersus liber ille abominationibus hęresum & spurcitiis fornicationũ & vitiorũ.

Ampotactitę sicut Aeriani & Eucratitę, non admittũt ad communionem suam, nisi continentes & sęculo renũciantes, secundum Aug. in li. de hære. quære in Aerianis.

Angelici Hoc nomen sibi sumpserunt, quia angelos pro diis coluerunt, vt dicit Isid. 8. li. ety. & reprobatio huius hæresis ponitur in Caianis supra Et Augustinus. Angelici in angelorũ cultu inclinati sunt, quos Epiphanius iam omnino defecisse testatur.

Anastasius imperator Constantiñ. infectus hæresi Eutitiana, incœpit regnare anno domini. 483. & imperauit annis. 25. hic multos episcopos catho. in exilium misit, & multos fide les afflixit, secundum Anto. 1. parte. spe. ti. 6. ca. 1. Nec episcopo Constantinopo. nec papæ, nec legatis papæ obedire voluit, sed dixit potius papam obedire imperatori debere, quam ab ipso obediri. De hoc Greg. in libro dialogorum.

Anastasius alius, de quo supra in Achatio, anno. 489. hic fuit papa, primo bonꝰ fuit, sed postea seductus est ab Achatio, & quia voluit restituere Achatium occulte, licet non potuerit, diuino iudicio percussus est, intestina eiiciendo. distin. 19. Anasta

sius, & iste fuit secundus infamis papa, quia primus Liberius qui fauebat Arria. iste nestorianis, vbiq; concurrẽte vesania imperatorũ.

Andiani. De quibus. C. de hære. & Manich. l. Arriani. vbi nota quod anno domini. 344. Andęus in Syria clarus habebatur, a quo hæresis Andiana orta est, sub Iulio. 1. papa & constantio & constante, & sunt Manichęi Andiani.

Anthiasitę Hi operationem manuum quasi malignam reputãtes, somnoque semetipsos mãcipãt, & iniquitatum fantasias, prophetias appellant, & ab ecclesiastica communione recesserunt, nullam virtutem sacramẽto altari tribuentes. De principibus huius hæresis, vide in Messalaniis, de quibus. 7. li. hist. tri. c. 11.

Antichristus erit vltimus hæreticus. Glo. super illud. Luce. 17. Et dicent vobis, ecce hic, ecce illic, nolite ire, neque sectemini, dicit, Multi hæretici fuerunt & futuri sunt, quorũ primus Simon magus, vltimus Antichristus. Ipse est illa bestia. Apocalip. 13, quæ ascendit de mari, idest de Iudæis, qui amarissime Christum crucifixerunt, de tribu Dan, quæ fuit vilissima tribus Israel. Et secundum Alber. Apocalipsis decimotertio. vocabit se solem iustiæ, & gigantem geminę substantiæ. i. diuinę & humanę, faciet se vocari Antemos. idest Christo contrarium, & Arneome quod interpretatur nego, quia negabit Christum esse deum, & affirmabit se esse deum.

Annianus, vt dicit Hieroni. in epistola ad Alipium, & Augustinus, fuit pseudo diaconus Cælidensis, discipulus Cælestii, contra cuius libros scripsit Hieroni. blasphemias plures. Primo non scripsit ex causa quam allegat in dicta epistola, subiungit tamen. Nec grande est ineptissimis neniis respondere, si autem dominus vitam tribuerit, & notariorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis respondebimus, non vt conuincamus hæresim emortuam, sed vt imperitiam & blasphemiam nostris sermonibus confutemus.

Antemius episcopus Cõstãtiñ. duas in Christo naturas negabat. Hunc, vt dicit Ado. Agapetus primus pontifex Ro. & confessor, ingressus Constantinopolim ad Iustinianum imperatorem deposuit, & in eius loco Menam catholicum consecrauit.

Antropomorphitę. anno. 949. sub Berengario imperatore & Agapeto papa in citra Paduana prouincia hæc hæresis incœpit, sed parum durauit. Bracherius Veronẽsium episcopus doctissimus & cæteri comprouinciales episcopi, virili animo occurrentes, eam exterminarũt. Et dicti sunt quod simplicitate

rustica deum habere humana membra, quæ in diuinis libris scripta sunt arbitrantur. ἄνθρωπος enim græce, latine homo interpretatur. Ignorantes vocem domini, quæ ait, Spiritus est deus, est enim incorporeus, nec enim membris distinguitur, nec corporis mole distenditur, vt dicit Isidorus. contra quos beatus Thomas. i. contra gentiles capi. 21. disputat, & contra quos, scripsit Theophilus Alexandrinus. Dicit Isaac in decima collatione patrum, quas Cassianus fecit quod Theophilus Alexandrinus condemnauit hæresim Antropomorphitarum, in quo morbo abbas Serapion in antiqua ætate fuit corruptus, quem patres non potuerunt reducere ad tramitem vere fidei. sed Photinus diaconus qui venit de Cappadociæ partibus eum conuertit, & facta est lętitia inter eos.

Antidicomaritæ, vel secundum Augustinum Antidicomarianitę sic appellati sunt, eo quod Marię virgini tati contradicunt, asserentes eam post Christum natum viro suo fuisse commixtam. Contra illud de verb. signi. c. Ioseph. Hoc loco quidam peruersissime suspicantur & alios filios Mariam habuisse, cum mos diuinarum scripturarū sit, vt primogenitum non vocent quē fratres sequuntur. sed eum qui primo natus est. Et cōtra illud. xxvij quest. ij. genuit. Cum audieris virum non subeat suspitio nuptiarum. Et dicuntur quasi contradicentes Mariæ, quæ tamen cunctas hæreses sola interemit in vniuerso mūdo. De his. xxiij. quest. iij. quidam. & in Eluidio. Maximus in ser. Mater virgo vniuersam prauitatem hęreticam sola cōtriuit. Alius illam nō de substantia suę carnis Christum edidisse dogmatizauit. Alius eam paruulum non peperisse simulabat. Alius partum viro genitum blasphemabat. Alius dei matrem audire non sustinens, magnum illud nomen theotocos impissime sugillabat. sed contriti sunt insidiatores, conculcati sunt supplantatores, confutati derogatores, & beatam eam dicent omnes generationes.

Alexander, hęreticus & latro, de quo sic dicit Eusebius Cęsarien. libro quinto hysto. eccle. ca. xix. sciendum quod Alexander apud Aemilium Fontinum proconsulem Ephesi iudicatus est, non propter nomen Christi, sed propter quædam latrocinia. nā a Christi nomine iam apostata extiterat, nec in ecclesia patriæ suæ receptus est, vbi latro esse ab omnibus noscebatur. Quod si qui forte minus his quæ dicimus ad commodandam existimant fidem in archiuis publicis apud Ephesum gesta seruantur.

Apellitę, quorum auctor APelles fuit in Gręcia anno. 170. qui dicebat deum quem colebat ignorabat, & creatorem angelum nescio quem glorioſum superioris dei faciēs, deū legis Israel illum ignem affirmās, qui dixit Christū non in veritate deū, sed hominem in fantasia apparuisse. Contra illud extra de hære. cum Christus perfectus deus & perfectus sit homo. Mandamus quatenus sub anathemate interdicas, ne quis decetero audeat dicere non esse aliquid secundum quod homo. Idem Apelles dixit Christum carnem ex elementis mundi accepisse, quam mundo reddidit cum sine carne resurgens in cœlum ascendit. Item Apelles prophetas contrario sensu asserit inspiratos, sequēs persuasionem virginis cuiusdam actę spiritu dæmonis, nomine Philamine, vt dicit Eu. 5. li. c. 13. & vt Rhodo Romæ eruditus scribit in hex. Apelles quam plurima aduersus legem Mosi conscripserat impia, & aduersus totam legem blasphemias protulerat. hic Apelles secundum Augu. de hære. duos introducit deos, vnum scilicet esse principium, deum scilicet & bonum, & ab illo factum alterum qui cum malignus esset inuentus in sua natiuitate mundum fecisse, hunc Theodocion vir eruditissimus hæreticissimum appellat, & suis scriptis percommode deridet. Error isto rum etiam confutatur in Gnosticis & Simoniacis, de Apelle infra in Basilide. Item Apellitæ & multi alii hæretici, qui vnitatem ecclesiæ separare prauo dogmate volebant. Hunc versiculum ex epistola sancti Iohan. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse. est ex deo, rasertūt. Ne per omnia erroris conuincerentur.

Apocaritæ. Hi fuerunt viperæ Manichæorum, de quibus. C. de hære. l. Arriani.

Apollinaris .1. Apollinaris. 2. Libro. 5. histo. tripar. ca. 44. dicitur quod tempore Constantii in Laodicia Syriæ duo erant viri, vno nomine nuncupati, pater atque natus, vterque dicebatur Apollinaris, pater præsbyterii dignitate functus, filius autem habēs lectoris officium, Græcorum ambo doctores eloquiorum. Pater erat grammaticus, filius erat rethor. Pater nanque cum fuisset Alexandrinus genere, & prius docuisset in Beritho, postea venit in Laodiciā, vbi duxit vxorem, & filium habuit Apollinarem. Hi dicebant animā a deo verbo in dispēsatione incarnationis non assumptam. Deinde pœnitentia ducti corrigentes semetipsos, adiecerunt animam quidem assumptam, quæ tamen non haberet mentem, sed deum verbum esse pro mente in homine assumptum. Et secundum August. in. de hære. contentiosissime dixerunt verbum carnem factum, hoc est, verbi aliquid in carnem conuersum atque mutatum, non autem carnem de Mariæ carne sumptam. Esitius Leui. 14. Venter mentem significat. Cum ergo qui pro nobis passus est, mentem humanam habuisse mi

nime dubitamus, contra quosdã hęreticos, qui Christum Asichen. i. sine mente dixerunt. Item dicit Grego. Nisenus, Apollinaris hæreticus asserit quod Christus non habuit secundum terrenam naturã, propriam voluntatem, sed solum in Christo est voluntas dei, qui de cælo descendit. Et dixit Apollinaris animas ab animabus generari, sicut a corporibus corpora, quod impugnat b. Tho. 2 contra gen. c. 86. Et sic pater docuit filiũ & paruulo reliquias hæresis dimisit. Vulgo dicitur, taurum in vepribus sequitur patrem sua proles. Ab istis duobus vocati sunt Apollinaristę vel Apollinariani. Et cõtra Apollinarem b. Amb. librũ fecit, & Theodorus Antiochenæ ecclesiæ præsbyter aduersus Apollinaristas. xv. lib. cõposuit de incar. domini, & in. 4. li. contra gen. Tho. disputat contra eundem.

Apostolici hoc nomen ideo sibi sumpserunt, quod nihil possidentes nequaquam recipiunt illos qui aliquo in hoc mũdo vtuntur, secundum Isi. contra illud. 30. di. hæc autem scripsimus diuites cum operibus bonis non abiicimus, & religionem deo acceptissimã esse dicimus. Apostolici sic cognoscuntur, vt dicit Nico. Emerici in libro inquisi. induuntur tunica alba longa & desuper mãtello albo ad collum, per modum pallii elevato super tunicam, funiculo astringuntur, crines longos deferunt, caput nõ cooperiunt, nudis pedibus incedunt, per mundum discurrunt, nulli obediunt, &c. Hi vt dicit Aug. de hære. apostolos se esse arrogantissime vocauerunt, eo quod in suam communionem non acciperent vtentes corrugibus & res proprias possidentes, quales habet catholica ecclesia & monachos & clericos, sed vt dicit Tho. 3. contra gen. ca. 127. ideo isti hæretici sunt, quoniam se ab ecclesia separantes, nullam spem putant eos habere qui vtuntur istis quibus ipsi carent. Et Augu. Eucratici isti similes sunt, nam & Aporacticæ appellantur, sed alia nescio quæ propria hæretica docere perhibentur.

Aquarii, isti appellati sunt, quod aquam solam offerunt in calice sacramenti. 23 q 3. quidã. Tho. 3. parte. q. 74. Aquam solam sub specie sobrietatis in hoc sacrificio offerunt. Et August. vt supra non illud offerunt quod omnis ecclesia. Quod reprobatur de conse. dist. 2 capi. 1. non debet in calice domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed vtrunque permixtum offeratur.

Aquila fuit Iudęus, qui post ascentionem domini ad fidem fuit cõuersus, & primam translationem bibliæ fecit de hebraico in græcum, tempore Adriani imperatoris, anno. 1030. tempore Sixti papæ, sed postea in hæresim lapsus est. De quo Irenæus scribens dixit. Deus homo factus est, & ipse dominus saluauit nos, & dedit signum illud, quod de virgine scriptum est, & non sicut quidam dicunt eorum qui ausi sunt aliter interpretari scripturas, & aiunt. Ecce iuuencula in ventre concipiet & pariet filium, sicut interpretatus est Theodotion Ephesius & Aquila Ponticus, ambo Iudæi proselyti, quos secuti Ebionitæ, qui dicũt Christum de Ioseph natum. Hiero. ad Pammachium de optimo genere interpretandi. Aquila proselytus & contentiosus interpres proiicitur a nobis.

Archantiaci, a principibus appellãtur, quia vniuersitatem quã deus condidit, opera esse archangelorum defendunt, cõtra illud. 23. dist. qui episcopus. Vnus deus creator omnium quæ sunt. Vel Archantici secundum Augusti. Et etiam operantur quandam turpitudinem, & resurrectionem carnis negant.

Artatorritæ, uel Artateritæ, ab oblatione vocati, vel secũdum August. quibus oblatio eorum hoc nomen dedit. Panem enim & caseum offerunt, dicẽtes. A primis hominibus oblationem a fructibus terræ & ouium fuisse celebratam. Hos pepuzanis iungit Epiphanius. Hi tamen non conficiunt sicut nec hi qui in melle, aut lacte, aut quauis alia inconuenienti materia consecrare cõtendunt. De conse. dist. 2. capitulo. cum omne, & ibidem. c. 1. in sacramentorum oblationibus quæ inter missarũ solennia offeruntur domino, panis & vinum aqua permixtum sacrificium offerantur, & omnes euang. asserunt idem, & de caseo nihil dicunt.

Arabici nuncupati, eo quod in Arabia exorti sunt, dicentes animam cum corpore mori, atque in nouissimo vtrunque resurgere. 24. q. 3. quidam. dicit Aug. in de hære. quoniam nullum horum Eusebius ponit autorem. Arabicos possumus nuncupare, & hos disputatione Orige. præsentis & eos alloquentis, celerrime dicit fuisse correctos. Nam hæreticorum doctrina fragilis & inutilis a veritate conteritur & dissipatur. Et Iohan. Chrysosto. aduersus Arabes de resurrectione mortuorum, qui animas mori cum corpore dicunt, lib. duos dictauit. Leui. 13. dicit Isido. In carne viuam lepram gestat, qui de anima quæ vita carnis est aliquid falsum existimat, sicut Arabici. qui animam mori cum corpore putant.

Armeni, proprium habent primatem quem catholicum appellant, cui obediunt velut alteri papæ. In celebratione natalis domini errant, quia in die epiphaniæ natiuitatem domini celebrant. Quadragesimã obseruant quam stricte. Sacerdotes eorum in missis aquam vino non apponunt, sicut nec Grẽci clerici portant coronas latas & rotũdas, & laici eorũ tonsi sunt capitibus in modũ ciuicis, in sextis feriis carnes comedunt, & Surianis contrariantur.

Artalis Arrianus, dixit quod deus conuertibilis est per naturam, sicut & vniuersa rationalia, peregrinum & quod extraneū sit verbum ab ęterna substantia, & inuisibilis est filio pater, & hic episcopus fuit, de quo primo libro tripar. histo. ca. 13. Hic est notandum quod omnes qui sequebantur Arrium, peccabant, & sic Gregorius communionem Arrii vocat excecationem. 1. q. 1. c. quod quidā. Ignatius in epistola ad Philadelphienses. Quicunque separatum a veritate fuerit secutus, regnum non hæreditabit, & qui non discesserit a falsiloquo prædicante in gehennam damnabitur.

Arnaldistæ. Hi singulis annis Romæ in Cena domini excōmunicantur. & extra de hære. capitulo Excommunicamus. vbi dicit Io. An. in nouella. forte sic isti dicūtur a nominibus inuenientium istas sectas, sicut Donatistæ a Donato, & Dulcinistæ nostri temporis a Dulcino, quæ autem fuerit hæresis eorum, nondū legi. & C. de hære. l. Gazaros, perpetua damnantur infamia.

Arnaldus Brixianus, vnus de complicibus & cohæreticis Petri Abailardi, de quo inquit sanctus Ber. in epist. ad Innocen. papam. Procedit Golias. s. Petrus iste procero corpore, nobili ilro Arnaldo de Brixia, squama squamæ coniungitur, siquidem sibi lauit apis quæ erat in Francia api de Italia, & venerunt in vnum ad uersus dominum & aduersus christum eius. &c. & magnis efferunt laudibus philosophos, adinuētiones eorum & suas nouitates catholicorum patrum doctrinæ præferūt & fidei. De eodem idem ad episcopum Constantieñ. homo est neque manducans neque bibens, sostolo, adhęserat Petro Abailardo, cuius errores ab ecclesia dānatos, defendere pertinaciter conabatur, inimicus crucis Christi, seminator discordiæ, fabricator scismatum. Et idem ad Guidonem legatum Arnaldus de Brixia, cuius cōuersatio mel, & doctrina venenū, cui caput columbæ cauda scorpionis est, quem Brixia euomuit, Roma exhoruit, Frācia repulit, Germania abominatur. Italia nō vult recipere.

Arnoldus de villa noua in partibus Catelloniæ, magnus medicus, ędidit multos libros in quibus erāt huiusmodi errores, scilicet quod natura humana a deo assumpta, est equalis deo in omnibus bonis suis, & quod tanta sit humanitas Christi quantum diuinitas & tantum possit, & quod diabolus ingeniose fecit totum populum Christianū deuiare a veritate domini Iesu Christi, & quod fides quam habet, est talis, qualis fides dæmonum, & quod totus populus Christianus ducitur ad infernum. Item quod omnes claustrales sunt extra charitatem & damnantur, & quod omnes falsificant doctrinam Christi, & malefecerunt Theologi qui aliquid de philosophia posuerunt in suis operibus, damnādo totaliter philosophiam & quod opus medicinæ plus placet deo, quam sacrificium altaris, & faciens celebrare missas post mortem, non facit opus charitatis, & quod in sacrificio altaris sacerdos offerēs: nihil deo offert, neque etiā voluntatē, & quod in eleemosyna magis representatur passio Christi, quam sacrificio altaris, & in consultationibus papalibus non est sciētia, nisi operum humanorum, & quod nunquam deus comminatus est æternam damnationem peccantibus, sed malum exemplum præbentibus, & quod anno ab incarñ. domini. 1335. erit mundi finis totaliter. Istæ hæreses damnatę sunt Trachonę per fratrem Iohan. de Longio Ord. Præ. & per dominum Ganfredum de Crudillis vicarium Trachonensem sede vacante.

Anominij vel Anominiani, qui latine sine lege dicuntur, coincidunt cum Enominiis. & damnati sunt in secunda synodo vniuersali Constantinopoli.

Artemo, anno. 204. sub Seuerino papa, fuit de secta Arrianorū, sicut Paulus Samositanus, & ab ecclesia exclusus. 1. li. hi. tripar. c. 4. & hæc hæresis fuit anno. 263. & mariæ virginitati contra dicebat, & Mariam dixit Ioseph commiscuisse, & alios filios procreasse. Hunc Artemonem patriarcham Constantinopolitanū. Iohan. papa. ii. condemnauit.

Assurritani, Donatistæ sunt, & damnati & de sedibus suis repulsi. De quibus Aug. in fi. 3. li. cōtra epistolam Parmeniani. Ecce Assurritani, ecce prætextatus, ecce nomina corū inter dānatos Bagarensi concilio, gestis proconsularibus allegata. &c.

Astitæ. ab vtre sic appellati sunt, quem perhibentur inflatum & opertum circuire bacchantes, tanquam ipsi sint euangelici vtres noui, vino bono repleti, secundum Aug. de hære.

Asterius quidam in Cappadocia exercens artē sophisticam, eam relinquens Christianitatem se promittebat assiscere, tētauitque libros cōscribere qui ferūtur hactenus per quos Arrii dogma firmatum est, dicebat enim Christum sic esse virtutem dei, sicut dictum apud Mosen, locustas & erucas virtutem dei, & his similia. 3. li. hist. tri. ca. 9.

Asclepiadotus discipulus erat Theodotii coriarii, qui princeps & pater fuit huius impietatis, quod Christus est purus homo, qui primus ab hac stulta assertione ab ecclesiæ societate depulsus est a Victore vrbis Romæ episcopo, & multos decepit,

a quo nominantur Asclepiadotihæretici. Euse. li. v. ca. xxix.

Augures, qui auguria & diuinationes & stellarū cursus requirunt & euentus ex his futurorum rimantur. Contra illud Deu. 16. Non inueniatur in te qui obseruet auguria. Et talia in Aegypto sunt inuēta, idololatriæ nāque mater est Aegyptus, & ad illa nullus homo debet recurrere post baptisma, quod si fecerit, opprobriū secum portabit Aegypti, secundū Hiero. & 26. q. 3. c. sed & illud. Et secundum Iacobum de paradiso in libro de potestate dæmonum. Diuinatio quæ fit ex garritu auium, illicita est, quando fit per instinctū dæmonum ad implendas animas vanis opinionibus, vt credatur in talibus aliquod esse diuinum, & honorētur bruta, & diminuitur per hoc fides ad deum, & fiunt multi errores & hæreses per fatuos.

Auerrois cognomento commentator, Auicennæ æmulus & inimicissimus fuit. Hic, vt inquit Iohannes gerson in. ix. trac. super Magnificat, procacissimus aduersarius noster concessit, quod per virtutes purgati animi potest intellectus separatus a corpore vniri, formari, sustentari, in deo primo & vnico omnium centro. Et inter diuersas hęreses quas recitat Leonardus de Vtino in suo Quadragesimali inquit. Quidam dicitur hæreticus remotione sapientiæ, quia deus non videt peccata. Psalm. dixerunt. Non videbit dominus, &c. Sic errauit Auerrois. 2. Metaph. dicens, quod intellectus diuinus vilesceret, si minima naturæ attenderet.

Auicenna Hispalensis medicus de secta Mahomet. Hic secūdum Iohan. Gersonem, in centilogio de conceptibus, mentitus est in fauorem sectæ Mahometi epilentici. Et cōtra dictum sancti petri dicentis, quod voluntate humana non est allata prophetia, alioquin raptus & prophetię tam in vigilia quam in somno possent accidere naturaliter, quod Auicēna posuit. Dixitq; Auicenna, quod potentia creandi, potest communicari creaturis. Dicit enim in cōtrarium Iohan. Damasce. in. 2. ca. 3. Quicunq; aiunt angelos cōditores cuiuscunque esse substantiæ, hi omnes sunt patris sui diaboli, omnium enim factor & prouisor & contentor deus est, diabolus enim non est creator, sed deceptor. Et b. Tho. 1. par. q. 45. ar. 5. de hoc disputat.

Auxentius, hic fuit magister Eluidii hæretici, & qualis magister talis discipulus, & quia dogma Arrianū anathematisare noluit, a sanctis patribus in concilio Ariminensi condēnatus est. De sancto Martino legitur, cum ipse Mediolani sibi monasteriū statuisset, ibi eum Auxentius autor & princeps Arrianorum grauissime infectatus est, multisque infectum iniuriis de ciuitate extirpauit. Contra Auxentium scripsit Hilarius libellum elegantem, & sanctus Filiaster Mediolani gregem dominicum ab Auxentio episcopo Arriano sanctissimi Ambro. prædecessore viriliter defensauit, & post Auxentii seram Ambrosio surrogato, etiam omnis Italia ad rectam fidem conuertitur.

Balaamitæ, a Balaam ariolo, & secūdum glo. Apoc. 2. sunt hæretici qui docent terrenos principes qualiter subuertant & decipiant animas videtes deum. Et Numeri. 24. Concilium Balaam patet per effectum, videns enim Iudæos promptos ad luxuriam, consuluit Balach, vt pulchras mulieres adduceret, & poneret coram filiis Israel, quarum pulchritudine capti, ruerent in amplexus earum, & seducti comederent de sacrificiis Beelphegor. Et secūdum Alber. in dicto loco Apo. Quidam erant in ecclesia Pergami, tempore sancti Iohānis qui docebant fornicari, & edere de sacrificiis idolorum. Et Hiero. aduersus Luciferianos, qui eo tempore apud Pergamenos crediderunt, qui disciplinā tenebant Balaam. Et sic Apoc. 2. Habeo aduersus te pauca. Glo. si corrigaris, alias multa sūt quod habes illic tenentes doctrinam Balaam, & illos pateris & parcis, & non expellis. &c. Balaam enim dicitur vanus populus, & est hæreticus qui docet Balach, qui interpretatur Elidens, per quem intelligitur princeps opprimēs suos, & docet fornicari & edere. i. peccatum luxuriæ & gulæ, quasi non essent peccata.

Bayra hæreticus, de secta Iacobitarum, hic instinctu diaboli, socius fuit cum aliis quibusdā hæreticis Mahometo, nam Mahometus idiota & illiteratus fuit, & cum eo mansit vsque ad mortē, & eum in diuersis erroribus instruxit. De hoc scribit frater Richar. Ordinis prædi. in libro qui dicitur confutatio legis Mahometicæ in capitulo de Alcorani institu.

Barbas episcopus Arrianus. anno. 505. cum quendā baptizaret, dicens. Baptizat te Barbas in nomine patris, per filiū, in spiritusancto. Aqua euanuit & nusquā comparuit. Quo miraculo, per motus qui baptismū expectabat, confestim ad veram & catholicā fidem transiit, vt dicitur in. 9. li. supplementi chroni, & 12. li. tripar. hist. Eo tēpore Barbas Arrianorū episcopus defunctus cōsulatu Theodosii & Valētiniani. 3. die. 24. Iunii, in cuius locū Sabbatius ordinatur.

Bagnolenses alias Baiolenses, concordant in multis erroribus cum Albaneñ. licet in paucis discordent, vt patuit supra in Albigensibus. Idem refert Anto. Flo. in sum pte. ti. xi. c. vii.

Balatius dux Aegypti, homo Arrianę iniquitatis studiosissimus fautor, adeo dei ecclesiam persequebatur, vt animo

vesano virgines monachosque nudatos, verberaret in publico. Ad cum sanctus Anto. literas scripsit, quarum ista sententia est. Video iram dei venientem super te, desine persequi Christianos, ne te ira occupet, quæ proximum tibi iam minatur interitum. Legit infelix epistolam & irrisit, atque in eam expuens, proiecit in terram, portitores afficiens iniuriis Antonio talia nuntiari præcepit. Quoniam cura tibi tantopere monachorum est, etiam ad te mei vigoris transiliet disciplina. Sed confestim minatorem oppressit supplicium, & post quinque dies hos effrenatum, vltio diuina compescuit. Egredi tur cum Nesterio præfecto Alexandriæ, vehuntur equis mansuetissimis. Cum pariter equi luderent, mitior quo Nesterius vehebatur, morsu repentino Balatium decussit in terram, femora eius lacerauit & corrosit. Relatus ad ciuitatem, post tertiam diem moritur, secundum quod prædixit. s. Anto. ex prima parte vitaspa. & Athañ. in vita s. Anto.

Bartholomæus Ianouesii de insula minorica oriundus, tempore Vrbani. v. libellum edidit in quo posuit istas hæreses de Antichristo, præfixerat enim tempus aduẽtus Antichristi, in quo per totum mundum sui discipuli apparerẽt, scilicet in die Pentecostes de anno domini. 1360. Item quod Christiani habentes vsum liberi arbi. qui peruerterentur per Antichristum, sic starẽt immobiliter in erroribus Antichristi, quod nunquam cõuerti possunt ad fidem Christi, & character quem eis faceret Antichristus in fronte vel in manu, deberet habere tantam efficaciam in animabus eorum, quod sic semper manerent in erroribus illius, & sic certitudina liter damnarentur, & igne misso de cælo corporaliter morerentur, & quod pueri paruuli Christianorum, & etiam Iudæi, Saraceni, & infideles, tam paruuli quam adulti per Antichristum peruersi. post mortem Antichristi omnes conuerterentur ad fidem Christi. sed non aliquis adultus peruersus de Christianis, & finaliter tota ecclesia dei esset de conuersis Iudæorum, & cæterorum infidelium. Libellus fuit igni traditus Bartholomæo penitẽte, & errores publice adiurante.

Bardesanistæ vel Bardesanitæ, a Bardesano, qui in doctrina Christi prius extitisse phibetur insignis, sed postea quãuis per omnia in Valentini hæresim lapsus est, addens de suo, vt Fato ascriberet cõuersationes hominum, vt dicit Aug. in. 2. li. de hære. & secundũ Euse. de tẽporibus, a Tatiano Bardesanes alterius hæreseos princeps efficitur. anno. 175. sub M. Antonio & Aniceto papa.

Brachitæ, isti fuerunt de secta Manichæorum, ponentiũ duo prima principia contraria, qui nominantur. C. de hære.

Basilidiani, a Basilide appellati, qui inter reliquas blasphemias Christum passum abnegauit, vt dicit Isido. Hiero. 2. li. contra Ioui. dicit. Basilides magister luxuriæ & turpissimorum amplexuum. &c. Hic fuit vir acutissimus &. 23. volumina a se confecta post se reliquit. Hunc Alexandria ortum produxit, de quo. 1. q. 1. c. Martion & Basilides non habent euangelium, quia non habent spiritum sanctum, de quo Euseb. li. 4. c. 5. & Agrippa Castorius librũ conscripsit confutationem Basilidis Validissimam continentem, per quem versutia ac callidítas viri ad decipiendum nimis apta detegitur. Docuit quoque fidem negandam persecutionis temporibus. Et glo. super præfationem in euang. Lucæ, dicit, vt Basilides & Apelles, & qui sub nomine Thomæ vel Matthiæ, & aliorum apostolorũ, falsa scripserunt. Et sic secũdum Bedam. Lucas ea causa maxime scripsit euangelium, ne pseudoeuangelistis esset facultas prædicandi, qui sub nomine Christi apostolorumque eius conati sunt sectas perfidię inducere. Ignatius ad Tral. Fugite Basilidem & totam collectionem indignitatis ipsius Augu. in li. de hære. Basilides in hoc distabat a Simonianis quod. 365. cælos esse dicebat, mundum istum vel hominẽ, non credunt a deo factum, sed a. 365. cælo, amatoria carmina studiosissime discunt, a Iudæis non credũt Christum crucifixum, sed Simonem Cyrenęum, qui angariatus sustulit crucem eius. Et Hierony. in libro Amos. Omnipotentem deum portentoso nomine appellat, & dicit eum in solis circulo cõtineri. Idem aduersus Lucifer. Basilides summum deum Abraxas cum trecentis sexagintaquinque editionibus commentatus est. Item Abraxas est deus fictitius Basilidis ex numeri supputatione.

Berillus in Arabia episcopus, cum aliquanto tempore rexisset ecclesiam, in hæresim ad extremũ lapsus est, qui asserit Christum ante Mariam nõ fuisse. s. quo ad deitatem. vt dicit Anto. 1. par. spec. hi. ti. 7. sed ab Orig. per epistolas correptus, gratias egit, & Euse. li. 6. c. 26. ita errorem Berilli ab ecclesia depulit Orig. vt emendaret non perderet erroris autorem.

Bedricus autor Orebitarum hęreticorum Stamicẽsis natione Morauus bellis assiduus, qui spreta religione Christiana, calcatoque põtificio iure, vxorẽ publice duxit, & illa mortua, alterã ex Polonia superduxit, ex qua filios suę neqtię sectatores sustulit, vt dicit Ene. Syl. de ori. Bohe. c. 47. Hæreti. sunt, qui male senserunt de incar. Christi, lacerantes ecclesiã, & catho. fidem fraudulẽter corrũpentes.

Blascus, iste lapsus in hæresim, socius criminis fuit cum Florino contra veritatem catholicam, vulpecula ista gãniuit, sed

obstructum est os eius per Apollinarem Hieropolitem.

Begardi vel Beguini, Anno.1341.sub Iohan.xxii. papa & Lodo vvico.iiii.capitio demisso incedũt, faciem semper coope riunt, laute bibunt & comedunt, conuiuia quærunt, consortium mu lierum non respuunt, in ecclesia sedent in terra, vultu verso ad pariẽ tem, oculos ad cælum non eleuant, isti maligni homines procurante latore malorum operum has hæreses asseruerunt, quæ ponuntur in Clemen. ad nostrum de hære. Vnus error est, quod homo in præsen ti vita tãtum & talem gradum perfectionis potest acquirere, vt red datur impeccabilis, & amplius in gratia proficere valeat. Secundus, quod ieiunare vel orare non oportet hominem, postquam gradum vltimum perfectionis fuerit assecutus. Tertius, quod illi qui sunt in prædicto statu perfectionis & spiritu libertatis, non sunt humanæ subiecti obedientiæ, vbi inquit Franc. de Sarabellis, ex hoc sequere tur quod aliqui essent Acephali, quod est cõtra illud. 93. dí. Nulla ra tione clerici aut sacerdotes habendi sunt, qui sub nullius episcopi di sciplina & prouidẽtia gubernantur, tales enim Acephalos. i. sine ca pite, prisca consuetudo nuncupauit. Et infra in. 4. li. cõtra Luter. pro babitur, quod obedire papæ est de salutis necessitate. Quartus error quod homo potest finalem beatitudinem, secundum gradum perfe ctionis, in præsenti vita consequi, sicut eam in vita obtinebit beata. Quintus, quod quælibet intellectualis natura seipsa naturaliter est beata, quodq; anima non indiget lumine gloriæ ipsam eleuante ad videndum deum, & eo beate fruendum. Sextus. quod se in actibus exercere virtutum est hominis imperfecti, & anima licẽtiat a se vir tutes. Septimus, quod mulierum osculum cum ad hoc natura nõ in clinet, est mortale, actus autem carnalis cum ad hoc natura inclinet, peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octauus, quod in eleuatione corporis Christi, non debent assurgere, nec eidem re uerentiam exhibere. Dicit hic Io. de Imola. Nota prælatum potissi me papam debere attendere circa augmẽtum fidei catholicæ, & ex tirpatione hæreticorum, & diocesanos debere sollicitos esse in parti bus illis in quibus hæretici, potissime Beguini & Beginæ sunt. Con tra Begardorum errores Alpharus in. 2. li. de planctu ecclesiæ.

Berengarius Turonensis, de eucharistia praue sentiebat, contra quem ex præcepto Leonis papæ in cõcilio Tolera no Lãfranæus doctor disputauit, & eũ eloquentissimo sermone con fudit, & errorẽ reuocauit, vt dicitur de consecratione distinctione se cunda, capitulo Ego Berengarius. Ideo inter hæreticos non ponitur, quia postea nõ fuit relapsus, sed quia doctrina eius fuit hęretica. Hic

Lanfrancus sub Leone ix. in synodo Vercellensi se purgauit ab er rore Berengarii. Hinc est notandum, quod reuertẽtes ab hæresi, de bent primo confiteri errorem suum coram episcopo vel alio inquisi tore. Secundo debent hæresim abiurare, & forma iuramẽti ponitur in dicto c. Tertio debent dignã satisfactionẽ exhibere in c. ad abolen dam. li. vi. de hæ. Anno. 1064. sub Henrico. ii. & Stephano. ix.

Bizochi, hi sunt qui & Fratricelli, secundum Io. xxii. in extraua, quæ incipit. Sancta Ro. & vniuersalis ecclesia.

Bohemi vel Bohemistæ, qui sequuntur errores vvaldensium, hi per Iohan. Huss sunt corrupti diuersis hæresibus. Teutones per cir cuitum habitãtes, alios Philistæos, alios Idumæos, Moabitasque vo cabant. Bohemiam terram promissionis esse dicebant. Vnde vniuer sitas Pragen. quã Carolus. iiii. erexit, translata est, nam dicit Aeneas Syl. 25. capitulo de origine Bohemorum. Magistri & discipuli Teuto nici generis iureiurãdo adacti, vna die supra duo milia secuti, apud Lipsiam Missnæ. ciuitatem, dierum trium itinere a Praga distantem, vniuersale studium erexere. Bohemis suæ scholæ gubernatio libe re patuit, quorum princeps est habitus Iohan. Huss, qui vbi satis fi dei comparatum sibi existimauit, venenum quod iampridem occul te conceperat, palam euomuit. De hoc infra.

Bonosiani, a Bonosio quodam episcopo exorti produntur, qui Christum dei filium adoptiuum, & non naturalem & proprium asserunt, hoc reprobatur Iohannis. 14. & extra de celeb. miss. capi. in quadam Quidam dixerunt, sed errauerunt, Christum non fuisse verum deum, sed adoptiuum, vt miseri Arriani. Glo. Bo nosiani. Dicit Astexanus in quarto lib. ti. v. quod Monosolitæ a Mo noso autore hæresis eorum, isti vt puto sunt & qui dicuntur Mono siaci. de conse. distin. 2. c. hi vero hæretici. Sed quidam libri habẽt Bo nosiaci, isti non credebant Christum esse filium dei naturalem. Item in eodem ca. Isti spiritũsanctum peruerso sensu esse quendam paruũ hominem mõtanum credunt. Et. 1. q. 1. c. quidam. in fine dicitur Gre gorius vocat Bonosii ordinationem damnationem, huius hæresis doctrinam habent Circuncellioñ.

Buganrius de monte Falconę, autor eorum hæreticorum in parti bus Cataloniæ, qui ausi sunt dogmatizare. quod om nia de genere bonorum quæ fienda sunt, sunt fienda puro amore, & non ex alia causa, nec spe mercedis æternæ. Tandem iste error fuit cõ demnatus publice & solenniter per Sancirium Trachonẽsem archie piscopum, Ordinis fratrum Minorum, & per patrem Nicolaum Ro selli inquisitorem, Ordinis Prædicatorum, postea Cardinalem.

Borboritæ, secũdum Augustinum, vel Corboriani, de hære. vocantur quasi cœnosi, propter nimiam turpitudinem, quam in suis mysteriis exercere dicũtur, & nõnulli vocant eos Gnosticos, alii Castadogos. Dicuntur quoque bonum deum & malum deum in suis habere dogmatibus, cæteros eorum errores. vide in Gnosticis.

Bononatus in partibus Catalonię in villa Franca de penades primicerius & hęresiarcha quam plurium Begardorum qui prius abiurauerat, postea traditus fuerat vt impotens sæculari curiæ, & iam ex vno latere assatus fuerat & finxit se penitere. Iste cũ suis complicibus composuerunt hęreses Begardorum, & tãdem per dominum ferrarium de Apulia episcopum Barginonensem & fratrem Guilhelmum Costa inquisitorem, fuit eorum congregatio cõdemnata, & domus eorum habitationis in villa Franca diruta, & dictus frater Bononatus. vt relapsus & impenitens fuit traditus curiæ seculari & ignibus consumptus.

Bulgari inter Vngariam & Græciam constituti Christiani effecti sunt, multis annis sub obedientia Romani Pontificis, & fuerunt Christianorũ propugnatores contra Turcam. Et Nicolaus papa primus in ea gente tantum profecit, vt pulso Photino hæretico, qui se illi genti insinuauerat, vt rex tradito regno maiori ex filiis habitum susciperet monachalem. Ad quorum consultationem idẽ Nicolaus respondit, vt dicitur distinctione. 28. c. Consultationi. Verum cum imperatoribus oriẽtis communicarunt propter locorum confinia, cæperunt in ritus Græcorum degenerare, in quibus permanent vsque hodie, de quibus scribit Blondus Romanus, antiquitatis scrutator.

Caiani proinde sunt appellati, quoniam Caim adorant, dicentes eum fortissimæ esse virtutis, similiter & Iudam traditorem aliquid diuinum putant esse, & scelus eius beneficium reputant, vel dicuntur Caioni a Caiono Alexandriæ episcopo, & asserunt Iudam præscisse quantum esset generi humano Christi passio profutura ad occidendum Iudæis, propterea tradidisse illos etiam. quoniam scisma faciẽtes in populo primo dei, terra dehiscente, perierunt Choræ. Datan & Abiron, & Sodomitas colere perhibentur. blasphemant legem & deum legis autorem, carnisque resurrectionem negant. Augustinus de hæresibus.

Castadogi, De his quære in Borboritis.

Catharistæ, hi sunt Manichæi sic appellati. i. purgatores de carnibus non vescuntur tanquam de mortuis vel occisis fugerit diuina substantia, oua non sumunt quasi & cum ipsa frangũtur expirent, vinum non bibũt, dicentes, fel esse principum tenebrarum, cum vescuntur vuis.

Caponius episcopus fuit, sed postea deprauatus errore Arrii, in quit enim. Nõ perfecte & integre nouit filius patrem, neq; enim perfecte videre potest. Creatura enim est, & factura filius & omnia alia docuit, quæ & Arrius, li. 1. tri. hi. c. 23.

Campates, sic enim eos vocat Hiero. in epist. contra Luciferia. Hi concordãt cum Circumcellionibus & Donatistis qui Romæ dicuntur Montenses, de his quære in suis locis.

Campenses cum Tarsensibus hæreticis copulati, nihil aliud am biũt quam vt autoritate communionis vestræ, tres hypostases cum antiquo sensu prędicent secundum Hiero. ad Damasum in epistola, quæ incipit. Quoniam vetusto, & concurrunt cum Arrianis, Campę sonat flexus, & Ptholemæus Campas Ciliciæ partem facit, ni fallor eã quę inflexo littore Issici sinus deflectit ad Syriã.

Cathari alias Catharœ vel Cathęrii, ex munditia ita se nominauerunt, gloriantes de suis meritis. Negant penitentibus veniam peccatorum, contra illud Ezech. 18. In quacunque hora. &c, &. 1. di. ponderet. de mortiferis criminibus pœnitentiam negat, & tamen in honore permansit. Augustinus. Superbissime & odiosissime sic se nominant, pœnitẽtiam negant, Nouatum hæreticum sequẽtes, nam & Manichæi Catharistę appellantur, quasi purgatores. Viduas si nupserint, tanquam adulteras damnant. Mundiores se cæteris prędicant, qui nomen suum si cognoscere vellent, mundanos se potius quam mundos vocarent. 74. q. 3. quidam. De quibus b. Tho. in trac. contra impug. rel. ca. 6. sic dicit. Hic error vigilantii, qui consilium de paupertate euangelica, ausus est destruere omnino, per successiones errantium vsque ad hodierna tempora peruenit, qui & in hæreticis quibusdam qui Cathari nominantur permansit. Catharorum tres sunt sectę principaliores, vt supra in Albigen.

Cataphriges vel Cataphrygii. his prouincia Phrygię nomen dedit, quia ibi extiterunt autores eorum, Montanus & cæteri: & Prisca & Maximilla fuerunt prophetissę Montani, anno 174. tempore Commodi imperatoris & Soteri papæ. Et Montanus fuit tanquam paracletus, qui aduẽtu spiritussancti non in apostolos, sed in se traditum fuisse. contra. i. 9. i. vt euidenter ostenderet dominus a spiritussancto quem donauit fidelibus dimitti peccata, non me

ritis hominum, & ergo de conse. di. 4. c. hi vero hæretici. dicitur, qui in trinitatis nomine non baptizantur, sicut sunt Bonosiani & Cataphrigi, quia & illi Christum dominum non credunt, & spiritum sanctum peruerso sensu esse quendam paruum hominem montanum credunt. Sic. i. q. i. si qui confugerint ad ecclesiam catholicam de Cataphrygis, statutum est rebaptizari eos omnino debere. Cataphryges secundas nuptias pro fornicationibus habent. Sacramenta perhibentur funesta habere, nam de infantis anniculi sanguine, quem de toto eius corpore minutis compunctionū vulneribus extorquēt qui Eucharistiam suam conficere perhibētur, miscentes eum farinæ panemque inde facientes, qui puer si fuerit mortuus, habetur apud eos pro martyre, si autem vixerit, pro magno sacerdote habetur, vt dicit Augustinus. & sicut dicit glosa super illud Oseæ. 8. Ve eis qui recesserunt a me. Raro hæreticus diligit castitatem, & qui se amare simulat sicut Cataphrige ore venenato mel promittit, sed turpe est dicere, quę in occulto facit. Dicunt etiam q mulier potest habere sacros ordines, quod reprobat bea. Thomas in postil. ad Tit. 3. Cōtra istos scripsit Apollinaris Hierapolites, & Melchiades papa contra Cataphrigas volumen prēcipuum conscripsit, & Rhodon genere Asianus in scripturis eruditus aduersus eos insigne opus fecit, & Apollonius ecclesiasticus scriptor aduersus eos libellum ędidit. in quo prophetias eorum esse falsas conuincit, vt dicit Eusebius libro septimo, capitulo decimonono.

Catilina Arrianus, de quo Hieronimus ad Riparium de hæresibus expugnandis. Scias, inquit, in hanc prouinciam nullis humanis auxilijs, sed propric Christi sententia pulsum esse, non solum de vrbe, sed de palestinæ quoq; finibus Catilinam scilicet ad Arrium Alexandrinū præsb. Nos quoq; dolere plurimū quod cū Lētulo multi coniurationis socii remāserunt. Hiero. vocat socios Arrii qui illius dogma defendebāt, qui in Ioppe remorantur.

Carpocratiani a Carpocrate quodam vocantur, qui Christum dixit hominem fuisse tātum, contra illud. 23. dist. qui episcopus. Qui erat in diuinitate dei patris filius, deus verus & verus homo ex matre. Et dixit de vtroque fuisse progenitum, quod reprobatur. 27. q. 2. c. inuenta est habēs in vtero a beato Ioseph, qui licet eam non contingeret. Quare dicit Ignatius in epistola ad Antiochenses. Quicunque purum hominem dicit esse Christum, maledictus (secundum dictum prophetę) non in deum fidens, sed in hominem tantum. Propterea & infructuosus est, quemadmodum thamariscus, quæ est in deserto. Scribit Irenęus coeuum tempore & moribus Saturniui & Basilidis hæreticorum Carpocratem superstitionis alterius, qui Gnostici appellantur, vocabulo a scia conficto autoris, de quo sic dicit Euse. 4. li. c. 5. qui sane prēstigia Simonis magi, non vt ille clam, sed publice ac palam tradebat, & velut pro summis atque optimis studiis laudem professam ac publicam de nefariis artibus a deceptis auditoribus requirebat, & magicas artes in luce publica perorabat. Hic Carpocrates (secundum Aug.) docebat omnē operationem & admirationem peccati, nec aliter euadi & pertransiri principatus & potestates quibus hęc placēr, vt possint ad cælum superius peruenire. Resurrectionem corporis simul cum lege abiiciebat. Dicit glo. Leui. 13. In corpore lepram gerit, qui ecclesiæ detrahit sicut Carpocratiani, qui negant resurrectionem carnis. Negant mūdum a deo factum, sed nescio a quibus spiritibus mundum factum. Sectæ ipsius fuisse traditur socia quædam Marcellina, quæ colebat imagines Iesu & Pauli & Homeri & Pythagoræ adorando, incensumque ponendo.

Cęlestiani, a Cælestio qui fuit Pelagianus, anno. 404. sub Arcadio, & Innocentio. i. qui damnauit ad instantiam concilii Africani hæresim Pelagiañ. De quo Aug. in li. de perfectione iustitiæ ad Eutropium & Paulum episcopos, idem sentit sicut Pelagius. nam Cælestius Pelagium magistrum est secutus, vt sectatores eius Cælestiani nuncupantur secundum August. in de hære. Qui enim alienam doctrinam sequitur, alienos diligit. Et August. de fide cath. cum Cælestinus atque Pelagius in Ephesina synodo sint damnati, quomodo poterunt illa capitula recipi, quorum damnantur autores. Et Cęlestius rationibus sophisticis nitebatur probare nullum hominem peccare si vellet, omnes esse iustos si vellent, & quod homo ad perfectum statum potest peruenire si vellet. Et Aug. soluit xvi. argumenta eius in li. de perfe. iustitiæ. Hiero. in epistola ad Alipium & Augustinum, gratulatur Augustino quod eius opera hæresis Cælestiana oppressa est. Sed dicit glo. Oseæ. 5. Hæretici sæpe sophismatibus & arte diabolica opprimunt ecclesiam, qui non mūdiam verę fidei, sed sordes sequuntur mendacii, traditi diabolo & angelis eius, videntur sibi calumniam pati, & in se esse fractam iudicii virtutem. Et hic Cęlestius secundum Gennadium, antequam Pelagii dogma incurrerer, immo adhuc adolescens scripsit ad parentes suos de monasterio epistolas tres.

Cęcilianus, de quo inter alia dicit Aug. si modo cōueniret Cæcilianus de his quæ inferuntur ei, etiam post mortem illum anathematizo. Item si vera sunt quę Cęciliano obiecta sunt, &

nobis aliquando possent monstrari, ipsum mortuum anathematiza remus. De hoc. 24. q. 2. c. Sane.

Cleobulus vel Cleobius, vnde & Cleobiani, vnus de primis hæreticis, vnitatem fratrum scindentibus, de quo sic scribit Ignat. in epistola ad Trall. Fugite ipsius nequissimi diaboli ne potes Theodotum & Cleobulum, qui generat fructum mortiferum, de quo si quis gustauerit, morietur æterna morte. De quo Eus. li. 4. c. 8.

Cerdoniani, a cerdone mago & hæretico Martionis nuncupati. anno. 1044. sub Antonio Pio & Thelesphoro, qui duo asserunt contraria principia, hos secundū Isido. sequuntur Martioniste, dicunt enim Christum non esse natum ex fœmina, nec habuisse carnem, nec vere mortuum, vel quicquā passum, sed simulasse passionem. Duos deos ponunt, quidam eorū bonum & malum. Resurrectionem mortuorum negant, spernunt etiam testamentum vetus secundum Augusti. & Irenęus in. 3. li. aduersus hæreses dicit. Cerdo a sectatoribus Simonis impietatis suę occasionibus sumptis. Romam venit sub Igino, ibi docuit, quod is qui a lege & prophetis prædicatus est deus, non esse potest ipse pater domini nostri Iesu Christi, quia ille quidem notus est, hic autem ignotus est, ille iustus, hic autem bonus. Cui succedens Martion Ponticus absque reuerentia vlla blasphemās, auxit autoris insaniam. De hoc Euse. 4. li. c. 80.

Cherintiani secundum Isid. a Cherinto quodam nuncupati. anno 84. tempore Cleti & Domitiani imperatoris, isti circūcisionem obseruant, contra illud ad Gal. Si circuncidimini, Christus nihil vobis prodest. & extra de bap. c. Maiores, cum baptisma successerit circuncisioni, absit vt in illam damnatam hæresim incidamus, quæ perperam affirmabat legem cum euangelio & circuncisionem cum baptismo seruādam. Mille annos post resurrectionem in voluptate carnis prædicant, quod reprobatur Marci. 12. Non nubent neque nubentur. De isto cherinto dicit Beda super epistolam Iohan. narrat enim de illo. s. Iohanne auditor eius sanctissimus vir & martyr fortissimus Polycarpus Smyrnæorum antistes, quod tempore quodā cum apud Ephesum balnea lauandi gratia fuisset ingressus, & vidisset ibi Cherintum exire, cōtinuo discessit nō lotus, dicēs. Fugiamus hinc ne balnea ipsa nos corrumpant, in quibus est Cherintus inimicus veritatis. Quo egresso, balneum cecidit, & hæreticum cum suis oppressit, de hoc. 24. q. 1. capi. Omnis qui. Hic hæresiarcha turpulosus & libidinosus totus, a quo dicta est hæresis Cherintiana, hic dicit legalia obseruanda, & Caius in dispu. suorum dialo. dicit. Cherintus per reuelationes quasdam quas velut a magno

apostolo conscripras, vt & per angelos reuelatas putaret, talia quædam portēta nobis inducere nititur, post resurrectionem terrenum futurum esse regnum Christi, in quo Hierusalem & homines in carne iterum concupiscentiis & vitiis subiectam conuersationem habituros, contra fidem quoque scripturarum mille annos designat. Dicunt etiam mundum ab angelis esse factum. Iesum tantūmodo fuisse hominem, nec resurrexisse, sed resurrecturum. Et hi etiam dicūtur Merinthiani a Merintho, vt dicit Augu. & Rupertus Tuitien. super illud Apoca. Ego sum alpha & o, quid enim illic offenderet Cherintum vel Ebionem vel arrium, aut alium quēlibet diuinitatis Christi inimicum hæreticum. Hæreticus quoque quilibet eiusmodi concederet & confiteretur, sed eundem esse deum deo patri coæqualem sine initio cum patre & in patre manentem non confiteretur, recte

Universidad de Deusto

ergo dixisse non contentus, addit istud quod summum est in quo si des Christiana cōsistat, velut supremo gradu de Christi diuinitate, similiter eque vt de patre sentiens sicut & dignum est, & dicens in persona eius, vt videlicet maiori tonitruo qui contradicunt illæ ranæ loquaces conterantur, ego sum alpha & o, hæc vero dicens, siue dicentem illum, inferēs patri coæquar, sic etiam verbum antiquum, quod erat. In principio erat verbum. &c. est cōtra Cherintum alios que antichristos, qui negare incipiebāt ante Mariā fuisse Christum.

Chiliastæ, hi sunt Cherintiani. 24. q. 3. quidam. Nisi quod hic est appellatio Græca, & obseruant eosdem errores sicut Cherintiani, chile enim græce mille latine dicitur. & dicit Helinandus quod Papias Hieropolitanus in Asia episcopus, fuit autor hæreticorum qui dicuntur Chiliastę. i. millenarii, qui dicitur mille annorum ludaicam ædidisse deuterosim. i. nouitatē. Qui post resurrectionem aiunt in carne dominum cum sanctis regnaturum & sanctos epulaturos cum Christo corporaliter. Dicunt quoque in mille annorum regno mulierem instaurandam esse, & eandem esse quæ prius habuit virum.

Cynici olim fuerunt philosophi carnales & bestiales, dicentes licere commisceri fœminis instar canū, modo huiusmodi prurientes auribus introierunt dominationem spernentes & maiestatē blasphemantes, de quibus. 1. Pe. 2. Multi sequentur eorum luxurias. Hi sunt vvaldenses & cōsimiles, de quibus dicetur in locis suis.

Circuncelliones dicuntur, eo quod agrestes sint quos scotopicos vocant, qui Bonosianorum doctrinam habent. Hi amore martyrii seipsos perimunt, vt violenter de hac vita discedentes martyres nominentur. Contra illud. 23. q. 5. si non licet.

Profecto enim qui seipsum occidit, homicida est. Item c. tu dixisti. & c. non est nostrum, de quibus etiam ca. Circuncelliones illas clericos partes Donati. &c. vbi scribit August. ad Marcellianum comitem de Donatistis captis. Aug. in de hære. Circuncelliones genus hominũ agreste & famosissimæ audaciæ, non solum in alios immania facinora perpetrando, sed nec sibi eadem insania & feritate parcendo, sed per mortes varias maxime præcipitiorum & aquarum & ignium seipsos necare consueuerunt, & in istum furorem alios quos potuerũt sexus vtriusq; seducere, vt occidantur ab aliis, mortem nisi facerent comminantes. Possidonius de vita Aug. dicit aliquoties eius vias armati iidem Circuncelliones contra famulum dei August. obsiderunt, sed hi itineris errore seducti, eum inuenire non potuerunt.

Choitæ, a Choita hæretico, qui fuit de numero eorum qui euãgelia laniauerunt secundum Hiero. contra Lucifer.

Constantius, Constantini filius, Constantis frater, ab Arrio tractus est in hæresim Arrianam, vt quosdam in deo gradus crederet. Hic secundum Hiero. in vita Hilarionis hæremite rex Arrianorum in exilium deportauit Dracontium & Philonem episcopos. Et Orosius lib. 7. Constantius dum Constantem fratrem bello insectatur incauta petulantia periculis sese offerens, a ducibus eius occisus est. Et Hiero. ad Heliodorum epitaphio Nepotiani Constantius Arrianæ fautor hæreseos dum contra inimicum paratur, & concitus fertur ad pugnam, in Mopsi viculo moriens magno dolore, hosti reliquit imperium.

Colorbosus secutus est Menandrianos & Marcum, de quibus infra, a quo dicuncur Colorbosii hæretici. Hic enim vitam omnium hominum & generationum in septem sideribus affirmat, vt dicit Aug. de hære.

Crispinus Donatista, in Calamensi ciuitate & regione episcopus fuit, vt dicit Possidonius, contra quem Aug. trino conflictu disputauit, ita Crispinus proconsulari & libellari sententia est pronuntiatus hæreticus. Et præceptum est, nullo prorsus loco hæreticos Donatistas esse debere, & sic multum creuit sancta ecclesia.

Concordenses, vel secundum alios Cozorenses, quære supra in Albanensibus.

Colitiani, a quodam Colitio nominati sunt, aut secundum Isid. Colintiani a quodam Colinto, vel secundũ Aug. dicũtur Coluthiani a quodam Colutho, qui dicunt deum non facere mala, contra illud quod scriptum est Esa. 37. Ego deus creans mala. Et hoc intelligitur de malis pœnę, sicut dicitur Amos. 3. Si est malum in

ciuitate quod deus non fecerit. Vel deus creat mala, idest nociua, vt venenũ, lupos, araneas, & similia, quæ magis nocent quam prosunt, vt dicit Aug. quamuis Coluthiani & Floratini inter se contraria dicunt, tamen ambo diuinis alloquiis resistebãt. Creat enim deus mala. pœnas iustissimas irrogando, quod Coluthus non videbat, non autem malas creando naturas atque substãtias, inquantum sunt naturæ atque substantiæ, vbi Florinus errauit.

Constans nepos Eraclii Imperator, regnãs in Gręcia & nõ Romæ anno. 660. tẽpore Theodorici primi papæ, hic Cõstans fuit pessimus in omnibus & crudelis contra catholicos, & hæreticus de Acephalitarũ secta. Qui quadã vice de neapoli veniẽs Romam, pulcherrima ędificia & palatia, ob inuidiã ciuium Romañ. destruxit, & in Tiberim proiecit, & multas plateas ciuitatis fecit desolatas.

Constantinus quintus imperator, pessimus hæreticus fuit, qui dęmoniis immolabat, ecclesiã dei longo tempore afflixit, nec euasit impunitatẽ. Nam cõpleto misterio iniquitatis prę finitę, horribiliter clamãs, igni sum inextinguibili traditus, spiritum exhalauit. Insensatis imperatoribus suæ vesaniç relinquẽs exemplũ.

Cosmi, horum hæresis concurrit cũ Marcellianis, qui fuerunt dãnati in secunda synodo vniuersali Constantinopolitana.

Copti sunt Christiani, sed hæretici, in partibus Indiæ hincinde habitantes, & vtuntur in ecclesiis quodam libro fabuloso, qui dicitur secreta Petri & in missis legunt euangelium Nicodemi.

Chorizantium secta transiuit anno. 1373.

Cresconius grammaticus Donatista, contra quem Augustinus quatuor libros scripsit, in quibus Cresconiũ in multis repræhendit, maxime in hoc quod Petulionum defendit, qui negat quod Christus sit Christiani origo, radix & caput.

DADOSIVS. vnus de principibus Messalaniorum, qui inter cætera dicunt diuinum cibum nec prodesse nec ledere, de quo dominus dixit. Qui comedit carnem meam & bibit sanguinem meum, viuet in eternum. de hoc. 7. lib. hist. tri. ca. 11.

ĆDACTILORINCHITAE, de his in Pattolorĩchitis.

Dauid de Dinanto, cuius error fuit quod deus est materia prima. Contra hoc b. Tho. 1. cõtra gen. ca 17. & 1. par. q. 3. art. 8. ℣ impossibile est deũ aliquo modo in cõpositionẽ alicuius venire. Dicit enim Dioñ. c. 2. de diui. no. quod neq; tactus est eius. ſ. dei nec quædã ad partes commiscẽdi cõio. Et dicit Cæſa. 5. di. dial. quod libri M. Dauid perpetuo dãnati sunt & exusti. De aliis erro. supra in Almarico.

Decarthitæ, Manichęi fuerũt, & de eis diuus imperator facit mẽtionem. C. de hære. Nota quod Manichæi totũ virus euomentes contra honorem creatoris omnium machinati sunt & propagines suas longe lateque extenderunt, pro quorum extirpatione ecclesia multos agones subiit.

Desiderius hæresiarcha, de quo b. Tho. contra impugnantes rel. ca. 6. Desiderius hæresiarcha Longobardus, nostri tẽporis ędidit quendam tractatum contra catholicam veritatẽ, in quo inter cætera condẽnat statum eorum, qui relictis omnibus egere volunt cum Christo, hic paupertatẽ totaliter condemnat, & quod non sit licitũ sua omnia pro Christo relinquere, nisi talem religionem intret quæ possessiones habeat, vel nisi talis sit quod de labore manuũ viuere intendat.

Deuterus hæreticus Arrianus episcopus, dũ in Constantinopoli. vt dicit Sigibertus in sua chronica, Barbam quendam baptizaret, & male distinguens trinitatem, dicẽs. Baptizo te Barba in nomine patris, per filium in spiritu sancto, aqua disparuit.

Dimophilus Arrianus fuit, nec dogma Arrianorum anathematizare volens, idcirco in concilio Ariminensi damnatus est tempore Constantii imperatoris. De quo etiam secundo libro histo. tripar. ca. 22 & lib. 9. ca 10.

Dioscorus olim episcopus Alexandrinus, anno domi. 444. sub Martiano principe & Leone primo, qui dixit vnam naturam esse verbi dei & carnis. Peccat igitur in fide, qui est defensor hæreticorum, 24. q. 1. c. 2. Et huius sectam & subsceleratę cohortis ponit Iohãnes Damascenus lib. 3. ca. 3. Vnde sancti patres apud Calcedonem congregati Dioscorum damnarunt, non tantum de hæresi, sed etiam quia ausus fuit sanctum Leonem papam excommunicare maiorem se, vt dicitur dist. 21. ca. in tantum, & dist. 13. ca. canones sunt secuti, & 24. q. 2. c. sane existunt etiam qui eidem Dioscoro. & C. de hær. l. quicũque Apollinaris facinorosissimam sectam. Eutices & Dioscorus communicatores permanserunt vsque ad mortẽ eius. Contra Dioscorum scripsit Hilarius librum vnum ad præfectum Salutium. Et Theodorus episcopus Syriæ ciuitatis dicta fortia contra eundem fecit.

Diodorus, de quo Damas. libr. 3. c. 3. & cum aliis Arrianis posuit in Christo vnionem personalem in vna duntaxat natura, scilicet humana, & Christũ negauit verum esse deum. Vbi nota, quod dixerunt Christum tantum fuisse hominem, & ipsum ad diuinam propemodum dignitatem ob gratiæ abundantiam operũcę

excellẽtiam esse euectum, & proinde deum in scripturis appellatum quasi non natura deus esset, sed gloria tantum honore nominis. Vnde quidam eorum dixit, non inuideo Christo facto deo, hoc & ego fieri possum si volo. De hoc habet Grego. 18. lib. moralium. Et dicit Hilarius. Hic enim verus & prorius est filius, origine, non adoptione, veritate, non nuncupatione, natiuitate, non creatione.

Discalciati, isti non intrant sancta loca, nec locum orationis, nisi sint discalciati, moti ex illo verbo quod dominus dixit ad Mosen. Exodi. 3. Solue calciamẽtum de pedibus tuis. Et illum modum tenent Saraceni, quando intrant Mesquitas eorum nudis & lotis pedibus, vt adorent perfidum Mahometum diebus singulis, certis horis, vt dicitur in Cle. Cedit quidem de Iudæis & Sa. &c. De his sic scribit Augusti. de hære. Est alia hæresis nudis pedibus semper ambulantium, in eo quod dominus dixit ad Mosen. Solue &c. Et quod propheta Esaias nudis pedibus iussus fuit ambulare.

Donatistę vel Donatiani, a Donato quodam Afro nuncupati sunt, anno. 334. sub Constantio imperatore & Iulio. i. papa. Qui Donatus de Numidia veniens, pene totam Africam sua persuasione decepit, asserens minorem patre filium & minorem filio spiritum sanctum, & rebaptizauit catholicos. 24. q. 3. quidam. & C. de hære. Iste error vocatur rebaptizantium. Contra illud de con se. dist. 4. c. eos non licet fieri rebaptizationes, & c. 1. rebaptizare. Et talis punitur capite. C. ne sanctum baptisma reiteretur. li. 1. Vnde Donatistæ & Manichæi totam fere Africam cum suis erroribus corrupe rent & imperitos deciperant, & sanctum Augustinum fatigabant, propter quod multos libros contra illos scripsit. Et Donatistæ erant magni in scientia seculari, erant maiores in mũditia, in potentia erãt maximi, & in diabolica versutia, & diuersi fuerunt alumni Donati. Vnde Donatus apud Carthaginem Donatistarum episcopus, dicebat quod verum baptisma nisi in sua cõmunione dari non poterat, & 23. q. 4. capi. Displicet, de isto Donato dicitur, quod cum esset captus a Christianis, obiecit Augusti. quod nemo debet capi, ex quo dedit deus homini liberum arbitrium. Hi vocantur Romæ Montẽses, ad hanc hæresim pertinent Circuncelliones. hi dicuntur etiã Permenianistæ. Et Cyprianus Carthaginensis episcopus contra Donatum & Nouatianum diuersos tractatus & epistolas fecit. Vnde Donatistæ ex ambitione & inuidia insurgentes contra Cęcilianum contra quem non prævaluerunt, quasi totam Africam suis deceptionibus separauerunt ab vnitate ecclesiæ catholicæ, scisma facientes, & mendose Cæciliano crimina imposuerũt, quæ probare nequeuntes

a iudicibus falsarii reprobati scisma pertinaciter in hęresim verterũt. Et leo papa in epistola ad imperatorem Constantinum. Donatistę in sola Græcia orthodoxam ecclesiam iactabant. Item Hiero. in li. de viris illustr. Extant Donati ad suam hæresim pertinẽtia multa opuscula, est liber de spiritusancto Arriano dogmati congruens, sed vt dicit Hilarius in epistola ad Donatum diaconum. Vbi quæso sunt cõmenta Donati, reuera ammodo non comparent.

Dositheus, vnde & Dosithani hæretici, vnus fuit de adulterinis & primis corruptoribus fidei, qui & cõnumeratur inter primos pseudapostolos. Hiero. contra Lucifer. Dosithæus Samaritanorum princeps, prophetas repudiauit.

Dulcinus Nouarien. tempore Clementis quinti, & Henrici septimi imperatoris. anno 1034. veterum & nouorũ errorũ inuentor. Et Clemens quintus misit inquisitores Ord. prædi. contra eum, & crux prædicata est & indulgẽtiæ datæ & exercitus missus est cum apostolico legato, qui ipsum & suos cõplices in Alpibus positos partim & inedia & frigore, & partim in armis oppressit, & Dulcinus capitur, & cum Margareta vxore sua hæretica & complicibus cõbusti fuerunt, prius tamen mẽbratim concisi, & episcopus Permẽsis & Frater Mãfredus Ord. Præd. inquisitor, duas epistolas Dulcini hæreticales condemnauerunt. Verum hæc pestis omnino deleri nõ potuit, sed in tridẽtinis mõtibus, vbi Dulcinus suæ hæresis initium dedit, manserunt alięq; eius reliquiæ, & tales vocãtur Dulcini vel Dulciniſtæ. Hi ad sex milia vtriusque sexus sub specie charitatis simul habitare docuerunt, & in montibus habitantes in omnem luxuriã prolabebantur, quæ pestis duobus annis multos impugnauit: & ipsius Dulcini scelera & pœnas in inferno meritas dantes, contẽporaneus eius in suo trac. de inferno meminit. Et illud Oseæ. 4. intelligi põt de ista secta immundissima, quoniã ipsi cum meretricibus conuersabantur, & cũ effœminatis sacrificabãt. Hæretici enim clandestinis conuẽticulis coeunt, vt errori suo reuerentiã, quam ex ratione non valent præbeant ex occultatione. Et Hiero. super illud Oseæ. 6. In domo Israel vidi horrendum, dicit. In domo hæreticorũ videtur horrẽdum cum magistris fornicantibus populus seductus pariter sordidatur.

Durandus de vvaldesch in partibus Arragoniæ, tempore Iohannis. xxii. cum quodam suo complice dogmatizauit hę reses certas, & quod matrimoniũ nõ est, nisi occultum meretricium Tandem præsente domino Iacobo rege Arragonum eius hæreses fuerunt damnatæ per episcopũ Gerundensem & Arnoldũ Burgen. inquisitorem, & ipsi vt impœnitentes fuerunt combusti.

Ebionitę vel Ebione vel Ebiones vel Ebionæi dicti ab Ebione, anno. 84. sub Domitiano Cęsare & Cleto papa, dicũt Paulum apostatam legis, & Christum tantum per profectum solum virum iustum putant, id est, Christum tãtummodo hominem dicunt & tenent euangelium vt legem carnaliter, & obseruant circuncisionem & cætera legalia. De his fit mentio in legẽda sancti Philippi, qui illam hæresim in Asia extinxit. Et Ignatius ad Trallianos Fugite illos hominis diabolici cultores Ebionitas quos maledictos. Hieremias propheta asseruit. Maledictus qui confidit in homine. s. tantum, & a deo recedit cor eius, capitulo decimoseptimo. Et huic hęresi Epiphanius Samseos & Elceseos ita copulat, vt sub eodem numero tanquam vna sit hæresis ponat. aliquid tamen interesse significans. Hieronimus in de ecclesiasticis scriptoribus. Iohannes nouissimus, omnium scripsit euangelium, rogatus ab Asiæ episcopis, maxime contra Ebionitarũ dogma, tunc consurgens, qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse, vnde etiam compulsus est diuinam ędicere natiuitatem. Et Hieroni. super Esa. 1. simul arat in boue & asino. Ebion dignus pro humilitate sensus paupertate nominis, qui sic recipit euangeliũ vt Iudaicarum superstitionum, quæ in vmbra & imagine præcesserunt, cerimonias non relinquat. Et idẽ in libro in Esa. Iudaici erroris hæredes Ebionitæ, qui pro humilitate sensus nomen pauperum susceperunt, omnesque mille annorum delicias præstolantes & equos & quadrigas & lectos, &cætera. Sic intelligunt vt scripta sunt.

Elpidius hæreticus, de quo sic Hieronimus ad Ctesiphontem aduersus Pelagianos. In Hispania agape mulier Elpidium virum cæcum cæca duxit in foueam, successoremque sui Priscilianũ habuit. Zoroastris magistudiosissimum, & ex mago episcopum, cui iuncta Galla non gente, sed nomine, germanam huc illucque currentem alterius, & vicinæ hæresis reliquit hæredem. De peste autẽ Agapetarum quomodo introiuit ecclesias, habet idem Hieronymus ad Eustochium de cust. vir. De hoc supra in Agapetis.

Echibos sophista Constantinopolitanus. de quo dicitur in sexto libro histo. tripar. capite. xxviii. Plurimi quidam non recta mente Christianum habentes nomen, quippe pecunias & honorem præsentem & felicitatem veræ fidei præponẽtes, ad sacrificiorũ scelera descenderunt, quorum vnus fuit Echibos. Is enim mores imperatorũ sequẽs sub Constantio feruentissimum se finxerat Christianum. Sub Iuliano celeriter paganus effectus est. Et rursus post Iulia-

num volebat esse Christianus, prosternēs se ante ianuas ecclesiæ pro num, magna voce clamabat. Conculcate mesal insensatum. Dicitur autem hæreticus sal infatuatum, quod proiectum est foras & cōculcatur ab hominibus, quo quid vilius & magis contemptum.

Eríani, hi sunt Arriani, de quibus supra.

Etius diaconus ordinatus a Leontio Antiochenæ ecclesiæ præsule. Arrianus fuit quomodo autē a diaconatu depositus est & ab ecclesia factus extraneus & excommunicatus in synodo Constantinopolitana, vide in quinto libro hist. tri. ca. 42.

Eligius hæreticus apud Cameracum astutus, timens comburi a Fratribus Præd. se obsessum fingit, & ad sanctum Ancardū ligatur in hasta ab amicis, vt omnes homines reputarēt eū furiosum. Quidā clericus obsessus, diuina manu solutus, colligēs in nocte circa hæreticum ligatum stramina, & ignem de lampade sumens, incendit cumulum straminum. Hæreticus clamat, custodes expergefacti, ignem extinguere nitebātur, sed clericus arrepto gladio omnes abegit, hæreticus combustus est, diuino iudicio exacto. Clericus a dæmone liberatur. Nota hic malitiam dęmonis, hic prodit maleficū, & infra defendit hæreticum Guidonem de Lacha. Aug. 1. de ciui. dei ca. 1. Multi in eam scilicet ecclesiam tantis tanque multis beneficiis redemptoris exardescunt ignibus odiorum, ingrati sunt, vt hodie contra eam linguas mouerent, nisi ferrum hostile fugientes in sacratis eius locis vitam, de qua superbiunt inuenirent. De hoc Eligio in secundo libro Apum versus finem.

Elchesaitę, vel secundum Epiphanium Elcesai, & Augustinus Elceseos & Samseos, a quodam pseudopropheta dicit esse deceptos, qui vocabatur Elci, ex cuius genere duas mulieres tanquam deas ab eis perhibet adoratas. Et hi de scripturis sanctis refutant, & vtuntur testimoniis de nouo & veteri test. quibus volunt & Apostolum Paulum ex integro respuunt, & asserunt, quod in persecutionibus si quis negauerit fidē, nihil criminis habeat pro eo, is qui fixus est in corde suo talia si ore negauerit pro necessitate, corde tamē in fide permaneat. Sed dicit Augustinus super Psal. 118. Pactum dei non obseruauerit, qui persecutionem non tolerātes, a testimoniis dei negādo declinauerunt. Et libellum quendā circunferunt, quem dicunt de cælo lapsum, cuius verba si quis audierit, remissionē accipiet peccatorum, aliam præter illam quam Christus dedit.

Euagrius Ponticus Hiperbarita hæretica scripsit, vt patet in lib. suo ad virgines. Item ad monachos & ad virginem,

cuius nomen nigredinis testatur, in quo perfidiæ tenebras exarauit & in alijs libris, vt scribit Hiero. contra Lucifer.

Eraclitæ, ab Eraclio exhorti, monachos tantum recipiunt, coniugia respuunt, regna cælorum paruulos habere non credunt secundum Isido. & 24. q. 3. quidam

Elpulius senex hæreticus, dixit nullam vtilitatē ex sancto baptismate baptizatis accidere, sed solam orationem studiosam inhabitantem dæmonem effugare. Dicebat insuper vnumquē que nascentium a progenitore suo sicut naturam, sic etiam dæmonum trahere famulatum, & expulsis per illam orationem studiosam spiritum sanctum aduenire, & sensibiliter & visibiliter suam designare præsentiam. Atque corpus passionibus motum cuiuslibet eripere, & animam a mala voluntate penitus liberari, ita vt nequaquam decætero egeat neque ieiunio macerante corpus, neque doctrina refrenante & progredi doctrina libenter edocente. Non autem solum qui hoc impetrauerit corporis exultationibus liberatur, sed a parte etiam futura prouidet & sanctam trinitatem oculis cernit. Hunc autem Flauianus laudabilis præsul Antiochenus fœtidissimum effodiens fontem & eius pocula cunctis examinānda producens. Infelicissime ait seni, vetustissime dierum malorum, increpauit te os tuum, & non ego, labia enim tua testantur aduersum te. Hæc. 7. lib. histo. tripar. capitulo vndecimo.

Eleusius Cyzici, qui preerat ecclesiæ Macedonianorū, & cum eo triginta sex eiusdem sequaces qui cum imperator Theodosius & episcopi partis eius numero centum quinquaginta laborarent, vt vnirentur ecclesiæ. At illi eius monita aperta que conuitia paruipendentes, elegerunt sequi potius Arrianā pestem, quam consubstantialem dicere trinitatem. Hæc fatentes de Constantinopoli sunt egressi, & scribebant alterutris ne quis eorum in Niceni concilii dogmate consentiret. Ex. 9. li. tripar. hist. c. 12.

Elímas a fide relapsus, effectus maleficus vt Símon magus. Est enim binomius dicitur Bariesu. i. filius Iesu, & sic secundū Bedam corrupte legitur Bariehu. Dicitur Elímas quod interpretatur dei mei mensura vel census, sic enim faciebat se vocari, vt crederetur nuntius dei. Et aduersabatur Paulo, quia Sergius Paulus proconsul qui conuersus fuit ad prædicationem Pauli, & eum audire & verbum dei desiderabat. Actu. 13. Sed Elímas resistebat quærens auertere proconsulem a fide. Paulus autem repletus spiritu sancto, intuens in eum dixit. O plene omni dolo & omni falacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias domini rectas

& ecce nunc manus domini super te, & eris cæcus & non videns solem vsque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo & tenebræ De hoc. 45. dist. ca. Cum b. Paulus illum magum corporali cæcitate damnauit. 23. q. 4. c. quod Christus. Sic Paulus dum a suo cõtemptu pia admonitione & multimoda commendatione sui Corinthios magum illum Elimam qui credituros a fide retrahebat cæcitate percussit, vt cæteri perterriti prædicationẽ eius non impedirẽt, sed in Christum credentes, animæ cæcitatem effugerent. Et glo. 1. Petri. 3. Vtilius fuit Tobiæ percuti cæcitate sine culpa, vt probaretur eius patiẽtia, quam Elimæ magi qui pro perfidia percussus a creditorum demẽtatione remouetur, & æternæ vltioni præparatur. Postea autem recepto visu, obstinatus permansit. Et Barnabæ apostolo valde restitit in Cypro.

Emeritus in Cæsariẽsi Mauritaniæ ciuitate episcopus, prẽcipuus sectæ Donatistarum disponsor, quem occasione quadã venerabilis memoriæ Augustinus reperiẽs cum aliis episcopis sedis apostolicæ disputatione superauit, gesta apud Carthaginem continentur inter episcopos confecta, de hoc Possidonius in vita beati Augustini.

Enchidię hi hæretici nolunt manibus laborare, & sunt complices Turilupinorum, de quibus infra, & Augustinus in libro de hære. dicuntur Enchitæ, opinari monachis non licere sustentandæ vitæ suæ causa aliquid operari, atq; ita seipsos monachos profiteri, vt omnino ab operibus vacent. Idem refert Cyprianus in opere suo de hære.

Eluidiani, ab Eluidio nuncupati, vel Heluidiani cum aspiratione Contra quem Eluidium Hieronimus librum scripsit, qui docuit quod beata virgo post partũ non mansit virgo, sed fuit per Ioseph corrupta. Et beatus Thomas tertia parte. q. 28. arti. 3. absque omni dubio detestãdus est error Eluidii, qui dicere præsumpsit matrem Christi post partum a Ioseph esse carnaliter cognitam & alios filios genuisse. quod reprobatur. 27. q. 2. genuit. & de verborũ sig. c. Ioseph. Quære supra in Antidicomaritis. Hoc enĩ Christi perfectioni derogat, & iniuriam facit spiritui sancto, cuius sacrarium fuit vterus virginalis, derogat dignitati & sanctitati matris dei & ipsi Ioseph tanta præsumptio imputaretur, derogat quoq; illi quod Ezech. 42. dicitur. Porta hæc clausa erit & non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam dominus deus Israel ingressus est per eã Aug. in li. de hære. Mirum istos prætermissos Eluidii nomine. Antidicomaritas Epiphanius appellauit.

Euphrata episcopus Colonieñ. sed insania Arrii infectus, nec oues eum sequebantur, quem ab episcopatu deposuerũt quatuordecim episcopi, videlicet Maximinus Treuereñ. Valentinus Arelateñ, Donatianus Cabellonorum, Seuerinus Senonẽsis, Optatianus Cercassinus, Iessis Nimitini, Victor Vangionum, Valerianus Altisiodorensis, Simplicius Augustodinensis, Amandus Argentoracensium, Iustinianus Rauracorum, Eulogius Amegano rum, Seruatius Tungereñ, Discolius Remorum, qui vna sententia dixerunt, Quia Euphrata ausus est Iesum Christum negare deum esse, Ideo non esse dignum episcopatu, sed deponendum & in locum eius instituerunt sanctum Seuerinum Burdegal. doctorem vitæ & hæreticorum malleum. Nemo enim magis ecclesiasticus est, quam qui nunquam hæreticus fuit secundum Hieroni. ad Theophilum, & 1. q. 1. capitulo Fertur. Vulnerato pastore, quis curandis ouibus adhibet medicinã, aut quomodo populum orationis iaculo tueatur, qui iaculis hostium sese ferendum exponit, aut qualem fructum de se producturus est, cui graui peste radix infecta?

Eudoxius Arrianus, quo suadente Gothi Arriani facti sunt, octauo li. hist. tri. c. 13. qui & sua peste Germanitiam corrupit, fuit enim episcopus Germanicæ, quæ est ciuitas Siriæ, & vt dicit venerabilis Beda. 4. li. de gestis Anglorum capi. 18. post concilium Nicenum congregata fuit in Anglia synodus, quæ glorioſe approbauit & acceptauit condemnationem hæresum Arrii, Macedonii & Eudoxii. Hic nota quod secundum Hiero. 23. episcopus Antiochiæ post Paulinum Eustathius ordinatur episcopus, quo in exilium obsidem truso vsq; in præsentem diem Arriani ecclesiã occuparunt. Eulabius. Eupharnius, Placillus, Stephanus, Leontius, Eudoxius, Meletius, Eusoicus, Dorothæus, rursus Melesius, quorum idcirco tẽpora non digessi, eo quod hostes potius Christi quam episcopos iudicem. Item Eudoxiani vel Arriani, ideſt qui contra spiritum sanctum pugnant, dãnantur in secunda synodo vniuersali Constantinopol.

Euphenitæ, hi habent vnam & eandem sectam & hæresim, secũdum Epiphanium cum Psallianis, quære infra,

Eucratici dicti, qui carnem abominãtur, anno. 175. sub M. Antonio imperatore & Aniceto papa, & a Taciano, Eucrates Bardesanes, alterius hæreseos princeps notus efficitur, & concordãt cum Tacianis, &. C. de hære, appellantur Eucratistæ. Euse. Cæsa. lib. 4. Musani fertur libellus multa elegantia scriptus ad quosdã fratres qui declinauerunt ad hæresim Eucratistarũ nuper exortam, cuius autorẽ extitisse Tacianũ sermo asserit, vel dicuntur s. Aug. Eucratitæ.

Eusonius episcopus lepra Arriana infectus, dixit quod filius non est similis patri secundum substãtiam, neque verus est neque vera eius sapientia, neque verum naturaliter patris verbum est. 1. li. hist. tripar. c. 13. Hunc Alexander magnus episcopus priuauerat diaconatu. 2. li. hist. tri. c. 48.

Euticius dogmatizauit quod alius homo moritur, & alius resurget, & quod inuisibile & impalpabile corpus futurũ sit, Contra illud Iob. 19. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt & non alius. In quo expresse indicat veritatem resurrectionis, & prauorum facta redarguit. Vide in glo. dicti ca. Iob,

Euticiani vel Euticetæ siue Euticianistæ. C. de hære. l. quæcũque, vel Euticiustæ. l. Arriani, dicti ab Euticete Constantinopolitano abbate, qui Christum post humanam assumptionem negauit existere de duabus naturis, sed in eo solam diuinam asseruit esse naturam, de quo dicit Beda in homil. super Marcum. c. 8 In hac lectione consideranda est in vno eodemque redemptore nostro distincta operatio diuinitatis & humanitatis, atq; Euticetis error qui vnã tantum in Christo operationem dogmatizare præsumpsit procul a Christianis finibus expellẽdus. Et Boetius in libro de duabus naturis eandem hæresim reprobat, & quarta synodus Calcedoneñ. sub Martiano principe Euticetem prædamnauit dist. 15. canones. Et Marcellus martyr Anticyranus episcopus multa aduersus Euticetẽ Grę cum scripsit volumina, & Prosper episcopus Aquitonicus diuersas epistolas, & contra eundẽ Gẽnadius sex libros scripsit. Anno. 444. sub Martiano imperatore & Leone. 1.

Eunomiani ab Eunomio dialectico Aetii discipulo, qui sophismatibus contra deum locutus est, inquiens. Deus de substantia sua nihil nouit amplius quam nos. Dissimilem patri asseruit filium, & filio spiritũ sanctum. hic impietatis cumulo auxit Aetii blasphemias, multa contra fidem nostram scripsit, & disputando legis sectatoribus suis dedit, vir animo callidus, anima & corpore leprosus. De quo Euse. li. 4. & in hist. tri. li. 5. contra quem disputat magister Sen. in. 1. dist. 6. & Aug. 16. de tri. & dicit de hær. quod adeo bonis fuit moribus inimicus, vt asseueraret quod nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseuerantia peccatorum. si huius quę ab illo dicebatur fidei particeps esset, contra quem Basilius elaborauit insignes libros, & similiter Gregorius Nisenus frater beati Basilii, similiter & Gregorius Nazian, duos libros scripsit. Eunomiani dicuntur etiam Anomiani. i. sine lege, & condemnati sunt in secunda synodo vniuersali Constantinopoli.

Faustus Manichæus fuit, de Christo asseruit quod nasci non potuerit nec mori, & contendit dicere Christo ex virgine natiuitatem nullam, & mortem eius in cruce falsam fuisse, contra quem August. 33. libros scripsit, & omnia opera eius sunt apocripha dist. 15. sancta Romana Faustus iste maximus hęresiarcha, qui legem veterem & prophetas blasphemauerat, & deum veteris testamenti malum esse dicebat, & fuit Afer.

Felix Manichæus quãuis esset artibus liberalibus ineruditus, erat tamen versutior Fortunato, qui ad ciuitatem Hipponẽsem accessit, & ibi suos dissiminauerat errores, sed Aug. biduo in ecclesia præsenti populo disputauit. & eũ conuicit, & duos libros cõtra eum scripsit. Hic Felix dixit quod Manichæus fuerit apostolus Christi de promissione spũssctĩ multũ errauit, & dixit terram deo coæternam.

Felicianus Arrianus, contra quem disputauit Aug. & librũ contra eum scripsit, asseruit quod magis rationibus quam scripturæ testimoniis in fidei disciplina agendum sit, & negauit homousion, idest cõsubstẽtatialitatẽ patris & filii, & quod filius non sit patri coæternus, & quod sit creatura. Et Augustinus argumẽta eius tangit & soluit in decem & octo capitula.

Feliciana hæresis, a quodam Felice autore, quæ condemnatur anno. 784. sub Constãtino sexto & Adriano. 1 hæc hæresis dixit Christum esse filium dei adoptiuum, sed vt dicit Amb. li. de incar. adoptiuum filium non dicimus filium esse natura, sed eum dicimus natura esse filium, qui vere est filius, sed Christus verus & naturalis dei est filius. Matth. 16. & 1. Io. vl. Et prædicta hæresis posuit in Christo duas hypostases, de hoc b. Tho. 3. parte q. 23. ar. 4.

Flaccitas Arrianus & blasphemus, multa opera impietatis & iniustitiæ dogmatizauit, similiter & Stephanus & Leontius. 5. li. hist. tri. c. 32.

Flagellantium hæresis fuit circa tempus concilii Lugd. in Italia ortum habuit, & in Almaniam & Galliam progressa bifarie, qui se nodosis flagellis, in quibus aculei inserti erant, flagellabant ad ostẽtationem, ex qua secta multi graues errores pullulabant in plærisque locis, circa fidem & sacramẽta ecclesiæ, quæ postremo in parte igne & gladio exterminata fuit. Dicit Io. Gerson in trac. contra sectam illorũ. Taliter se flagellantes non curãt de sacramãto confessionis & pœnitentiæ sacramentalis, dicentes quod hęc flagellatio potior est ad delendum peccata, quam quæcũque confessio, immo equiparãt vel præponunt martyrio, quoniã facimus, inquiunt, vltro fundendo sanguinem proprium quod ab aliis martyres pati

cogebantur. Dicit autor vvandaliæ li.8. secta Flagellantium vehementer increuit per prouincias, incertum quo autore primum instituta, nisi illo qui cæteris non vigilantibus traditur euangelio super seminasse zizania. Homines isti rudes erant, cruces in veste præferebant, ad vibes gregatim ibant tristes & mœsti, liuientes ex crebris ictibus scapulas prætulere, neminem rogabant aliquid, oblata sponte sumebant. His tamen religionis signis vitia tegebant & alebant occulte. Aliquando a duobus fratribus Ord. Præd. interpellati, quid nemine mittenti docere & prædicare præsumerant, indignati in eos inuehuntur, & cum alius sua fuga vix cõsuleret, velocissimus fretus pedibus, alium lapidibus obruerunt iuxta Mosam.

Florinus in vrbe Romana gradu presbyterii collapsus vna cum Blasco socio criminis & furoris, plurimos de ecclesia in suum barathrũ deducebant: noua aduersus veritatem figmenta machinantes, vt dicit Eus. 5. li. ca. 15. Sed Apollinaris Hierapolites contra hanc hæresim scutũ validissimũ protulit. Ab isto appellãtur Floriani secundum Aug. qui dicunt deum creasse mala. Contra quod scriptũ est Gene. 1. fecit deus omnia bona creasse, scilicet effectiue, nedum permissiue. Et dicunt deum esse causam mali. Contra illud Iohan. 1. Sine ipso factum est nihil. i. peccatum. Et aduersantur Colletianis.

Fotiniani, a Fotino diacono Tessalonicen. vel a Foriniano Gallo græciæ Smyrnæ episcopo nũcupati, qui Ebionitarum suscitans hæresim Christum ex Maria per Ioseph nuptiali coitu fuisse cõceptum. 24. q 3 quidam. Hic a Valentiniano imperatore expulsus fuit anno. 374. & moritur in Galatia. Et dicit b. Tho. contra gen. ca. 4. Quidam peruersi homines huius doctrinæ veritatem suo sensu meriti præsumentes, de filio varias & vanas opiniones concepe-runt. opinantes Iesum Christum purum hominem esse. & ex Maria virgine initium sumpsisse, sed per beatæ vitæ meritum diuinitatis honorem præ cæteris fuisse adeptum. Hanc positionem primo adinuenerunt quidam antiqui hæretici, Cherintus & Ebion, quam postea Paulus Samosetanus instaurauit, & postea a Fotino est cõfirmata. vt qui hæc dogmatizent, Fotiniani nuncupantur. Et. 5. li. hist. tri. ca. 5 Fotinus dicebat, deus quidem omnipotẽs, vnus qui proprio verbo condidit vniuersa, ante sæcula natiuitatem & existentiam filii dicere fugiebat, sed ex Maria natum dicebat Christum, cuius dogma in concilio Smyrno damnatum est, & sic dicit Glo. super illud Hierem. 17. Maledictus homo qui confidit in homine. Maledictus ergo Paulus Samosetanus & Fotinus, qui quamuis sanctum & cunctis virtutibus excelsum. Christum tamen prædicant hominem, contra illud

ad Galatas primo, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum. Et idem habetur de Fotino distinctione decimana, capi. Anastasius. Audentius scripsit contra Foti. librum, vt recitat Gennadius presbyter Massilien. in de ecclesiasticis scriptoribus.

Fotunatianus, natione Afer Aquilegien. episcopus imperante Constantino, breui & rustico sermone in euangelia scripsit commentarios. Et in hoc habetur detestabilis, quod Liberium Roma. vrbis episcopum pro fide in exilium pergẽtem primus solicitauit ac fregit. & ad subscriptionem hæreseos cõpulit. Hæc Hiero. in de viris illust.

Fratricelli, de quibus in extraua Iohan. 22. que incipit. Sancta Romana. Non mille, inquit, profanæ multitudinis viri, qui vulgariter Fratricelli seu Fratres de paupere vita, Bisochi, siue Beguini, vel aliis nominibus nuncupantur in partibus Italiæ, necnõ in insula Sicilien si. &c. qui contra canones habitum nouæ religionis sumpserunt, & infra. Et quia in errorum barathrum faciliter ruunt, qui conceptus proprios patrum diffinitionibus anteponunt, ipsorũ quam plurimi sicut fide digna relatione percepimus, a veritate catholicæ fidei deuiantes, ecclesiastica sacramenta despiciunt, ac alios errores studeant multipliciter seminare. &c. De quorũ etiam erroribus in extraua. Io. 22. quorundã, & in alia, quia inter nonnullos, & in Antonino. 4. parte ti. 11. ca. 7. Nec ostenderunt aliud miraculum nisi inclinationem corporum. Et in. 8 lib. Saxoniæ. Fratricelli visionem animarum sanctarum dicebant differri vsque ad nouissimum diem, cũ prævaleat veritas dicente Christo ad latronẽ. Hodie mecum eris in paradiso. Et in abditis locis eorum tale fiebat scelus, vt vocatæ & de industria seductæ speciosiores quæque viduæ vel virgines cũ in antris noctu venirent sacerdotes & eius sectæ clerici, clausæ diuinas laudes ad comparandam fidem ex Christiano ritu cantabant. Quibus nocte media finitis, sacerdotes alta admonebant voce binos debere masculum & fœminam, spiritu inuocato sancto in copulam carnalem commiscri. Quibus dictis luminibus extinctis, quilibet proximam mulierem prosternebat sibi, & si ex tali coitu mulier concepisset, infans genitus in speluncam deferebatur, & per singulas manus trahebatur tandiu totiensque baiulandus quousque animam exhalabat. Isque in cuius manibus expirabat, maximus pontifex creatus habebatur. Et alia nefanda, ergo bene dicit glo. Oseæ. 7. Hæreticus est ve æternum, qui recedunt a creatore, & vlulant in conciliabulis suis, quæ cubilia appellantur quasi ferarum lustra, quibus libidini & stupris vacant. Et quicquid dicunt, putant se

in laudes dei dicere. Vlulatus est luporum & canum insanientium sonitus. Et secundum Euse. de temporibus. Bonifacius octauus hæresim eorũ qui se Fratricellos dicebãt dãnauit & vbicũ pſecutus est.

Fortunatus, a quo Fortuniani, de quibus. C. de hære. Hic Fortunatus erat preſbyter Manichæorum, qui apud Hipponem longo temporæ fuit conuersatus & multos ibi deceperat, & in magna ibi erat fama, contra quem indicta erat solennis disputatio inter ipsum & Augustinum, fuit autem quæstio. Vnde sit malum. Augustinus dicebat quod malum in homine fuit ortum ex proprio libero voluntatis arbitrio. Fortunatus autem dicebat, naturam mali deo esse coæternam, cum ergo ibi longa disputatio fieret & ibi consul & notarii essent, disputatio nõ fuit illa die diffinita. Sequente autem die conuenerant & Eortunatus publice est confusus, & sic a ciuitate Hipponensi discessit, & Augustinus cõtra eum librum scripsit. Et Augustinus de Fortunato sermone quinto ad fratres in eremo dicit. Quoniam Fortunatum ad partes occulte velut lupum iam sentio, ideo compulsus reuersus sum ad vos cupiens illum videre & cum eo pariter disputare, & illum cõculcare, deo auxiliante, qui totis viribus dissipare conatur, & iugulare filios quos peperi in visceribus charitatis. Orate & nolite deficere, vt Fortunatum Manichęorũ prẽsb. sicut publice sanctę Christianę fidei insidiatur, ita & nos cũ suis, dei gratia coadiuuante, publice eũ superare possemus.

Fríges sunt Mantanistæ vel Priscillianistæ, C. de hære. de quibus dicit Euse. li. 5. c. 17. si qui forte inuenti fuerint cum eis de hæresi Frigum, secernant se ab eis. & respuant eorum societatem, spiritui Montani & Maximillę acquiescendum putant.

Fulgentíus Donatista, duo principia & duo baptismata posuit, & quod reis & peccatoribus sacramentum baptismi nihil conferat, dicente Solomone, Fons vitæ in manibus iusti. Quos errores ponit Aug. in li. contra eundem.

G Abaonitæ vel Gaionitæ appellati, a Gaio, qui temporibus Iustiniani principis per populi peruersi electionem vno die electi sunt episcopi. Hi errores Euticetis & Dioscori sequentes, Calcedonense concilium respuunt. Ex duabus vnam in Christo naturam asserunt, quam Theodoriani corruptam. Gaionitæ incorruptam contendunt, & dixerunt quod Christus est compositus ex natura diuina & humana, igitur semper est immortalis, habens corpus incorruptibile, quod reprobat beatus Tho. quodlibe. 4. q 1. articu. 8. Gaionitis non enim solum corruptione putrefactionis posuerũt cor-

pus Christi incorruptibile, quod fides catholica tenet, secundum illud Psalm. Non dabis sanctum tuum videre corru. Sed etiam corruptionẽ quæ pertinet ad corruptionem mortis, quod est impium, vt dicit Damas. in. 3. c. 18. & hoc ante resurrectionẽ. Nam si indissolubile, non cõsubstantiale nobis. sed opinione & nõ veritate facta sunt, quæ facta testatur euangelium. famẽ, sitim, clauorum fixuras, lateris apertionem & mortem, si autem opinione facta sunt, fraus igitur est & deceptio, dispensationis mysterium, & opinione & non veritate factus est homo, & opinione igitur & non veritate saluati sumus, sed hic facessant. & quæstione prima talia dicunt salutis expertes fiant. Hęc ille. Et ista hæresis damnata est in sexta synodo.

Galderus Seguariẽsis, alius Geraldus Seguerelli de Parma, famosissimus hæreticus, condemnatus & concrematus fuit in ciuitate Parmensi in Italia, per episcopum eiusdem loci, & per patrem Mãfredum. Ordi. Præd. inquisitorem, temporæ Bonifacii octaui, huius discipulus fuit Dulcinus, de quo supra.

Gaudentíus Donatistarum episcopus, qui cõtra Aug. duas scripsit epistolas. propter quod Aug. fecit duos libros contra eum, in quibus ad insanias suas sufficienter respondit, contra illum & alios Donatistas missus fuit quidam tribunus executor imperialium iussionum ad concremandum Donatistas.

Galla non gente sed nomine, maga fuit & hæretica, adiuuans Priscillianum hæreticum, & secundum Hiero. ad Ctesipontem aduersus Pelagiañ. Priscillianus cui iuncta Galla germanam huc illucque currentem alterius & vicinæ hæresis reliquit hæredem. &c.

Galatę Græci sunt, quos sanctus Aug. li. 3. de ci. dei, capi. 21. vocat Gallogręcos, prouinciæ Asiæ minoris, hi fuerunt filii Gallorum, qui vsque ad Græciam processerunt, & ibi remanserunt. De quibus Iustinus li. 14. multa scripsit, qui Galatæ ad fidem fuerunt cõuersi per s. Pau. Apostolum, sed post discessum eius tentati sunt a falsis prophetis, vt in legem circuncisionis verterentur, ad quos Pau. scribit, di. O insen. Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati &c. quasi diceret. O veri stulti Galatæ, quibus res vsqueadeo absurda persuaderi potuerit, vt cum Iudęos ab onere legis liberaret euangelii fides, vos liberi nati, vltro daretis vos in seruitutẽ? Quis fuit ille qui vestræ inuidẽs felicitati, qua hactenus fruebamini per libertatem euangelicã fascino vos lęsit, & istam incantauit dementiã, vt veluti Christo diffisi ad frigidæ legis præsidia cõfugiatis? Vbi nunc illa prædara fiducia? qua per mortem Christi sperabatis perfectam iustitiam ac salutem absque legis auxiliis. Vnde Hieron. super Amos. 2.

Qui ita ingreditur ecclesiam, vt legem seruet cum euangelio, cum patre Iudæo ingreditur ad puellam, id est circuncisionem, & alias legis obseruãtias, ita & pater Iudæus & imitator Christianus vna fornicatione contaminantur, Christum putantes insufficientem. Ad Galat. 5. Si circũcidimini. Christus nihil vobis prodest. Quemadmodum enim per baptismum toti dicamur Christo, ita qui circuncidi, tur, totus dedicatur legi.

Gauisus episcopus, sed Arrianus, quem Alexander Constã. cum cæteris excõmunicauit. 1. li. hist. tri. c. 13. Hiero. Aduersus Lucifer. dicit. Cum igitur episcopus in ecclesia cõstituatur vt populũ coercerat ab errore, quantus erit error in populo cum errat ipse qui doceat, prohdolor Antichristi discipulus Christi ecclesiã gubernat. si quippe vt vis Arria. eps hostis Christi sit insatuatũ sal. Sit lucerna sine igniculo, sit oculus sine pupilla, nempe eo peruenies vt salire nõ possit, q sal ipse nõ habeat, nõ illuminet cæcus, nõ accẽdat extinctus

Gazari, de quibus. C. de hęre. l. Gazaros Patarenos. &c. perpetua damnamus infamia. diffidamus atque bannimus, & in cœna domini Romæ excommunicãtur. De his extra de hære. c. sicut ait beatus Leo. Quia in partibus Tholosanis hæreticorum, quo alii Gazaros, alii Patarenos, & alii aliis nominibus vocant, inualuit damnanda peruersitas. &c. Et Hiero. super 47. Esaiæ. Gazarenos aruspices appellat.

Gaius Germinius, isti duo hęretici in caudis colligati in errore Arrii, cum suis condemnati sunt in concilio Ariminẽsi tempore Constantii imperatoris, quinto lib. hist. tri. ca. 22.

Georgiani, a sancto Georgio sic voccantur, quem in suis prælijs contra paganos, præcipuum habẽtes aduocatum & signiferum, cum honore venerentur, quocunque tendunt in turmis simul incedunt, & habent vexillum cum imagine b. Georgii depictum, & sunt Christiani vicini ciuitati Mechæ, vbi habetur corpus Mahometi Saracenorum prophetæ, & habẽt archiepiscopum qui est in monte Sina in claustro sanctæ Catarinæ, cui obediunt per omnia vt nos domino papæ, errores Græcorum sequuntur in sacramentis & aliis, clerici eorum rotũdas habent coronas, laici vero quadratas, nobiles eorũ mulieres more Amazonum armis in prælijs vtuntur, in officijs & scripturis lingua Græca vtuntur alias Chaldaica.

Georgius Laodiciæ episcopus Arrianus ab Alexandro ciuitatis Alexandrinæ pontifice damnatus est, & ob sua facinora depositus. & concilium sanctum decreuit non esse episcopum, nec communionem cum fidelibus mereri, li. 4. hist. tripar. c. 23.

Gilbertus cognomento Porritanus Pictauorũ episcopus, in sacris literis plurimũ exercitatus, sed sublimiora sescrutatus ad insipientiam sibi. Siquidem de sanctæ trinitatis vnitate & diuinitatis simplicitate, non simpliciter sentiens, nec fideliter scribẽs discipulis suis, panes proponebat absconditos, furtiuas propinabat aquas, & cũ super hoc inualesceret scandalũ, vocatus est ad medium & librũ tradere iussus est, & in concilio Remensi corã Eugenio papa Bernar. biduana disputatione conuicit. De hoc in Porritanis.

Gnoitę & Tritoitæ, a Theodotianis exorti sunt, & ab ignorantia dei dicti sunt, quia a quęrsitate a qua sunt exorti, adiiciũt id quod Christi diuinitas ignoret qui sunt scripta futura de die & hora nouissima, nec necordantes Christi personam nesciam loqui in Esaia, dies iudicii in corde meo. Hæc Isido. &. 25. dist. qualis &. 2. q. 1. Deus omnipotens cum sit sapientia patris.

Gnostici propter excellentiã scientiæ suæ, se ita appellare voluerunt, quorum patriarcha fuit Basilides, secundum Hiero. in de viris illustri. Mortuus inquam est Basilides, a quo Gnostici in Alexandria, temporibus Adriani. Animã naturã dei esse dicunt, quod reprobatur. 32. q. 2. Moses, vbi dicitur cõtemplentur facturam Adæ, in Adam enim exemplum est datum. vt ex eo intelligimus, quia iam formatũ corpus accepit animã, nam poterat deus limo terræ admiscere, & sic formare corpus. Et bonũ & malum deũ, suis dogmatibus ponunt, contra hoc dicitur de cõse. di. 3. c. omnes. Pater & filius & spiritussanctus vnus eiusdẽque substãtiæ inseparabili æqualitate diuinam insinuant vnitatẽ. Hi omnibus aliis sunt vaniores & deturpiores, denique cum ab aliis per diuersas terrarũ partes aliter & aliter nuncupentur, nõnulli eos Borboritos vocant, aliqui eos Nicolaitis exortos putant secundum Aug. in de hære. & dixerũt quod diuinitas sit trinitas, & damnantur in synodo prima Bracarensi.

Gordęus, vnde Gordini, vnus fuit de septem hæreticis, quos recitat Euse. li. 4. ca. 18. quorum tamẽ vnusquisque diuersis corruptionibus fidei seorsum scisma componens, propriam sectã & proprios habuit sectatores.

Gothi Arriani effecti sunt, tempore Valentis imperatoris, qui Histrum transeuntes, pacem cum Valente fecerunt. Tunc præses Eudoxius suggessit imperatori vt ei Gothi cõmunicarẽt, dudũ enim diuinæ sanctæ radiis imbuti apostolicis dogmatibus pascebantur. Communio, inquit, vnius dogmatis firmiorem facit pacem inferens certamen esse verborum non differentiã dogmatum, quãob rem Gothi maiorem patrem filio dicunt, lib. 8. hist. tri. ca. 13.

Græci in primitiua eccleſia famoſi & celebres fuerunt in fide. præ claras ciuitates & inſignes eccleſias & doctores per multa tẽpora ſub eccleſiaſtica obedientia poſſederunt, duræ tamen ceruicis ſemper fuerunt arrogantes, & vſque hodie ſanctę Roma. eccleſiæ rebelles, ſacrorum ſuorum conciliorum determinationibus atque decretis minime obtemperantes, ſummũ Pon. Chriſti vicariũ omnesque nos Latinos tenent excommunicatos, ſacramentũ confirmationis paruulis ſuis mox poſt baptiſmũ conferunt, per ſimplices ſacerdotes contra eccleſiæ determinationem in fermẽto conficiunt, aquã in miſſa vino non commiſcent, ſacramẽtis noſtris nullam reuerentiã faciunt, purgatorium negant, & quod ſpirituſſanctus a patre & non a filio procedat, & quod ſancti non vadunt ad paradiſum vſque ad diem iudicii, quod impugnat b. Tho. 4. contra gen. Et aliqui eorum dicuntur Suriani, aliqui Neſtoriani, &c. Hiero. 2. li. cõtra Iouini. Vniuerſus pene error de Chaldæo & Syro & Græco ſermo. proceſſerat.

Gronius falſarius & hæreticus, miſerabiliter ęmulus Hieronymi, libro anuli nomẽ inſcripſit, in quo error de impeccantia, & ſub noĩe Xiſti martyris vrbis Ro. epiſcopi, cum ſit Sexti Pythagorici gentiliſſimi, in quo li. nulla Chriſti, nulla ſpirituſſancti, nulla prophetarũ, nulla apoſtolorũ fit mentio, vt dicit Hiero. ſuper. 22. Hiere.

Godeſchalcus hæreticus, vt dicit Sigibertus in chronica ſua, a Rabano archiepiſcopo Maguntino rationabiliter vt multis viſum eſt, conuincitur, ſed tamen in ſuo perſeuerat errore. Anno. 849. Cum enim quis ſtulta obſtinatione ſectæ aut hæreſi adhęſerit errore, quem ſemel concœpit ſemper ſectari, nullatenus ceſſat, & hæc eſt conditio hæreticorum.

Girouagi videntur habitu monachi, ſed ſunt hypocritæ hæreticalia ſeminantes, ſub nulla regula obediẽtiæ viuentes, & hi apud Aegyptios dicti ſunt ſarabaitæ. Et iſtos reprobat Alpharus in de planctu eccleſiæ libro ſecundo.

Gondiſſalus in Hiſpania in dioceſi Conxenſi tempore Innocen. ſexti quendam librum hæreticalem dictauit, cuius ſcriptor fuit Nico. de Cala. dæmone ei viſibiliter apparente & docente, hunc librũ virginalem vocauerunt, quem librũ N. emerici Ordi. Prędi. & vicarius epiſcopi Barchinoñ. cõdemnauerunt, & dictũ ſcriptorem iudicialiter combuſſerunt. Vide in Nicolao de Calabria.

Guilhermus, de quo in. 2. li. vniuerſalis boni. ca. 47. Quodã noſtro tẽpore in vrbe Antvverpien. Brabãtiæ Guilhermus Cornelius noĩe, hic in hypocriſi & ſimulatiõe diutius cõuerſatus, præbẽdæ beneficiũ quaſi ſub ptextu perfectę paupertatis dimiſit, & tamen luxuriæ totus erat deditus. Dicebat autem ſicut rubiginem igne, ſic omne peccatum paupertate conſumi, & ante dei oculos annullari, meliorem eſſe publicam meretricem pauperem, quam ſit aliquis caſtus perfectiſſime continẽs, dum tamen aliquid in ſui reteneat ſubſidium. Et propter hoc omnis prorſus religioſus eſſe dam natus. Quod autem dicebat pauperi luxuriam non eſſe peccatum, maxima erat blaſphemia, quaſi eſſe vellet & iuſtiſſime deus illis quibus præcepit. Non miſereberis in iudicio pauperis. De iſto autẽ certiſſima relatione didicimus, quod cum defuncto eo atque in eccleſia beatæ virginis cum honore ſepulto, quidam die tertia eandem eccleſiam introiſſet, vidit corporalibus oculis ſepulchrum dicti Guilhermi vacuum & apertum, manifeſtiſſima ſignificatione præſagiens futuræ damnationis euẽtum. Nam poſt annos quatuor cognita, reprobata nequiſſimæ hæreſis illius malitia per venerabilem patrẽ Nico. Cameracen. epiſcopum Cadauer eius de ſepulchro quaſi ſtips inutilis ſecundum Eſa. loquẽtem de Nabuch. proiectum eſt & cõbuſtum.

Guido hæreſiarcha & ſciſmaticus, facta eius damnantur extra de ſciſ. c. i. Hic ſucceſſit Octauiano iniuſte in cathedra & Paſchalis vocatus fuit, & poſt mortem iſtorum duorum, Alexan. reſtitutus eſt, vt dicit Ber. gloſator.

Guido de Lacha, in hiſt. Ordi. noſtri legitur, quod in epiſcopatu Brixien. erat quidã in ſanctitate q videbatur alter Iohãnes baptiſta, & quaſi omnes de illa prouincia currebant ad eum & credebant eum ſanctum, qui tamen erat hæreticus. Mortuus & honorifice ſepultus. Poſt tempus aliquod inquiſitor per teſtes fideles inuenit quod fuit hæreticus, & de conſilio epiſcopi & aliorum prudentũ ſententiatũ eſt quod eius oſſa cõburerentur. Aſtante igitur populo, oſſa eius proiecta ſunt ad ignẽ & ſtatim dæmones eleuarunt oſſa de igne & tenebãt oſſa ſuſpẽſa in aere, non tamen videbãtur dæmones. Populares igitur cœperunt clamare. Moriatur epiſcopus cũ iſtis fratribus, qui voluerunt comburere ſanctũ dei ex inuidia, ecce quomodo deus nõ vult. Epiſcopus timuit. Fratres confortauerunt eũ, dicẽtes. Domine nos ſumus hic pro defenſione fidei, præparetis vos ad miſſam, quia oſtendet nobis dominus aliquod miraculum ne fides periclitetur. Miſſa fuit Sal. ſancta pa. & eleuato corpore Chriſti, dæmones in aere clamauerunt. O Guido de Lacha, nos defendimus te quantũ potuimus, ſed modo non plus poſſumus, quia adeſt maior nobis. Et ſtatim ceciderunt oſſa in ignem & combuſta ſunt, & fides glorificata eſt. Hic perpenditur dolus diaboli. In iſto caſu dæmones hæreticum defunctum defendunt, vt plures animas decipiant.

Helladius vnus de episcopis orientalibus fauẽtibus Arrio, & verbum patris negauit, inæqualitatem in trinitate posuit, & alios errores, de quibus. 1. li. hist. tri.

Helonitæ, isti sacramẽta legalia simul cum euãgelio dicebant esse seruanda, de quibus Tho. 4. contra gen. c. 57. huiusmodi error quasi contraria implicat, dum seruãt euangelicalia sacramẽta profitentur incarnationẽ & alia Christi mysteria iam esse perfecta, dum vero sacramtẽa legalia seruant, profitentur esse ventura.

Henricus genere Francus & Tholosanus, hæreticus sub vestimẽtis ouium lupus rapax, sed ad domini designationem a fructibus eius cognoscimus illum, vt scribit s. Bern. ad Hildephonsum comitem sancti Egidii, Basilicæ sine plæbibus, plæbes sine sacerdotibus, & sine Christo deinde Christiani. Ecclesiæ synagogæ reputantur sanctuariũ dei, sanctum esse negatur, sacra non sacramẽta censentur, dies festiui festiuis frustrãtur solenniis. Moriũtur homines in peccatis suis non sacra communione muniti, paruulis Christianorũ Christi intercluditur vita, dum baptismi negatur gratia. Ad vocẽ hæretici siluerunt in eo omnes propheticæ & apostolicæ voces. Homo apostata est, qui relicto religionis habitu, nam monachus extitit ad spurcitias carnis & sæculi, tanquam canis ad suum vomitum est reuersus, præ confusione habitare inter notos non sustinens, ob magnitudinem criminis factus girouagus & profugus super terram. Et cum mendicare cœpisset, posuit in sumptu euangelium, euangelizabat vt manducaret, turpis lusor nocte cum meretricibus, inuentus est prædicator insignis. De Lausana exiuit, de Cenomannis, de Pictaui & Burdegali expulsus, nec patet ei vspiam reuersionis aditus.

Hezelinus de quo frater Tho. Brabantinus. 2. li. de bono vniuersali ca. 3. Tempore quo terra Albigẽsium purgari debuit ab hæresibus. crux septies prædicata fuit contra diuersos. Septimo autem contra Hezelinum nobilem Italiæ, & eius complices, qui condemnatus & publicus hæreticus, fidem catholicam grauiter insectatus est.

Hermas, princeps Messalaniorum, & eorum errores ibi reperies, & ab hoc Herma vel Hermia deriuati sunt Hermiani. Istis Litarius præsul Melitiensis ecclesiæ, & Amphilochius famosissimus Licitomensis antistes, viriliter restiterunt, oues Christi de medio luporum eripientes. Exo. 7. li. hist. tri. ca. 11.

Hermogeniani, ab Hermogene vocati. qui materiam non naturam introducens, deo non naturæ eam cõparauit. Matremque elementorum deam asseruit, quos Apostolus improbat ad Gala. 4. elementis seruientes, vt dicit Isid. & notatur. C. de hære. & Aug. in li. de hære. Hermogeniani fuerunt in Africa, idẽ sentientes cum Patrepassianis, & abiecti fuerunt ab ecclesia catholica. Contra hæresim Hermogenis Theophilus sextus Antiochenus episcopus, scripsit librum vnum, vt dicit Hiero. de viris illustr. Et. 2. Timo. 1. Scis quod auersi sunt a me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Philetus & Hermogenes. Et in eodem loco dicit b. Tho. quod hi duo conuersi sunt per sanctum Iacobum.

Heracleonitæ vel Heraclitæ, ab Heracleone. Duo asserunt principia, vnum ex altero, & ex his duobus alia plurima. Ferũtur autem suos morientes nouo modo, quasi redimere per oleum balsamum & aquam, & inuocationes quas Hebraicis verbis dicunt super capita eorum, secundum Aug. de hære. quorum autor ibidem nuncupatur Hærarcha. Vel dicuntur Heraclitæ. quorum autor fuit Heraclius, hi resurrectionem carnis negant, & quod sacramentum extremæ vnctionis non sit a deo institutum. monachos & monachas, & coniugia non habentes, in communionem recipiunt, contra illud Actu. In omni gente quæ facit iustitiã. Ad regnum cęlorum non pertinere paruulos dicũt, quia non sunt eis merita vlla certaminis quo vitia superẽtur, quod dãnatur. extra de bap. c. maiores.

Hermannus Ryssvvich. anno. 1052. ad perpetuum carcerem fuit condemnatus per F. Iohannem Ommaten, sacræ theo. professorem Ord. Præ. & inquisitorẽ. Et isti sunt arti. hæreticales eiusdẽ principaliores, propter quos iam pœnitẽs perpetuo carceri adiudicatus fuit. Primus quod mundus fuit ab æterno, & nõ incepit per creationem fabricatam a stulto Mose, vt dicit biblia indistincta. Secundus, deus nunquã creauit angelos siue bonos siue malos, quia hoc nullibi legitur in nostra scriptura. Nec est infernus, vt nostri ęstimant. Itẽ post hanc vitam, nulla erit vita particularis, vt mortuo Socrate. moritur anima eius, sicut cum corpore incepit. Item doctissimus Aristo. & eius cõmentator Auerrois, fuerunt veritati propinquissimi. Item Christus fuit stultus & simplex fantasticus, & seductor simplicium hominum. Et ego dico quod ille christus damnauit vniuersum mundum & neminem saluauit. Quod enim homines interfecti sunt propter ipsum & suum euãgelium fatuum. Item quod omnia quæ Christus gessit humano generi & rationi recte sunt contraria. Item Christum filiũ dei omnipotẽtissimi, aperte nego. Et Mosen legem a deo visibiliter & facialiter susceptisse recuso. Item fides nostra fabulosa est, vt probat nostra fatua scriptura & ficta biblia & euãgeliũ delirum. Item euangelium nostrũ falsum est, quia qui põt crea-

re mundum sine incarnatione, & eum potuit saluare sine incarnatione. Omnes istos articulos & consimiles, confessus est proprio ore, & sana mente coram inquisitore, & notario, & testibus, addens. Ego Christianus natus, sed iam non sum Christianus, quia illi stultissimi sunt. Idem Hermannus anno. 1512. postquam euaserat carceres priores, multos libros hæreticales conscripsit, quos in iudicio constitutus coram duobus causæ notariis & toto auditorio suos & manu sua cõscriptos cognouit. In libris istis compertæ fuere multæ hæreses propter quas post maturas deliberationes desuper habitas, iudicio doctiss. virorum inuentus fuit relapsus, & tandem pro tali condemnatus per F. Iacobum de Hochstraten sacræ theol. doctorem & inquisitorem Ordi. Predic. & dominum Iacobum Ruysch vtriusque iuris doc. & decanum Hagensem, a Reuerendiss. domino episcopo Traiec. in causa illa iudicem delegatum. Hi sua diffinitiua sententia reliquerunt præfatum Hermannum magnificis iudicibus de solennissima illa altiori curia Hollandiæ & Selandiæ illic consistere aliter præsentibus. Qui & quæ de toto processu inquisitoris. &c. summariã (quod curia illa in similibus tenacissime obseruat) & sufficientem acceperãt cognitionem, maturo habito concilio sua executoriali sententia iudicarũt eundem Hermannũ ante solis occasum in cineres resoluẽdũ.

Hermannus Italus, autor fuit hæresis Fratricellorum, cuius corpus apud Ferrariam sepultum iam. 20. annis, & qui pro sancto colebatur, exhumari & exuri fecit Bonifa. octauus, habita de huiusmodi diligenti inquisitione. Nec tamen propter hoc hæresis ipsa exterminari potuit, & ob id hominis illius sectæ dicebant. Bonifacium nec quenquam illius successorẽ, & præsertim Iohannem 22. iure & ordine creatum esse pontificem, Vnde & clam conuenticulis initis summis pontificibus aduersari cœperũt, quamquam magis luxuriæ & libidinis blandimenta sequi viderentur quam iuris pontificii quatere fundamenta. Hic nota quod Aug. diuersas epistolas scripsit quod oportet hæreticos etiam post mortem anathematizare, talem enim ecclesiasticam traditionem alii episcopi seruauerũt, sed & Ro. sancta ecclesia quosdam episcopos post mortẽ anathematizauit, licet in vita sua accusati non essent. Sic factum est de hæreti. Hermanno, & de hoc. 24. q. 2. sane profertur.

Hermophilus, de quo sic dicit Eus. li. 5. ca. 29. Hermophili exemplaria non conueniunt cum Apollonicis, sed ne ipsa quidem sibiipsis concordant, si priora cum posterioribus conferas, semper enim emendant quibus semper displicent quod emendant, sed noua quædam perquirunt cum eis quę in vsu sunt videbã

tur aduersa, quid autẽ temeritatis habeat istud admissum arbitror ignorare, aut enim non credũt diuino spiritu scriptas esse scripturas & sunt infideles, aut semetipsos arbitrantur sapientiores esse spiritu sancto, & quid aliud indicant per hoc nisi quia a dæmone aguntur.

Hircius, hic sancta euangelia falsificauit, & illa euangelia quæ ipse confinxit, iudicata sunt cauenda, distinctione decima quinta, sancta Roma.

Hyminæus hic fuit apostata, repellens a se fidem & circa fidem naufragauit, factus hæreticus & alios seduxit. Vulpes enim magnam caudam habent, & hæretici multos trahunt secũ in perditionem, & hunc Hyminæum Apostolus tradidit satanæ. 1. ad Timo. 1. & eius hæresis ponitur. 2. ad Timo. 2. quia a veritate fidei decidit, dicens resurrectionem iam factam esse, & sic negat futuram resurrectionem. De hoc Tho. 4. contra gen. ca. 79. & dicit Polycarpus ad Phil. qui dixerit neque resurrectionem, neque iudicium esse, hic primogenitus satanę est. Esitius. Leuit. 10. Paulus Hyminæum punit & Alexandrum. aliena docentes, ne exemplo suo aliis præbeant causam mortis. Apostare nequam est, mortale est, merito ergo arguendi sunt hæretici, qui relictis, quæ ab apostolis audierũt, noua indu cebant, & per hoc fraternæ charitatis fœdera dissipabant.

Hieronymus de Praga hæresiarcha, de quo in de orig. Bohem. c. 18. hic & Io. Huss fuerunt vocati ad concilium Cõstantien. Sigismundo imperatore suadente, hi fuerunt cæteris regni Bohemiæ doctiores, & hæresum principes habebantur. Ioannes ætate maior habitus, doctrina ac facundia superior Hieronymus. Rogatia patribus concilii fuerũt ne plus sapere quam ecclesia vellent, sed saperent ad sobrietatem, peregrinas opiniones relinquerẽt, ingenia suaquæ erant nobilissima, vvicleffitarum insania ne fœdarent, & vt inuentiones suas vniuersali concilio submitterent. Steterunt in proposito pertinaces Bohemorum animi, neque victi rationibus vinci voluerunt, se veraces sancti euangelii æmulatores, Christi discipulos esse. Ro. ecclesiam cæterasque per orbem dispersas, longe a traditionibus apostolorum abiisse. Primores magni synodi, vbi pertinaciam & immutabiles animos perditorum hominum animaduerterent, membra ecclesiæ putrida quæ sanari nõ poterant, ne reliquum corpus inficerent, resecanda censuerunt. Lata in concessu patrum aduersus contumaces sententia cremandos esse, qui doctrinam ecclesię respuerẽt. Prior igitur Ioannes combustus est, Hieronymus diu postea in vinculis habitus, cũ resipiscere nollet, pari supplicio affectus, sub Sigismundo imperatore, anno. 1416.

Hirena imperatrix peruersa & pessima hæretica, vxor Leonis imperatoris quarti, quã Cõstantinus sextus filius eius amouit a regno, vt suis negotiis fœmineis intenderet. Ipsa enim ad tempus cũ filio regnauit. Amota a regimine, odio in filiũ cõcepto, filiũ & filios filii exoculauit. Hinc Græci eã carceri monachali mãciparũt.

Honoricus quintus vuãdalorum rex zenonis principis temporibus regnauit, qui perfidia Arrianorum depraua-tus, trecentos episcopos cœpit, & eorum ecclesiis clausis, in Sardinia exulare coegit. Hæretici olim persuaserunt principibus, vt catholicę ecclesiæ defensores in exilium pellerentur, vt desolatam plębem facilius seducerent.

Hussitę, a Ioan. Huss. appellati sunt, sub vuenceslao rege Bohemię. Sic eorum insania ortum habuit, vt scribit Pius. ii. in de ori. Bohem. c. 37. Quidam nobilis Bohemus ex domo quam putridi piscis vocant, apud Oxoniam Angliæ ciuitatem, libros Ioan. vuicleff inuenit, & secum tanquam thesaurum patriæ suæ intulit, & hoc virus fœtidum tanquam putridum piscem in suos ciues euomuit, & post recessum Teutonicorum de Praga ad Lipsip. Ioannes Huss de libris Io. vuicleff multa attulit in medium, asserẽs in eis omnem veritatem contineri. Et sic ad eum traxit multos, qui cœperunt latrare in sacerdotes, & ab ecclesia catholica recesserunt, & impiam vualdensium sectam atque insaniam amplexi sunt. Huius pestifęre factionis iam pridem damnatæ, dogmata sunt. Romanum pręsulem reliquis episcopis parem esse, in sacerdotes nullum discrimen, presbyterum non dignitatem, sed vitę meritum efficere potiorem. Purgatorium ignem nullibi inueniri. Mendicantium religiões malos dęmones inuenisse. Item quod Paulus nunquam fuit mẽbrũ diaboli, licet fecerit quosdam actus actibus ecclesiæ malignantium similes. Item duæ naturæ diuinitas & humanitas sunt vnus Christus. Item quod condemnatio. 45. artí. Ioannis vuicleff per doctores facta, est irrationabilis & iniqua. Et summarie Ioannes de Turrecre. in fi. 4. li. summæ de ecclesia ponit. 30. articulos Io. Huss, qui fuerunt condẽnati in concilio Constantien. quęre aliquos infra in vualdensibus. Et ab isto Ioanne infecti sunt pene omnes Bohemi, & qualiter sit combustus, dictũ est in Hiero. de praga. Et Andreas de Broda doctor Pragẽ. tempore concilii Constantien. scripsit contra quatuor arti. Hussitarum, quos practicauerunt Ioannes Huss & Hiero. in Bohemia. Item fecit tractatum de venerabili sacramento corporis Christi, vbi probat quod nõ liceat populum laicalem excommunicare sub vtraque specie, & soluit motiua Hussitarum.

Iba hęreticus, cuius epistola dãnatur in quinta synodo Constãtinopoli. quam, scripsit ad Marimpersam, quę denegat dñi verbum de sancta genitrice semper virgine incarnatum hominem factum, dicit autem purum hominem ex ea natum esse, quem templum vocat; tanquam alio existente deo verbo & alio homine. Sanctum Cyrillum reprehendit & hæreticum vocat, & vituperat Ephesinam sanctam primam synodum, tanquam sine iudicio & requisitione Nestorium deponentem.

Iacobellus, ex Misna expulsus, ad Bohemiam asylum hæreticorum fugiens, quia vualdensi lepra infectus fuit. Hic cum Ioan. euãg. legisset, quia dominicum corpus sub duplici specie, panis vinique sumebatur, publice populum cõmonere cœpit, ne dei ceps cõmunionẽ calicis negligerent. Consenserunt hæretici oẽs. Remedia inquiruntur Ioannes. 23. papa plenam remissionem pctõrum indulsit his qui ad tuendam ecclesiam arma induerẽt. Recitabatur in ecclesia Pragẽ. decretum Pon. Quod cum quidã sordidę artis audissent, Ioannem papam antichristum esse magna voce clamauerunt, qui crucem contra Christianos decerneret. Et mirum est, quod aliqui volentes literati ęstimari, sequentes hęreses Iacobelli, vbi nõ est doctrina, non fama doctoris, nec vitæ sanctitas, non miraculum, dimittunt Aug. Ambro. & totam ecclesiã Christi, cum omnibus vniuersitatibus & doctoribus.

Iacobitę siue Iacobini, a quodam magistro suo Iacobo cuiusdam Alexandrini patriarchæ quondam discipulo appellati, & ab eodem variis infecti erroribus & seducti. Hi ante multos ãnos a Dioscoro quondam Constantinopoli. patriarcha fuerunt excõmunicati & ab ecclesia Græcorum, quæ tunc obediuit Ro. ecclesiæ sequestrati. Hi se dicunt esse Christianos, ab Matthęo apostolo ad fidẽ primitus conuersos, sed inimico superseminante zizania sua in medio tritici, in hæresim sunt prolapsi, paruulos suos circũcidunt per adustionem in fronte vel in genis, putant expiari a peccato originali, occasione illius Ioannis quod de Christo dicebat. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igne. Exponentes hoc solum ad literam. Vnã tantum in Christo naturam tenent. Paruulos adhuc ad vbera pendentes, sub vtraque specie communicant sicut & Græci, speciale habent idioma. Item hi non credũt sanctam trinitatem, sed vnitatem, in cuius signum ante se faciũt signum crucis cum vno digito, & horum presbyteri, diaconi subdiaconi stant simul in altari, & secũdum ritũ eorũ simul recipiunt communionem, & hoc ideo faciunt, quia tres reges simul domino, in præsepio munera obtulerunt.

Iacobus Præpositi Luterianus, qui primo solennem fecit reuocationem in maiori ecclesia Bruccellensi, coram maxima hominum multitudine, sacra Imperiali M. illic residente cum sua curia, in hunc modū. Ego frater Iacobus Præpositi, religiosus ordinis eremitarum sancti Aug. anathematizo omnem hæresim, & præcipue eam de qua diffamatus sum. quam F. Martinus Luter in suis li. & ad populum sermonibus his temporibus docuit & tenuit, propter quā a sede Apostolica tanquam hæreticus cum sua doctrina dānatus est, maxime quo ad arti. in literis Apostolicis expressos. Cōsentio etiam de Ro. ecclesia in omnibus quæ ad Christianam religionem spectāt, & confiteor quæcunque sedes Apostolica confitetur. Insuper sentio & teneo præfatum Martinum cum sua doctrina rite & legitime a dicta sede condemnatum, eius libros, tractatus, vel sermones, tam æditos quam ędendos recte vetitos legi, vel teneri, ac incēdio tradi mādatos. Specialiter autem reprobo quosdam arti. quorum aliquos publice prædicaui, alios priuatim & fallaciter expressi, cæteros apud me sensi, iuxta formam quæ sequitur. Tantum tria ecclesiæ sacramenta scilicet baptisma, pœnitētia, & eucharistia, expressa in scriptura sacra, sunt diuinitus instituta, reliqua autem quatuor humanitus per ecclesiam. Non est indulgentiis confidendum. Papa indulgentias dare non potest. Indulgentiæ non sunt efficaces. Nulla merita sanctorum applicari possunt. Omnia opera sanctorū peccata sunt, & egēt misericordia ignoscente & remittente. Nullus est ecclesiæ thesaurus præter Christi merita, quæ duntaxat per ipsum Christum vnicuique secundum suam fidē applicantur. Luterus cum sua doctrina nō est legitime per sedem Apost. condemnatus. Liberum arbitrium actuum suorum interiorum non est causa affectiua sed duntaxat receptiua, & vt duntaxat se habeat ad ea passiue. Omne opus liberi arbi. quantuncunque bonum, peccatum est, egens dei misericordia ignoscente & remittente. Quicquid agit homo ante iustificantem gratiam peccatum. Vnica refectio, & a certis cibariis abstinentia, tēpore ieiunii, irrationabiliter præcipiuntur, & contra scripturam. Christiani sunt liberi ab huiusmodi ieiuniorum obseruantia, nec ipsa facit ad obseruātiam legis dei. Dubium est an homo se voto obligare possit ad supradictum ieiunium. Papa vel ecclesia non vult nec potest subditos sub pœna peccati mortalis obligare, ad hūc sensum quod homo transgrediens præceptum hominis, peccet mortaliter. Superiores non tenentur subditos obligare sub pœna peccati mortalis. Subditus sui superioris præceptum trāsgrediens ex ignorantia supina, vel passione, seclusoscandalo, non peccat. Papa de iure diuino non est caput ecclesiæ. Petrus solo iure humano factus est primus & supremus inter apostolos. Et idem censendum est de quo libet Petri successore. In omni foro tam exteriori quam interiori omnes episcopi sunt æquales. Concilium rite congregatum præcise tantum decidere potest quantum sacra scriptura expresse continet. Concupiscentia quæ in baptizato reliquitur, est peccatum proprie dictum contra hoc. Non concupisces. Caro tali concupiscentia infecta ad omne opus liberi arbi. concurrit, vnde quodlibet opus humanum peccatum efficitur. Idem censēdum est de martyrio Petri & aliorum sanctorum operibus. Omnes laici sunt sacerdotes. Qui manet in peccato mortali, non manet in baptismo, sacerdotio, episcopatu, vel papatu. Displicentia de peccatis admissis, non est via ad gratiam iustificantem, sed econtra, gratia est via ad ipsam displicētiam. Dolor de vno peccato sine dolore omnium, est peccatum. Omnes igitur & singulos supra dictos arti. reprobo & reuoco & condemno, quorum quidam articulorum aliqui sunt notorie hæretici, & a sanctis patribus reprobati, quidam vero scādalosi, alii vero piarum aurium & simplicium mentium seductiui. Et omnes veræ vnitati catholicæ obuiantes. Profiteor autem hæc omnia pure & sine conditione, ex animo syncero, plene, & de veritate instructus, & iuro per sanctam trinitatem. Hic Iacobus postea relapsus fuit, fratres quoque illius conuentus vinculis & custodiis sunt mancipati. Conuentus quoque eorum Antverpien. ex mandato Adriani sexti fundi tus est deletus.

Iacobus iusti, erat principalis inter Begardos qui in Valentia erāt qui dogmatizauerunt hæreses Begardorum, addentes quod condemnati religiosi & laici pro dictis hæresibus tam per dominum Clementem in curia quam per inquisitores in aliis partibus erant beati & in cælis martyres Christi, & tandē hæreses eorum fuerunt Valentiæ damnatæ per F. Nico. Roselli, inquisitorem & postea Cardinalem. Ordi. nostri, & per episcopum Hugonem de Souelleto. Et tres iam mortui, scilicet Guilhermus Giliberti & Bartholomæus Fusti & quidam alius fuerunt excommunicati, & vt impœnitentes condemnati, & Iacobus iusti extitit immuratus & ibi mortuus.

Iacobus Syrus & alii Syrorum in hoc errauerūt, sicut dicitur in li. de eccles. dogm. quod esse duas animas in vno homine scribunt, vnam animalem qua animatur corpus & immixta sit sanguini, & alteram spiritualem quæ rationi ministret. Sed nos dicimus vnam & eandem esse animam in homine, quæ & corpus sua societate viuificat, & quæ seipsam sua ratione disponit.

Idioparastæ, hi cum suis cõplicibus ad nequitiam Manichæi peruenerunt, de quibus. C. de hære.

Ioannes episcopus Hierosolimitanus, suspectus erat quod Origenis & Arrianorũ dogmatibus esset infectus, & sic S. Hieroni. ab eius communione se abstinebat. Sed congregato concilio apud Antiochiã, efflagitatus est vt se purgaret de infamia hæreseos, stultum enim est frustra infamiam sustinere. Sed ipse magis auxit suspicionem malę conscientiæ. Hunc Hieron. in epistola contra errores eiusdem Ioan. prouocat vt aut aperte hæresim profiteatur, aut Christianum. Hic fastidiosus antistes tanquam solus sapiẽs & solus nobilis, conseruos suos, laicos, diaconos, & presbyteros, redemptos sanguine Christi, rugata fronte & obliquis oculis contempsit. Et idẽ ad eundem. Habes papam Epiphanium, qui te a parte missis literis hæreticum vocat, & accusauit te quod Arrianus esses, & hoc per totã epistolam quæritur quod Origenis dogmatum sequaris errores, & quosdam habeas huius hæreseos socios.

Ioannes alius de quo in. 10. lib. vvandaliç. cap. 37. sic habetur. Praga infelix domiciliũ hæreticorum, in se versis manibus cruentissimo bello laborarunt in vrbe veteri, pro magna tamen parte habitauere Teutonici, viri fideles & catholici, q magnis sunt odiis hæreticos nouę ciuitatis insectati. Frater quidã ordinis hæremitarũ Aug. feruebat noua hæresi declamator ad populum eximius, qui libera voce in vrbe etiam veteri ausus est hęresim suam disseminare. Non passi consulares improbissimum hominem capiunt & cum quibusdam sectatoribus suis in tenebras condũt, nunquam rediturum. Impii nanque hæretici in tenebris conticescent ab arroganti eorum & vesana prædicatione. Digni quidem illi carere luce & pati carcerem tenebrarum. Sapientiæ decimooctauo.

Ioannes de Struma scismaticus, qui Guidoni Cremensi successit in cathedra vocatus Calixtus, quem Alexander tertius cum aliis excommunicauit. & mala morte periit, vt dicit Ioan. And. extra de scism, Huic Ioanni successit Lando cardinalis, qui innominatus fuit & excommunicatus ab Alexãdro, & etiam male obiit, & dicta decretalis de duobus solum mentionem facit.

Ioannes de Ianduno, fuit eiusdem sectę cum Marsilio de Padua, & eorum errores damnantur in extraua. Ioan. 22. quæ incipit. Licet intra doctrinam apostoli. Error primus, quod id quod legitur in Mat. euang. de statere ex ore piscis sumpto &c. quod hoc Christus non fecit ex liberalitate, sed coactus necessitate. Secundus, quod apostolus Petrus non plus fuit caput ecclesiæ, quam quilibet Apo

stolorum aliorum. &c. quære in Marsilio.

Ioannes de Zischa hæreticorum Hussitarũ capitaneus, hic fuit nobilis genere, parumper in curia regis a pueritia nutritus, vno carens oculo, quem pugnans amisit. Sic cæcorum exercitus, cæcum sequitur ducem. Et Bohemi semper Zischa ductore, redeunt victores, angelũ de cælo missum in homine loqui arbitrantur, diu præfuit ordinibus bellorum. Infectus Hussitarum veneno, rapinarum auidus in ecclesia dei sæuit, imagines crucifixi perfregit. Carthusieñ. apud Pragam fugauit & eorum monasteriũ destruxit. Peste tactus expirauit, ferunt illum cum egrotaret interroganti vbi sepeliri vellet, iussisse cadaueri suo pellem adimi, carnes volucribus ac feris obiectari, ex pelle timpanum fieri, eoq; duce belligerari, arrepturosque fugam hostes, quam primum eius timpani sonitum audierint.

Ioannes Huss, quære supra in Hussitis & in Bohemiis & in Hieronym. de Praga.

Ioannes vvicleff, quære in vvicleffitis.

Ioannes Antiochænus Arrianus, huius auxilio fultus Mahometus Alcoranum composuit, in quo leges suas tradidit Saracenis, falsa quibusdam veris immiscẽdo, asserensque Christum ad cælos eleuatum, sed non occisum. Contra quod dicit Polycar. ad Philip Qui non confitetur mysterio crucis, ex diabolo est.

Ioannes philosophus, qui transtulit libros Dioñ. & eius liber quẽ fecit de eucharistia, damnatus est in cõcilio Vercelleñ. & Alber. super illud Mat. 10. Confiteor tibi. &. c. Ioãnes Sco. qui multa protulit. &c ibi notant eum, & non est Scotus ordi. Minorum.

Ioannes de Poliaco, magister Parisien. varios errores seminauit circa audientiam cõfessionum, qui damnantur per Io. 22. in extraua. Vas electionis. Primus quod confessi fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessionem, tenentur eadem peccata quæ confessi fuerunt, iterum confiteri proprio sacerdoti. Secundus quod stante statuto omnis vtriusque Ro. pontifex non potest facere quod parochiani non teneantur omnia peccata in anno proprio sacerdoti cõfiteri, immo nec deus possit facere, quia vt dixit implicat contradictionem. Tertius quod papa non potest dare generalem potestatem audiendi confessionem, immo nec deus sed confessus habenti generalem licentiam, tenetur cõfiteri proprio sacerdoti, quem vocat parochialem curatum. Isti arti. sunt falsi, erronei, & a sana doctrina deuii, & autoritate Apostolica damnati.

Ioãnes Roatius hęreticus pessimus, vt scribit Aeneas Syl. nobili loco natus, ingenio malo, mẽte pessima, nõ lõ

ge a montibus Cuthnis intra syluas castellum ædificauit, vocauitq; montem Sion, asserens ex eo loco veritatem aliquando exituram, quæ gentem Bohemicã libertati donet. Vicinis infestus prædas agitat instantibus nonnullis baronibus, quibus pax noxia bellum salubre videbatur. Itinera quæque insecura infesta reddit. Sigismundus imperator castrum eius obsideri iubet. Capitur castrum & ipse Roatius cum latronibus, in vinculis ducti omnes Pragam, suspendio vitam finiere furcarum quibus damnati pœnas dederunt, triplex durior fuit & sublimior Roatius pependit, quære infra in Medio hære.

Ioannes alius, de quo sic dicit Aeneas Syl. in de ori. Bohem. p idẽ ferme tempus surrexit & alius pseudosacerdos apud Pragam Ioannes quidem ex ordine Prẽmonstratẽn. impius monachus, & ad omne scelus audax. Qui cum prædicaret ad sanctum Stephanum in piscina, neque bene sapere videretur, inde amotus, Monasterium Carmelitarum inuasit, & cum hæretici insultum facerent contra consules ciuitatis, & septem ex eis ex altissimis fenestris in forum præcipitati essent, dirum spectaculum præbuere stante in foro Ioanne monacho, & sacrũ Christi corpus sanguinario populo ostẽtante.

Ioannes de Rochsesana, de quo sic dicit Aeneas Syluius, Oppidũ Pragẽn, ecclesiæ, cui Rochsesana est nomen, ex hoc loco puer obscuris parentibus, sensuque tenuissimo natus Ioannes nomine Pragam venit, mendicatuque victum querẽs grammaticam & dialecticã didicit, auditor Iacobelli fuit, presbyter ordinatus. verbum dei prædicare Pragensibus cœpit, & pseudo eorum apostolus factus est, in concilio Basilien. inter alia detestabatur imagines in ecclesiis, & quod laici sub vtraque specie communicare debent. Contra quem disputauit Ioannes de Ragusio patriarcha. Ordi. Prẽd. Addidit quod ecclesia solum est ex prædestinatis & in gratia existentibus, & quod mali non sunt de ecclesia, & in ista pertinacia, in saluo cũ ductu, recessit a concilio cum aliis Bohemis, & mente superba, & opinione sua inflatus dieti peior, & venenosior effectus, & monachos dæmones nouos vocabat. Et quod his studium est nos eiicere a veritate. Et Ioan. de Capistrano ordin. Min. scripsit epistolas ad Ioannem istum Hussitarum defensorem in Praga tyrannizantem.

Ioannes de vvesalia superiore, doctor theologiæ, prædicans secularis in diuersis locis. Bohemis communicans, cõdemnatus fuit, & eius libri combusti fuerunt. Maguntiæ sub Friderico imperatore tertio, per Patrem Gerardum de Elthen inquisitorem & patrem Iacobum Sprenger, doctores sacræ paginæ, Ordinis Prædicatorum, Conuentus Colonien. & per alios deputatos propter istos

errores, quos ꝓprio ore confessus est in iudicio. Primus error, quod spiritussanctus procedit a filio, non habetur expresse in sacra scriptura. Secundus, quod Christi ecclesia potest errare, & errauit, nec tanta est autoritas eius vt errare non possit. Tertius, quod hic versiculus in symbolo Athanasii, sicut anima rationalis & caro. &c. est falsus. Quartus, quod concilia generalia non sunt in spiritu sancto cõgregata. Quintus, quod omnes homines tenentur non obedire sanctionibus conciliorũ. Sextus, quod pontifex Romanus papa. s. legitime institutus, nõ sit vicarius Christi. Septimus, quod apostoli & eorum successores prælati ecclesiæ, non habent a Christo autoritatem condendi canones seu leges. Nonus, quod non licet prælatis in tempore nouæ legis consilia post Iesum data statuere ꝓ preceptis, vt faciant iugum Christi amarum, & onus Euangelii graue, & ita damnat quascũque religiones & regulas per sanctos patres institutas & a sede Apostolica approbatas. Decimus, quod oẽs presbyteri & episcopi sunt pares, & quod potẽtia diuitiarum & paupertatis humilitas vel inferiorem vel sublimiorem episcopum facit.

Vndecimus, quod vnus episcopus sit super alios, & papa sup omnes factum est, non in Christo, sed hominum electione. Item quod nulli Christiani, quantumcunque docti, habuerunt autoritatem exponendi verba Christi, nec etiã tota ecclesia. Item confessus est nullum esse peccatum originale, & quod paruuli recenter nati, aut etiã concepti, non contrahunt originale, nec credendum est Augustino hoc asserenti. Item quod nulla est ratiõabilis causa motiua ad instituendum legem continentię clericorum. Item quod Christus nullum instituit ieiunium quadragesimale, nec ieiunio suo. 40. dierum dedit exemplũ ieiunandi, & quod hõ non tenetur famẽ sustinere in ieiunio, quia abbreuiaret vitam suam. Aqua benedicta nullam habeat aliam virtutem vel efficaciam, quam aqua non benedicta. In trac. suo de indul. ecclesię scripsit, quod thesaurus meritorum sanctorum non possit per papam distribui, nec etiam pensatio pœnarum pro peccatis debitarum posset fieri per pœnas Christi, & quod ĩdulgentiæ sint piæ fraudes fidelium. Item prædicauit publice in ser. de passione Christi. Crucifixerunt eum, quis scit an funiculis ipsum alligauerunt, aut clauis crucifixerunt.

Imaginum hæresis orta fuit circa tempora Gregorii secundi anno. 714. tales auferre voluerunt ĩmagines sanctorũ, quæ sunt libri laicorum, quasi idololatriæ cultũ. Moti fuerunt instinctu Saracenorum. Contra hãc hæresim septima synodus celebrata fuit in Constantinopoli. Et. s. Grego. Seruium episcopum redarguit,

quod sanctorum imagines inconsiderato zelo fregit. de cõsecratio. distinctio.3.capi.perlatum. Nam quod legentibus scriptura, hoc & idiotis præstat pictura cernẽtibus, in ipsa ignorantes vidẽt, quid se qui debeant, in ipsa legunt qui literas nesciunt, & cap.venerabiles. Christiani venerãtur sanctorũ imagines in memoriã sanctorũ, & recordationem primitiuorũ olim factorũ.i. rerũ gestarum. Item Grego.secundus anno primo in concilio in vrbe celebrato, imaginum sanctorum venerationem approbat,& contradictores excommunicauit.Et hæresis execrantium imagines sanctorum in ecclesia dicentium illas non colendas,damnatur in septima synodo Nicena.

Indiani de dominio presbyteri Ioan.qui Christianos se profitentur,& per beatum Tho.apostolum ad fidem Christi conuersos,sed ab erroribus prauis non sunt alieni, circuncisionem recipiunt,adurunt paruulos suos in frontibus suis,calamo ferreo,in modum crucis.In fermento conficiunt,sub vtraque specie communicant.Nota quod in partibus Indiæ diuersi Christiani sunt hęretici, videlicet Copti,Isini,Mandepoli,de quibus,quære in locis suis.

Insabbatati hæretici,sunt vualdenses,& quoddam scutum in sotulari vel sabbate superiore parte habent,qui perfecti inter eos sunt, illud in signum deferunt, a quo Insabbatati dicti sunt.Et iuramentum in omni casu respuunt, nullam orationem nisi Pater noster admittunt,omne humanum iudicium subterfugiũt, carnes omni die comedunt,libidini totaliter se exponunt. Quando sedent ad mensam,per hunc modum benedicant. Qui benedixit quinque ordeaceos panes & duos pisces ī deserto discipulis suis,benedicat hanc mensam nobis.Et quando surgunt illud Apocalip. dicunt.Benedictio & claritas,sapientia & gratiarumactio & virtus & fortitudo deo nostro in sæcula sæculorum.

Ioachim abbatis hæresis fuit anno.1172. sub Frederico.I. & Alexãdro.3.quod essentia generat essentiam, sicut deus generat deum,& sic dicitur extra de sum.trini. damnamus & reprobamus libellum seu tractatum quem abbas Ioachim ędidit contra magistrum Petrum Lombar.de vnitate seu essentia trinitatis,appellãs eum hæreticum & insanum.Et infra.Si quis igitur sentẽtiam vel doctrinam præfati Ioachim defendere vel approbare pręsumpserit, tãquam hęreticus euitetur. Verum postea fuit paratus se corrigi,& sic quamuis non sit hæreticus,tamen dicta eius sunt hæreticalia.

Iouinianistę, a quodã Iouiniano monacho dicti, nullas nuptiarum & virginum esse distantias asserentes.Et Hieronymus duos lib.cõtra Iouiñ.scripsit, & vt refert in.i.Præceptor meus Gregorius Nazian,virginitatem & nuptias differens græcis versibus explicauit.Et secundum Aug.in de hære. Hi omnia peccata sua sicut stoici philosophi paria esse dicebãt.Et Iouinianus virginitatem Mariæ destruebat,dicens eam pariendo fuisse corruptam. Cito tamen hæc hæresis oppressa est,necvsque ad deceptionem aliquorum sacerdotum,peruenire potuit.Et dixit quod baptizati non possunt tentari a diabolo.Beatus Thomas in trac.contra detrahentes reli.capi.6.dicit.Sciendum est hæreticum quendam fuisse Romæ, antiquis temporibus,Iouinianum nomine,qui in hunc errorem lapsus est, vt diceret omnium baptizatorum,qui suum baptisma seruauerũt, vnam in regno cælorum esse remunerationem, ex quo intantũ processit,vt diceret virgines,viduas,& maritatas, quę semel in Christo fuerunt lotæ,si non discrepent cæteris operibus,eiusdem meriti esse,& quod inter abstinentiam ciborum & perceptionem eorum cum gratiarum actione,nulla esset differentia, matrimoniũ per hoc virginitati adęquans,in quo consilium de virginitate seruanda euacuabat.vnde positio ista pro hæresi damnata est, vt dicit Augustinus,& Tho.3.contra gen.ca.37.

Isini sunt hæretici in India,sectam per se habentes, & pro maiori parte degunt in Aegypto sub dominio Soldani. Et quando eorum infantes baptizantur,presbyteri ex tunc in frontibus scindunt crucem cum ferro candido & acuto.

Itatius episcopus Priscillianista,de quo in. 4.li.dialo. Seueri de vita.s.Martini,dũ synodus apud Treuerim celebraretur per Maximum imperatorem,consiliis sacerdotum corruptum, quod.s. imperator ex episcoporum sententia decreuerat armatos ad Hispanias mittere contra Priscillia. hæreticos, ad inquirendum & perdẽdum eos,ad quorum communionẽ Martinus noluit ire, sed post ea necessitate compulsus,non spiritu,ad horam cõmunionem iniit, satius æstimandum ad horam cedere,quam his non consulere,quorum ceruicibus gladius imminebat,nec communionem illam subscriptione firmare voluit. Altera die Martinus de Treueri recessit, mœstus,ingemiscens se ad horam noxię cõmunioni fuisse permixtũ. Astitit ei angelus.Merito,inquit,compungeris,repara virtutem ne iam non periculum glorię,sed salutis incurras.Itaque ab illo tẽpore satis cauit illa Itatianæ partis cõmunioni permisceri.Itatius & Vrsatius epi accusatores Priscilliani,secundũ Sigibertũ, cõmunioni ecclesiæ priuantur ab epis nefas esse dicentibus cuiuscunque modi hominem episcoporũ accusatione necari,& maxime īperatores & aliqui-

bus episcopis Itatium & Vrsatium defendentibus. Et hac de causa sanctus Martinus a Maximo molestatur, quia nolebat cõmunicare Itatianis, vix tamẽ obtinuit vt Priscillianistæ nõ occiderentur. Hinc dicuntur Itatiani hæretici. De Itatio quære in Priscilliano.

Iudas Iscarioth, primus hæreticus & apostata. Hieroni. super Mat. thæum. Miser Iudas ea infidelitate, qua dominum tradidit, putabat signa quæ viderat facere saluatorem, nõ maiestatem diuina, sed facta magicis artibus. Et primo li. hist. tripar. capitulo. 13. Contristamur de eorum hæreticorum perditione, & maxime quia ipsi aliquando quæ ecclesiæ sunt audierunt, & ab eis prorsus exilierunt, nõ tamen hoc admiramur, hoc enim Hymenæus & Philetus passi sunt: & ante eos Iudas cum esset secutus saluatorem, postea proditor factus est apostata, & iste periit sicut & alter Iudas, de quo Actuum. 5. Extitit Iudas galilæus in diebus professionis, & auertit populũ post se, & ipse periit & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt.

Iudæi quanuis non proprie sint hæretici, quia in iure cañ distincta est rubri. de Iudæis a rub. de hæreti. tamen vt dicit Tho. 2. 2. q. 9. ar. 5. infidelitas Iudæorum potest dici hæresis, inquantum reniti tur fidei Christianæ susceptæ in figura, quia susceperunt figuram fidei euangelii in veteri lege, quam male interpretãtes corrumpunt. Et Aug. in ser. aduersus quinque hæreses, Iudæos inter hæreticos ponit. Et Orig. in homil. super Mat. loquẽs de falsis prophetis per quos multi in perditionem abominabilem abierunt, dicit qui primo in Iudæa apparuerunt, &c. Et Iudæorum hæreses sunt, quia nouum testamentum respuunt, articulos fidei nisi creationis nõ credunt. Christum dicunt fuisse purum hominem & prophetam fallacem, & Messiam in lege promissum venturum expectãtes. Hinc est quod papa punit Iudæos si contra legem faciunt in moralibus quæ immutabilia perseuerant, & si contra legem suam hæreses docerent. Hac ratione moti Grego. nonus & Innocen. 4. mandauerũt comburi librum quem Iudæi vocant Talmud, in quo multæ hæreses continentur. Isid. 8. li. etym. de hæresibus Iudæorũ, aliqui dicũtur Sadducæi, Morbonæi, Meristæi. &c.

Iulius episcopus tempore Constantini Magni, discipulus fuit Arrii, & eius dogmatum infectator. anathematizatus cũ magna cohorte episcoporum Arrianorum, & per Alexandrinum Constantinopol. Inæqualitatem diuinitatis posuit, alii eius errores scripti sunt. 1. li. hist. tripar. c. 13.

Iulianus Pelagianus, circa annũ. 399. sub Arcadio imperatore & Innocentio primo, contra quẽ præsertim & contra alios

Pelagia. s. Augustinus scripsit hyponosticon cõtinentem sex libros speciales, infra in Pelagio. Hic Iulianus episcopus Cãpanus, vir acris ingenii, in diuinis scripturis doctus, priusquam impietatẽ Pelagii in se aperiret, clarus in doctoribus ecclesiæ fuit, postea vero hæresim Pelagii defendere nisus, scripsit aduersus Aug. impugnatorem eius li. quatuor. Hic Iulianus eleemosynis tempore famis & angustiç indigentibus omnibus erogãtis, multos miserationis nobilium, præcipue religiosorum allíciens, hæresi suæ sociauit. Moritur Constãtino filio Valentiniani regnante, secundum Gennadium.

Iulianus apostata, anno. 353. sub Liberio papa, monachus fuit & magnæ religionis simulator, & secundum Ioan. Beleth in summa de offi. ecclesiæ, fur fuit & sceleratissimus a pueritia in arte magica instructus, sublimatus ad imperium, factus est apostata, signum crucis vbique destruxit, Christianorum persecutor, defuncto Constantio, Cæsar appellatus est, episcopos Arrianos de exilio reuocauit, paganis fauit, clericis insidiabatur, martyres fecit, Christianos Galilæos appellauit, contra quem Basilius scripsit libros fortiss. Similiter contra eundem scripsit Grego. Nazia. Et tam diuinã quã humanam Christianis introduxit philosophiam. De quo sic dicit Gotfridus Viterb. in chro. sua.

Clericus imperium suscepit apostata Romæ,
Cui Iulianus erat baptismatis ordine nomen.
Ille scelus patriæ prauus vbique fouet,

De morte eius vide in. 6. li. histo. tri. & post mortem eius exultantes clamabãt Christiani. Maxime fatue vbi sunt tua vaticinia, vicit deus & Christus eius. Sanctus Iulianus, cognomento Saba, angelicam vitam in terra ducens, ista prędixit ministris eius, ferus sacrę vineę deuastator, pœnas exactus est vastatiõis suæ, iacetque mortuus terroribus minisque frustratus. Et sophista Iuliani dixit cuidã Christiano. Quid putas nunc facit fabri filius? At ille. Sepulchrum parat Iuliano. Gotfridus vbi supra.

O Nazarene vicisti magne minorem,
Ecce triumphanti proprium tibi trado cruorem.
Sic miser interiit, & tetra regna fouens.

Et quia gladio Iulianus Christianos ad occidẽdum persequebatur, lãcea sancti martyris Mercurii periit. Iuste quidem, quod Pigmenitũ presbyterum qui eum a pueronutriuit sacris literis, in Tiberim Romæ pro Christi fide necauit.

Iustina imperatrix Arriana, persecutrix catholicorum, & præcipue persequebatur sanctum Ambro. anno. 364. tempore

Valentiniani imperatoris & Damasi papę. Vide in vita sancti Ambro. De ista Iustina dicitur. ii. lib. ec. histo. quod fuit mater Valentiniani imperatoris, Arrianæ hæreseos alumna, & conturbare cœpit ecclesiarum statum, & comminari sacerdotibus exilia, nisi reuocarẽt decreta concilii Ariminensis.

Lamperiani, hi se iactabant esse apostolicos & de ordine apostolorum, & quod omnia vota quæcunque etiam vitari deberent, prorsus tolli affirmabant. Et horũ fundamentum sanctorum patrum obseruationi est contrarium, & cum Ioanne vvicleff concurrunt.

Lentitius, hic hęreticus fecit libros quos ecclesia vitandos prohibuit. distin. 15. Sancta Romana.

Leonistę, a Leone quarto imperatore Constantini hæretici filio dicuntur, secundum quosdam, qui Leo coronam cuiusdam ecclesiæ abstulit & capiti suo imposuit, & correptus febri spiritum mox exhalauit. de quibus. C. de hære. l. Gazaros. damnãtur perpetua infamia &c. Leonistæ in parte coincidunt cum Catharris, contra quos scripsit F. Rainerus or. præ.

Libanius in Antiochia pedagogus adolescentium habitabat, famosiss. sophista & impius, expectans Iulianivictoriam. Interrogauit pedagogum, quasi nostram deridendo religionem. Nũc, inquit, fabri filius quid putas aitę? At ille, quod post paululum contigit, completus gratia diuina prædixit. O sophista, creator omnium, quem tu fabri filium nominasti, locellum sepulturæ Iuliano componit. Post paucos enim dies, mors illius erronei annunciatur, & in loco locello positus est. Hic Libanius lamentationis librum Iuliano conscripsit, in quo meminit librorum quos cõtra. Christianos ædiderat Iulianus. Hic callidus memoria Iuliani librorum Christianam lacerat religionem.

Licinius sub Constantino imperatore fuit, cum prius sectator dogmatis Christiani voluntate mutata in paganitatem conuersus, persecutor ecclesiæ & sacerdotum, & nouis erat Christianis infensus. i. lib. hist. tri. cap. 8.

Liberius anno. 353. tempore Constantii, primo catholicus fuit & feruide contra Arrianos processit, & a Constantio mittitur in exilium, & Felix in papam ordinatur, qui amplius Arrianos expugnauit, adeo vt Arriani Constantium rogarent vt Liberius restitueretur, tanquam eis magis fauorabilis. Et sic Liberius fuit reuocatus & Felix deiectus, sed quia Liberius Arrianis fauebat, ideo Felix cum catholicis eum admonitum & contumacem tanquam hę

retícum de ecclesia eiecerunt, & Felix fuit reassumptus. Hierony. Liberius tædio victus exilii, & in hæretica prauitate subscribens, Romam quasi victor intrauerat.

Lucilla Africana, Donati hæretici adiutrix, cuius opibus Donatus per Africam, vt infelices quosque fetẽtibus pollueret aquis, adiutus est, & sic duplex sexus vtrũque supplantat. Hæc Hiero. ad Ctesiphontem aduersus Plagiañ.

Lucius episcopus orientalis, sectator prauitatis Arrianæ, dixit quod filius suam substantiam non nouit sicut est, propter nos enim factus est, vt nos per eum tanquam per instrumentũ crearet deus, & nequaquam substetisset, nisi nos deus facere voluisset. Et omnia docuit quæ Caponius & alter quidam Arrius, vt habetur. i. lib. histo. tri. capi. 13. Rubertus Tuitieñ. super Apocalip. dicit. Mirabilis Petrus Alexandrinus, tragœdias illorum temporum deplorans dicit. Lucius quasi successor mihi expulso deiectus, lupi nequitiam & actus habere festinans, diabolicę impietatis socius, indiuisus armiger, amarissimus & minister eius, collecta multitudine populorum presbyteros atque diaconos decem & nouem numero comprẽhendens tãquam captos in quodã crimine, & Romanorum inimicos legibus coartabat, quorũ corpora insepulta relicta sunt. De hoc li. 7. hist. trip. ca. 4o. Ruffinus dicit eo tẽpore Lucius Arrianæ partis episcopus, post fugas ciuium & exilium, post cędes & tormenta flãmasque, quibus innumeros condẽnauit, ad monasteria furoris sui arma conuertit, vastat eremum, & bella quiescentibus inducit, tria milia simul vel amplius viros per totam eremum dispersos aggredi trãsmittit armatam manum. Et illi econtra gladiis obiectabãt ceruices, & nihil aliud dicebant nisi amice ad quid veniſtię

Luciferiani, a Lucifero Smyrnę epo orti, qui epos catholi. qui instante persecutione pfidiæ Arrianorũ consentiẽtes erant, & postea correcti in cathedram redire elegerunt damnantes, quod prius crediderunt siue quod credidisse dissimulauerunt, quos ecclesia catholica materno recepit sinu, tanquã Petrum post fletũ negatiõis. Hanc illi matris charitatẽ superbe accipiẽtes eos recipere nolentes, ab ecclesiæ cõione recesserunt, & cũ ipso Lucifero autore, qui mane oriebatur cadere meruerunt. Et. 24. q. 1. aduocauit, vbi dicitur ex verbis Ambro. Lucifer se a nostra cõione diuiserat, quãquã pro fide exulasset & fidei suę reliquisset hæredes, nõ putauit tamẽ. s. Satyrus fidem esse in scismate. De hoc Euse. lib. 10. capit. 29. Dicunt etiam deum in Luciferi deiectione peccasse, quod impugnat Tho. 1. contra gen. capitu. 96. Dixit etiam Lucifer, quod laicus veniens ab Arria-

nis debet recip i pœnitens, non autem clericus pœnitens, quasi laici & clerici non haberẽt vnum christum. De hoc Lucifero fecit librum Hiero. qui dicitur altercatio Luciferiani & orthodoxi. Et gl. Leui. 13. Luciferiani dicunt animam de carnis substantia propagatam.

Luteriani, a quodam Martino luter nuncupati, & hic est debitus ordo, quia post Luciferianos subsequũtur Luteriani, nam Luter cum Lucifero de luto fecis paratus est cum suis satellitibus suscitare sopitas hæreses. de Luterianis in. 4. li. specialiter & finaliter differendum est, & isti exorti sunt tempore Maximiliani imperatoris & Leonis. 10. papæ. Ex multis erroribus Luteri, istos paucos extraxi, videlicet. Recens est inuentio sacramentorum. Sacramẽtum ordinis ecclesia Christi ignorat. Omnes Christiani habent eandem potestatem in verbo & sacramento quocunque. Omnes Christiani sunt sacerdotes. Confirmatio & extrema vnctio, non sunt sacramẽta a Christo instituta. Manifestus est error missam applicare seu offerre pro peccatis, pro satisfactionibus, pro defunctis. &c. Negare laicis vtramque speciem, est impium & tyrannicum. Credo firmiter panem esse corpus christi. Matrimonium non est sacramentum diuinitus institutum. Suadendum vt vota omnia tollentur aut vitẽtur. Christus nunquam peccatores coegit timore ad pœnitẽtiam. Confessio quæ nunc agitur occulte in aurem, nullo potest diuino iure probari. Quilibet sacerdos debet absoluere a pœna & culpa, aut peccat. Iustus in omni opere bono peccat. Scriptura diuina prorsus, tota nihil habet de purgatorio. &c.

Mahometus genere Arabs pseudopropheta, inter hæreticos ponitur, illud enim quod in principio per Arrium seductor diabolus non potuit perficere, hoc per Mahometum adimpleuit, omne Arrianorum venenũ quod diabolus in aliis sparsim disseminauit, in Mahometum comprehensum euomuit. Hic mercator fuit vilissimus, princeps latronum, nuntius satanæ, præcursor Antichristi, complementum totius falsitatis, & hæresum. Hic cum Sabellio negat trinitatem, cum Arrio & Eunomio supponit Christum esse creaturam, deum Christum dicere, ridiculum putat, cum Carpocrate persuadet Christũ neque deum: sed sanctum prophetam, cum Cerdonio affirmat impossibile esse deũ habere filium, ob hoc quod vxorem non habet, cum Manichæis Christum nõ fuisse crucifixum, sed alium illi similem. Negat omnia ecclesiæ mysteria, quæ ab Christi passione efficaciam habent cum Donatistis, dicit dæmones saluari per Alcoranum cum Origenistis. cum Antropomorphitis cõmunicant, qui deum corporalem asserunt, vltimam felicitatem ponit in voluptatibus cum Cherinto, circuncisionem admittit cum Ebionitis, & sic de aliis erroribus quos ponit F. Richar. Ordi. Præd. in li. qui dicitur confutatio legis Mahometicæ, & Pius. 2. in epistola ad Mahometum Turcorum principem, & vt dicit Gabriel de Bareleta Ordi. Præd. Mahometus permittit sectatoribus suis quod asinis & porcis conuenit, quod etiam reprobat Auicenna eiusdem sectæ. 9. meta. Et era Mahometi incœpit anno. 621. sub Bonifacio quinto & Eraclio imperatore. Alber. super illud Apoc. 2. Permittitis mulierem Iezabelis &c. dicit quod ista Iezabel fuit quędam mulier sic vocata in illa ecclesia quæ fuit vxor episcopi, & per hanc introducta hæresis Mahometi, sicut illa Iesabel introduxit Baal inter filios Israel, & sicut illa præcepit interfici prophetas domini, sic lex illa præcepit quod interficerẽtur qui prędicarẽt illam. Et Io. de Turrecrem. fecit trac. contra Maho. similiter F. Georgius de Vngaria Ord. nostri fecit librum de ritibus Turcorum, continentem, viginti tria, capitula. Romæ habetur super Mineruam.

Macharius episcopus Antiochenus, qui primus autor & inuentor fuit huius hæresis, quod in Christo esset dũtaxat vna voluntas & operatio, qui in sexta synodo constantinopol. cum suis complicibus damnatus fuit. Di. 16. prima autem.

Macedoniani anno. 373. sub Liberio & Constantio, a Macedonio episcopo Constantinop. dicti sunt, negantes deũ esse spiritumsanctum, & quod spiritussanctus est minister patris & filii, & alii errores eorum, & tormenta, quę Macedonius exercuerat in orthodoxos, ponuntur. 10. li. hi. tri. c. 31. & secunda synodus sub Theodosio seniore in Constantinopoli congregata Macedonium condẽnauit, distinctione decimaquinta, capitulo Canones, & pri. quæstione prima, capitulo Eos illi, scilicet Macedoniani, creaturam & seruum dei patris & filii spiritumsanctum delirando fatentur, de consecratione distinctione quarta, capitulo Hi vero. Isti spiritum sanctũ paruulum hominem mõtanum credunt. De hoc Augustinus in de hæresi. & Hieronimus super Oseæ. nono. Qui iactat se nosse deum & non spiritumsanctum, regitur non a deo, sed a dæmonio in diuersas partes circunfertur, dicens dei filium creaturam, spiritum sanctum negans esse deum, illi venerunt dies visitationis & retributionis. Contra Macedonianos, Faustus episcopus librum conspicuum fecit.

Marcellus Anciræ Galatiæ episcopus, purum hominem sicut Paulus Samosetanus præsumpsit dominum Christũ.

Hoc cognoscentes episcopi in Hierosolymis congregati, eum comperientes Samosetani dogmate maculatum librum suum incendio tradere iusserunt, ab episcopatu quoque eum deposuerunt, in cuius locum Basilium in Anciram duxerunt. Tertio libro histo. tripart. capitulo nono. Hinc appellati sunt Marcelliani. C. de hære.

Mammoluci, qui relicto dogmate Christiano, ad Saracenos & Mahometistas migrãt, nostram legem iniquam asserentes, Turcorum initiantur sacrilegiis, & qui trinitatem prædicabant, nunc detestantur; homines ambitiosi, quibus nullus erat locus in lege nostra, & a nobis electi tanquam vilia mancipia, de luce auersi ad mammonam, quęrentes ditari a Turcis, & vt dicitur C de apostatis. l. hi qui sanctam fidem perdiderunt, & baptisma hæretica superstitione, profanauerunt, a consortio omnium sequestrati sunt, & idem de transeuntibus ad Iudæos, de hære. libro sexto, capitulo cõtra Christianos, & in Cle. de Iu. & Sar. dicitur. Cedit in offensam diuini nominis & opprobrium fidei Christianæ, cum Christianis habitãt Saraceni, & idem determinat Gregorius. II. in extra. Ad modum dolenter audiuimus & nar. &c. & dicit Alexand. de Ales, quod ille qui osculatur sepulchrum Mahometi, vel aliquid facit ad eius venerationem sicut alii infideles, & ita profitetur & credit, est apostata & hæreticus & excommunicatus, & non potest absolui nisi a papa.

Magici seu necromantici, vel dęmonum inuocatores idem sunt, & secundũ Nico. Emerici sic cognoscuntur, habent enim vt communius ex visione, aut apparitione, vel collocutione malorum spirituum, tortuum visum & obliquum, ponuntque se ad diuinandum de futuris, quæ dependent ex mera dei voluntate, & frequenter sunt astrologi vel alchimistæ, & quando non possunt pertingere ad finem quem intendunt, quærunt dæmoniorum auxilium. Et dicit Ioannes Gerson in de examine doctrinarum. Theologizat aliquando dæmon. vt ait Climachus, & addit. Nam homo arrogãs seipsum ducem sui constituens, non indiget dæmone tentante, quia est factus sibipsi dæmon. Et Gerson de distinctione visionum. Verarum a falsis dicit plerunque cadunt magici in insaniam, & vultus oculorumque horrorem terrificum patiuntur. Vnde dæmones inuocare, est apostasia a fide & hæresis, hoc tenent in secundo sententi: Alber. Petrus de Tar. Guido de Carmelo, & in iure Io. monachi, & idem Barthol. Raimundi extra de hære. accusatus lib. 6. & similiter Lap. & secundum Dominicum Geminanum concilio suo. 54. si coniuratio dæmoni facta ad malum, credens ipsum habere a se potestatem operãdi aliquid principaliter: tunc puto hoc sapere manifestam hæresim, quia tribuit potestatem dei dæmonio. De hoc Deutero. 13. Et episcopi eorumque ministri omnibus modis laborare studeant, vt pernitiosam & a Zabulo inuentam sortilegam & magicam artem ex suis parochiis penitus eradicent, vt dicitur vigesimasexta, quæst. 5. episcopi.

Manes Persa, anno. 266. sub Claudio Quintilio & Dionysio papa, a quo Manichæi, vir callidus & diabolicus, moribus, & vita Barbarus, & prius Vrbicus vocabatur, & se Christum profiteri ausus est, duo suis sequacibus principia esse affirmabat. Vnum boni & lucis. Alterum mali & tenebrarum, testamentum vetus respuens, nouum recipiens. Et Guilhermus Altisi. in secundo libro dicit contra omnem hæresim quæ non recipit vetus testamentum, est illa autoritas domini in euang. habent Mosen & prophetas, audiant illos. De isto Persa facit mentionem Augustinus in libro. 90. quæstionum, & Leo papa, & Euseb. libro septimo, capitulo vigesimooctauo, dicit quo tempore Manes quidam, secundum nomen insaniens, & instinctu dæmonis agitatus, inusam & execrabilem hominibus hæresim docet, tam acer ingenio vt insaniæ vel dæmone adimpleri videretur, nunc Christi se gerere formam conabatur ostendere, nunc ipsum paracletum se esse prædicabat, duodecim discipulos eligendo ad prædicandum mittebat.

Manichæi, vel Manantes, a Manete secundum Hieronim. anno 264. regnante Probo imperatore, insana Manichæorum hæresis exorta est. Dicit Augusti. de hæresi. In Græcia discipuli eius nomen insaniæ quasi doctiores, & eoipso mendaciores, vitantes geminata n Mannichæum quasi manna fundentem, pro Manichæo, idest insano, appellauerunt. Item Titus Bostrenus episcopus, sub Iuliano & Iouiniano principibus, fortes contra Manichęos scripsit libros. Et Ioan. de Turre crem. ad mandatum Pii secundi collegit tractatum quinquaginta veritatum, contra quinquaginta errores Manichæorum. Et Manichęi coniugium detestantur, distinctio netrigesima, capitulo. Illud autem. Et Hierony. Impiissimum Manichæum nominare pollutio est. Et secũdum eundem super Iohelem. Ieiunia Manichæorum deo non placent. Vnde Manichęus vanitate Luciferi seductus, adeo delirauit vt se spiritũsanctum a deo missum assereret. Hic duas naturas introduxit. i. bonã & malam. Et Manichęi animas ex deo quasi ex aliquo fonte manare asserũt. Dicunt nihil in nobis positum esse. Negant liberum arbitriũ, nec posse iuuare ad sa

lutem, contra illud Apostoli. Gratia eius in me vacua non fuit. Ponunt summum malum quod est principium omnium malorum, & quod omnia corporalia creata sunt a deo tenebrarū, & quod deus est quędam lux corporea, & animam dixerūt partem illius lucis corpori alligatam, & quod dęmones sunt naturaliter mali, & fantasiam esse dicūt, quod dicitur Iesum Christum fœmineo posse nasci vtero. Non enim dignum est, inquiunt, quod tanta maiestas per sordes & squalores fœminę transisse credatur. Alias hæreses, vide in tabula Petri de Pargamo circa operabeati Tho. Et propter Manichęos. s. Petrus ordinis nostri martyrizatus est, & Manichęi multiplicati fuerunt qui sanctum Augu. multum fatigabant, contra quos scripsit Aug. li. & Syricius papa Manichæos in vrbe iuenit, quos exilio dānauit, & cōtra Manichęum scripsit Archilochus Mesopotamię episcopus, & Vlricus de Argentina in. 2. li. trac. 2. Stultissima est hæresis Manichęorum, quę dicit aliud esse principiū corruptibiliū, aliud incorruptibilium, omnes enim philosophi prędupponebant eadem esse principia vtrorūque. Multo autem inconuenientius dicunt duo esse principia, boni & mali, quia malū non est existens, nec in existentibus, vt dicit Dioñ. & priuatio & non ens incidunt prędter intentionem agentis. Et secundū Thomasinum ordi. nostri. Manichęi dānāt. Io. bap. quia in Christum non credidit, eo quod misit duos discipulos cum esset in vinculis, dicens. Tu quis es? Si, inquiunt, bonus fuisset, in Christum vtique credidisset. Et ergo de cele. miss. in quadā dicitur. Alii non fuisse Christum verum hominē, sed fantasticum, vt impii Manichęi, & damnantur in prima synodo Bracarensi.

Marrani dudum in certis locis regnorum Hispaniarum, fuerunt in multis articulis iudaizantes, contra quos ex commissione Christianiss. regis Hispaniarum Ferdinandi & conthoralis suę Elisabet, tempore Alexan. sexti, infiniti labores facti sunt per Patres Ordi. nostri, & facta fuit inquisitio solennissima qualis nunquam antea fuit, & dispersi & persecuti sunt filii Belial.

Maronitę, a quodam magistro suo hæretico, nomine Marō, qui vnam duntaxat in Christo voluntatem asserebat & operationem. Hanc imitati hæresim Maronitę per quingētos annos a consortio fidelium fuerunt excluſi, & Chaldaica vel Saracęnica lingua vtuntur. Tandem diuina inspiratione redeuntes ad cor, & se errasse confitentes, hæresi abiurata in manus Emerici Antiocheni patriarchę Ro. ecclesię obedientia facta, sunt adnumerati, & ad vnitatē fidei reuersi, vnde eorum patriarcha generali interfuit cōcilio Romę sub Innocentio tertio celebrato.

Martiniani hæretici, nostris temporibus orti a quodā Martino Luther, qui recte a Marte deo belli diabolini appellationem traxit, non a Martino viro dei, qui ab hæreticis a multis locis legitur expulsus. Et tamen profani erroris templa destruxit, cui & digne Arrianorum subiacuit feritas. Hi Martiniani sunt q & Luteriani, quære in locis suis, & signanter in quarto libro.

Maronini hæretici, habētes per se sectam inter alios Christianos & Saracenos dispersi, & pro maiori parte habent se ad modum Nestorianorum, sed non circunciduntur, & quæcunque agunt vel agere incipiunt, semper dicunt. In nomine dei & trium beatorum regum.

Marcus hæreticus, de quo Euse. 4. li. capitulo. 1. 5. & 8. & Irenæus in libro contra hęre. Hic fuit artibus magicis imbutus, & baptizauit hæretice homines. In nomine ignoti patris omnium, & in veritate omnium matre, & in eo qui descendit in Iesum. Quiddā tale etiam ipse de Eonibus, sicut Valentinus affirmans. Hinc dicuntur Marcitæ. Augu. in li. de hære. Marcus negat resurrectionem carnis, & Christum non vere sed putatiue passum asserit. Duo principia contraria opinatur. Hiero. ad Theodoram in epitaphio Lucinii, Refert Irenæus apostolorum tempore & Papię auditoris Ioan. euange. discipulus, episcopus Lugd. quod Marcus quidā de Basilidis Gnostici stirpe descendens, primum ad Gallias venerit, & eas partes per quas Rhodanus & Garumna fluunt sua doctrina maculauerit, maxime nobiles fœminas, quædam in occulto mysteria repromittēs, hoc errore seduxerit magicis artibus.

Martyriani secundum Epiphanium tenent eandem hæresim cū Psallianis. Quære ibidem.

Martioniſtæ, vel Martionitæ. Anno. 148. sub Antonio pio & Igino papa, de quibus Isi. a Martio stoico philosopho, qui Cerdonis dogma secutus, alterum bonum, alterum iustū deum asseruit, tanquam duo principia creationis & bonitatis. Et q̄ est deus qui non punit, & est bonus deus, Alius qui punit, vt deus iustus. Idem sentit Valentinus, & hoc reprobat Tho. 3. cōtra gen. de quo sic dicit Beda Polycarpus Martioni cum aliquando occurrit, & dicente sibi, Agnosce nos. Respondit, quia agnosco primogenitum satanæ. Contra Martionem Philippus Creten. librum scripsit, similiter Modestus & Irenæus & Hippolytus episcopus Africanus & Epiphanius dicit eum tria principia asseruisse, bonum, iustum, prauū. Et dicit Greg. Turon. 1. li. hist. quod sub Antonini imperio hæresis Martionita exurrexit. Et Rhodon Asianus aduersus Martionem opus fe

cit. Et glo. Esa. 44. Confundetur Martiõ duos deos intelligens, vnũ bonum, alterum iniustum, vnum visibilium, alterum inuisibilium conditorem. Quorum primus lucem faciat, Secundus tenebras. Ille pacem, ille malum, tum vtrunque pro diuersitate meritorum, vnus deus idemque condiderit, &. 1. q. 1. Martion & Basilides, & cæterę hæreticorum pestes non habent euangelium, quia non habẽt spiritum sanctum, & Martion doctus fuit, vt infra dicetur in Valentino. Glo. Ezech. 8. Non ignoramus Martionem & alios hæreticos qui vetus laniant testamentum contempto creatore. &c. Et Hiero. ad Ctesiphõtem aduersus Pelag. Martion Romam præmisit mulierem, quæ decipiendos sibi animos præpararet. Glo. Exodi. 4. Martion & Valentinus & omnes contra creatorem disputantes, varia loquũtur, frequẽter tamen audimus, vt contradicamus, sed non recipimus, quia illorum os diabolus aperit. Dignetur dominus aperire os nostrum, vt possimus contradicentẽ reficere, & obdurare os quod diabolus aperit. Et Hiero. in prologo ad Titum. Licet non sint digni fide, qui fidẽ primam irritam fecerunt. Martionem loquor & Basilidem, qui vetus laniant testamentum, tamen eos ex parte aliqua ferremus, si saltem in nouo continerent manus. Et non auderent Christi euangelistas & apostolos violare. Nunc vero & euangelia eius dissipauerũt & apostolorum epistolas suas fecerunt, & de cæteris epistolis quicquid contrarium suo dogmati viderent, eraserunt, & epistolam ad Timo. ad Hebræ. & ad Titum, repudiandas crediderunt. Et secundũ eandem super septimo libro, capitulo decimooctauo in Esaia. Martionistæ cum recipiant prouidentiam, accusant creatorem, & asserunt eum in plerisque operibus errasse, & nõ ita fecisse sicut facere debuerat. Sic Iustinus philosophus pro religione Christi multum laborauit & contra Martionẽ insignia volumina scripsit, similiter & Theophilus Antiochenus librum contra eum composuit, & Sabbatius Gallicanæ ecclesiæ episcopus composuit librũ de fide aduersus Martionem & Valentinum eius autorem, & Hieronym. super Ecclesiasten. 8. Martion & Valentinus melioris se esse dicunt naturæ, quam conditor est.

Marinus a Tracia vocatus ab Arrianis, quem multi sequebantur, dicentes patrem esse patrem, etiam filio non existẽte, vocabantur enim isti Pateriani, eo quodquidam Theotistis Syrus genere psatira, idest duplicia vendens, hanc propositionem valde defenderit, hosque secutus est Selenas Gothorum episcopus, & hæc dicta est hæresis Psaritinorum, ex nono libro histo. triparti. capitulo quadragesimo.

Macrianus, de quo Euse. lib. 7. cap. 21. & de eodem Diony. quod regnante Galieno, ecclesiæ dei in pace durarunt, & mediis eius temporibus, Macrianus velut nubes quædam tenebrosa & orta, subito regni eius obscurauerat lucem. Quo rursus ad vitam æstiuæ nubis abolito Galienus nomẽ (vt ipse ait) ex veteri vniuerso mundo. i. claro lumen effulsit.

Marsilius Paduanus ĩcidit in diuersas hæreses, quas Ioãnes. xxii. damnauit. Et dixit quod papa potest iudicari ab imperatore, & quod presbyteri tantam habent potestatem sicut episcopi, nedum quantam papa, & quod imperator succedit papæ vacãte ecclesia, & quod ecclesia & clerici nõ possunt habere propriũ, & quod post Christum ascendentem, non mansit in terra eius vicarius generalis papa, & sic Christus dimisit ecclesiam sine vicario. Hos errores reprobat Alpharus. i. lib. de planctu ecclesię ar. 68.

Mathematici, de quibus. C. de eodem ti. & vocantur Planetarii. 26. q. 3. ca. illic. & hos Christiana & vera pietas expellit & damnat secundum Augustinum quarto libro confessionum. & Glos. Micheæ tertio. Hæretici sunt pseudoprophetæ, nõ missi a deo. O hęretici qui mentimini vos habere prophetiam, & imitamini ecclesiam dei, vbi æstimatis visionẽ, vbi erit nox? Et glosa Esa. 56. Omnes qui ecclesiam deserunt, tradentes se spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, nihil ad deum pertinere credentes, sed stellarum cursu, vel varietate fortunæ omnia gubernari, hi tradentur ęternis suppliciis, vt nullus eorum possit euadere.

Maximinus Arrianorũ episcopus, hic asserebat patrem potẽtiorem esse filio, eo quod filiũ genuit deum creatorẽ, filius autem non genuit, dicebatque patrem potuisse gignere non filium. Contra quem Augustinus fecit tres libros. Et contra eundem disputat magister sen. in. 1. distin. 7.

Maximianistæ, primo fuerunt Donatistę, sed postea a Donatistis discrepare cœperunt, propter quod Donatistæ scismaticos eos appellabant. Contra quos scripsit Augustinus librum vtilissimum.

Maximus Donatista fuit, sed postea conuersus fuit ad fidem, ex laico in episcopũ est promotus. De quo sic scribit Leo papa in epistola ad Mauros. Episcopus Maximum ex laico reprehensibiliter licet ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & a spiritu scismaticæ prauitatis alienus est, ab episcopali quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate, ita vt ipso libello ad nos directo catholicum se esse manifestet.

Maximilla concurrit cum Montano, anno.174. sub Commodo principe & Sotero papa. Cõtra quam scribit Melchiades, teste Hieronymo, ista fuit mulier insano spiritu repleta. Et dicit Euse.5.lib.cap.16. Sancti episcopi Zoticus de Cumana & Iulianus de Apamia aggressi cohibere spiritum, qui loquebatur in Maximilla, iusserunt Temossonem obdurare os eius, & excludere vocẽ falsi & erratici spiritus. Quod & factum est, & coarguẽs falsam fuisse Maximillæ prophetiam, quæ bella quamplurima imminere prædixerat. Mortua est mulier ista, & nusquam prorsum vel priuatim, vel publice bellum aliquod exortum est, sed Christianis per dei misericordiam pax iugis & firma perduranerat. Et idem scribit Apollonius scriptor ecclesiasticus. Et Maximilla & Prisca fuerunt prophetissæ Mõtani, vt infra in Quintilianis. Idem Hieronymus in epistola contra Pelagi.

Matthias Bohemus, Orphanorum capitaneus Hussita, in concilio Basilieñ. anno.1433. inter alia in laudem Ioan. Huss combusti inuectiue dixit. Ioannes Huss felicis recordationis, in honore habetur cuius festum cælebratur, quod reprobatur in Vlrico de morauia. Qui enim hæreticos defendit, hæresiarcha est censendus.24.q.vlti. qui aliorum.

Maiorinus Donatista, a Donato ordinatus ĩ episcopum Carthagiñ. factionis & sectę Donati, cui Maiorino alius Donatus successit, qui eloquentia sua sic confirmauit hanc hęresim, vt multi existimant propter ipsum potius Donatistas vocari. Isti Donatistæ Romæ vocantur Montenses, quibus hinc ex Africa solent episcopum emittere, aut hinc illuc episcopi eorum pergere, si forte eum ibi ordinare placuisset, vt dicit Aug. in de hęre.

Marcellina hæretica, hæc colebat imagines Iesu & Pauli & Homeri & Pythagoræ adorando, incensumque ponendo. hæc fuit socia ipsius Carpocratis, a qua sua secta tradita dicitur fuisse secundum Augustinum.

Medius sacerdos hæreticus. de quo in origine Bohem̃. capitu.12. Hic erat sacerdos Hussitarum vesaniæ particeps, qui sacramenta ministrauit hæreticis in castro Ioannis Roatii. Adductus fuit ad Pragam, & ibi furcarum quibus damnati pœnas dederunt, triplex differẽtia fuit, sublimior Roatius pendebat, imã tenuere latrones circiter nonaginta, media sacerdotem arripuit nomine Medium, atque ita Medius in medio furcarum damnatam animam deuotamque satanæ tradidit.

Melchisedeciani vocati, pro eo quod Melchisedec sacerdotem deum non hominem fuisse, sed virtutem dei esse arbitrantur.24.q.3. quidam. Idem tenet Augu. de hære.

Melitius episcopus vnius ciuitatis Aegyptiorũ, anno.367. qui in persecutione fide negata, sacrificauerat, & sic depositus est & damnatus, multos habuit sequaces, & hæresiarcha factus est eorum. Hic cum suis defendebat Arrium, & ab eo in Aegypto Melitiani vocantur, & ab ecclesia fuerunt segregati. 1.lib.hist.tri.cap.18 & secundum Augustinum. Hi nolunt orare vel operari cum cõuersis. i. cum eis qui in persecutione ceciderunt scisma fecerũt. Nũc autem Arrianis, dicuntur esse coniuncti. Hiero. ad Damasum. Meletium respuo, qui Christi non est, Antichristi est.

Menas episcopus, prius catholicus, postea currebat cũ Arrianis, verum verbum patris in diuinis negauit, & omnia que Arrius magister iniquitatis, vt dicitur. 1.hist.tri.cap.x.

Metangi nominati ideo tale nomen acceperũt, qui tangios græcevas dicitur latine, asserebant enim esse in patre filium tanquam vas minus infra vas maius. Vel dicuntur Metangismonitæ, & sic quasi duo corpora carnaliter opinantur, ita vt filius in patrem intret quasi vas minus in vas maius, contra Athana. in symbo. nec maius nec minus.

Menandriani a Menandro mago discipulo Simonis magi nuncupati, qui mundum a deo nõ creatum, sed ab angelis factum asserunt, vt dicit Isido. & Augu. in de hære. & Euse.3. lib. dicit, quod ipse fuit Samaritanus, qui veniens Antiochiam quã plurimos per artem magicam decepit, Christum negans, sed ipsum mundi saluatorem destinatum asseruit, incredibilia composuit figmenta, & tãdem vno scelere pariter interiit. Et dicit Ignatius in epistola ad Trall. Fugite Menandrum, & totam collectionem malignitatis eius.

Messalanii quos orantes vocant, & alia appellatione dicuntur Anthyatistæ. i. sacrificatores, isti tamen hęretici cuiusdam dæmonis operationẽ expectant, & hanc sancti spiritus presentiam arbitrantur, & venerabile sacramentum respuunt. Huius hęresis principes fuerũt Dadosius, Sebas, Hermas &c. quęre in locis suis Ex.7.lib.hist.tri.ca.11.&.C.de hęre.

Mitialistæ apud Latinos sic appellati sunt, qui & Cherintiani dicuntur secundũ Isido. &.24.qõ.3. quidam. Ideo sic dicũtur secm Aug. quia milleãnos post resurrectionẽ terreno regno Christi secm carnalis vẽtris & libidinis appetitũ futuros fabulãtur,

Miletus, de hoc Hiero. super epistolam ad Titum. Licet nomen hæreseos Mileti non dicatur a Paulo, tamē opera nomi nantur. Actu. 20. quādo Paulus loquebatur ad presbyteros ecclesiæ, Ego scio quoniam venient post recessum meum lupi rapa. &c.

Mínophantís Ephesius Arrianus, post obitum Arrii tempore Constantini, cum multis aliis episcopis, qui instar luporū in ecclesías ingressi sunt, anathematizatus est, nulla enim con uentio lucis ad tenebras. Exo. 4. lib. hist. tri. ca. 24.

Monothelitæ dicti sunt hæretici, quia tantum vnam in Christo voluntatem & actionem posuerunt, neque duas quæ duabus respondeat naturis, ipso voluntates naturales & actio nes. Hāc hæresim Io. Damas. 3. lib. ca. 14. latissime redarguit, &. 1. q. 13. conuenientibus. Tharasius archiepiscopus Constantinopo. dixit plu res eorum qui in sexta synodo cōuenerunt a Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, ordinati sunt, qui & fuerunt principes hæreseos Monoscelita rum, de his quære in Bonosianis.

Montenses siue Campates, hi coincidunt cum Circuncellioni bus & Donatistis. Sic enim nominat eos Hiero. con tra Lucifer. qui dicuntur Christi, non a domino Iesu Christo, sed a quoquam alio nuncupati, & scito nō ecclesiam Christi, sed Antichri sti esse synagogam.

Montani vel Montanistæ. C. de hære. dicti, qui anno. 170. tempo re Commodi imperatoris, & Soteri papæ, in tempore persecutionis in montibus latuerunt, qua occasione se a catholicę ec clesiæ corpore diuiserūt. Glo. Esa. 65. Hæretici in specubus dormiūt, qui lumen spirituſſancti relinquentes, & cœnaculum in quo aposto li versabantur, in tenebris diaboli commorantur. Dicti sunt etiam a Montano, qui vt dicit beatus Thomas tertio contra gentiles, capite 154. dicebat prophetas tanquam arreptitios non intellexisse quæ lo quebantur, & conueniebant in cauda & in fine æternæ damnationis cum Priscilla. Contra quos arguit in de veritate beatus Thomas, q. 12. capitulo quarto. Et Montanus natione Phrygius, paracletum se nomiuauit, ex eo etiam Cataphrygę hęretici prouenere. Contra Mō tanū, vt dicit Hieronymus, Melcyades doctissimus librum scripsit, De eo in quinto libro histo. ecclesia. capitulo decimosexto. Et opu scula Montani, Priscillæ & Maximillæ apocripha sunt, distin. 15. san cta. & Serapion episcopus apud Africam, fidei confessione insignis, scripsit epistolam ad Carinum & Pontum de hæresi Montani. Apol lonius quoque vir disertissimus aduersus eum volumen ædidit, in quo asserit Montanum & insanos vates eius periisse suspēdio. Et Hie

ronymus secundo libro contra Iouinianum, Montanus & Nouatus dixerunt, quod qui semel peccarunt, per pœnitētiam non possunt re nouari, quod reprobatur de pœniten. distin. secunda Capi. Si enim. Per diuersa exempla veteris & noui testamenti, quæ hic prætereo. Dicit quoque Hieronymus in epistola ad Ctesiphontem, Mōtanus immundi spiritus prædicator, multas ecclesías per Priscam & Maxi millam nobiles & opulentas fœminas primum auro corrupit, dein de hæresi polluit.

Molonaristę isti communicant cum Marcellianis, & dānati sunt in secunda synodo Constantinopolitana.

Masbuthęus, vnde Masbuthæi hæretici sunt appellati, & fuit vnus primus de septem primis hæreticis, de quibus scribit Euse. 4. li. hist. eccle.

Nazarę́i vel Nazoræi dicti, quia dominum Christum qui a vico Nazaræus est appellatus, filium dei licet confiteantur, o mnia tamen veteris legis custodiunt, quæ Christiani per apostolicā traditionem non reseruare carnaliter, sed spiritualiter intelligere di dicerunt, secundum August. Nouum testamentum respuentes, ve tus recipiunt, & coincidunt cum Helonitis in parte, de quibus Tho. 4. contra gen. ca. 57. & dicunt quod fides Christi sine operibus legis non sufficit ad salutem, De hoc Tho. opusculo. 3.

Narcíscus Nerodiadis Ciliciæ, quam nunc Hermopolim vocāt, episcopus post mortem Arrii, in eadem perfidia per manſit, & propter crimina ei illata, generali decreto sanctum conci lium ab episcopatu deposuit, & a fidelium communione. 4. lib. hist. tripar. capitulo. 24. & apostolicis dogmatibus resistebat, Arrium de fendendo secundo libro Euse. capitulo quinto.

Neotiani vel Neotitiani, a quodam Neoto, qui fuit magister Sa bellii, anno. 260. qui Christum dicebant eundem esse & patrem & spiritum sanctum, ipsamque trinitatem in officiorum no minibus, & non in personis accipiunt. Contra dicitur de conse. dist. 3 capitulo Fi. Quamuis pater filium genuerit, & ideo filius non sit qui pater est, filiusque a patre sit genitus, & ideo pater non sit qui fi lius. &c, Vnde & Patripassiani vocantur, quia patrem passum dicūt, secundum Isidorum & Aug. in de hære.

Nestoriani vel Nestorini vel Nestorani, a Nesorio Constanti nopo. episcopo nūcupati. Anno. 424. sub Theodo sio & Cælestino, qui beatam virginem nō dei, sed hominis tantum modo matrem asseruit, vt aliam personā carnis. aliā faceret deitatis

nec vnū Christum in verbo dei & carne credidit, sed separatum atq; seiunctum alterum filium dei, alterū filium hominis prædicauit, & negat Mariam theotocos. i. dei genitricem, sed Christotocon. i. Christi genitricem, & tertia synodus Ephesina ducētorum episcoporum sub iuniore Theodosio Augusto & sub Cęlestino papa primo hunc Nestorium iusto anathemate condēnauit, ostendens in Christo manere duas naturas, & vnam domini nostri Iesu Christi personā. dist. 15. capitulo Canones, & quod Maria Theotocos appelletur. Et Boetius in de duabus naturis scribit contra eum, & similiter Theodorus episcopus Ancyranus vt dicit Gennadius, similiter contra eum scripsit septem libros de incar. domini Cassianus presbyter, & item Atticus Constātinopol. episcopus, tempore Arcadii imperatoris & Ioan. Antiochenus presbyter. &. C. de hære. l. damnato portentuosę superstitionis autore Nestorio. Nota congrui nominis eius inuratur. i. imponatur gregalibus. i. his qui eū sequuntur, ne appellatione Christianorum abutantur. Item dixit quod natura humana & Christi se habebat ad verbum sicut templum quoddam, de hoc 4. lib. contra gen. Et conficiunt Nestoriani in pane fermētato, & sub vtraque specie communicāt sacramentū eucharistiæ paruulis & adultis. Hi pessimi hęre. a multis doct. vel prædi. ab eorum hæresi nunquā potuerūt nec adhuc possunt reuocari. Omnibus Christianis in partibus oriēt. sunt exosi & despecti, & eorū hæresis est dilatata per diuersa regna.

Nepos episcopus erat in partibus Aegypti, Iudaico intellectu de futuris promissionibus sentiebat, easque corporaliter exhibendas docebat, & mille annis in deliciis corporalibus in hac terra sanctos regnaturos cum Christo, huiusque sui dogmatis probamē ta sumptis ex reuelatione Ioannis testimoniis conabatur asserere, de quibus etiam libellos ędidit interpretationes huiusmodi continētes. Ideo Dion. Alexandrinus de repromissionibus scribens, ad hūc Nepotem stilum suę intentionis conuertit. Euse. li. 7. c. 22.

Nícolaus de Calabria oriundus, sed in Hispania conuersatus tēpore Innocen. vi. Cuius primus error erat quod quidā magnus hæresiarcha vocatus Gondissaluus de episcopatu Coxensi oriūdus erat, dei filius in cælis æternaliter genitus, licet videretur patrem & matrem in terris habuisse. Secundus error, quod talis Gondissaluus nunquam moreretur, sed viueret in æternum. Tertius q̄ spiritussanctus deberet futuris tēporibus incarnari, & tunc ipse Gōdissaluus totum mundum conuerteret. Quartus, quod in die iudicii Gondissaluus oraret pro omnibus mortuis in peccato mortali & damnatis in inferno, & eius precibus liberarentur & saluarentur.

Quintus, quod in homine sunt tria, Anima quam formauerat deus pater, Corpus quod formauit deus filius, & Spiritus quem creauit spiritussanctus, adducens illud, Formauerat deus hominem. &c. Iste hæreses dānatæ sunt solenniter Barchinonæ per F. Nicolaum Emerici & Arnoldum episcopum Barchinonensem.

Nícolaus Galecus episcopi, p̄sbyter Bohemus Thaborita & bac calaureus artium, vnus de legatis Bohemorum ad concilium Basilien. Hic Ioannem & Hiero. Constantiæ combustos, doctores catholicos affirmauit. Et quod doctrina vvichleff fuerit Pragæ examinata & vera catholicaque inuenta. Et dixit quod tempore nouę legis, nullus in iudicio sit occidendus, inquantum possibile sit, ad parcendum sanguini humano, quia nouum test. non dictat. Contra istum arguit in concilio Egidius Calerii, doctor theologiæ decanus Cameracensis. Hæc ex actis concilii Basilien.

Nícolaitę alias Nicolaitani dicti a Nicolao diacono ecclesię Hierosolymorum, qui cum Stephano & cæteris constitutus est a beato Petro Actu. sexto. Hic propter pulchritudinem relinquens vxorem, vt qui vellet, ea vteretur. Contra illud trigesimase cunda quæst. Quos deus coniunxit, homo non separet. Et versa est in stuprum talis consuetudo, vt inuicem coniugia commutarentur. Quos Ioan. Apocalip. secundo improbat. dicens. Hoc habes quod odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Dixerunt enim quod omnia deberent esse communia inter Christianos, & finalem beatitudinem posuerunt voluptatem a Nicolao corruptore propriæ carnis. De illo multa alia narrat Augustinus in de hære. & Clæmens Alexandrinus in. 3. lib. stromatum, quę sunt opera varie contexta, de eo scribit. Hic vxorem habuit, & post ascensionem domini cum increparetur ab apostolis tanquam de zelotypiæ iniuria, productam in medio vxorem suam, siquis eam vellet habere permisit. Ignatius in epistola ad Trall. Fugite illos immundissimos Nicolaitas amatores libidinis, malos calumniatores, nam fuit apostolorum minister Nicolaus. Et Hieronymus in epistola de Fabiano lapso, Iste Nicolaus diaconus, ita immundus quod etiam in præsepe domini nefas perpetrauit. Rubertus abbas Tuitien. super Apocalip. Nicolaitæ portant vasa domini, nihilominus incontinentes sunt, non volentes legitimum habere coniugium, vt pote legibus ecclesiasticis interdictum, immo & in deterius prorumpunt mutantes connubia quoties volunt, & qui nullum habent thorum licitum, dum sic euagantur nullum confidunt rupisse coniugii vinculum. Fornicantur autem cum illis & initiantur Beelphegor, quæcunque exem-

plo talium ad incesta vel adulteria audaciores fiũt. Hierony. ad Cte siphontem. Nicolaus Antiochęnus omnium immunditiarũ reper tor, choros duxit fœmineos.

Nyctages, a somno nuncupati, quod vigilias noctis respuant, su perstitionem esse dicentes iura temerari diuina, quę noctem ad requiem tribuunt, vt dicit Isi. Contra hoc est illud Psal. Media nocte surgebam &c. & idem extra de cele. missa. ca. 1. Mat. 27. Vigilate, & dicit Hiero. ī epistola ad Furiã de viduitate seruãda. Ar dẽtes diaboli sagittę, ieiuniorũ & vigiliarũ frigore restringẽdi sunt.

Nouatiani, anno. 244. tempore Fabiani papæ & Philippi impe ratoris & Decii, & secundum Euseb. de temporibus anno. 255. sub Cornelio papa & Decio imperatore, a Nouato Romę vrbis presbytero exorti, qui aduersus. Cornelium cathedram sacer dotalem conatus inuadere hæresim instituit. 7. q. 1. factus. & ca. seq. Nouatianus. Defuncto enim papa Fabiano, electus est Cornelius se re ab oĩnibus Cardinalibus, postea Nouatianus a paucis est electus & intrusus, qui cœpit Cornelium molestare & catholicos episcopos deponere. Sic dicit Cyprianus in epistola sua, quod Nouatianus est papa ꝓfanus, malus, & nullus, adulter atque extraneus episcopus. Et noluit apostatas recipere, rebaptizans baptizatos, & in hoc con uenit cum Donato, contra illud. 1. q. 7. conueniẽtibus, vbi dixit. Ba silius episcopus Ancyrę, qui ab hæresi reuertuntur ad orthodoxam fidem & traditionem catholicæ ecclesiæ, scripto negare debent hære sim suam & confiteri catholicam fidem. Contra secundum errorem scribit Tho. 4. contra gen. ca. 7. & 3. parte. q. 66. ar. 9. & Euse. 6. lib. in multis ca. de Nouato mentionem facit. Hic lapsis spem veniæ nega uit, quod de peccatis quę homo committit post baptismum veniam consequi non potest. Et Dioñ. episcopus Alexãdrinus ait. Nouatus Ro. ecclesiæ presbyter, elatione quadam tumidus spem penitus salu tis eius adimebat, etiam si digne pœnituissent, ex quo & princeps hę reseos extitit Nouatianorum, qui ab ecclesia separati, superbo nomi ne Catharos, i. mundos se appellabant. Ob quam rem concilium sa cerdotale celeberrimum. 60. episcoporum, contra eum tempore De cii in vrbe Ro. celebratum est, ibique statutum est a papa Cornelio, Nouatum cum suis ab ecclesia alienum esse. &. 1. q. 1. cap. Paulianistę, dicitur. Mouatiani eisdem nominibus tremendis baptizant. Et con tra Nouatianos scripsit Nartianus episcopus apud Barchinonam, & Euseb. episcopus Emissenus & Fetitius episcopus grande compi lauit volumen. Nota, pro solutione vnius argumenti de Cypriano, qui vt dicit magister in. 4. distin. 5. dicit quod ab hæreticis non posse

tradi baptismum, & eos esse rebaptizandos cum veniunt ad eccle siam, qui ab illis dicuntur baptizati. Ad hoc dicit Bonauẽ. quod Cy prianus hoc non dixit asserendo vel defendendo, sed opinãdo, ideo non fuit hęreticus sicut Nouatus, quia non erat in ecclesia determi natum. Præterea zelus fidei & detestatio hæreticorum, quę multum vigebat in eo, faciebãt ipsum ex humana infirmitate excedere. ideo venialiter credendum est peccasse. Venialia autẽ secantur falce mar tyrii. Et glo. ordi. Iohelis. 2. Nouatus & quidam alii hæretici, dicunt hominem post peccatum non posse per pœnitentiam reformari in pristinum statum, hic error plane destruitur cum dominus in tantum recepit pœnitentes, vt vocet populum suum. Et asserat non confun dendos & se in medio eorum habitaturum, & eos nullum alium ha bituros dominum Glo. Leuiti. 13. In corpore lepram gerit, qui eccle siæ detrahit sicut Nouatiani, qui nuptias damnant, & peccantibus auferunt pœnitẽtiam.

Octauianus filius Ioannis maledicti, cõtra papam Alexã. scisma mouit & fouit, vocatus fuit victor & hæresiarcha, & vixit annis nouem & mensibus septem. Et fa cta eius damnantur extra de sciśm. cap. 1. Cui successit Guido, de illo Octauiano dicit glo. super verbo scismate. extra de elec. ca. quia qui contra Alex. erat, & Aquilegiẽn. patriarcha tunc scismaticus erat.

Olipius Arrianus episcopus apud Carthaginem, qui cum in bal neis sanctissimam trinitatẽ blasphemaret, tribus igneis fulminibus ab angelo visibiliter missis, miserabiliter decidit, & eius cadauer penitus exustũ est, vt refert Iacobus Philippi ord. eremitarũ 9. li. supplementi chroni. & hoc anno domini. 505.

Ophitæ, a colubro nominati sunt, coluber enim græce ophis di citur. Colunt enim serpentem, dicentes ipsum in paradi so induxisse veritatis cognitionem vel maledictionem, sed male di cunt, quia de pœnitẽ. distinctio. 1. dicitur. Serpens decepit me & mã ducaui. Hunc colubrum Christum arbitrantur, habent etiam verũ colubrum quem nutriunt & venerantur, qui & incantante sacerdo te, egreditur de spelũca & oblationes eorum lambit & ascẽdit super altare innixum spelunce & post hoc deuoluens se circa oblationes, regreditur ad speluncam & ita confringunt oblationes in euchari stiam, quasi a serpente Christo, vt illi putant sanctificatas. Tradunt huius serpentis cultum a Nicolaitis ad istos deductum. Sed distinc. 63. cap. quia sancta, dicitur, quod Ezechias fregit serpentem ęneum, ideo quia ipse populus colere & venerare eum cœperat, ideo destru xit. De Ophitis. C. de hęre. & Hierony. aduersus Lucife. Ophitę sunt

de his qui euangelia laniarunt.

Orphani, notat Ioan. Nider in. 3. li. form̃. quod erant tres principales sectæ hæreticorum in Bohemia, videlicet Pragẽsium qui tolerabiliores erant. Orphanorum & Thaboritarum, qui pessimi erant, incendebant ecclesias & monasteria. Nihil de imaginibus sanctorum & ornamentis ecclesiarum tenebant, omnia destruxerunt tanquam illicita. Sacerdotes & religiosos gladio occiderũt, cum chrismate & sancto oleo, calceos suorum pedum inunxerunt. Tanta cæcitate sunt percussi, vt vna secta aliam inuaderet, & victrix victam occideret, hæreticus hæreticum. Sub vtraque specie communicabant sine prǫuia sacramentali confessione, & suam perfidiam armis defendebant. De his Orphanis in de ori. Bohe. cap. 48. dicitur. Hi post Zissam se a Thaboritis separauerunt, inter quos potior hæreticus Procopius est habitus, & ideo sic vocantur, quia Zissa mortuo ingẽs mœror inuasit exercitum, quasi essent orphani, duce mortuo, quem putabant inuincibilem. Thaboritæ itaque in duos exercitus diuisi sunt, alii vetus nomen retinuere, aliis Orphanorum, ob mortem ducis inditum nomen. Hi Orphani Moraviam vicinasque regiones assiduis incursibus infestabant. Quamuis hæretici inter se discordes, tamen concordes contra Iudã pugnabant, & propter deceptorum prædam quidam inter se discordant, de vna hæresi duas faciunt. De quadam extirpatione Orphanorum & Thaboritarũ recitat Pius. 2. de ori. Bohe. ca. 55. qđ Mainardus catholicus & nobilis, quoddam bellum prætendebat agere, & ad eam rem necessarios fore eos putabat, qui sub procopiis militassent, & omnes qui stipendia facere vellent in horrea sese proxima reciperent. Cauerent ne rudes inexpertosque belli secum admitterent. Introierunt in horrea plẽra que Orphanorum & Thaboritarum mília homines nigri ad solem & ventum indurati, aspectu tetri atque horribiles, & qui circa sumũ in castris vixissent aquilinis oculis, impexo crine, corporibus proceris, membris hispidis, cute adeo dura, vt ferrum quasi lorica repulsura videretur. Clausa sunt confestim horrea, & ignis imissus horreis quo fex illa & colluuies hominũ ignominiosum agmen, post multa quę patrauerat scelera, exusta, cõtẽptæ demũ religiõis pœnas dedit.

Orantes hæretici, orti sunt tempore Valẽtiniani imperatoris, hi coincidunt cum Messalanęis. De his & eorum principibus, vide supra in Messalanęis. Sed veram causam huius hæresis secundum Aug. & Epiphanium, quęre infra in Pfallianis.

Orebitę, de his scribit Aeneas Syl. de ori. Bohemorum capi. 43. dicens. Fuit & alia in Bohemia hæreticorum factio fra-

trum Orebitarum appellata, que territorium Græcense vicinasque gẽtes magnis affecit cladibus, pestifera atque immanis, neque Thaboritarum crudelitate vlla ex parte inferior. Aduersus quam Martinus quintus pontifex max. nominatim crucẽ decreuit, neque tamẽ in plures annos extirpari potuit. Huius sectę homines quoties sacerdotes nostros intercepere, aut igne cremauerunt, aut nudos rigente hyeme super glaciem colligatos dimisere, quos parui momẽti existimarunt, defectis virilibus abire permiserunt.

Origenarii vel Origenistæ, ab Origene autore exorti sunt ãno ferme. 224. tempore Marci Antonii quarti, & Vrbani papę. 1. Alexandrię, dicens, quod non possit videre filius patrem, animas quoque in mundi principio peccasse dicunt, & pro diuersita te peccatorum e cęlis vsque ad terram diuersa corpora quasi vincula meruisse, eaque causa factum mũdum. Item dicit Origenes, quod verbum dei non est deus essentialiter, sed participatiue, & quod spiritussanctus est creatura facta per verbum dei, & quod anima Christi cum aliis spiritualibus creaturis fuit creata ante corpora, & quod beatitudo terminabitur, & quod pœna dęmonum & aliorũ dãnatorũ terminabitur. Io. Damas. li. 2. c. 1. Quo igitur pacto tũc mille ãnorũ restitutionis Origenistarũ nũerabitur tẽpus. Et Hiero. in epistola aduersus blasphemias Vigil. Origenes hęreticus quid ad me, qui illũ in plęrisque hæreticũ nõ nego. Et idẽ ad Auitum. Vbi ea que in libris periarchon Origenis cõtra fidem catholicã sunt pandit, quia absona dixit de filii & spũsscti inæqualitate, & quod dæmones possunt saluari in fine, quia habent liberũ arbitrium, & quod hoĩes pro magnitudine stultitiæ possunt cõuerti in bruta, potius ĩ aquis eligẽtes viuere quã in pœnis. Ignẽ & tormenta gehẽnæ non ponit in suppliciis, sed in conscientia pctorũ &c. Et idem ad Pãmachium & Oceanũ de erroribus Origę. Venenata sunt illius dogmata, aliena a scripturis sctis. & si mihi creditis, Origenistes nunquã fui, putant me suum esse symmystem. i. secretarium, & reprehendit illos qui dicunt quod libri Origę. sint vitiati per hæreticos, sed quod Origenes per se errauit. ergo dist. 15. sancta Ro. dicitur. Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatus Hierony. non repudiat, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum autore suo dicimus esse renuenda. Thom̃. 1. parte. q. 34. Origenes fuit fons Arrianorũ. Idem dicit Hiero. & Epiphanius. Origeniani illius Origenis qui & Adamãtii, qui corporum resurrectionem negant, Christum & spiritum sanctum creaturam dicunt, paradisum & cęlos & alia non credunt esse scđm literã, sed in allegoria. Et glosa Hiere. 13. Manichæus dicebat quod quidam angeli pas-

si sunt pro redemptione dæmonum, & post iudicium portas inferni claudi, & nullum ibi puniri, quod Origenes sentire videtur, quod friuolum est. Et Methodius contra Origenem scripsit, & Haymo recitat errores eius. Et post mortem Origenes damnatur in quinta synodo Constantinopol.

Finis.ii.libri.

¶Liber tertius, qui est superioris Catalogi appendix.

IN multiplicatione impiorum multiplicabūtur scelera, & ruinas eorum iusti videbunt, prouer. 29. Liquide patet in libris Machab. vbi multiplicatis impiis ad ritum gētilium declinauit populus, & in noua lege scelerati hæretici indies iniquitatis funiculos extendunt. Lappæ enim & tribuli & infelix lolium & steriles dominantur auenæ, sed iusti doctores dum hæreticorum argumenta quibus sua scelera defendere nituntur, ecclesiastica disciplina redarguunt, eorum ruinas & exterminia videbunt, & sic in multitudine iustorum letabitur vulgus, tunc enim clarior & glorioſior ecclesia remanere solet. Esa.27. In die illa vinea cantabit ei, ego dominus qui cōseruo eam. Extirpatis enim erroribus, veritas agnoscitur, & agnita feruentius custoditur. Dum enim arator vomeris scissione camporū sentes eruit, terra accepta semina in segetem producit. Maximo itaque opitulante deo, lector amantissime, thematino stro satisfeci, trecentas vulpes capiendo, quæ agro dominico & vineæ domini sabaoth incendia intulerunt, sed in terra qua Samson vulpes cœpit, vulpes abundant, & in ecclesia militante homines vulpini in peius proficiunt. Extendi itaque rete nostrum & alios hæreticos vltra.300. apprehendi hoc ordine, vt in capite libri primo occurrat Porphirius maledictus & perditioni dēditus, cuius doctrina est falsa, vita iniusta, mors quoque nefanda.

PORphirius philosophus Athen. Origenis laudator, amicus imperatoris Iuliani, eiusque sectæ, nominis Christiani acerrimus persecutor & hostis, multas blacterationes contra orthodoxam fidem ingessit, Libros Iuliani aliis operibus præposuit, vitam summi philosophorum Socratis lacerauit. Hic in Cæsarea Palæstinæ a quibusdam Christianis cæsus, iracundiam non ferens, Christianitatem deseruit. Et eum Eusebius Pamphili redarguit, & dicit in quarto libro de euangel. prēparatione, quod Porphirius maxime dæmonibus amicus fuit, & multa nostris temporibus aduersus nos cōscripsit mendosissime, & oīm deorum & dæmonū falsitatem defendisse videtur. Itē librū de abstinentia a carnibus cōscripsit, & sceleſtissimā brutorum etiam animalium cędem, & dęmonibus dumtaxat esse sacrificandum. Et.7. li. hist. tri. ca.2. nec intellexit de quibus affirmauit, & dęmonibus magnam malitiam naturaliter dixit inesse in epistola ad Anebriotem, vt recitat. b. Tho.3. contra gē. & teste. Euse.6. lib. ca. 17. multos lib. contra Christianos fecit, & Rufinus Aquilegien. in.2. lib. ad Apromanum dicit Porphirium damnatum. Et glo. super illud Iohelis.2. Effundā spm̄ meum, dicit. Quidam dicunt apostolicę esse consuetudinis, vt quicquid vtile audiētibus & non repugnare prędentibus de testimoniis alterius tēporis cōfirment, nō vt audientiū abutantur simplicitate & iperitia, sicut mentitur Porphirius. Et Esa.3. dicit glo. Caueamus ne simus exactores in populum, ne iuxta impium Porphirium matronę & mulieres sint nr̄ senatus quę dominentur in ecclesiis, & de sacerdotali gradu fauor iudicet fœminarū. Et. C. de here. l. damnato. Porphiriani a Porphirio nuncupantur, vt cuius scelus sunt in deferendo deum imitati, eius vocabulum iurevideantur sortiti. Methodius aduersus Porphirium scripsit libros luculentos. Item Apollinaris Laodicen. Syriæ episcopus. 30. libros cōtra Porphirium reliquit, & Ammonius Alexand. vsque ad extremam vitam perseuerauit contra Porphirium, qui eum falso accusat quod ex Christiano ethnicus fuerit factus. Glo. super illud puerb.2. Impii de terra perdentur, qui. s. ad ecclesiam dei videbantur pertinere, auferuntur iusto dei iudicio ecclesiæ, vt Porphirius. Porphirius a Porphirione aue immunda, & in lege Leuiti.11. Comedi prohibita, dicitur. Serpentes enim comedit. Et Hierony. in prologo in Hierem. Porphirius calumniam instruit ecclesiæ, suam ostendens imperitiā, dum euangelistam Matth. arguere nititur falsitatis.

Paterniani a Paterno nuncupati, qui inferiores corporis ptes a diabolo factas opinātur, & vt dicit Aug. oīm ex illis ptibus flagitiorū licentiā tribuentes īpurissime, hos etiā Venustianos quidā vocant, & cōtrariū habetur. Gen.1. & de cōsec. di.5. c. nasci. dicitur. Noli despicere bonitatē siguli. i. dei, qui te plasmauit & fecit.

Parmenianiste, qui & Donatistæ, & contra epistolam Parmeniani Augustinus tres lib. scripsit, & idē inser. dominicæ.1. post octa. paschæ. Superbia Donati fecit sibi partem sub sequentem cum Parmenianus illius confirmauit errorem, nam iste Parmenianus episcopus Dona. apud Cartha. erat successor Donati.

Patripassiani, qui patrem passum dicunt, secundum Isido. & cõcordant cum Neotianis. Augustinus in.2.ser.dominicæ post festum trini. Sabelliani.i. Patripassiani, dicunt, vnus est deus pater & filius, quoniam qui pater, ipse & filius. Nam si aliter dixerimus, diceremur multicolæ.

Passagerii vel Passagini. Patareni vel Paterini. Isti hęretici Romę in cœna domini excommunicantur, & similiter extra de hære. cap. excommunicamus. Gregorius nonus eosdem excõmunicat, & tenent sectas Catharorum vel Catherorum. Et dicit ibidẽ Ioan. and. quod forte isti sic nominati sunt a nominibus adinuentiũ istas sectas. Et ex concilio Lateranensi, quia in partibus Tholosanis hæreticorum quos alii Patarenos, alii Gazaros, & alii aliis nominibus vocant, inualuit damnata peruersitas, & hos & defensores & receptores eorum anathemati decreuimus subiacere. Patareni hæretici dixerunt hominem in statu coniugali nõ posse saluari, sicut & Taciani & Martiani, contra quos dicitur.1. ad Timo.v. quod in nouissimis temporibus discedent quidam a fide. Attendentes doctrinis dęmoniorũ in hypocrisi loquentiũ mẽdaciũ, prohibentiũ nubere &c.

Papianistę, isti sunt de secta Manichæorum, ponentiũ duo principia contraria, qui nominantur. C. de hære.

Pattalorinchitę, intantum silentio student, vt naribus & labiis suis digitum apponant, ne & ipsam taciturnitatem voce prępripiant quando tacendum sibi esse arbitrantur. Vnde etiam illis est nomen inditum quod palus. Cur autem per palum digitum significare maluerint, a quibus hoc nomen compositum est nescio, & possent vtique dactylorinchitę multo euidentius appellari, vt dicit Augusti. de hære.

Patritiani, a Patritio nuncupati, & sunt distincti a Paternianis, & substantiam carnis humanę non a deo, sed a diabolo conditam dicunt, eamque sic fugiendam & detestandam dicunt, vt quidam eorum perhibeantur, etiam mortes ibi illata carne carere voluisse. Hęc Augustinus vt supra idem dicit Philaster. Hæc hæresis repugnat veritati incarnationis dominicę, quia si caro esset opus cõditum a diabolo, nunquã filius dei assumpsisset carnem humanam.

Praxiani, a Praxea, quos alii vocant Sabellianos, eadẽ sentientes cũ Sabellianis & Hermogenianis, in Africa fuisse dicuntur, nec tantũ istæ plures sectæ sunt, sed vnius sectę plura noia ex his nominibus, qui in ea maxime viguerunt, vt dicit Augu. vt supra.

Pauliani vel Paulianistæ. C. de hęre. vel Paulonitæ. fuerunt ãno 265. sub Dionysio papa, & Valeriano & Galieno, a Paulo Somosetano exorti sunt. Hic Paulus fuit epus ab orthodoxa fide turpiter discedens, quære supra in Fotiniano, hic suscitauit hæresim Artemonis, & negauit dei filium de cælo descendisse, & dixit nõ fuisse Christum semper, sed a Maria sumpsisse initiũ, cõtra illud Micheę. 5. Ex te egredietur qui sit dominator ī Israel, & egressus eius ab initio a diebus æternitatis, Et fuit de Antiochia, cuius doctrina peruersa, surrexit contra pietatem ecclesiasticam. Et Christum purum hominem cõfirmauit, idque antiquitus ab ipsis etiã apostolis traditũ fuisse mentitur, vt dicit Euse. 5. li. c. 27. ideo synodali oĩm eporum iudicio ab ecclesia pulsus est, vt dicitur. 5. li. hist. tri. c. 14. Et cõtra hunc Paulum. s. Melchion Antioch. fortissime disputauit & Dio. Alexãdrinus episcopus contra eundem insignẽ epistolam scripsit. 1. q. 1. ca. Paulianistæ. In nomine patris & filii & spiritussancti minime baptizant. Glo. quia dicebant non semper fuisse Christum, &. ca. siquis cõfugerit ad ecclesiam de Paulianistis & Cataphrygis, statutum est rebaptizari eos omnino debere. In istius Pauli locum Antiochenæ ecclesiæ. xvi. ordinatur episcopus Dominus secundum Hierony.

Paulini, isti hęretici ponuntur distincti a Paulianis. C. de hære. & sunt Manichæi. Hiero, ad Dama. Paulinum ignoro, qui Christi non est, Antichristi est.

Papias Hieropolitanus in Asia epus, fuit autor hęreticorum Milleariorũ, vt dicit Helinãdus in sua chronica. de hoc quære supra in Chiliastis. Et Hiero. de viris illust. Hic dicitur mille annorũ, Iudaicam deuterosim ędidisse, quẽ secuti sunt Irenęus, Apollinaris &c. qui post resurrectionẽ aiũt in carne cũ sctis dominũ regnaturũ.

Pauperes de Lugd. vel Insabbatati nũcupãtur vualdẽses, horũ hęresis incepit anno. 1218. sub Ludouico. iiii. & in cœna dñi excõicantur. & extra de hęre. c. excõicamus. & Anto. 4. pte ti. 11. c. 7 & Nicol. Emerici in li. inqui. ponunt eorũ hęreses, & dicunt quod in nullo casu licet iurare, etiã dicendo veritatẽ. Nõ licet iudicem occidere, etiã malefactorem. Itẽque quod bonus nõ potest saluari tenendo fidẽ Ro. ecclesię. Et qđ malus sacerdos nõ põt cõsecrare, & qđ ecclia defecit ipe Syluestri. Itẽ quod ipsi nõ sunt subiecti Ro. pon. nec aliis ẽplatis, nec tenẽtur eis obedire, & quod indulgentię nõ sunt alicuius valoris. Itẽ quod nullus põt cõsecrare nisi sit de secta eorũ, & quod i sacro altaris panis nõ transsubstantiatur in verũ corpus Christi, si sacerdos sit malus, & quod oĩs vir & mulier de secta eorũ est sacerdos, negãt purgatoriũ, & quod missę, eleemosynę, oĩones, & suffragia pro defunctis nihil prosunt, negant miracula sctorum, & quod sctũ in cælo non exaudiunt oĩones nr̃as, nec pro eorũ reuerentia festa debent

celebrari, & nullam orationem admittũt nisi Pater no. Vnde Vvaldo autor eorum Lugduñ. ciuis cum diues admodum haberetur, opibus relictis & pauperibus erogatis, diabolica quadam suasione ductus euãgelicam paupertatẽ omnimode obseruare studuit. Vtique cum idiota esset, quosdã vulgares libros cum quibusdam sanctorũ dictis sibi conscribi fecit, quos non sane intelligens suo inflatus spiritu prædicando apostolorũ officiũ sibi vsurpauit. Congregatis itaq; multis discipulis, pessimos errores seminare cœpit, prælatos & clerum aspernando, monitus autem respõdit, obedire deo oportet magis quam hominibus. Et cum obduratus persisteret veluti hæreticissimus & contumax, anathematis vinculo innodatus, patria propelli tur. Quæ res facta est in laqueum magnum & scandalum magnum simplicibus, adhuc in multis locis hæc fatuitas viget. Hic attende quod olim fides catholica per potẽtes principes, per argutos philosophos, per subtiles hæreticos fuit impugnata, diebus autẽ istis per vilissimos idiotas & laicos pauperrimos tribulabatur.

Pepusitæ alias Pepusiani, isti sunt Montanistæ vel Phryges. C. de hære. Et dicit August. de hære. quod dicunt Quintillæ & Priscillæ in eadem ciuitate Pepuza Christum in specie fœminæ reuelatum, & quod Pepusiani a loco quodam nominati sunt, quam ciuitatem desertam dicit Epiphanius. Hanc autem isti diuinum aliquid esse arbitrantes. Hierusalem vocant, tantũ dantes mulieribus principatum, vt sacerdotio quoque apud eos honorentur, quære infra in Quintil.

Petrus Dresensus de oppido Misnę super Sitium, attulit nouam pestem Bohemis, vt dicit Aeneas Syl. ca. 35. de ori. Bohe. Hic vualdensi lepra infectus, patria pulsus. velut hæreticorum asylum Pragam repetiit, puerorumque docẽdorum curam suscepit. Hic sua persuasione introduxit ritum communionis sub vtraque specie quo ad laicos. Et Iacobellus quidam Misnẽsis, ex vetustis sanctorum doctorum, sancti Diony. & Cypriani codicibus communionem calicis laudatam inuenit, & dicto Petro hæretici consenserunt.

Petrus de Anglia, patria profugus, magister artiũ, Hussita, vnus de legatis Bohemorum ad concilium Basilieñ. inter cætera dicta vvicleff saluanda esse ait, solis elenchis in disputatione confidens. Sed vt dicit Nieronymus ad Theophilum Alexandrinum, Fides pura & aperta confessio, non quærit strophas & argumenta verborum.

Petrus de Luna probatur esse hæreticus, scismaticus, temerarius, scandalosus, sacrilegus, notorie & publice errasse contra ca-

tholicam & euangelicam veritatem super potestate & autoritate ecclesiæ. Ec Io. Gerson fecit duos libros, in quibus articuli generales & speciales dicti Petri ponuntur, & vipera nuncupatur.

Petrus quidam hęreticus & alius Petrus, ex quibus vnus Alexandriam, alius Antiochiam maculauit, vt dicitur distin. xv. sancta Romana.

Petrus Constantinopol. ex Africa Romam veniens, qui fidem suã priscam libello in clero lecto damnauerat, permissus est a Theodoro papa primo sacramenta in populo erogare, & cathedra ei posita iuxta altare iussus est sedere, honorante eum vt regiæ ciuitatis episcopum sed quia redidit ad hæresim, dãnatus est ipse. Hæc ex libro actorum summorum pon.

Petrus Gnaphæus posuit in diuinis quatuor personas Dicit enim Io. Damas. li. 3. ca. Io. hanc additionem in trisagio ab insano vaneque sentienti Petro Gnaphæo factam diffinimus blasphemiã esse, vt quartam inducentem personam, & ad patrem ponentem dei filium, patris subsistentem virtutem, & ad patrem eum qui crucifixus est, vt alium existentem præter fortem deum aut passibilem factum, trinitatem glorificantem, & cum filio patrem & spiritum sanctum crucifigentem, facessant hoc blasphemiæ ascriptitiæ nugæ.

Petrus Ioannis dioc. Biranensis in postilla sua super Apoca. & super Mat. posuit multas hæreses, quæ postea autoritate papę & consilio multorum magistrorum in theol. sunt solenniter in curia Ro. condemnatæ. Ipse enim per Babylonem meretricem magnam, intelligit vniuersalem ecclesiam Ro. militantem, quam vocat ecclesiam carnalem & bestiam & synagogam satanæ. Per mysticum Antichristum, intelligit papam, & quod omnes abbates quinti temporis conueniunt in quintum caput bestiæ, quæ est diabolus ac Antichristus & congregatio malorum, & sic de aliis hæresibus quas ponit Nico. Emerici in lib. Inquisition. Et de mandato Clæmentis sexti Petrus Ioannis exhumatus fuit, & hæreticus post mortem declaratus & ossa eius combusta.

Petrus Abailardus, prætium redemptionis euacuauit, & ab Innocen. ii. damnatur tempore Lotarii secundi, anno. 1134. Et dixit quod deus non potest facere nisi quæ facit propter ordinem iustitiæ & sapientiæ eius, vel quia agit ex necessitate naturæ. Deum non esse dixit autorem omnium bonorum, & quod deus non videtur per essentiam a beatis, & quod in deo sit compositio, & quod aliquid præter deum sit æternum, & quod aliquid sit quod non est creator nec creatura: & quod angeli aliquid creent, & sic de aliis errori

bus quos ponit F. Petrus de Pargamo in tabula circa opera beati Tho. quos errores idem Tho. in diuersis locis reprobat. Hic Petrus impugnatus a sancto Bernar. & responsurus de iustitia, veritus audientiam sedis apostolicæ appellauit, & sic euadēs non multum post Cabilone obiit. Et Anſ. Cantuarieñ. episcopus contra eundem epistolam scripsit, quæ incipit, Dominis & patribus & fratribus omnibus catho. &c. Contra eiusdem hæreses sanctus Bernar. scripsit librū ad Innocen. papam.

Petrus Olerii in ciuitate Barchinona de Maioricis oriundus, cū quibusdam cōplicibus, tempore Ioan. 22. posuit multas hæreses. Et tandē Barchinonę per F. Ber. de Podio inquisitorem cū episcopo Barchinoñ. istę hæreses fuerunt condēnatæ, & ipse cōdemnatus.

Petulianus Donatista Constantineñ. episcopus, qui dixit quod intra Donatistas clauditur ecclesia, & quod ecclesia periit de cætero mundo, & in parte Donati in sola Africa remansit, & scripsit librum de communi baptismo, & multa falsa posuerat, & quod Iudas & alii similes qui se pro peccato interimunt, debeant martyres reputari, eo quod puniūt in se quod dolent commisisse, quod reprobat Aug. in lib. contra Petul. de hoc. 24. q. 5. Tu dixisti. Laqueo traditor periit laqueum talibus dereliquit, hoc ad nos omnino non pertinet, qui sibi collum ligauerunt. Contra ipsum scripsit Augusti. li. de vnico bap. & contra epistolam Petuliani scripsit tres lib. & ad longū loquitur de pertinaci latratu hæreticorum Afrorum cōtra vniuersalem ecclesiam. Alii errores ponuntur. 1. q. 1. ca. dominus, scilicet quod mali sacerdotes non conferant vera sacramenta, & quod immundicia malorum obest bonis.

Prædestinati hæretici, orti sunt sub Honorio imperatore & Zozimo papa circa annum domini. 414. Et dicunt nihil prodesse ad vitam quod sancti virtuose agunt. Sigibertus, Prædestinatorum hæresis hoc tempore cœpit serpere, qui ideo Prædestinati vocantur, quia de prædestinatione & diuina gratia disputantes, asserebant quod nec pie viuentibus prosit bonorum operum labor, si a deo ad mortem prædestinati fuerint ad vitam. Quæ assertio & bonos a bonis auocabat, & malos ad mala prouocabat.

Pelagius & Cælestius & Iulianus anno. 399. sub Arcadio imperatore & Anastasio papa. Ab his pessima hæresis Pelagiana orta est. Hiero. dicit quod Pelagius Brito post Arriū successit, & in oriente in Syria Palæstinæ Pelagius a quibusdam catholicis ad tēporalia vel episcopalia est perductus. & monachus existens e Roma in Angliam proficiscens, insulam illam omnem execrabili infecit error. Dicit enim hominem sine gratia posse mereri dei gloriam, & iustificationis nostræ initiū ex nobis esse. Hic solus fuit inimicus gratiæ. 23. q. 4. Nabuchodono. Cum in bonis voluntas sit intelligēda, non est sine gratia, in malis autem voluntas intelligēda est sine gratia. Hi etiam dicuntur Cælestiani. Augustin. in pri. lib. retrac. noui hę retici Pelagiani, liberum sic asserunt voluntatis arbitrium, vt gratię dei non relinquant locum, quam secundum merita nostra dari asserunt. Et glo. super illud Eccle. 29. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris Dicit, Hæc sententia Pelagium reprehendit, qui liberum arbitrium gratiæ præponit, cum per solam gratiam liberentur electi. Contra Pelagium celebratum fuit Carthaginen. concilium ducentorum, & 18. patrum, similiter in concilio Milimitano tempore Innocen. 1. dānatus est. Et Hieronymus Pelagius sæculi gladio & totius orbis auctoritate est damnatus, & contra eum Aug. scripsit hypgonosticon continentem sex li. Et dicit Beda. 1. lib. de gestis Anglorum, capitu. 17. quomodo Germanus & Lupus episcopi contra illam hæresim militarunt. Et dicit Constantinus presbyter scribens ad Patientē Lugd. quod dum Germanus iret in Angliam ob hæresim confutandam, in via tres mortuos suscitauit. Item dicunt Pelagiani vel Pelagianistæ, baptismum & orationes ecclesiæ irritas, & peccatum originale negant. Augusti. Pelagianorum hæresis hoc tempore omnium recentissima a Pelagio monacho exorta est. Destruunt enim orationes quas facit ecclesia siue pro infidelibus, & doctrinæ dei resistentibus, vt conuertantur ad deum, siue pro fidelibus, vt augeatur eorum fides & perseuerent in ea. Ipsum Adam dicunt etiam si non peccasset fuisse corpore morituram, non merito culpæ, sed conditione naturæ. Et Innocētius papa primus aduersus Pelagianos scripsit decretum, quod successor eius Zozimus ampliauit, & magister in secundo sententia. distinctio. vigesimaoctaua, & similiter Gennadius sex libros scripsit.

Philumena virgo quam Apelles hæreticus comitē suarum habuit doctrinarum. De qua sic Hiero. super. 1. capit. ad Galat. Elegāter in hoc loco inquit vir doctiss. Tertullianus aduersus Apellem & eius virginem Philumenam, quā angelus quidam diabolici spiritus & peruersus impleuerat, hūc scribit esse angelum cui multo ante quam Apelles nasceretur spiritussancti vaticinio sit anathema per apostolum prophetatum.

Philetus hic negauit futurā resurrectionē corporalē. & omnia quę in scripturis legūtur de resurrectione ad resurrectionem spūalem referre conabatur, sedm̄ quod aliqui a morte pctī resurgūt,

quod reprobatur.2.Tim.2.Profana & vaniloquia deuita, multum enim proficiunt ad impietatem,& sermo eorum vt cancer serpit. Ex quibus est Hymenęus & Philetus,quia a veritate fidei deciderũt, dicentes resurrectionem iam factam esse,& subuerterunt quorundã fidem.Hunc Philetum Apostolus tradidit satanæ.Augustinus. Tã tæ potestatis erat Apostolus,vt recedentes a fide solo verbo trade ret diabolo.

Psaritini, hi etiam dicuntur Pateriani,dicunt enim patrẽ esse etiã filio non existente,quęre supra in Marino.

Ptolomæus discipulus Valentini,hæresim nouã condere cupiẽs quatuor eonos,& alias quatuor asserere maluit secũ dum Augustinum. Ab isto dicuntur Ptolomęi hæretici.

Pneumachomacori vel Pneumachomachi.C.de hę. hi sunt qui spirituisancto resistunt,secũdum quos aut natura,aut diuinitate diuisa & increatæ consubstantiali & coęternæ trinitati.Postrema quædã & creatæ & alterius substantiæ natura de tur.Hi concurrũt cum Arrianis,& damnati sunt in Nicea Bithiniæ vt dicitur in.9.li.hist.tri.14.& dicũtur a pneuma.i. spũs, & thocos.i. mater,quia spm̃sctm̃ ex matre ipsa processisse dicebant de filio dei.

Picardi, anno.1394.tempore scismatis sub vvẽceslao rege Rom̃. Hi inuenerunt hæresim Adamitarum in Bohemia,vt di citur in de ori.Bohe.ca.41.apud Bohemos nefanda & inaudita pri us emersit hæresis.Picardus quidam ex Gallia Belgica, transmisso Rheno per Germaniam in Bohemiam penetrauit,qui prędictis qui busdam fidem sibi concilians breui tempore,nõ paruam mulierum virorumque plębem ad se traxit,quos nudos incedere iubẽs, Ada mitas vocauit. Et occupata insula quadam amne lusimitio cincta,fi lium dei se dixit Adam vocari,connubia eis permiscua fuere,nefas tamen iniussu Adam mulierem cognoscere,sed vt quisque libidine incensus in aliquam exarsit,eam manu prædendit, & adiens princi pem in hanc inquit spiritus meus concaluit.Cui princeps respõdit. Ite crescí.& mul. Aiebat cęteros homines seruos esse, se vero & qui ex eis nascerentur liberos.Ex his.40.viri insulam exiere,& intrãtes vicinas villas euaginatis gladiis supra ducentos agrestes interfece re,quos diaboli filios asserebant.Zissa his auditis,quãuis sceleratus, scelus tamen exhorruit,habet enim hoc natura hoim̃, vt aliena ma gis quã sua quisque vitia exhorrescat,neque summa mala diu iulta manent,vitorẽque mali malum cernere licet.Et dixerit in os exerci tum,expugnataque insula. Adamitas oẽs gladio deleuit, duobus tantum reseruatis,ex quibus gentis superstitionem cognosceret.

Porritani dicti a Gilberto Porritano,autore sex vltimorum prædicamentorum.Hi ponunt relationes diuinas non esse personas,nec esse in personis, sed eas a foris existentes diuinis personis,sed eas a foris ostendentes diuinis personis,& quod hæc est falsa essentia trinitas,de hoc Tho.prima par.q.39.ar.6.& quia s.Bernardus abbas in cõcilio Remensi Gilbertum vicit,& ipse errorem suum in dicto concilio reuocauit,& sic hæreticus nõ permansit.Sępe enim cordis oculus nube erroris obductus supernæ illustrationis lumine fit serenus,vt autor scismatis ad vnitatem radicis redeat.

Prisca vel Priscilla,anno.164.tempore Commodi & papæ Soteri fuit hæretica & prophetissa Montani, vt supra in Maximilla.Vnde sicut fuerunt veræ prophetissæ, ita falsæ prophetissæ, has falsas Hebræi dicunt maleficis artibus eruditas per necromantiam, & phitonicũ spiritum diuinare,qualis fuit quæ visa est Samuelis animam suscitare,vt dicit Hiero.super.13.c.Ezechielis,addens, Prisca & Maximilla vaticinio mendacii fidem subuerterunt veritatis.

Priscillianistæ, a Priscilliano vocati in Hispania, qui ex errore Gnosticorum & Manichæorum permixtum dogma composuit,vt dicit Isido.& quod omnia fata hominum etiam Christi certis horis subiecta sunt, quod reprobat Tho.3. contra gẽ. capitu.85.& Hieronym. ad Cteśiphontem, Priscillianus pars Manichæi turpitudinis autor.Et dicebant isti prophetas tanquam arreptitios non intellexisse quæ loquebantur.quod diuinæ reuelationi non cõgruit,secundũ quam mens principaliter illuminatur. Hic Priscilli anus secundum Hieronym.de viris illustr. Abile episcopus factione Idatii & Itatii Treueris a Maximo tyranno cæsus est. Sigibertus dicit.Priscillianus in Hispania episcopus,cõdens hęresim sui nominis, ecclesiam perturbauit anno.386. Hic personas trinitatis confundebat,dicens eundem esse patrem quem filium & spiritumsanctũ. Carnium escas pro immundis habebat.Coniuges viros nolentibus fœminis,fœminas a nolentibus viris separabat. Animas eiusdẽ naturæ cuius deus est esse dicebat.Et mundum istum a maligno principi factum esse dicebat,atque ab hoc principe per diuersa carnis corpora seminari,corpusque nostrum secundum.12. signa cæli esse compositum.Super his auditus in conciliis episcoporum Romã petiit,ibique a sanctis Damaso & Ambro.repudiatus.In Galliis quoque in synodo Burdegal.a sancto Martí aliisque hæreticus iudicatus. Vbi se dãnatum intellexit,imperatorẽ Maximũ appellat,a quo auditus & episcopatu pulsus Treueris,ab Euodio præfecto perimitur cum multis aliis sequacibus,edicente imperatore,vt huius sectæ cõplices in Hi-

ſpania perimerentur. Priſcillianus animam de quodam promptua rio procedere voluit, profiteri āte deum ſe pugnaturam, inſtrui odo ratu angelorum, vt dicitur in commonitorio Oroſii ad Aug. Priſcil lianiſtæ quoque fundamentis aſtrologorū adhærentes, dicunt quod homines non poſſunt euitare peccata Auguſt. etiam de hære. Et dā nati ſunt in prima ſynodo Toletana autoritate Leo. &c.

Pyrrhus princeps Monoſithelitarum, quære ſupra in Monotelitis & in. c. pri. q. 13. conuenientibus, anno. 644. Martinus. 1. papa conuocata ſynodo in vrbe Ro. Pyrrhum dānauit & cū eo Syrū Sergium, Alexan. & Paulum hæreticos, quare Conſtantinus tertius imperator miſit in exilium Martinum papam.

Photinus hæreticus, de quo mentionem facit Aug. in libris ſuis fortiſſimis contra hære. ſcriptis.

Præpoſitinus negauit proprietates perſonas & notiones in diui nis, & ſicut pater vno modo ſe habet ad creaturas, ita vna relatione refertur ad filium & ſpiritum ſanctum, hoc refellit Tho. 1. par. q. 32. ar. 2. & contra idē eſt præfatio Gregorii de ſancta tri. & Io. Damaſ. in. 3 dicit. Differētiam perſonarum in tribus proprieta tibus paternali & filiali & proceſſionali recognoſcimus. Et Tho. vbi ſupra, opinari cōtrarie de pertinentibus principaliter ad fidē inducit hæreſim, non autem de aliis niſi determinetur quod pertineant ad fi dem, multa enim nunc reputantur hæretica, qui prius non reputa bantur, propter hoc quod nunc eſt magis manifeſtum quid ex eis ſe quatur, & exemplificat de notionibus diuinis.

Proculus Caraphrygarū hæreſi maculatus, negat epiſtolam, quæ ſcribitur ad Hebræos, eſſe apoſtoli Pauli, cōtra quē in vr be Ro. prſente papa Seuerino, Gaius diſertiſſimus diſputauit, vt di cit Euſe. li. 6. c. 18. & Marſilius Ficinus in lib. de religione Chriſtiana, ca. 22. ſic habent, Ego certe repperi præcipua Numenii, Philonis, Plo tini, Iamblici, Proculi, myſteria a Ioanne, Paulo, Hierothæo, Diony ſio Areopagita accepta fuiſſe, quicquid enim de mente diuina, ange liſque. &c. ad theologiam ſpectantibus magnificum dixere, manife ſtum ab illis vſurpauerunt vel furati ſunt. Idem dicit Ambro. Ca malduleñ. Fuit enim Proculus ſectator Mōtani, ſub Seuerino Roma næ vrbis epiſcopo & Antonino Seueri filio.

Proclianitæ ſecuti ſunt Seleucianos, de quibus infra, & Armia nos, de quibus ſupra, & addiderunt Chriſtum non in carne veniſſe, vt dicit Aug. de hære. & idem Philaſter.

Procopius capitaneus Thaboritarum, defenſor Ioannis Rockeza na, cognomento Raſus, ambaſiator Bohemorū ad cō

cilium Baſilieñ, rector in ſpiritualibus Thaboritarū, multis victoriis magnisque ſceleribus nobilitatus, in quem dum Baſileā intraret cun cti defixere lumina, illum eſſe, qui toties fidelium fudiſſet exercitū, qui tot oppida ſubuertiſſet, tot hominū milia neci dediſſet. Hic in re ceſſu a cōcilio, pro oībus Bohemis ibi exiſtētibus, cōtumaciter & ſu perbe dixit, Cōionē calicis pro laicis habere & tenere intēdimus. &c.

Pſallíani quorum poſtremā ponit Epiphanius hæreſim, quod no men ex lingua Syra eſt, ab orando ſic appellati, tantum enim orant, vt eis qui hoc de illis audiūt incredibile videatur. Nam cum dominus dixerit. Oportet ſemper orare & nō deficere. Et Apo ſtolus. Sine intermiſſione orate. Quod ſaniſſime ſic accipitur, vt nul lo die intermittantur certa tēpora orandi. Iſti ita nimis hoc faciūt, vt hinc iudicētur inter hæreticos nominandi, quāuis eos nōnulli dicant de purgatione animarū, neſcio quam fantaſticā & ridiculam fabulā narrare. Porcam. ſ. cū porcellis ſuis videri exire de ore hominis quan do purgatur, & in eum viſibili ſimiliter ſpecie ignē qui nō cōburat intrare. His adiungit Epipha. Euphemi. Martyria. & Satamanos, & hos omnes cū illis tanquā vnam hæreſim ponit. Et Aug. in de hęre.

QVintianus Arrianus, hic vt lupus intrauit in eccleſiā Ga zæ, ſacra ſynodus nec epiſcopū nominandū, nec Chriſtianū, nec quamlibet penitus cum eo habendā communionē, nec ei literas ſcribēdas, ſicut & de multis aliis decreuit ſnāliter. Ex. 4. li. h. tri. c. 24.

Quíntíliani, vt dicit Aug. in li. de hære. a ciuitate Pepuza ſunt nominati, de qua ſupradictum eſt in Pepuzianis, fa ciunt & ipſi de ſanguine infantis, quod Caraphrygas facere ſupra di ximus, nam & ab eis perhibētur exorti. Et dicunt Chriſtū in eadem ciuitate ſpecie fœminę reuelatum. Denique alii hanc Pepuzam non eſſe ciuitatem, ſed villam dicunt fuiſſe Montani & prophetiſſarum eius Priſcæ & Maximillæ, & quia ibi vixerunt, ideo locum meruiſſe appellari Hieruſalem.

RHAETORIANI, a Rhętorio quodam exortā hæreſim, dicit Philaſter nimium mirabilis vanitatis, quæ recte ambula re, & vera dicere, affirmat omnes hæreticos, quod ita abſurdū eſt. vt mihi incredibile videatur, vt dicit Aug. in de hære.

Rogerius caput & princeps hæreticorum Albigenſium, in Car cazona ciuitate erat, qua capta a fidelibus arctæ cuſto diæ mancipatur & trucidatur.

Ruteni nunquā fuerunt obedientes eccleſię Ro. immo ex omni gē te Chriſtianū titulum habentę, preciſa tñ ab vnione eccle

siæ catholicę, in defensionem sui erroris scismatici, nulla pertinacior gente Rutenica. Negant sanctum Petrum verum papam & Rom. sedis antistitem, idem tenent de successoribus eius. Nec quod Rom. ecclesia sit caput omnium aliarum ecclesiarū. Nec recipiunt scripta sanctorum doctorum Latinorum. Nec determinationes conciliorū generalium. Respuunt excommunicationē. Nec recipiunt sacramentum confirmationis. Nec extremę vnctionis. Nec purgatorium ponunt. In fermento conficiunt, & sic de aliis. Vnde dominus Ioannes Sacranius doctor sacræ theolo. Cracouien. ecclesiæ cano. in trac. suo quē appellauit Elucidariū errorū ritus Rutinē. ponit. xl. errores eorū.

Raymundus Lulli Catalanus de ciuitate Maioricarū laicus, multa ędidit opuscula sapientia hæresim. s. libellum de dęmonum inuocatiōe, & alia in vulgari Catalonico, & doctrinam suam habuit a diabolo, licet ipse asserat quod eam habuit in quodā monte a Christo sibi apparēte in forma crucifixi, quę omnia Petrus archiepiscopus Terracensis & F. Nico. Emerici sententialiter cōdem nauerunt, in quibus voluminibus reperti sunt errores vltra quingenti. Vnus est, quod deus multas habet essentias. Item quod deus pater est antequam deus filius, & quod diuina essentia non est otiosa, sed essentiat, natura naturificat, bonitas bonificat &c. Et quod spiritussanctus est conceptus de patre & filio. Item interficientes hęreticos, sunt iniurioſi & vitioſi, & quod deus quando sibi apparuit crucifixus, contulit sibi pro huius sęculi tenebris illustrandis artem istā, quę est generalis ad omnem scientiam, & naturalem & medicinam & ad iura, & valet specialiter ad destruendum errores. Et hæretici sine dubio sępe deum sibi imaginaliter fingunt, quem intueri spiritaliter nequeunt.

Reiudaizantes, sunt hęretici conuersi de Iudaismo & iterum reuersi ad Iudaismum. Sic cognoscuntur, raro ecclesiam intrant, locum in quo morantur Iudęi Intrant, Iudęis se associant, & a Christianorum consortio se elongant, carnes porcinas nō edunt, sabbata colūt diebus dominicis secrete in domo sua. Reiudaizantium pœna ponitur de conse. distin. 4. cap. plęrique.

Sabelliani anno. 260. sub Stepha. papa & Valeriano & Galieno, & vt dicit Isido. a Noeto pullulasse dicūtur, cuius discipulum perhibent fuisse Sabellium, ex cuius nomine maxime enotuerunt, vnde Sabelliani vocati sunt. Philastęr Brixianus dicit. Sabellius discipulus eius qui similitudinem sui doctoris Noeti secutus est. Hi vnam personā patris & filii & spiritussancti astruūt, personas confundentes, quasi de tribus vnam facientes. Et contra

Sabellium Athanasius fecit symbolum & cōtra eum disputat Tho. 4. contra gen. Sicut econtra Arrius separauit naturam siue substantiam personarum. Vnde Arrius idem negat, ponit Sabellius idem. Contra quos hęreticos sancta ecclesia via media ambulat & deum vnum prædicans tres personas cōtra Sabellium asserit, & tres personas asserens deum vnum contra Arriū confitetur. De hoc Damas. 1. li. c. 11. Vnde Sabellius fuit natione Pentapolitanus ex Ptolemaida ciuitate natus. Vnde Tho. 1. parte. qō. 31. ar. 2. multa noīa ponit, quę debent vitari in diuinis propter Sabellium & Arrium. Et dixit Sabellius saluatorem nostrum nō esse filium patris, nec primogenitum omnis creaturæ, simul & spiritussancti auferens intellectum.

Saccophati, hi sunt de perfidia Manichæorum, de quibus. C. de hære.

Samsæi vel Samseitæ, sunt eiusdem hæresis cum Ebionitis, secundum Epiphanium, de illis quęre supra in Elcesaitis.

Saturniani a quodam Saturnino, qui turpitudinem simoniacam in Syria confirmasse perhibetur, qui etiā mundū solos septē angelos, pter conscientiā dei patris feciſſe dicebat, & fuit tēporibus apostolorū, & euāgeliū laniauit, scd'm Hiero. aduersus Lucife. Vñ dicit Eus. 4. li. c. 5. Hūani generis deceptor antiquus post Menandrū Simonis successorē, velut quandā bestiā bino ore sibilantem, binis linguis diabolica venena vibrantē, Saturninū quendam Antiochiæ genitū, & Basilidem Alexandria ortum produxit, quorū vterque suis in regionibus officinas impie adeo inuisæ condidit discipulinæ, equidem in omnibus pene Saturninum eodemque Menādrum commendatum esse scribit Irenæus, Basilidemque sub prętextu mysticæ doctrinæ in immensum tetēdisse mentis impiæ cogitatum, dū prodigiosa fabularum figmenta sibimet complacerent.

Saturninus Arelaten. Arrianus, huius & aliorum Arrianorum, Hilarius pulsus in Phrygiam confugerat, vbi triennium commoratus, librum scripsit de religione Christiana, qua de re meminit ipse in lib. de synodis.

Sabbatius quidam ex Iudæo Christianus factus, presbyter ordinatus, nihilominus sectæ Iudaicæ seruiebat, cum quo scelere episcopatum ambiebat, & obtinuit, & nouitatem festiuitatis paschalis sub Valente imperatore constitutam, in vico Phrygiæ Paso defendere nitebatur, & Martianus ordinator eius, postea Sabbatii errorem & ordinationis suæ culpam cognoscens, cum gemitu dicebat. Melius fuisse super spinas posuisse manus suas, quam Sabbatium ordinasse presbyterum, vt dicitur. 2. lib. hist. tri. ca. 27.

Sabbatius alius Arrianus, de quo in.12.lib.histo.tri.ca.4.qui successit Barbæ Arrianꝝ.episcopo, quære in Barba.

Sarmatius episcopus, postea effectus Arrianus, plene cõplexus est errores Arrii, hunc cum multis complicibus suis Alexander Constanti.patriarcha cum ipsis Aegypti & Libyarum pene centum anathematizauit.1.lib.hist.tripar.c.13.

Satamani, hi habent vnam & eandem hęresim secundũ Epipha nium, cum Psallianis, quære ibidem.

Sarrabaitę Aegyptiæ linguæ proprietate sic vocati, & scd'm Be dam in Actis apost.ex Anania & Saphyra Sarrabaitarũ genus exortũ dicitur, qui rebus suis nequaq̃ derelictis apostolorũ districtionẽ se custodire simulant, de quibus dicit Peamon abbas 18.collatiõe patrũ, qd' istud est genus teterrimũ & infidele monachorum, in vera hypocrisi cõstitutorũ, & noxia illa plantatio rediuiua, q̃ per Ananiã & Saphyrã in exordio ecclesiæ pullulans, apostoli Petri seueritate succisa est, & vt eorũ pessima secta cõfundatur, sciant se in nullo ordine viuere, nec in aliqua sectę vocatione, nam & ipsi semet ipsos a cœnobiorũ regularium sub obedientia viuentium cõgregationibus sequestrant, ac sigillatim suas curas & necessitates cõtra ecclesię sanctionẽ & concilia generalia, statũ & regulã sibi confingunt, habẽtes libertatẽ euagandi, pecunias acquirendi, & de crastino cogitandi, quasi inopem & mendicum deum haberent. Augu.12.ser.ad fratres in eremo. Sarrabaitæ angelicam faciem foris ostẽdunt, sed lupum corde habere non dubitamus, de quibus tertio nobis scripsit pater Hieronymus, quorum genus est omni affectu vitandum. Ipsi in Aegypto erant in foraminibus petrarũ habitantes, induti porcorum & boum pellibus, tantum cincti funibus palmarum, spinas ad calcanea portantes, ad cingulum ligatas spinas discalciati & sanguine cruentati cauernas exeuntes, ad festum scenopiæ pergebant Hierosolymam, & sancta sanctorum intrãtes, paupertatem & abstinentiam prædicabant seruare, barbas postmodum in conspectu hominum sine redemptione euellere festinabant, & sic acquisita fama, ad lustra remeabant solitarie gaudentes & epulantes supra tamen quod explicare possumus. Hos nolite obsecro imitari, quia non beatos, sed damnatos eos esse prędicamus.

Sebas vnus de Messalianiorũ principibus, & hi obseruatores somniorũ sunt, labores manuũ refugientes, & sacrm eucharistię contẽnentes, & hi hęretici dicũtur Sebatiani. C. de hęre. l. Arriani.

Secundus episcopus, sectæ Arrianæ alumnus, fuit contemporaneus Sarmatii prędicti.

Secundinus discipulus Manichęi, quẽ Augustinus non viderat, & tamen ad Aug.epistolã scripserat, in qua hortabatur Aug.vt ad suam sectam rediret. Contra hunc scripsit Augustinus librum, in quo eius fallacem beneuolentiam non acceptat, hortans eum vt ad catholicam fidem redeat. Hic Augustinum & catholicos cęteros errare asseuerauit, hic dicit quod Christus nõ est vnigenitus patris secundũ naturam, & quod deus est mutabilis, & quod malum est substantia quædã, & quod carnes non sunt manducandæ &c.

Seras fautor & defensor Aetii, qui cũ Stepha. Heliodoro & Theophilo in concilio Constantinopol.excommunicatus est, dicebat enim quoniam ea quæ hactenus deus cęlasset apostolis, reuelata sibi affirmaret. Et de hoc.5.lib.hist.tri.ca.42.

Sergius Arrianus, cuius auxilio Mahomet diabolicum suũ Alcoranũ Saracenis cõposuit, librum vtique detestabilem, anno.595. Hic Sergius monachus in errorem Nestorii incidẽs, in Arabiam venit, Mahometo adhesit, quẽ in vtroque testamento multa docuit & multas leges quas Mahomet promulgauit.

Sergius alius, princeps Monothelitarum, quære hæresim eius ibidem cum.c.1.qõ.13.conuenientibus.

Seleuciani vel Hermiani, ab autoribꝰ Seleuco & Hermia, qui elementorũ materiã de qua est mundus, non a deo factã dicunt, sed deo cœternam, nec animã tribuunt deo creatori, sed creatores esse animarũ angelos volunt de igne & spiritu. Malum autem asserunt esse aliquando a deo, aliq̃ a materia, negant saluatorem in carne sedere ad dexteram patris, sed eã exuisse perhibent, eamque in sole posuisse, accipiens occasionem de Psal. vbi legitur, In sole posuit tabernaculum. Negant etiam visibilem paradisum, Baptismum in aqua non accipiunt, resurrectionem non putant futuram, sed quoti die fieri in generatione filiorum. Hęc Philaster.

Sethiani nomen acceperunt a filio Adę, qui vocatus est Seth, dicentes eum esse Christum, secundũ Isi. & fabulosa & hæretica vanitate dicunt eum de superna matre natum, quã perhibent conuenisse cum superno patre, vnde diuinũ semen aliud nasceretur tanquam filiorum dei. Hi quoque multa de principatibus & potestatibus vanissima fabulantur secundum Augustꝰ. de hære.

Stephanus Antiochię Arrianus, condemnatus cum aliis multis epis orientalibus, de quibus sic dicitur.4.li.hist.tri.c.24. Vos pellite procul ab omnibus, nulla enim cõcordia Christi ad Belial, seruate vos fratres charissimi, vt neque scribatis eis, neque eorum scripta recipiatis & cętera. quia non affirmant quia deus est

Christus. Iste Stephanus fuit quitus episcopus Arrianus in sede Antiochena, quære supra in Eudoxio.

Scopotici, isti hæretici coincidunt cum Circuncellionibus, de quibus supra.

Symmachus orator, de quo Sigibertus, hic infremuit & furebat in Christũ, qui etiam epistolis suis aiebat de idolatria & de repetẽda ara victoriæ, & ipse in murmur & blasphemias commouit Romanos Christianitatis tempora culpãtes, felicitatem gentium attolentes, quorum latrantium ora iniecto eis veritate os se obstruxerunt. Augus. in li. de ci. dei, & Orosius in hist. sua. Prudentius quoque luculento metrici operis libello blasphemias Symmachi refellit. Hic nota quod hæretici dum ecclesiam a deo vident coripi, peruersa prædicatione intumescunt, dicentes se ex meritis prosperari, illam digne affligi. Et sic murmurabãt Romani contra Christianos, quod a temporibus Christianorum vrbs Ro. a Gothis fuit capta. Sed tamen multi pagani reperti in vrbe iam capta, secundum Aug. in prin. lib. de ciuitate dei, finxerunt se Christianos, & ad loca martyrum & basilicas apostolorum Christiani fugientes saluabantur, & ad eadem loca ficti Christiani, de quorum numero vnus fuit Symmachus, fugerunt & saluati sunt. Et tamen non minus postmodum detraxerunt Christianis temporibus.

Symmachus Ebionius asseruit Christum de Ioseph & Maria natum, hominem purum fuisse, & legem ritu Iudaico seruandam, & commentarios quosdam Symmachus conscripsit, in quibus conatur de euangelio secundum Matth. autoritatem sue hæresis confirmare, vt dicit Euse. li. 6.

Seueriani a Seuero exorti, vinum non bibunt, contra hoc dicitur 35. dist. ab exordio. Vinum enim cum carnibus post diluuium dedicatum est. i. in vsum assumptum. Vetus testamẽtum & resurrectionem non suscipiunt, secũdum Isid. & cibos quos deus humano generi proposuit damnabãt. Hi omnem coitum spurcum putabant & alia deliramenta affirmabant, quæ recitat Augu. in lib. de hære, & contra quos Musanus librum conscripsit.

Speroniſtæ, hi in bulla Apostolica in cœna domini excommunicantur Romæ, & extra de hære. c. excõmunicamus. Vel dicuntur Spetroniſtæ, sed eorum hæreses nondum vidi.

Seuerus, de quo Io. Damas. in ter. capitu. 3. Seuerus & Dioscorus & eorum scelerata cohors. &c. Hi in Christo posuerunt vnionem: non personalem in duabus naturis vere subsistentem, sed tantum habitualem, i. secundum habitum, proprietatem conditionemque quandam diuinam, qua cum solus esset homo, diuina tamẽ assistente per quãdam participationem virtute miracula operaretur in quinta synodo Constanti. huiusmodi hæretici damnati sunt. Hic Seuerus Euticetis hæresi robur addidit, vt testatur Irenæus doctor celebris apud Græcos. Vnde & alii Seueriani appellati sunt, qui vtũtur quidem lege & prophetis & euangeliis, sed propria quadam interpretatione scripturarũ sensum peruertunt, obtrectant Paulo apostolo & refutant eius epistolas, sed neque actus apostolorum suscipiunt, vt dicitur. 4. li. eccle. hist.

Seuandriani vel Seuandiani, in hoc a Valentinianis distare dicũtur quod addunt opera turpitudinis vt dicit Augustinus vt supra.

Semiarriani quos Epiphanius dicit, qui similis essentiæ dicunt filium, tanquam non plenos Arrianos, quasi Arriani, nec similem velint, cum hoc Eunomiani dicere celebrentur secundum Augus t.

Simoniaci vel Simoniani a Simone dicti, magicæ disciplinæ perito. Hic Simon baptisma suscepit a Philippo diacono. Et vt dicit Euseb. in. 2. li. histo. eccl. caput totius prauitatis & principium omnis hæresis a Simone cœpisse accepimus. Cui Petrus in actibus apostolorum maledixit, pro eo quod ab apostolis spiritussancti gratiam pecunia emere voluisset. Hic Simon dixit creaturam non a deo esse, sed a virtute quadã superna creatã, quod repro. Tho. contra gẽ. c. 42. & quod gratia spiritussancti est vænalis, quod impro. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. Dixit Christum nec venisse, nec a Iudæis quicquã pertulisse, artibus magicis multos decepit. Docebat detestandam turpitudinem indifferenter vtẽdi fœminis, asseruit se esse Christum. Ignatius ad Trall. Fugite malas soboles diaboli. Simonem dico primogenitum generis ipsius. Vnde. 1. q. 1. c. fertur. Simoniaca hæresis est quæ prima contra dei ecclesiam diabolica supplantatione surrepsit, & in ipso ortu suo zelo apostolicæ vltionis percussa & dãnata est, &. 1. q. 1. c. eos. Tolerabilior est Macedonii impia hęresis, quam Simoniacorũ. Isti enim spiritũsanctum efficiunt seruum suũ. Et Hiero. cõtra Luci. Simon magus & Menander discipulus eius se dei asseruere virtutes. Glo. Mar. 13. Multi veniẽt in nomine meo, &c. Multi in nomine Christi venere Antichristi, quorum primus Simon magus cui auscultabant omnes qui erant in Samaria dicentes. Hic est virtus dei quę vocatur magna, eo quod multo tempore magicis artibus dementasset eos. Et Hiero. ad Cteſiphontem Vrbitium, Simon magus hæresim condidit Helenæ meretricis adiutus auxilio. Et glo. super illud pro-

uerbio. 2. Impii de terra perdentur. Q ui ad eccleſiam pertinere videbantur, ſed auferuntur de aperto iudicio eccleſiæ vt Simon.

Sinerus ſecundum Euſeb. ponit tria principia & naturas. De hoc quære ſupra in Martioniſtis.

Soldíni vel Soldani hæretici, de regnis Godoliæ & Saba, hí in fide ſunt corrupti a quodam hęretico qui dicebatur Soldínus, & ſequuntur ritum Græcorum, & particularem habent hæreſim, & vtuntur literis Chaldaicis. Eorum ſacerdotes cum auro, diaconi cũ ture, & ſubdiaconi cum myrrha ad celebrãdum accedunt, in ſignum quod tres reges dicta dona domino obtulerunt.

Syrí vel Syriani a prouincia Syriæ, ad prælia apti, arcubus & ſagittis vtuntur expedite. Hi ſunt Maronitæ hære. de quibus. ſup.

Syrus genere Alexandrinus, arte medicus, ex philoſopho monachus, priusaduerſus Neſtorẽ ſcripſit, ſed poſtea Thimotheanum dogma fouere cœpit, denique ambiguus etiã ſui ſuſpendit animũ a conſenſu Calcedonenſis decreti, nec acquieſcendum putat filiũ dei duabus poſt incarnationem conſtare naturis. Hæc Gennadius.

Suríani appellati a ciuitate Sur quondam preeminenti, homines imbelles, timidi, ad inferiores labores apti, vtputa ad agriculturam, ex magna parte hæretici. Græcorum inſtitutiones & ritus in omnibus imitantur, doloſi, mendaces, furtum & rapinam quaſi pro nihilo habentes, ſecreta Chriſtianorum vbi poſſunt adinſideles proditorie deferũt, & ad Saracenos, inter quos nutriti & cõmixti habitãt, & opera eorum mala diſcunt. Hæc & ſimilia vide in peregrinatione Ber. Breddenbach decani eccleſiæ Maguntinæ, quã conſcripſit Felix Fabri Ord. Prædi. Conuentus V lmenſis.

Tatiani a Tatiano, qui & Encratitæ dicti, quia carnes abominantur, anno. 175. ſub M. Antonio & Aniceto papa. Tacitus hęreticus agnoſcitur ſecũdum Euſ. de temporibus. Et Tatianus in Græcia fuit doctiſſ. & nominatiſſimus quandiu fuit Chriſtianus. Hi nuptias damnant, atque omnino pares eas fornicationibus aliiſque corruptionibus faciunt, non recipientes in ſuorum numerum coniugio vtentem, ſiue marem, ſiue fœminam, non veſcentes carnibus, prolationes quaſdam fabuloſas ſæculorum faciunt, ſaluti primi hominis contradicunt. De his dicit Beda in homil. ſuper Ioan. Porro Tatiani & Martiani cæterorumque qui nuptiis detrahunt, perfidia quam ſit damnabilis inſinuat. Si enim thoro immaculato & nuptiis debita caſtitate celebratis culpa ineſſet, nequaquam dominus ad has veniret, nequaquam eas ſignorum ſuorum initiis conſecrare voluiſſet, Epiphanius Tatianos & Encratitas ita diſcernit, vt Encratitas Tatianſciſmaticos dicant. Hiero. dicit ſuper Amos, Tatianus Encratitarum princeps, ſtruere nititur vinum aſſerens non bibendum, cum in lege ſit præceptum. Ne Nazaræi bibent vinum. &c. Q ui ſi literã ſequuntur in omnibus, & Iudaicas fabulas eccleſiis ingerunt Chriſti, ergo & comam nutrire debent, & vuampaſſam & viridem non comedere, quod ſi hæc non faciant, non poſſunt more Iudaicorum cauponum miſcere aquam vino, vmbras veritati, euangelii gratiæ legis neceſſitatem. Ebrietatem illam intelligant qua curis ſæcularibus inebriatur & obruitur animæ vigor. Sic Mahomet præcepit ſuis in Alkorano ne vinum bibant.

Tarſenſes hæretici ſunt, quibus Campenſes, vt ſupradictum eſt, copulati ſunt, vt Hiero. ſcribit Dam.

Taſcodrugítæ Manichæorum errores inſequebantur, vel vocãtur Taſcodrogi. C. de hære. l. quoniam, quos manicheicus furor detinet, quibus omne teſtimonium ſicut & a liasle gitimas conuerſationes ſancimus eſſe interdictum.

Teſalítæ Tetraditæ, hi iidem ſunt hæretici de ſecta Manichæorũ. C. de hære. &c. vbi dicitur. Iſti & cæteri Manichæi nuſquam in Romano ſolo conueniendi morandique habeant facultatẽ.

Teſſeradecatæ dicti, quod quartadecima luna paſcha cum Iudæis obſeruare contẽdunt. Nam teſſera quatuor deca decem ſignificat. Hæc Iſido. Et dicit Auguſtinus, Teſſereſedecaticæ, non niſi quartadecima luna menſe Martio paſcha celebrant, quilibet ſeptem dierum occurrit dies, & ſi dies dominicus occurrerit, ipſo die ieiunant & vigilant. Contra hoc habetur de conſecra. diſt. 3. capitulo Celebritatem.

Tandemus de quo Sigibertus, qui circa annũ domini. 1124. erat hæreticus, & dicit. Oppidani caſtri Antverpienſis a quodam hęretico Tãdemo ſeducti, paulatim a fide & bonis moribus deſciuerunt, quia idem hæreticus minime ſubtilitatis cum tamen eſſet laicus, ſed multis etiam diſertis clericis in ſermone acutior, ſacri ordinis miniſtros & epiſcopalem & ſacerdotalem gradũ nihil eſſe dicebat, corporisque & ſanguinis Chriſti perceptionem ſumentibus ad ſalutẽ prodeſſe negabat, & in prætioſo habitu & veſtibus deauratis incedens, triplici funiculo crinibus intortis verbis perſuaſibilibus & conuiuiorum apparatibus ſuos qui eũ circiter tria milia armati ſequebantur allíciebat, & per eos reſiſtentes ſibi cædibus ſæuiebat, credebant ei, & reuerebantur eum intantum vt aqua in qua corpus lauiſſet biberent, & pro reliquiis aſportarent, cũ tamen tantę

incontinentiæ & impietatis esset, vt filias in matrum præsentia, spõsasque maritis intuẽtibus corrũperet, & hoc opus spirituale esse asserebat. Qui tandem post multos errores & cædes, dum nauigaret a quodam presbytero, percussus in cerebro occubuit, sed nec post eius mortem error ipsius tam facile extirpari potuit, propter quod a clericis loci eius ecclesia cum redditibus per manum episcopi Norberto ordinanda datur, sperantes quod eius salutarem doctrinam, hęresis illa de medio tolleretur. Quod & factum est siquidem ipso prędicante, viri & mulieres compuncti, corpus dominicum quod in cistis & foraminibus per decem annos & amplius reposuerant attulerũt, & per eius doctrinam paulatim ad sanctam fidem resipuerunt.

Theodorus Pharanitanus episcopus hæreticus, putabat Christũ fantasma esse, nec veram carnem de virgine assumpsisse. Et dicit Beda, quod scripsit pondus corporale secundum carnem non habuisse dominum, sed absque pondere, & carne supra mare ambulasse, fides autem catholica & pondus secundum carnẽ eum habuisse prędicat & onus corporeum, & cum pondere & onere corporali incedere supra aquas nõ infusis pedibus. Vnde dionysius in di. no. ait. Ignoramus qualiter de virgineis sanguinibus alia lege prẽter naturalem formabatur, & qualiter non infusis pedibus corporale pondus habentibus & naturale onus, deambulauit in humidam & instabilem substantiam. Idem habet glo. Mar. 6.

Theodorus Eraclię Europę, vnus de principibus Arrianorum, post mortem tamen Arrii quia fuit episcopus intrusus, & a sanctis patribus ab ecclesia dei precisus est, & a communione fidelium priuatus, quia scriptum est, Cum peruerso peruerteris. Astruxit Mariam virginem solum hominem peperisse & nõ deum & hominem. Item Rabanus sanctæ memorię episcopus factus Edissenę ciuitatis, qui in sacerdotibus resplenduit, Theodorum Mosophenum post mortem in ecclesia anathematizauit. 24. q. 2. sane. Item nota quod sępius hæreses variant nomẽ iuxta hæresiarchas suos, quia hæresis Theodori fuit in primitiua ecclesia Ebionitarum, & sępius fuit destructa, & iterum machinatione diaboli resuscitata, & de aliis similiter intelligendum est, & fuit ãno. 544. tempore Iustiniani imperatoris primi & Vigilij papę, damnatus est cum aliis in quarta synodo Constantipoli. vt dicitur. 4. lib. hist. tri. ca. 24. cuius hęresim & suę demoniacę conuentionis errorem ponit Damas. lib. 3. ca. 3. & vocat eum deo odibilem & igne dignum. Et. b. Thom. in prologo circa expositionem Psal. Theodorus Mosuestenus in vete. testa. nihil ex presse dictum fuisse de christo astruxit.

Theodoricus Arrianus, hic vt dicit Antoñ. parte spe. histo. ti. 6. cap. 7. Hic rex erat in Italia propter quem magna tribulatio facta est in ecclesia, hic totã Italiam perdere voluit & sanctum Ioan. papam & Symmachum Patritium & Boetiũ, viros præclarissimos martyrizauit. Iste Theodoricus rex Gothorum Rauẽnæ sanctum Iustinum in carcere fame deficere fecit, post dies. 90. vt dicit Sigibertus, subito defunctus, a quodam sancto eremita visus est, nudus & discalciatus a Ioanne papa & Symmacho Patritio in olla Vulcani esse detrusus. Item dicit Grego. 4. dial. Principes enim mundi qui persecuti sunt ecclesiam, mirabili morte interierunt, & postmodum deleta est posteritas eorum, & martyrum gloria exaltata. Nam apud Rauennam festum Symmachi & Boetij celebratur. 27. Maii.

Theodoricus Græcus, contra quem Leontius Bizantius fecit apologiam ad accusationes detestationis eius, vt dicit Damas. in. 3. c. 11.

Thaboritæ, de quibus. 4. c. de orig. Bohe. dicitur, quod Zissa locum Vlrici cuiusdam veræ fidei cultoris cœpit vi, Vlricum familiamque suam gladio occidit, locũ muro cinxit & mœnibus, ciuitati indidit nomen, nam & comites eius fratres Thaboritæ appellabantur, tanquam cum tribus apostolis saluatoris Christi transfigurationem in monte vidissent, indeque suas opiniones mutatę essent, quas fidei veritates appellant. Hic refugium omnium hęreticorum, hi sunt homines infimę plębis, & qui non tam nouam fidem secuti quam iudicia & carceres fugisse videbantur, & picturas abominantur Thaborenses. Nota quod Thabor mons est in Galilæa, in quo aues cum laqueis consueuerunt capi, sed nunc in Thabor Bohemico capiuntur animę hęreticorum laqueis diaboli. Ioan. Nider in for. lib. 3. Ibi ignis accensus, nondum ad plenum extinctus est, sed in Thaboritis ardet, vtinam non in multis aliis.

Theobatus quidam quia repulsam meruit episcopatus, ipse cœpit initio perturbare omnia & corrũpere, qui & erat ex septem hæreticis, ex quibus processerunt pseudochristi & pseudo apostoli, qui in diuersas partes vnitatem scindentes per corruptelã doctrinæ castum ecclesiæ cubile macularunt, & impietatem loquentes aduersus dominum & aduersus Christum eius. 4. lib. ecclesiasti. histo. cap. 18.

Theomas Marmoricenus vnus de defensoribus Arrii, apostolicis dogmatibus resistebat. Vnde defensores Arrii, dicebant fidem suam & communi cœtui dederunt, quæ cum lecta fuisset, dirupta est & adultera fraudulentaque pronunciata. Verum

quidam eorũ Arrium abdicarunt, vt dicitur. 2. lib. hist. tri. ca. 5.

Theonas eps, erroribus Arrii seductus, filium in diuinis creaturam posuit, non æqualem patri &c. Ex. 1. li. tri. hist. c. 13.

Thenisus, de quo Euseb. lib. 4. cap. 19. Hic arrogantia elatus, apostolicæ sibi aliquid autoritatis assumens, epistolam ad omnes ecclesias scribit, in qua docere eos conatur qui multo rectius quam ipse credebant, & cohortatur omnes ad nouas verborum adinuentiones accommodare aures suas, blasphemat autem dominũ & apostolos eius & sanctam ecclesiam.

Theodotus furia Montani infectus, ipso dæmone inspirabatur & arte diabolica, & sicut scribit Euse. 2. lib. c. 16. illum admirabilem vel prophetiæ impiorum primogenitum Theodotũ nomine, tradunt quodam tempore visum sibi esse velut in cælos assumi, & per se credidisse spiritu erroris. Quo euectus in excessum, & inde deductus ad terram, finem vitę exitus pessimo terminasse. Hic Theodotus prius Romæ ausus est dicere, purum hominem fuisse Christum, quẽ Victor papa de ecclesia reiecit. De quo dicit Igna. ad Trall. Fugite ipsius nequissimi nepotes, Theodotũ & Cleobulũ.

Theodosiani, a Theodosio appellati fuerunt temporibus Iustiniani principis in Alexandria per populi peruersi electionem, vno die ordinati sunt episcopi. Et cũ Gaionitis in caudis vulpium sunt colligati, sed in capitibus distincti, quia Theodosiani ex duabus vnam in Christo naturam asserunt, sed corruptam. Gaionitæ autem incorruptam contendunt. 24. qõ. 3. quidam. Hi errores Eutycetis, & Dioscori sequentes Calcedonẽ. conciliũ respuũt.

Theodotiani, a Theodotione instituti, hominem tantum Christum asseuerant, quod & Theodotion propterea docuisset, quia in persecutione lapsus isto modo se casus sui deuitare putabat opprobrium, si nõ deum negasse, sed hominem videretur, vt dicit Augustinus, de hęre. De isto Theodotione, quære in Aquila interprete, de quo dicit Hierony. in. 2. lib. contra Ruffinum. Miror quod Theodotionem hæreticum & iudaizantem legit, & quantuncunque peccatoris Christiani translationem fastidit. Et fuit tertius diuinę legis interpres, circiter annum. 184. tempore Helii Cõtumacis imperatoris & Eleutherii papæ.

Templarii, horum ordo incępit sub Henrico. 4. & Gelasio secũdo anno. 1114. prius albis sunt vsi mãtellis, & post rubeam crucem superpositam portarũt, & beatus Bernũ. regulam composuit. Et in historia transmarina legitur quod cum multi Christiani confluerent ad terram sanctã, quidam latrunculi spoliabant peregri-

nos. Hoc videntes quidam milites deuoti, in manum patriarchę deuouerunt se viam defensuros, & in principio fuerunt nisi decẽ, postea apud Cretas concilio celebrato anno. 1128. ordo eorum confirmatus est ad pugnandum contra Saracenos, ideo ex deuotione totius orbis ad eos exaltati sunt, & dicti sunt militia templi, quia in principio habitauerunt iuxta templum. De Templariis varia legi, in vita Clæmentis quinti sic habetur. Rescitum quoque eodem fere tempore. 1307. Templarios olim Christi milites a nostris ad Saracenos defecisse, ob hanc rem illi interfecti sunt, qui comprehendi potuerunt, eorumque bona partim Rhodiis militibus, qui insulam paulo ante occupauerunt, partimque nouis religionibus sunt attributa. Et infra. Templarios sustulit in maximos errores prolapsos, Christum scilicet abnegantes & cętera. & alii articuli hęresum eis opponebantur, quod conspuebant in crucem Christi, & quod professio eorum esset profana, & qđ cõsecratio magistri eorũ fiebat occulte, & qđ propter eos terra sancta esset amissa. Et dicit Alpharus in. 2. lib. de plan. eccle. Templarii propter eorum flagitia ab ecclesia reprobati sunt. Et subito destruuntur mirantibus vniuersis, & magister eorum comburitur Parisius, & multi eorum combusti sunt, non tamen cõfessi sunt illa crimina, quæ iniuste eis obiecta erant. Sic Antoñ. in. 3. parte spec. ti. 21. eos videtur excusare, & quia possessiones eorum rex Franciæ in suo regno occupauit, ideo postea multa passus in hac parte. Nihil diffinio vtrum sint hæretici vel non, stetit tamen ordo eorum ferme annis. 184.

Tertulianistę dicti a Tertuliano presbytero Africæ prouinciæ ciuitatis Carthagi. animam immortalem esse, sed corpoream prędicantes, & animas peccatorum hominum post mortem in dæmonem conuerti putantes, secũdum Isi. Et deum corporalibus liniamentis figurabant, vt dicit Tho. 1. contra gen. c. 21. & dicit Aug. Tertuliani multa leguntur opuscula elegantissime scripta, sed paulatim defecerũt. Et transiẽs ad Cataphrygas, quos ante destruxerat, cœpit etiam scđas nuptias cõtra Apostolicam doctrinã tãquam stupra damnare, & postmodũ etiam ab ipsis diuisus sua conuenticula propagauit, statum aię credit per traducẽ ꝓpagari. Et fuit Tertulianus vicinus apostolorũ tẽporibus Carthagi. secutus Montanum, & secundum Hiero. ad Titum. 1. scripsit de monogamia libr um hęreticum, quem Apostolo contraire nemo qui Apostolũ legerit ignorabit. Hiero. de viris illust. in. c. de militone Asiano. Tertulianus vsq; ad mediã ætatem presbyter fuit ecclesiæ Africæ in Numidia, postea contumelia clericorum Ro. ecclesiæ ad Montani dogmata delapsus

est. Et di. 15. c. sancta Ro. Opuscula Tertuliani siue Africani sunt apocripha, & septem lib. scripsit aduersus ecclesiam pro Montano.

Timotheus Apollinaris hæretici discipulus, profanus, inerudi-tus. Hunc Damasus vrbis Romæ pontifex cum impio eius dogmate damnauit tanquam serpentem antiquum, alienũ ab ecclesia. Hic & iudicio Apostolicæ sedis præsente quoque Petro Alexãdrinæ ciuitatis episcopo cum Apollinari doctore suo damnatus est, & in die iudicii torměta debiti supplicii sustinebit, vt dicitur nono libro histo. tripar. ca. 15.

Timotheus alius fuit tempore Bonifacii primi, qui dixit Christum verum deum & hominem quidem esse, sed addidit dicendo diuinam naturam conuersam esse in humanam.

Timotheus alius, secundum Gennadium, extincto ab Alexandrinis Protherço episcopo. Hic in locum occisi intrusus est, & quia Plębs Protheræũ exosum habuerat, ideo Timotheus ad habendum gratiam plæbis omnes quibus ille communicauerat Nestoreos esse pronuntiat & maculam conscientię temeritate abluẽdam præsumens, scripsit ad Leonem imperatorem libellum valde suasorium, quem prauo sensu patrum testimoniis intantum labora re conatus est, vt ad decipiendum imperatorem & suam hæresim cõstituendam pene Leonem vrbis Romæ Pontificem & Calcedonen sem synodum, ac totos occidentales episcopos illorum adminiculo Nestorianos ostenderet, sed fauente deo a Calcedonẽsi Concilio hostis ecclesiæ coarguitur & confutatur. Vnde & hoc in exilio iam hæresiarches dicitur & habetur. Hinc appellati sunt Thimotiani hęretici, qui ita carnem verbum factum dicunt. vt manente verbo in sua substantia & homine in sua natura societate non commixtione vnã filii dei rediisse personam.

Teruidus hęreticus, eodem & simili errore defecit sicut Basilides Ebion, Paulus Samosetanus, & Bonosius, vt dicit Gelasius vt habetur distin. 15. sancta Romana.

Troianus hæreticus, de quo sanctus Hilarius in epistola ad Donatum diaconum, Vbi quæso falsitas Troiani, procacitas Fausti. &c. Reuera ammodo non comparent.

Tritoitę sunt vocati, quod sicut tres personas in trinitate, ita tres deos asserunt esse. Cõtra illud quod scriptum est, Audi Israel, dominus deus tuus vnus est. Quære supra in Gnoitis.

Tossepini hęretici. excommunicantur extra de hære. capi. excommunicamus. Et nullibi adhuc reperire eorum hæreses potui.

Turilupini, hi tenẽt omnes errores quos & Begardi, qui dixerunt non esse orandum vocaliter, sed mentaliter tãtum in quadam libertate spiritus, quã dicunt non subiici præceptis diuinis. Hinc dicit Ioannes Gerson in sermone de sancto Ludouico rege Francorum, quod Turilupini dicebant de nulla re naturaliter data erubescendum esse, quemadmodum Cynici philosophi more canum, dicebant esse viuendum palam in nuditate & exercitio mębrorum pudendorũ. Et idem Ioannes gerson in de examine doctrinarum, consideratione sexta. Sicut nulla vehemẽtior quam luxurio sa libido, sic ad errandum falsumque docendum, nulla pernicioſior, patuit in sectis Turilupinorum, quorum sequaces non desunt vsque quando & vbi latere putauerint, serpunt vbilibet. Epicurei sub tunica Christi, qui in mulierculis primo deuotionem fingentes specie tenus paulatim eis fidem antequã lumen & oculos tollere quęrant, quatenus eas licentius ad desideria sua maligna prostituant.

Valesii seipsos castrãt, & hospites suos, hoc modo existimãtes deo debere se seruire. Alia quoque hæretica docere dicuntur & turpia, sed quæ illa sint, nec ipse cõmemorat Epiphanius, nec vspiam potui reperire, vt dicit Augustinus de hære. Et Leo papa in epistola scripta ad imperatorem Cõstantinum dicit. Valesii hospites suos castratos etiam ad episcopatum promouebãt. Valesii sunt similes sacerdotibus Cybeles, qui realiter in templis se castrant, plangentes factum Atis pulcherrimi iuuenis, secundum poetas, qui votum castitatis fecit Berecynthię matri deorum omnium, & quia pactum non seruauit, ex vltiõe a dea illa castratus est, de hoc Augustinus. 2. lib. de ci. c. 4.

Vadiani dicunt deum corporalibus liniamentis figuratũ, contra hos & similes hæreticos, arguit. b. Tho. 1. contra gen. ca. 20. Epiphanius nominat eos scismaticos. Alii autẽ Anthropomorphitas, quoniam deum sibi fingunt cogitatione carnali in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, quod rusticitati eorum tribuit Epiphanius, eos autem separasse se dicit a cõmunione nostra, culpando episcopos diuites, & pascha cũ Iudæis celebrando. Sed dicit glo. super Annos. 2. Ossa regis Idumeæ comburit, qui de maiestate dei male sentiens deum in modum humani corporis cogitat, quasi mębris distentetur & videat & audiat vt homo.

Valens imperator Arrianus, multos martyres fecit in Aegypto catholicos pśequendo, & monachos ad militandũ reuocauit, sub Damaso papa. Hiero. ad Heliodorũ epitaph. Nepot. Valens Gothico bello victus est in Thracia, hic verificatur illud Amos. 2.

Tenens arcum non ſtabit. i. aliquis hæreticus qui fruſtrà tendens arcum, dei ſagittis ſuſtinere non poteſt. Et narrat Paulus diaconus lib. 11. Valens frater Valentiniani imperatoris egregii, ab Eudoxio Arrianę hæreſis epiſcopo baptizatus. in ſęuiſſimam hęreſim lapſus eſt. Sed teſte Oroſio a Gothis vulneratus, iuſto dei iudicio concrematus eſt. Et idem dicit Oroſius. Valens adhuc viuente fratre Valentiniano in ſocietatē imperii aſſumptus eſt, ab Eudoxio Arriani dogmatis aſſertore baptizatus. Sed malignam inſectationem diu texit ne voluptati poteſtatem adimſceret, qui adhuc viuentis fratris autoritate compreſſus eſt, ſed eo mortuo cum etiam impie agere potuiſſe non erubeſceret, ilico effrenata audacia legem dedit, vt monachi ad militandū cogerētur. Et in Aegypti ſolitudinibus multa ſanctorum agmina monachorum ab eo interfecta ſunt.

Valentiniani, anno. 144. ſub Antonio Pio & Theleſphoro papa vſque ad Anicetum, a Valentino quodam Platonico ſectatore vocati, qui eonos. i. ſæcula quædam in origine dei creatoris induxit, Chriſtum quoque de virgine nihil corporis aſſumpſiſſe, ſed per eam quaſi per fiſtulam vel per riuum tranſiſſe aſſeruit, & quod verbum dedit cauſam creatori quod mundum crearet. Hic ſicut Martion dicit quod eſt deus qui non punit, & alius qui punit, de hoc Thom. 3. contra gen. ca. 140. & Polycarpus in epiſtola ad Philip. Omnis qui non confitetur Ieſum Chriſtum in carnem veniſſe, hic Antichriſtus eſt. Et poſuit duos baptiſmos, & ſęcula eſſe animalia. Hierony. ſuper Oſeæ Nullus poteſt hæreſim ſtruere, niſi qui ardētis ingenii eſt, & habet dona naturę, quę a deo artifice ſunt creata, talis fuit Valentinus, talis Martion, quos doctiſſimos legimus. Et gloſ. ſuper Malach. 3. Ergo nunc beatos dicimus arrogātes, dicit, Poſſunt hęc de hæreticis referri Martione & Valentino, & cunctis qui non recipiunt vetus teſta. creatorem loquuntur & proficiūt in ſua impietate & multos ſocios ſceleris habent. Valentinus. 30. eonos poſuit, quorum principium eſſe profundum & ſilentium, quod profundum etiam patrem appellat, & Chriſtum a patre. i. ſilentio & profundo miſſum. Spirituale & cæleſte corpus ſecum attuliſſe. De tricęſimo ſęculo dicit diabolum genitum, & a diabolo alios natos qui fecerunt hunc mundum, & ideo malitiam non arbitrio tribuit, ſed naturæ mundi. i. generi diabolico. Carnis reſurrectionem negat. Animam tantum affirmat per Chriſtum ſaluari.

Vrſatius epiſcopus Priſcillianiſta, accuſator Priſcilliani, de quo ſupra in Itatio.

Valens, Vrſatius, Arriani, qui gloriantur & non dubitant ſe dicere Chriſtianos profitētes, quoniam Chriſtus verbum & ſpiritus eſt vulneratus & iterfectus & mortuus, quodque cohors hęreticorum diuerſas eſſe patris & filii & ſpūſſancti pronunciat ſubſtātias, & eas eſſe diuerſas, vt dicitur. 4. li. hiſt. tripar. c. 24. Hos duos & alios plures damnauit concilium Arimineñ. eo quod Arrianum dogma anathematizare nolebant. Contra Vrſatium & Valentem, Athanaſius Alexandrinus ſcripſit librum, & Hilarius hiſtoriā Arimineñ. & Fereticeñ. ſynodi continentiam librum ſcripſit.

Victorinus Pictabonenſis ep̄s, in ſententia Milliariorum ponentium iudaicas fabulas ſunt ſcd'm Hie. ſup Ezechielē.

Vrſicinus Arrianæ factionis hæreticus. Hierony. ad Damaſum, Abſit a Ro. ſede, vt iungatur cum beatitudine tua Vrſicinus & cum Ambro. ſocietur Auxentius.

Vitalis hæreticus, de quo Hierony. ad Damaſum. Non noui Vitalem, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.

Vlricus de Morauia preſbyter & artium baccalaureus in cōcilio Baſilien. 1433. inter alios errores dixit quod Ioannes Huſſ fuit ſanctus deuotus doctor veritatis, & vitæ laudabilis, & per falſa teſtimonia condemnatus. Contra iſtum in concilio arguit Henricus Caldiſen. Ordinis noſtri, poſtea Magiſter Palatii. Sed victus in diſputatione fuit, ſed contendere a verbis non ceſſauit.

Venuſtiani, hi ſunt qui alio nomine dicuntur Paterniani, & ſecundum Aug. in de hęre. Hęreſis Venuſtianorum, a quibuſdam Paternianorū vocatur. Quęre ſupra in Paternianis.

Vigilantius natione Gallus Larcelonenſis eccleſiæ quæ in Hiſpania eſt preſbyter. Hieronymus ad Riparium & Deſiderium preſbyteros. Vigilantius ortus eſt ſubito, qui contra Chriſti ſpiritum martyrum negat ſepulchra veneranda, damnat vigilias ſanctorum, qui potius vocaretur Dormitantius. De quo ſic beatus Thom. contra impugnantes reli. Vigilātius qui veritatem fidei impugnabat, pudicitiam odio habens & in conuiuio ſęcularium cōtra ieiunia ſanctorum declarabat. Hæc ille. Vnde nulla hæreſis niſi propter gulam & ventrem ſeducens mulierculas oneratas peccatis. Et hæretici aſſumunt ſibi linguas ſuas vt cordis venena ore pronū ciēt, ergo dicit Hie. contra Vigil. O preſcindendam linguā & in ptes & fruſta lacerandā, meā iniuriā patſcēter tuli. īpietatē cōtra deū ferre nō valui &c. Vigilātius nō ſolū Iouinianū cōtentus fuit mutare conſilium de virginitate euacuans, ſed ſuperaddere auſus eſt, vt etiam

consilium de paupertate seruanda destrueret, contra illud Matth. 19. Si vis perfe. esse. &c. Et pręsumens supra vires suas homo lingua politus, non sensu scripturarum exercitatus exposuit prauo ingenio secundam Danielis visionem secundum Gennadium. Et idem secũdum Hiero. negauit reliquias sanctorum, cum tamen secũdum August. purpurata est vniuersa terra sanguine martyrũ, & crebrescunt sanitates meritis martyrum.

Vincentius Donatista hæreticus, quem Christiani multum persequebantur, & August. scribens contra ipsum, probat nouem rationibus & quatuor exemplis, quod iuste persequebãtur ipsum Christiani. Vnde. 23. q. 4. nimium sunt inquieti quos per ordinatas a deo potestates sæculares cohiberi atque corrigi, mihi nõ videtur inutile, nam de multorum iam correctione gaudemus.

Viuitarii quondam erant idololatræ, qui adhuc remanserunt in certis partibus aquilonaribus, & vidẽtur Christiani, sed sunt hæretici sic dicti, quia illud viuum quod eis primo occurrit qualibet die, venerantur vt deum suum pro illa die.

Vvaldenses, quomodo hi ortum habuerũt, quære supra in Pauperibus de Lugduno, sed Aeneas Syl. de orig. Bohemo. capi. 35. dicit quod huius pestiferæ & iam pridem damnatæ factionis Vvaldensium dogmata sunt, vt sequitur.

Romanum præsulem reliquis episcopis parem esse.
Inter sacerdotes nullum discrimen.
Presbyterum nõ dignitatem, sed vitæ meritum efficere potiorem.
Animas e corporibus excedentes, aut in æternas e vestigio pœnas mergi, aut perpetua consequi gaudia.
Purgatorium, ignem nullum inueniri.
Vanum esse orare pro mor. & auaritiæ sacerdotal. inuentiuum.
Dei & sanctorum imagines delendas.
Aquarum, palmarumque benedictiones irridendas.
Mendicantium religiones, malos dæmones inuenisse.
Sacerdotes pauperes esse debere, sola contentos esse eleemosyna.
Lyberam cuique prædicationem verbi dei patere.
Nullũ capitale pctm̃ q̃tũuis maioris mali vitãdi gratia tolerandũ.
Qui mortalis culpæ reus sit, eum neque sęculari, neque ecclesiastica dignitate potiri, neque parendum ei.
Confirmationem quam chrismate põtificis inducunt, & extremam vnctionem inter ecclesiæ sacramenta minime contineri.
Auricularem confessionem nugacem esse
Sufficere sua quenquam deo in cubili suo confiteri peccata.

Baptisma fluuial. vndę, nulla interiecta sacri olei mixtura recipiẽdũ.
Cemiteriorum inanem vsum quæstus causa repertum, quacunque tellure humana corpora nil distare.
Templum dei late patentis ipsum mundum esse.
Coartare maiestatem eius qui ecclesias, monasteria, oratoriaque construunt, tanque propitior in eis diuina bonitas inueniatur.
Sacerdotales vestes, altarium ornamenta, pallas, corporalia, calices, patenas, vasaque huiusmodi nil habere momenti.
Sacerdotem quocunque loco, quocunque tempore sacrũ Christi corpus conficere posse petentibusque ministrare.
Sufficere si verba sacramentalia tantum dicat.
Suffragia sanctorum in cælis cum Christo regnantium frustra impetrari, quæ iuuare non possunt.
In canoñ. horis cantandis dicendisque frustra tempus teri.
Nulla die ab opere cessandum nisi quæ dominica nunc appellatur.
Celebritates sanctorum rursus reiiciendas.
Ieiuniis quoque ab ecclesia institutis, nihil inesse meriti. Hæc ille.

Vvaldemarius reprobus fuit & scismaticus, extra de sacra. non ite. c. a nobis. Quod autem fuerit scisma eius, canonistę non exprimunt.

Vvesalien. errores positi sunt supra in Ioan. de Vvesa.

Vvicleffitæ, a quodam Ioanne Anglico, horum insania incæpit primo in Anglia, anno ferme. 1394. Et Io. Nider in form̃. li. 3. dicit, quod viuebat in Anglia infra. 60. annos quidã sacerdos sæcularis artium professor, acer ingenio & eloquentia lepidus, sed errore scriptis & vita nedum hæreticus, sed hęresiarcha. Ioannes vvicleff dictus, qui in suis libellis in Anglica & latina doctrina noua, rempu. subuertere molitus, & articuli eius valde occulti sũt. Hierony. de Praga in Anglia studens: huius venenum auide hausit, & postea Pragæ copiose effudit. Et in de ori. Bohem̃. c. 35. Vir quidam genere nobilis ex domo quam putri piscis vocant, apud Oxoniam Anglię ciuitatem studens, cum Ioannis Vvicleff libros offendisset, quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribitur, magnopere illis oblectatus, exemplaria secum attulit, inter quę de ciuili, de iure diuino, de ecclesia, de diuersis quæstionibus contra clerũ, plæraque volumina veluti prætiosum thesaurum patriæ suæ intulit, imbutus ipse Vvicleffitarum veneno & ad nocẽdum paratus, tum quod erat familiæ suæ cognomen putridum piscem, fœtidum virus in suos ciues euomuit, & Andreas de Broda doctor Prageñ. natione Bohe.

anno.1416.scripsit contra errores Vvicleff, & Ioannes de Rachusio patriarcha Ordi.Præd.ostẽdit bullam autenticã in concilio Basilieñ. continentẽ.40.articulos ab ecclesia damnatos,ex libris Io.Vvicleff tractos,& in de orig.Bohe.capi.supra.Subinco cognomento lepus, claris parentibus apud Bohemos ortus,tunc temporis Pragen.eccle siam pontificio tenebat,cõsilio & animo illustris, qui orienti calami rati obuiam ire cupiens priusquam amplius debaccharetur, libros Ioan. Vvicleff ad se ferri omnesque doctorum virorum consilio adhibito, publice cremari iussit,supra ducenta volumina fuisse traduntur pulcherrime conscripta.

¶ Articuli Ioan. Vvicleff condemnati in Concilio Constantien.numero.45.

¶ Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanent in sacramento altaris.

Accidentia panis nõ manent sine subiecto in eodem sacramento.

Christus non est in eodem sacramento identice & realiter in propria præsentia corporali.

Si episcopus vel sacerdos existat in peccato mortali non ordinat, nõ consecrat,non conficit,non baptizat.

Non est fundatum in euang.quod Christus missam ordinauit.

Deus dedit obedire diabolo.

Si homo debite fuerit contritus, confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Si papa sit prescitus & malus,& per consequẽs membrũ diaboli, nõ habet potestatẽ super fideles ab aliquo sibi datã,nisi forte a Cæsare.

Post Vrbanum sextum non est aliquis recipiẽdus in papam,sed more Græcorum viuendum est moribus propriis.

Contra scripturam ecclesiasticam est quod viri ecclesiastici habeant possessiones.

Nullus prelatus debet aliquem excommunicare,nisi (sciat prius excommunicatum a deo,& qui sic excommunicat, fit ex hoc hæreticus & excommunicatus.

Prælatus excommunicans clericum,qui appellauit ad regem vel ad concilium regni,ipse traditor est regis & regni.

Illi qui dimittunt prædicare,siue verbum dei audire,propter excommunicationem hominum,sunt excommunicati,& in die iudicii traditores Christi habebuntur.

Licet alicui diacono vel presbytero prædicare verbum dei absque autoritate sedis Apostolicæ siue episcopi catholici.

Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab ecclesia,possessionatis habitualiter delinquẽtibus, i.ex habitu non solum astu delinquentibus.

Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

Decimæ sunt puræ eleemosynæ, & parochiani possunt propter peccata suorum prælatorum ad libitum suum eas auferre.

Speciales orationes applicare vni personæ per prælatos vel religiosos,non plus prosunt quam generales cæteris paribus.

Conferens eleemosynam Fratribus,est excommunicatus eo facto.

Si quis ingreditur religionem priuatam qualemcunque tam possessionatorum quam mẽdicantium,redditur ineptior & inhabilior ad obseruationes mandatorum dei.

Sancti instituentes religiones priuatas, sic instituendo peccauerunt.

Religiosi viuentes in religionibus priuatis, non sunt de religione Christiana.

Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, & nõ per mendicationem.

Omnes sunt simoniaci,qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subuenientibus.

Oratio pręscise nulli valet.

Omnia de necessitate absoluta eueniunt.

Confirmatio,ieiunium,clericorum ordinatio,locorum consecratio, reseruantur papæ & episcopis, propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.

Vniuersitates,studia, collegia, graduationes & magisteria, in eisdẽ sunt vana gentilitate introducta,& tãtum prosunt ecclesiæ sicut diabolus.

Excommunicatio papę vel cuiuscunque prælati,non est metuenda, quia est censura Antichristi.

Peccant fundantes claustra,& ingredientes sunt viri dyaboli.

Ditare clerum,est contra regulam Christi.

Syluester papa & Constantinus imperator, errauerunt ecclesiam dotando.

Omnes de ordine mendicantium sunt hæretici,& eis dantes eleemosynam sunt excommunicati.

Ingredientes religionem,aut aliquẽ ordinem,eo ipso inhabiles sunt ad obseruandum diuina præcepta,& per consequens ad perueniendum ad regnum cælorum,nisi apostatauerint ab eisdem.

Papa cum omnibus suis possessiones habentibus, sunt hæretici, eo

quod possessiones habent,& omnes consentientes eis.s.domini sęcu lares & laici cæteri.

Ecclesia Ro.est synagoga satanæ,nec papa est immediatus vicarius Christi & apostolorum.

Decretales epistolę sunt apocriphę,& seducunt a fide Christi, & cleri ci sunt stulti qui student eas.

Imperator & domini temporales sunt seducti a diabolo vt eccleśiā suam dotarent de bonis temporalibus.

Electio papæ a cardinalibus,per diabolum est introducta.

Nō est de necessitate salutis,credere Ro.eccle siam esse supremam in ter alias ecclesias.

Error esset,si per Ro.eccle siam intelligatur vniuersalis eccle sia,aut cō cilium generale,aut pro quanto negaret primatum summi pontifi cis super alias particulares.

Fatuum est credere indulgentias papæ & episcoporum.

Iuramenta illicita sunt,que fiunt ad roborandum humanos contra ctus & commercia ciuilia.

Augustinus,Benedictus,& Bernar.damnati sunt, nisi pœnituerint de hoc quod habuerunt possessiones,& instituerunt, & intrauerunt religiones,& sic a papa vsque ad vltimum religiosum omnes sunt hæretici.

Vvenceslaus Linck doctor & olim vicarius generalis cōuentuū Germaniæ eremitarum. Hic relicta conscientia & syncerę fidei professione ad vuittenbergam se transtulit,asylum vi delicet Luteranorum,& vt magister erroris non Apostolicis literis auscultat,sed vt filius Belial de venenosa radice colubri tortuosi pro diit in regulum in monte viperarum.Merito ob id vocitatur Linck .i.siniśter,quia a dexteritate fidei declinauit & defecit,lutosum lucife rinum & mendosum semen in plurimos transfundens.

Vvilhelmus de Costa hęreticus, contra Ro.eccle siā se extollens, & se ab ipsa separans,tales enim scismatici & hęreti ci dicuntur,secundum Hostien. Vnus fuit princeps Hussitarū missō rum ad concilium Basilię.non tam equestri dignitate quam eccle sia rum diruptione insignis. Vnde dū venirent trecenti equites ad Ba sileam,fuit concursus populorum aduentum gentis fortissimę expe ctantium,alii hunc alii illum digito designare,peregrinos habitus, non visa prius vestimenta mirari, horribiles hominū facies, truces notare oculos,non esse alienum dicere ab ea hominum specie facta que fama prodiderat,vt dicitur ca.44.de origine Bohemorum.

Vvilhelmus aurifex (teste Cæsario.10.dist. dialo.sui) fuit prophe ta Almarici & suorum sequaciū, qui dicebat quod prælati eccle siæ essent membra Antichristi,& quod papa esset Anti christus & Roma Babylon,& nihil horum quę prædixit euenerat,& cum complicibus Almarici incineratus fuit.

Vvilhelmus de sancto amore,librum scripsit contra Mendican tes,concludens hominem nō posse saluari in tali sta tu,& voluit quod paupertas habitualis est licita, non autem actua lis.Quam hæresim reprobat Tho.opusculo.19.capitulo octauo.Hic fuit persecutor Fratrum Prædica.& Minorum. Et Alexander quar tus in bulla quæ incipit Rom.pontifex damnat detestabilem librum eius,qui incipit,Ecce videntes clamabūt foris.&c.tanquam iniquū scelestum & execrabilem,& instructionem & documenta in eo tradi ta,vtpote praua,falsa,& nefanda de fratrum nostrorum consilio au toritate Apostolica reprobamus & in æternum condemnamus.Di stricte præcipientes,vt quicūque libellum ipsum habuerit, eum in fra octo dies ex quo huiusmodi nostram reprobationem & condem nationem sciuerit,prorsus in toto & in qualibet sua parte comburat & abolere procuret.Item in alia bulla quæ incipit. Ex alto fuisse. &c. iubet etiā concremari alios eius libellos in infamiam & detractionē Fratrum Prædicatorum & Minorum.&c. Hęc gesta sunt tēpore san cti Ludouici regis Francorum Anno.1266.

¶Additio de hæresibus innominatis.

SCribitur prouerbiorum quinto. Vagi gressus eius Vbi glo. Vagi sunt gressus hæreticorum,& in tam innumera hæc pestis se fūdit itinera,vt penitus quę sint inuestigari nequeant.Et plærique hęretici igno tis nominibus hæreses subministrant: eoque certas hæreses,quarum autores,aut autorum nomina nō constant,prædictis annumerare studui, signanter ex Augusti.& Isi. & Phylastro & ex corpore iuris canonici, ex quibus quædam putāt deum & trinum in essentia.

¶Alia hæresis dicit in Christo doluisse diuinitatem, cum affligere tur caro eius in cruce.

¶Alia dicit aquā non a deo creatam,sed semper ei fuisse coæternā.

¶Hæresim quandam Phylaster commemorat,quæ dicit hunc mū dum post resurrectionem mortuorum in eodem statu in quo nunc

est esse permansurum, neque ita esse mutandum, vt sit cælum nouũ & terra noua, sicut sancta scriptura promittit. Apocali. 21.

¶ Alia dicit corpus hominis non animam esse imaginem dei.

¶ Alia dicit innumerabiles esse mundos, sicut opinati sunt quidã philosophi gentium.

¶ Alia sceleratorum animas conuerti in dęmones dicit, & in quæque animalia suis meritis congrua.

¶ Alia. Descendente ad inferos Christo, credidisse incredulos & omnes inde existimat liberatos.

¶ Aliæ, liberationem hominum apud inferos factam Christi descensione non credunt.

¶ Aliæ, nudis pedibus ambulant ex superstitione spernentes illos qui incedunt calciati. Dicit Phylaster alios esse hæreticos qui cum hominibus non sumunt escas, sed vtrum cum aliis qui eiusdem sectæ non sunt, an etiam inter seipsos id faciant, non exprimit. Dicit etiam de patre & filio recta, de spiritu autem sancto non catholica sapere, quod eum opinentur esse creaturam.

¶ Est alia quæ triformem sic asserit deum, vt quædam pars eius sit pater, quædã filius, quædã spiritussanctus, hoc est, quod dei vnius partes sunt qui istam faciunt trinitatem, veluti ex his tribus partibus compleatur deus. Nec sit perfectus in seipso, vel pater, vel filius, vel spiritussanctus.

¶ Alia Sempiternæ natum non intellígens filium, putat illam natiuitatem sumpsisse a tempore initium. Et tamẽ volens coæternum patri filium confiteri. apud illum fuisse antequam de illo nasceretur existimat. Hoc est semper eum fuisse, verũtamen eum filium semper non fuisse. sed ex quo natus est de illo filium esse cœpisse.

¶ Ex Decretalibus. Errores abbatis Ioachim & errores impii Almarici tetigi supra in locis suis.

¶ Ex. 6. Decreta. Damnatur error dicentium spiritumsanctum procedere a patre & filio, vt a duobus principiis & duabus spirationibus, de summa tri. capitulo primo.

¶ Reprobatur ibidem error antiquus Græcorum dicentium spiritumsanctum a patre & non a filio procedere contra concilium Nicenum.

¶ Ex Clementiñ.

¶ Error dicentium quod anima rationalis non est forma corporis humani per se & immediate. reprobatur de sum. trini.

¶ Error dicentium quod Christus non esset mortuus quando de latere eius perforato exiuit sanguis & aqua ibidem dicitur.

¶ Error quod pueris & adultis in baptismo non confertur gratia & virtutes:

¶ In cle. de vsura. Ex graui, qui pertinaciter asseuerat vsurã non esse peccatum & damnabile, censendus est hæreticus.

¶ In titulo de hære. ad nostram, damnantur octo errores, de quibus supra in Begardis.

¶ Hæreses damnatæ in extraua.

In extraua. Benedicti quę incipit, Benedictus deus. Primo damnatur error dicentium quod nullus vidit diuinam essentiam vel est perfecte beatus ante diem iudicii.

Item quod animæ decedentes in peccato mortali, non immediate ad inferna descendunt.

Item quod non oẽs homines in die iudicii ante tribunal Christi cum suis corporibus apparebũt reddituri de suis factis rationem, vt recipiant secundum ea quæ gesserunt pœnam vel præmium.

In extraua, quæ incipit, quia quorundam, damnatur hæresis quorundam dictorũ de paupere vita dicentium duas esse ecclesias. Vna carnalis quæ viuit in deliciis, cui preest mysticus Antichristus papa. Alia ecclesia spiritualis quæ seruatur in eis. Secundo quod nullus prælatus habet potestatem super subditos. Tertio quod nullus apostolorum habuit cognitionem de Christo ante ascensionem. Quarto quod sacerdos existens in peccato mortali, non conficit eucharistiam, & multa alia fatua dicuntur.

Oldrardus de laude, consilio. 271. hæreticum dicit esse asserẽtem hominem malum non posse pœnitere in senectute. Contra illud de pœni. dist. 17. nemo desperandus est dum in hoc corpore constitutus est, quia nonnunquam quod diffidentiæ ætatis differtur, maturiori consilio perficitur.

Idem de eo qui diceret peccata dimitti a solo deo sine ministerio clauium scientiæ, contra quod habetur de pœniten. distin. prima, per totum.

In extraua Ioan. 22. quæ incipit. Vas elec. hęresis est dicere quod confitentes fratribus habentibus licentiam generalem audiendi cõfessiones, teneantur eadem peccata quæ confessi sunt iterum confiteri proprio sacerdoti.

¶ Finis tertii libri.

Particula prima.

TEmpus erit cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem auditum auertēt. 2. ad Timotheū 4. Hęretici nempe sensus superbia, & verborum astuta facūdia, nouitatum amatores attrahunt, publicę fidei & professioni sua secretorum decreta pręponunt, & cum nihil spirituale habeant, suauiorem se catholicis doctoribus scientiam iactant docere, vt. s. libentius audiantur, quæ palam in ecclesia dei dici erudirique prohibētur, & vt sic dulcius hauriatur eorum insipientia apud eos qui in auribus pruritum habent ad audiendum quęque vana offeruntur, & sub Christiano vocabulo multas sceleſtas hæreses condunt, & nefandas fabulas & nenias, quales in theatris cantantur cōfingunt. Temporibus proh dolor modernis Luterana quodā Martino Luter, Augustinianæ professionis nūcupati, emerserunt quasi lutolæ ranę de sordido gurgite, multas scelerastas hęreses, inter bonum semen subseminantes, quibus multos a veritate auerterunt, secundum desideria sua ambulantes, ab vbertate matris ecclesiæ se segregarunt animales, spiritum dei non habētes. Non enim vult spiritus pacis & vnitatis sub tugurio morari scismatico. Vbi aduertendum, quod quemadmodum illa quondam Praga metropolis Bohemiæ exaltata fuit per Carolum quartum imperatorem in vniuersitatis fundatione, sed non diu post de Praga facta est praua, eo quod Hussitas generauit. Ita ciuitas vuittenberg quasi albus mons, per illustriss. principem Fridericum ducem Saxoniæ. Electorem sacri Imperii, sublimata fuit, radio illustrationis vniuersalis studii, sed conuersum est lumen eius in tenebras, & de vuittēberg facta est Viperiberg. i. viperarum mons, germinans Luteristas, ita vt de Luter & eius discipulis verificetur illud Actuum. 20. Ex vobis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se. Qui Luter tanquam quædam luta impia dogmata antiquorū hæreticorum, a sanctis patribus sepulta, ex sepulchris fœtidis reuiuiscere contendit, atque ita pocula venenata Christicolis propinauit. Hic est alter Ahiel, de quo. 3. Re. 16. reędificans Hiericō, anathematizatā & maledictam hæresum & confusionum ciuitatem. Ideoque ratio nabiliter in fine post omnes hæreticos de eo fit mentio, nā ipse precipuorum hæreticorum errores in suis recollegit libris. Propheta enī docens mendacium, ipse est cauda. Esa. 9.

Particula secunda quod Luter doc. ecclesiasticos floccipendit.

DRenominatus Luterus est quasi alter Hismael, homo ferus & manus eius ferme contra omnes. Omnes inquā doctores & se doctiores detestans, & non inepte ipse assimilatur Licophronti histrioni, de quo Aristo. in fine. 1. Elen. quod Licophron fecit proposito lyram extollere, hoc est alia instrumenta musicalia sibi proposita spreuit, solam suam lyram laudādo. Martinus hic alios literatissimos respuit, quasi dictis eorum non sit adhibenda fides, & quod lue lyræ. 1. delyræ male sonanti hæreti credēdum sit quam ipse laudat. Merito histrioni assimilatur, quia pater eius dictus est Loder, & Dominus Ioan. Cochlęus vocat arma Luteri histrionica. Recte inquit Grego. in cura past. ca. 48. Hęreticos ad intellectum prauum, intentio praua non raperet nisi prius superbia inflaret, dum se præ cæteris sapientes arbitrantur, sequi alios ad melius intellecta despiciunt, atque vt apud imperitum vulgus scientiæ sibi nomen extorqueāt, studentsummopere & ab aliis recta destruere, & sua peruersa roborare. Et Augustinus. 7. super Genesim. ca. 9. Non ob aliud fiunt hæretici, nisi quod scripturas catholicas non recte intelligentes, suas opiniones contra earum veritatem pertinaciter asserunt. Sed dicit glo. super illud Apoc. 22. Ego conseruus tuus &c. Non sunt a munere prophetiæ alieni, qui habent gratiam interpretandi, vt Augustinus, Hieronymus, Ambro. Gregorius. Hæc ibi. Et sic deus non relinquit ecclesiam absque sanctis doctoribus. Vnde olim lætabatur mater nostra Hierusalem, quia rex suus dispēsatorem strenuum & ciuem fidelissimum de seruitute Babylonis sibi redemit Augustinum. Modo tristatur ecclesia militans, quia acerbissimum eius persecutorem concluſit sibi captiuitas Babylonica Luterinum. Multi quoque & diuersi doctores contra Luteri errata scripserunt, videlicet reuerendiss. Thomas Caietanus Cardinalis ti. sancti Sixti, magister Syluester Prierias magister Palatii, Thomas Radinus Placētinus, Ambrosius Catharinus, Iacobus Hochstraten doctor & inquisitor, Dominus Ioannes Cochlęus doctor & decanus Francforden. Dominus Ioannes Eckius doctor iuris, Iacobus Latomus Louanien. Illustriss. Henricus. 8. rex Angliæ ac dominus Hiberniæ, & dominus Ioannes Fabri episcop. Constantien. in spiritualibus vicarius. Ob id ego in hoc opere non volo Mineruam docere, nec ligna in syluam portare, sed dūtaxat spicas post terga metētium

colligere. Hoc tamen fateor, si Luterus solum in vitiorum reprehensionem prorupisset, & res fidei, & sacramenta ecclesię, & eiusdem determinationes non ita temere inuasisset, & contra reuerētiam culminis Aplici locutus fuisset, animo irreuerēti & infrunito, nemo vt rusticus balatro contra eum scripsisset. Cum itaque nulla in eo subsecuta sit emenda, succidatur arbor & falsæ sententię & munitiōes eius, in quibus ipse confidit vastentur. Finis enim locutionis sapiētium esse solet, vt vsque eo dicant quousque aduersarius silentium imponant, non enim se ostendere, sed praua docentes cōpescere cupiunt.

Partícula tertía de solenni combustione librorum Luteri.

CHarō eradicabitur Sophonię. 2. glos. Hoc sustinebit quod vocabulo sustinebit, interpretatur enim Acharon eradicatio vel sterilitas, & sunt qui fructum non ferunt, sed praua doctrina plurimos eradicāt, ipsi quoque eradicabūtur. Et Amos. 1. Dispergam habitatorem de Azoto. Vbi dicit Hieroñ. De Azoto auferetur habitator qui literam sequens, vbera habet nō lacte, sed igne plena. Omnes enim chartę vel libri hæreticorū debēt concremari, vt facinorosæ peruersitatis vestigia, ita combusta flammis pereant. C. de hære. l. quęcunque, & de ēpali audientia. l. mathematicos, & istas leges & consimiles imperiales contra hæreticā prauitatem, in fidei augmentum Bonifacius approbat lib. 6. de hære. c. inquisitionis. Nouimus autem omnes, quod quam iuste libri Luteri sunt in diuersis vniuersitatibus & ciuitatibus combusti. Prętera cū magno zelo sereniss. imperator Carolus. v. & Hispaniarum rex nuper in dieta vangionica tradidit flammis vltricibus, instar ossiū regum execrabiles libros Luteri in sua presentia tubis clangentibus & buccinis, sic ad sonitum tubarum ceciderunt muri in Hierico. Et Amos. 2. Morietur in sonitu Moab & in clangore tubæ. glo. hæretici nisi in clangore tubæ moriuntur, vt excelsis sensibus opprimantur. In voce tubę mos est victorem redire de prelio, inquit Ruffinus Aquilæ, in expositione symboli. Nec prętereundum est quod factū est Romæ anno. 1521. duodecima Iunii, hora. x. secundum nostrū horologium, in campo agonis coram īfinita ferme multitudine hominum vtriusque sexus, vbi erecta erat machina, ab vna parte fuit depictus Martinus in habitu monachi, ab altera parte fuit scriptum in tabellis. Martini Luteri hæresiarchæ doctrina hæretica declarata & reprobata, & passim libri eius fuerunt affixi, & coram hac machina prehabita fuit oratio & declaratio sententię per venerabilem patrē Cyprianum Ordi. Prędi. sacræ Theolo. doctorem lectorem legētem

in sapientia de domo vicarii papę, ignis quoque cum machina compositus fuit & accensus per byrros. i. familiares inferiores vicarii papæ, & sic libri cum imagine autoris adusti sunt. Esa. 1. Erit fortitudo vestra vt fauilla stuppę, & opus vestrum quasi scintilla & succendetur vtrunque. Et Iob. Nonne succisa est erectio eorum, & reliquis eorum deuorauit ignis. Multa impietas in sectis hęreticorum, sed his a deo subuersis, subuersa est & memoria impietatis etiam ipsa dogmata igne cremata vt in Epheso tempore apostolorum, vt dicit glo. p uerb. 12. Multi nempe sunt actus hæreticorum, qui vnitatem fidei & tramitem veritatis non custodiūt, & laborem vanum in libris componendis expendūt, quorū doctrina plena est rubigine erroris & nequitiæ, & eorū constructio variis & multis argumētis annullabitur.

Partícula quarta Hæretici sunt comburendi, contra Lute.

SIquis in me nō manserit, mittetur foras sicut palmes & arescet, & colligent eum & in ignem mittēt & ardet. Io. 15. Augustinus super Ioan. homil. 27. vnum ex duobus palmiti congruit, aut vitis, aut ignis. Si in vite non est, in igne erit. Sarmenta enim pręcisa de vite, proiiciuntur ad ignem. Et recedentibus ab vnitate ecclesiæ, comminatur ignis supplicium. Chrysosto. Duę sunt pœnę doctoris mali, scilicet excidi & in ignem mitti. Hæresis enim relapsa, & falsificatio literarū Apostolicarum, ac vitium contra naturam, crimina damnabilia & damnosa, per ignem expiantur. Esa. 16. Domini gentium, id est apostolici viri exciderunt habitatores Sabama. i. hæreticos, ne ex illis hæresibus aliæ nascerentur in infinitum. Flagella eius. i. palmites vsque ad Iazer, quod interpretatur incendium, peruenerunt. Quare bene dicitur Sap. 4. Confringentur rami incōsummati, & fructus eorum inutiles & acerbi ad manducandū, & ad nihilum apti nisi ad cōburēdum. Et circa hanc veritatem errauit Luter, dicens. Hæreticos comburi, est contra veritatem spūs. Practica tñ ecclesiæ est, vt hęretici incendio tradantur, vt patet in Ioanne Huss & Hierony. de Praga. Hæretici nanque in contradictione Choræ prefigurati sunt secundum Taddęum, qui viuus descēdit ad ignem infernalem. Si enī diuinatores & aruspices concremandi sunt igne. C. de male. & math. quanto magis hæretici, domino teste & pręcipiente. Maleficos ne patiaris viuere. Et glos. super illud Leuiti. x. Egressus ignis a domino & cętera. His egreditur ignis a domino non qui sacrificia incendat, qui dicatur domini gloria, sed pœnalis, vtrunque enim habet ecclesia, hunc ad illuminationem iustorum, illum ad pœnam impiorum. Luter in-

eidit in errorem Lulli, qui dicit, quod interficientes hæreticos sunt in furiosi & vitiosi. Iosue non pepercit. 31. regibus, qui typum gestant hæreticorum.

Particula quinta Duo gladii imminent ceruici Luteri.

ECce duo gladii hic Lu. 22. Hoc verbum de gladiis ad spiritualem intelligẽtiam est magis referẽdum quã literalẽ, si enim humão deus eos voluisset vti auxilio centum nõ suffecissent gladii. Et sic beatus Bernar. in de conside. ad Eugeniũ, Duo sunt, inquit, gladii ecclesiæ, Vnus spiritualis, alter materialis, Spiritualis ab ecclesia, materialis pro ecclesia, Ille sacerdotis manu, ille militis est extrahendus nutu sacerdotis & ad iussum imperatoris. Velit nolit prætensus doctor euangelicus, habet contra se duos gladios ecclesiasticos. Excommunicatio quę est mucro spiritualis, contra eum est lata, vt patet in Bulla Apostolica, anno. 1520. decimoseptimo calend. Iulii Romæ data. Secundum enim Ioãnem. 22. in extraua. sua. Sancta Romana. Dignum est vt adulterinas plantationes, quas non pater cælestis, sed humanę temeritatis audacia plantat Apostolici culminis cẽsura diuellat, nec patiatur in agro dominico peruersæ congregationis vepres excrescere, cui proprium est diuina opitulante gratia virtutes serere, ac vitia radicitus extirpare. Edictum quoque Augusti in cõdemnationem librorũ autoris exiit Vvormatiæ anno currente. Augustinus in lib. de correctione Donatistarum ostendit vtile & necessarium esse quod hæretici legibus imperialibus corrigantur, est enim lex delictorum coertio. ff. de legi. l. ii. & a deo propter vindictam noxiorũ, potestas gladii est permissa. 23. q. 4. capitulo Quæsitum. Hoc enim præsidium in ecclesia esse Christus voluit: sciens quod ecclesia iam dilatata & prævalenti inæquitate sine gladio materiali gubernari non potuit.

¶ Declaratoria Cæsareæ ac catholicæ Maiestatis contra Martinum Lutherum ordinatio, gallica lingua & manu propria scripta.

ODnes scitis me a Christianiss. imperatoribus Germanicæ nationis catholicis Hispaniarum regibus, archiducibus Austriæ, ducibusque Burgũdiæ originem ducere, qui omnes fidelissimi Ro. ecclesiæ vsque ad obitum fuerunt, ac defensores catholicæ fidei, sacrarum ceremoniarũ, Decretorum institutionum, sanctorum denique rituum ad honorem dei, augmentum fidei, & salutem animarum. Post mortem quorum cum natura iure hæreditario nobis has sanctas catholicasque obseruantias (vt in eis ad eorum exemplar viuamus & moriamur) reliquissent, nos tãquã verus eorum imitator hucusque diuino fulti adiutorio viximus. Quapropter statuimus omnia supradicta, quæ prædecessores nostri ac nos hactenus conseruauimus, specialiter constituta per dominos prædecessores nostros tam in concilio Costantien, quam alibi esse æquum conseruare. Nam omnibus euidenter patet solum Fratrem opinione sua errare, qui cõtra vniuersam Christianitatem, tam præteritam vltra mille annos tam præsentem esse vidimus, qua opinione vniuersa dicta Christianitas fuisse & esse dicitur in errore. Igitur in hac re omnibus meis regnis, prouiciis, amicis, corpore, sanguine, vita, ac denique anima incumbere decreuimus. Nam magna nobis profecto esset ignominia. ac vobis qui ex nobili & insigni Germaniæ natione oriundi estis, qui omnes singulari priuilegio ac preeminentia protectores ac defensores Christianæ fidei constituti sumus, & nostro tẽpore non solum hæresis, sed ne suspicio hæresis, aut Christianæ religionis diminutio, negligẽtia nostra orta, post nos in mortalium mentibus, nostra perpetua ignominia nostrorumque successorum remaneat. Pertinaci itaque audita responsione, quam heri Luterus in nostrorum omnium prẽsentia dixit, vobis declaramus, moleste animum ferre tandiu cõtra dictum Luterum, eiusque famosam doctrinam procedẽdi causam prorogasse, ac nullo modo decreuimus eum amplius loquentem audire, sed vt sit statim reductus iuxta formam sui salui conductus, eiusdem tenorem seruantes, prohibentes eum ne prædicet neve plebem sua pessima doctrina commoueat. Nec det causam, vt in plæbe aliquis oriatur tumultus, ac veluti superius diximus, decreuimus, ac deliberauimus cõtra eum procedere sicut contra hæreticum virum & probatum, viros vt in hac re mentem vestram tanquam boni Christiani significetis, ac quem admodum mihi polliciti estis. Datum Vvormatiæ manu propria, die. 19. Aprilis. Anno. 1521.

Carolus.

¶ Principalis responsio Luteri.

¶ Affirmauit Luterus omnes libros fore suos, & suo nomine & voluntate euulgatos, nec velle eos in æternum reuocare.

Particula sexta De sequacibus Luteri charitatiua admonitio.

SIquis non obedierit verbo nostro per epistolã, hunc notate, & non commiscemini cũ illo vt cõfundatur, 2. ad Thessal. 3. Expedit homines pestilẽtes fugere. Nequitia enim hæreticorum comparata serpentibus & feris animantibus terræ, crudelior est, quia illi lædũt corpus & animam, ideo eorum sequela noxia est. Hæreticorum nanque astutia nonnunquam non aperta frõte, sed dolose incautos decipit. Audite ergo qui sequimini Luterum cõsilium sancti Ignatii in epistola ad Philadelphiẽses. Tali. s. corruptori vineæ Christi, ne commisceamini ne simul cum eo pereatis, nec si pater sit, nec filius, aut frater, nõ enim, inquit, parcet oculus super eum, qui ergo odio habent deum, oportet etiam vos eos audire, & super inimicos eius rabescere. Hoc tenete quod a progenitoribus vestris in his quæ fidei sunt didicistis. Ex iniquis omnes filii qui nascuntur, testes sunt inæquitiæ. Sapien. 4. Nolite ergo fieri hæreticorum defensores. Nam. 24. q. vl. qui aliorum, dicitur, Ille qui hæreticos defendit, non solum est hæreticus, sed hæresiarcha censendus. Et. C. de male. & mathe. l. culpa. Culpa similis est tam prohibita discere quã docere, æquũ enim vt immanissima sacrilegia par pene magnitudo percellat. Et Ioannes. 22. in extraua. quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur excecasse, dicit, Siquis dãnatas hæreses deinceps scienter verbo vel scripto defendere vel approbare præsumpserit, de fratrum nostrorum consilio decernimus tãquam hæreticus ab omnibus euidenter habeatur, vbi dicit Zenzelinus de Cassianis. Equiparantur ista duo verbo aliquid proferri vel scripto, & hæc ex certa scientia, secus autem disputationis causa ad veritatis indaginem, ex quo sumitur argumentum quod excommunicatus est participans scienter cũ excommunicato, cum eo loquendo vel scribens ad excommunicatum, ita sentit Garri. extra de senten. ex. capi. cõstitutionem. li. 6. Sed e regione qui veritatem sequuntur euangelicam, liberabuntur sapiẽtia catholica, ne decipula hæreticorum decipiantur.

Particula septima Quod Luterus est sæditiosus & scismaticus in populo dei contra ecclesiasticam libertatem.

INuenimus hunc hominem pestiferum & concitantem sæditionem. Actuum. 24. Dixit Tertullus orator nomine, seniorum Iudæorum malitiose contra Pauli accusationem. Et in proposito hoc verbũ impletur in Lutero. Inuenimus hũc hominem. &c. Sęditio enim importat quandam contradictionem inter partes vnius multitudinis, & opponitur paci & vnitati multitudinis. hæretica doctrina corda perturbat, & de gente in gentem pergens sęditionem excitat. Non est hic doctor a deo nec euãgelicus doctor & magister imitator Christi doctoris pacis, qui in vna propositione dicit. Si imperator vel princeps reuocẽt libertatem datam personis & rebus ecclesiasticorum, non potest eis resisti sine peccato & impietate. Quomodo res ecclesiarum auferent posteri quorum prædecessores illas fundauerũt. Glo. super illud. Esa. 9. Aedificabunt filii peregrinorum muros tuos dicit, principes gentium qui per orbem ædificauerunt sicut Constantinus qui Romæ duodecim ecclesias in honore duodecim apostolorum fecit. Et multi alii qui multas construxerũt ecclesias & necessaria præbuerunt. Profecto Constãtinus imperator Helena mater eius, Carolus magnus, & Ianctus Henricus imperator erunt iudices eius qui eneruat immunitatem libertatis ecclesiasticæ, & suscitat & nutrit tyrannicam impietatem, & anhelat ad ecclesiarum spoliationem. Hoc modo cœpit prædicare Ioannes Huss baronibus & nobilibus in Bohemia. Sed miror valde quod episcopi & ecclesiastici istis procellosis periculis non se opponant, vereor tamen quod multi eorum in eorum curiis Luterinos nutriãt & eis adulentur, non metuentes instantia eorum pericula. Est notandum quod Luter potest etiam dici a lutina, fertur enim quod sit artificialis lutinista, vtinam tamen repelleret a se persuasorem sæditionis & turbationis sicut Dauid cithara repellebat malum spiritum a Saul. Cui itaque istum pacis æmulum assimilabo? Et reuera illi tympanistæ qui in Franconia, quæ Francia orientalis dicitur, fuit anno domini Millesimo, quadringentesimo, septuagesimosexto. Hic erat animalium brutorum pastor apud vinculum Niclaes Husen vocatum, hic sectatores plures nactus vnus diffundere cœpit, eo pernitiosius, qui & sacerdotes & religiosos in populorum inuidiam adductos, spernentes abiectos habere cœperunt. Is vero simulatam puritatem quandam & innocentiam vitæ præponebat, edocens vitam clæri ignominiosam fore. Telonia & pedagia dominis non esse soluenda. Omnes aquas & nemora libera omnia

bus esse, ac nonnulla alia nefanda in populo seminans qui nouitate gaudebat. Ea sibi virginem Mariam enarrasse prędicabat. Vndique igitur gentes votis occurrebant, diebusque festis maxime concursu hominum, lōgum sermonem in odium cleri deducebat. Verba enī impiorum insidiantur sanguini. Prouerbiorum. 12. Et hæreticus pro priis instat inuentionibus, sed cum stultitia apparuerit per sanctos prędicatores, diuinis arguetur sententiis. Eo igitur a Rodulpho episcopo Herbipolensi missi exploratos, inde sectatorem principalem ad Herbipolim ducentes, igni tradiderunt. Post cuius mortem hęc peregrinatio virorum & mulierū euanuit. Vtinam & eo pacto quasi ad Mithridatis literas omnes factiōes & seductiones Luteri de medio raderentur & sua rediuiua serpentina plantaria rarefacta simul morarentur & ipse Luterus in Hier. in epistola ad Pammachium & Oceanum puro corde diceret, illam semper teneo fidem in qua puer renatus sum.

Partícula octaua Luter sigillat papam irreuerenter.

OSuit Luterus in celum os suum & lingua eius transiuit in terra. Papatum esse regnum Babylonis & potentiam Nēroth robusti venatoris appellans, ac animo irreuerēti & infrunito dominum Papam vocās antichristum & aliis nominibus ignominiosis vtendo quod minus facere nō presumeret, & in hac parte Rutenizat & Boemizat & peius loquitur quam Vualdenses, qui Romanum presulem non antichristum, sed reliquis episcopis parem esse dicunt. Et indubie capiti ecclesiæ papæ. s. sanctus Bernar. in. 2. lib. ad Eugen. omnem honorem attribuit, dicens. Papa est sacerdos siue pontifex magnus princeps episcoporum, hęres apostolorum', principatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchidelech, dignitate Aaron, auctoritate Moses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, victima Christo. Et alibi Papa est frater diligentium deum, dux Christianorum, amicus sponsi, & sponsę paranymphus, de ordinatione plębium pastor, magister insipientium, refugium oppressorum, pauperum aduocatus, miserorum spes, pupillorum tutor, iudex viduarum, oculus cęcorum, lingua mutorum, baculus senum, vltor scelerum, malorum metus, bonorum gloria, virga potentium, malleus tyrannorum, regum pater, legum moderator, sal terrę, orbis lumen, sacerdos altissimus, vicarius Iesu Christi. Et summus pontifex dicitur non consummatione sed capacitate, non comparatione meritorum sed ministrorū. Est enim summus inter ministros. Et ergo. C. de sum. trini. l. 1. vbi

dicit Imperator. Nos reddētes honorem apostolicę sedi & dignitati vestrę & nobis in voto fuit & est vt decet patrē honorantes vestrā beatitudinē &c. vnde Papę obedire est de necessitate salutis, & pctm paganitatis incurrit qui quum Christianum se asserit, sedi apostolicę obedire contēnit. 81. dist. Si qui sunt caueant ergo subditi ne facile iudicent facta prelatorū contradicētes ordinationi dei qui illi ptātem dedit scriptū est. Omnis ptās a dño deo. Et quęrentē quomō iste Lutherianus diuina mysteria peragat an ne omittat ī canone missę hāc clausulam vna cum famulo tuo Papa nostro. Hoc sacrilegium esset quia Canon missę totam passionem Christi representat, & sicut illa integra, ita verba Canonis debent integraliter pronunciari secūdū Albertum magnū & Gabrielem Biel & alios expositores Canonis. Si ergo nomen Papæ proferat sicut Papa est famulus Christi & non antichristus, vel ipse orat pro Antichristo, quia ipse Papam antichristum nominat, sed sicut dicit Rupertus Abbas Tuicīē. super Apocalip. Contra Aaron pontificem Baalam Areolus, contra Petrum Simon Magus, contra quempiā legitimū Romanæ ecclesię Antistitē, nonnunquā adulter quilibet introducitur ad maledicendū, hæretici facies catholicorum non erubescunt, sacerdotum quorum tamen dignitas veneranda est. Nec tyranni sunt qui in communi republica iure principantur, sed oīs superbus hæreticus iuxta modū suū tyrannidē exercet, & nisi ipse in corde tumeret, praua asserere nō certaret.

Partícula nona. Romanis iniuriatur & Bohemis adulatur.

VE qui dicitis bonum malum & malum bonū, ponentes amarum. s. falsum in dulce & dulce. i. verum in amarū. Esa. 5. Et secundum translationem Aquilæ, ve qui dicitis malo bonus es, & bono malus es. Nam prouerb. 17. Qui iustificat impiū, & qui condemnat iustum, abhominabilis est vterque apud deum, quia fecit contra iustitiā. Pariformiter Luterus malos. s. Bohemos bonos dicit quos tāquam hæreticos Roma singulis annis execrat. Et bonos. s. Romanos, malos & hęreticos nominat, dicens in sua captiuitate Babylonica non Bohemi nec Græci sunt hæretici & scismatici noīandi, sed vos Romani estis hæretici & impii scismatici. Cōtra illud quod dicit Apostolus ad Romanos. 1. Omnibus qui sunt Romę dilectis dei & vocatis sanctis. Et infra. Gratias ago deo meo quia fides vestra annunciatur in vniuerso mūdo. Ambrosius. Multis proficit fides Romanorum. Roma enī communis omnium est patria. ff. ad municipales. l. Roma, iterum dicit Ambro. in lib. de excess. fratris. c. 7. Roma. ecclesia cōmunis est omnibus catholicis ꝓculdubio vt caput. Dixit etiā Laurentius Pluderi

cus Neapolitanus in breuiario decreti.24.q.1.c. memor. qđ Roma na eccłia nullã hæresim fouet, sed hęreses destruit, & sunt verba Sixti papæ. Memor sum sub illius noīe eccłesię prędidere, cuius confessio a dño Iesu Christo glorificata est. Et Euseb. papa, in sede aplica extra maculã semper est catholica seruata religio. Et nullis hæresibus Romana succubuit eccłesia, nõ timet errare qui tenet fidẽ quã Romana tenet eccłesia. Immo oẽs quęstiones fidei ad eã proferẽdæ sunt & terminandę. A Ro. autẽ eccłesia deficit Bohemia & Gręcia, iugum obedientiæ excussit, qui autẽ iam in eã damnatã hæresim labitur, eius dã nationis se participẽ facit. Ad hoc est bonus textus. 24.q.1.ca. Achatius. Non est factus inuẽtor noui erroris, sed veteris imitator, atque ideo non erit necessariũ, vt aduersum eũ noua sententia prodiret, sed antiqua tm̃modo renouaretur. Martinus nõ nr̃, sed Bohemicus, antiquas stipulas cõbustas reuiuiscere conatur, sed nõ sic impii non sic, nam verba tua non ad salutem animarum, sed ad vsum tuæ nequitię contra catholicos litigando conuertis. Duo sunt genera locutionis. s. peruersa laudare & recta vitupare. Et quid ad Romanos quod Gręci & Bohemi perierunt?

Particula.x. Decreta, Decretales leges, Theologiã scholasticã, doctrinam Aristotelicam audet supplantare.

VLerunt spicas. Iob.24. hic secundũ glosam de hęreticis exponitur, qui in eorũ mẽte patrũ sentẽtias destruũt q̃ p spicas significant, quia dum per figurã eloquia proferũtur ab eis tegmen literę quasi aristarũ paleas subtrahimus, vt medulla spũs reficiamur. Luterus enī summorum pontificũ decreta hęreticissima vocat, dicitque, statuit leges papa, sibi statuat, mea salua libertate, vel occulte surrepta, nõ etiã, inquiens, formido Ro. epi vniuersa decreta, quæ simul & decretales, quibus ī scholis & iudiciis vtimur, cõbussit. Et sic in Luteranis illud Iob.24. impletur. Alii terminos transtulerunt, quia hæretici cõstitutiões patrũ prędiuaricando trã scẽdunt. De legibus quoque ĩperialib9 quæ sacros canones plęrũq; imitant. Dicit hoc, scio nullã rẽ legibus feliciter administrari. Sic enī prudens fuerit magistratus ductu nature, oĩa felicius administrabit quã legibus. Attendite dñi Facultistæ quot & quantas occasiones quærit ad eneruandũ oẽs vniuersitates. Vniuersitas nãque est quasi monotesserõ, hoc est vnũ ex quatuor, corpus enī heterogeniũ est ex quatuor facultatibus, tanquã partibus integralibus cõpactum. Ab hoc corpore aufert facultatẽ iuridicam, & secũdum eum non forent amodo doctores nec in iure pontificio, nec; imperatorio. Corrodit quoque doctores theologiæ, quorũ quosdã Ro. eccłesia ad catalogũ

sanctorum posuit. Aristotelẽ iubar philosophorũ pessundat, dicẽs, Philosophia Aristotelis de virtute morali, de obiecto, de actu elicito talis est quæ nec in populo doceri possit, nec est scripturæ intelligentiæ vtilis, quia cõtinet duntaxat portenta verborum, non nisi ad cõtentiones verborum conficta, ita quantum trahi potest ex suis erroribus, non relinqueretur in aliqua vniuersitate nisi facultas medicinalis, de qua non meminit. Fortassis ex hac radice hoc puto eum fecisse, quia in ĩteriori homine sautiatus est, eoque pharmacia indiget, sed dicit Esaias. Ego non sum medicus, scilicet ad curandum hæreticum, nisi deus eũm corde contritum & ad veritatis viam reductum sanare velit. Sed quid dicemus ad hæc oĩa, qui enim decretalibus cõtradicit, vel eas non recepit, catholicam & apostolicam fidem credere non probatur. dist.20.c. de libellis, sicscribit Leo papa epus Britanniæ, & Damasus papa, violatores Canonum voluntarie grauiter a sanctis patribus iudicantur a spiritu sancto (cuius dono dicati sunt) damnantur, quoniam blasphemari spiritum sanctum non incongrue videntur. 25.qõ.1.ca. violatores. Sed si ipse negat ius commune a quo genus humanum regitur, retineat ipse ius ꝓfanum. De quo Esaię.65. Ius profanum in vasis eorum, qui dicunt recede a nobis. Glo. ius profanum in vasis eorum, id est in hæreticorũ libris arte hæretica conditum est. Et in tantam amentiam veniunt, vt qui ipsis nõ fuerit similis, quasi perditũ detestentur. Insuper hæretici sensum sanctorum patrum spernunt & errores nouos quasi ludos varios propter fauorem humanum & terrenum lucrum fingunt errantes & in errorem alios mittentes, vt inexcusabiles sint cum iudicabit deus occulta cordium, & hæretici qui a sanctæ eccłesiæ gremio extranei existunt, constitutiones sanctorum patrum prævaricantur, & impe ritos ad se peruersis persuasionibus trahũt, & doctrinis pestiferis ad interficiendum nutriunt. Si leges debent tolli secundum eum, vbi ergo manebunt legum conditores? Quomodo stabit illud Prouerbiorum. 8. Per me reges regnant & legum conditores decernunt. Vesaniam suam in Aristotelem parumper pondero, cum scientia non habet inimicum nisi ignorantem, nihilominus secundum Henricum de Gandauo in prima parte. Auditor theologiæ debet esse instructus in scientis sæcularibus, ex ipsis enim ingenium acuitur & facilius arcana penetrantur secundum Augustinum de quantitate animæ, & error M. sæcularium cognoscitur & declinatur. Et secundum Ambrosium super Lucam, legimus alia non vt teneamus, sed vt repudiemus. & facilius ex creaturarum cognitione ad diuinorũ cognitionem eleuemur.

Particula .xi. Opera Dionysii & Thomæ Aquinatis carpit & declinat Luterinus.

NE despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in proverbiis eorũ conuersare, ab ipsis enim disces sapientiam & doctrinam intellectus. Eccl. 8. Arrogantes autem hæretici multa inepta loquuntur, & in locutione sua semper incipere student, quasi suspensos auditores faciant, qui nouũ audire aliquid expectent. Lutherus autem cuius doctrina in lutrinam quasi latrinam proiecta naso runçato subsannat opera Dionysii Areopagitæ discipuli sancti Pauli episcopi Atheniẽsium, Francorum apostoli martyris inclyti, inter alia subdole euomens quod nihil firmæ sit & solidæ eruditionis in li. de cælesti hierar. sed omnia meditata in illo lib. sunt somniis similia. In theologia mystica pernicioſissimus est Platonisans magis quam Christianisans. In ecclesiastica vero theologia ludit allegoriis, quod est otiosorum hominum studium. Hæc ille. Sed profecto proprium est arrogantis hæretici, vt cum rectũ vel parum senserit inde eleuetur, vt quasi doctior reuerentiam a melioribus exigat, hinc & clara pomposita te addit. Mihi non fuerit operosum meliorẽ hierarchiam scribere quam Dionysii sit. Forte ille altius raptus fuit in cœlum quã sanctus Paulus, a quo Dionysius (cui ipse iniuriam & irreuerentiam facit) ista didicit. Esto quod meliorẽ scribere hierarchiam possit, quid prodest tamen hæretico isti habere tantæ scientiæ diuitias, cum vnitate fidei in ea decernere nequiret, quomodo meliorẽ faceret hierarchiam qui optimam negat? quomodo allegorias satius cõfringeret qui allegorias deridet? asserens eas esse hominum otiosorum studiũ. Quomodo saluabitur Apostolus ad Galat. 4. Hæc per allegoriam sunt dicta? Autor nempe sacræ scripturæ deus est, in cuius potestate est vt non solum voces ad significandũ accommodet, quod etiã homo potest facere, sed etiam res ipsas. Ideo cum in omnibus scientiis voces significent. Hoc propriũ habet scientia theologica vt res ipsæ significatæ per voces etiam aliquid significant. Cæterum non otiosi erant doctores solennes qui libros Dionysii & trãstulerunt & exposuerũt, sicut Lynconiẽsis Marsilius Ficinus, Alanus, Gillibertus, Ambrosius orator, Hugo, Albertus, Thomas & Ioannes philosophus in prologo trãslationis Dionysii ad Carolum imperatorem inquit. Nec velut nos otiosos inertiæ somnoque sopitos, perpessi estis dormire, ne dum hesperiis solũmodo apicibus studiũ impendamus, ad purissimos copiosissimosq; graim latices recurrere haustũque inde sumere nõ valeremus. Detrahit quoque beato Thomæ de Aquino cuius scientia creditur fuisse eidẽ inspirata, & ex mentis raptu & ora-

tionis merito ipetrata, qui & ab aplis Petro & Paulo circa Esaiã fuit instructus. Q m & apud Neapolim vocẽ audiuit de imagine crucifixi. Thoma bene scripsisti de me, quã recipies a me mercedẽ? Qui rñdit. Dñe nõ nisi te. Sed dicitur. 24. q. 3. Quid aũt iniquius est q̃p ipia sape & sapiẽtioribus doctoribus nõ credere? Hinc doctores errorum redduntur, quia catholicis tractatoribus aduersantur, nec vnq̃ veritatis discipuli fuerunt. Nos aũt doctrinã sctõrum patrum non debemus declinare, & nouellas doctrinas non sapientes cudere. Caueamus hæreticorũ insidias & deũ timentibus conciliemur, & viã iustitiæ & veritatis nõ deseramus. Nã Ecclesia. vbi supra. Non te præteat narratio seniorũ, ipsi enĩ didicerunt a patribus suis. Hæretici aũt cum vera mala contra bonos non inueniunt, fingunt quę redarguãt vt contra doctos docti videantur, & contra doctores veritatis ventosa verba proferunt, & spiritum in naribus habentes stulto iudicio solos se sapientes putant.

Particula. xii. Stolide Luter alumnos congregauit quos in fide non generauit.

PErdix clamauit, cõgregauit quę non peperit, fecit diuitias non cũ iudicio, in medio annorũ eius derelinquẽt eum, in nouissimis suis erit insipiens. Hiere. 17. Q m Luter nũc iniquitatis mysteriũ operatur multos supplãtando vt præmissum verbũ ꝓpheticũ assumere cogat. Scd'm enĩ diuinos tractatores hoc ipsum verbũ ad hęreticos referendũ est, quos Propheta perdici insipienti auiculę cõparat. Perdix scd'm Isido. a voce nomen habet, & scd'm Albertũ a ꝓdendo dicitur. Nã scd'm Plyniũ & rerũ naturaliũ scrutatores perdix huius naturę fraudulentæ est, vt oua alterius perdicis surripiat, vt ea subtracta ĩcubet & foueat. Eo mõ scd'm Aug. cõtra Faustũ contẽtiosus hęreticus vt perdix cõtentiosum animal clamat & cõgregat quę non peperit, hæreticus nanq; aliena rapit dũ sanctę ecclesię filios callidę deceptionis clamore decipiẽs ad se trahit, & dicit glosa super illud ecclesiastici. 11. Sicut perdix ducitur in caueã, Qui prudentes ęstimãtur sæpe versutia hæreticorũ capiũtur. Sicut enĩ venter plenus male digestum cibum fœtide eructat, ita hęreticorũ cõmoda fraudulẽter ꝓducunt dolosa cõsilia, vt quoscũque possint in caueã erroris & laqueũ deceptiõis pręcipitent. Quãta quę so mala audiuimus & vidimus ex perdici loquacissimo perditissimũ loquor Luterũ, quot enĩ hoies in vtroq; statu sub hæresibus suis cõgregauit quasi forẽt diuitiæ suę, liquido ꝓcul dubio cõstat ĩ diuersis oppidis Teutonię que hactenus fuit Teotonia. i. deificatio. Hęc oĩa fecit nr perdix. Perdicẽ etenĩ naturales pugnacẽ dicũt & imũdũ

vt palma sit victoris polluisse victū. In q̄ intellige diabolū. Origenes. pdix. i. diabolus clamādo p hęreticos, creaturas, q̄s nō gnauit cōgregat & alienas facit suas. ſ. simplices fidelium laq̄o hereticę factiōis ipe dit, sed Luterianista fecit diuitias nō cum iudicio discretionis, quia si discretus fuisset, iudiciū dei vtiq; timuisset, sed iustitiā dei, q̄ oia sub lege sunt, in corde habuisset. Ideo dicit Abacuc. 2. Ve qui multiplicat. Non sua, vsquequo aggerat cōtra se densum lutum, Lutū in domo cōgregatum fœtorē exhalat, sic hęreses cū multiplicant & hęretici aggerant, nō suos mortis fœtorē generāt. Cæterū pdici fraus sua fructum nō habet, imo suū laborē pdit. Cum enī pulli per pdicē foti & adulti audiunt vocē propriæ genitricis naturali q̄dā affectu matrē putatiuā quæ eas fouerat derelinquunt & ad illā q̄ eos genuit remittunt ſcd'm Iſid. & Amb. Hoc mō hęretici in cassum freq̄ntius laborāt dū p eos decepti p dei gratiā & sc̄ōrū doctorū p̄dicationē ad vitā fidē & pœnitentiā redeunt. Io. 10. Oues meæ vocē meā audiunt & sequunt me. Mercenarios autē fugiunt. Sic fit vt in medio dierū hæreticorū diuitiæ nō suæ eos relinquant & ad pastorē qui eos redemit remittant & sic visa eorū insipientia hęretici finaliter deficiēt. 2. Thim. 2. Non enī semper veritati resistēt quēadmodū nec Iamnes & Mābres resistebāt. Mosi in tertio signo q̄ eorū insipiētia fuit manifesta & dixerunt, digitus dei hic est. Spumet igit̄ Luterus vesanias suas & vt rana Esopi inflet cōtra fidelium quietē intimā, tandē tñ inepta sua doctrina vt malus. Nauis in vertice mōtis relinquet, quia qd' a spū sc̄ō non est, dissoluet, & scd'm Euangelistā. Omnis plātatio quā nō plātauit pater meus cęlestis irradicabit. Et Hiero. super illud Esa. 10. & erit terrori profugus & reliquiæ ligni saltus eius præ paucitate dinumerabitur. Hoc inquit ad hæreticos referri potest, iq̄ postquā ecclesiastica doctrina illuxerit, & oms eorum decipulæ patuerint, tunc ad tantā deuenient solitudinē de saltu & infructuosis arboribus vt innumerabili eorum multitudini quā hæretica prauitate deceperāt vix pauci resideāt, qui eorū sequantur errorē. Concludo igitur cum Hiero. super locū thematis. Perdix iste diabolus per principes hęreticorū & si clamauerit & cōgregauerit q̄ nō peperit, & deceptorū multitudinē congregarit q̄ postea demittet eum vt oīm iudicio stultissimus cōprobetur. Nā. 2. Petri. 2. de hęreticis scribit. Audaces sibi placentes. i. de se magnam sapientiā estimantes quod est argumentum insipientiæ, hinc figuratæ dicitur ibidem & Num. 22. Subiugale mutum animal in hominis voce loquens prohibuit prophetę insipientiam. Hieronymus super Hieremiam. 10. ad tēpus. Cum electi quoque manifesti fiant & probati sunt. Cum autē visitatio dei venerit

& oculus eius stulta prospexerit omnia conticescunt. Sed sapiētiam contra diabolicum perdicē quasi gallum congregat sub alis, & quasi aquila pullos prouocat ad volandum ad cælum.

Particula. xiii. Quod obseruatio operum ceremonialium legis non est meritoria nec charitas requirit ea.

Quid tētatis deū īponere iugū sup ceruices discipulorū qd' neq; nos neq; pres nr̄i portare potuimus. īquit sc̄us Petrus Actuū. 15. Nōnulli enī de iudæis Christiani sed adhuc iudaizantes descendentes de iudæa docebāt fratres, quia nisi circuncidemini secundū morē Mosi nō potestis saluī fieri. Et ita docebant seruari oīa legalia. Circuncisio enī est protestatio vniuersæ legis obseruādę. Ad gal. 5. Cum istis iudaizantibus concurrit Martinus, q̄n in vna sua propositione dicit, licet opera legis quęcunque fieri, sed ea requirit fraterna charitas mō nō lege cogente quo casu licet mō circuncidi, sine periculo & cū multo merito. Ecce quō serpens lubricus, & proteruus ipse Luterus in variarū se mutat portēta hęreticalium formarum. Nunc cum Helonitis mō cū Nazareis hæreticis, nunc cōuincit pseudo christianus & hæreticus, tunc iudaizator, & q̄is ista suis in locis sint reprobata, alia tamē adducā argumēta contra eādē hæresim. Dicit enī Trenorū. 2. Prophetę tui viderunt falsa & stulta, viderunt tibi assumptiones falsas & erectiones. pseudo magistri nanq; absque temperamēto charitatis simplicium corda cōuertunt dolosis cōfictionibus falsa docentes, causa erroris aut socordiæ & iactātiæ. Quō enim sine periculo opera legis & circuncisionis contingere possint cum per gratiam dn̄i nostri Iesu Christi credimus saluari gratuitum enī donum dei datur sine operibus legis, cum ad perfectum neminem duxit lex. Ad Hebræ. 7. Et quo pacto charitas opera legis requirat q̄ cum pcātō mortali stare nō pōt, cum opa legis sint mortua non habētia vim aliquā, & mortifera, quia licite sine pcātō obseruari non possunt. Ad Hebræ. 8. Dicēdo nouum testamētum, veterauit prius, quod autē antiquatur & senescit prope iteritum est, & ita in his operibus nullum reperitur meritum. Et quō dies & nox, veritas & vmbra, bona opa & pcā m̄, onus leue & graue, Christus & Iudęus cōmiscere q̄ant, scriptum enim est. Deu. 22. Non arabis simulī boue & asino. i. non recipies Euangeliū quod in boue exprimitur, & in Asino in iudęorum obseruātia quæ asino ꝓpt̄ pōderis grauitatē assimilat. Porro oē qd' īpedit profectū & fructū qui prouenit ex Christi redēptione pcā m̄ & sine merito, sic Apostolus ad Galatas. 5. loquitur de circuncisione, si circuncidemini Christus nihil vobis proderit. Et Damascenus in. 4. Veniente ve-

titate inutilis, est typus & vmbra, quare superfluũ est circuncidi & cõtrariũ sancto baptismati. Et ita actuũ. 15. vnanimi diffinitione cõclusum est circũcisionẽ nõ esse obseruandã. Et quõ inquit Apostolus ad Galat. 4. Cõuertimini rursus ad egena & infirma elemẽta. Glo. Rursus dicit vt ostẽdat q̃ non distat modo lex post Christũ, ab antiqua idololatria quæ nunquam sine pctõ fieri põt. Sunt igitur opera legis infirma elementa, quia nõ possunt a pctõ mundare iuxta conscientiã ad Heb. 9. Et hæc infirmitas prouenit ex eo quod sunt egena in se nõ continentia gratiam. Concludo igitur cũ Apostolo, si data esset lex quæ posset iustificare, Christus gratis mortuus esset. Recedat ergo a piis auribus Luteri theologia, immo stultilogia, & Iudęorum obseruantiis non communicemus cum Ebionitis, Nazareis & Cherintianis & Luterianis hæreticis.

Particula decimaquarta. Quod nõ est recens scrõrũ inuentio.

QVænam doctrina hæc noua? Marci. 1. dicebant & inter se quę rebant, qui mirabãtur de miraculo quod fecerat Christus in eiectione spiritus imundi, & præ stupore de potestate huius facti inquisitionẽ fecerant. Noua enim est hæc doctrina, quia & mirabilis & cõfortata & non potero ad eã, scdm̃ Psalm̃. Sed reuera de quolibet scismatiarcha nouã cudente hæresim inquiri potest, Quænã doctrina hæc noua quę in auribus nostris sonat. Hæc quidam doctrina mala, quia profana, dum aliquid in ea deprehenditur fidei contrariũ & coinquinatũ, sicut enim nouũ vinum quãquã sit dulce, multas tñ intermixtas habet fœces, sic & nouis adinuentionibus hæreticorũ feculentũ scismaticæ vanitatis adiungitur, & hi sunt q̃ veteribus hęresibus iungũt nouas, & propter hoc Apost. 1. ad Tim. 6. ait. Profanas vocũ nouitates deuita, & ad Heb. 13. Doctrinis variis & peregris nolite abduci. Talia enĩ noua sunt quasi noxa a nocẽdo a satana procurata. Diabolus enim semper nouitate gaudet, vt di. glo. Eccl. Nemo ei facile noua introducere debet, vñ statuta antiqua remoueãtur dist. 30. c. Hęc. Vnde ex hæreticorũ nouitatibus fidei splẽdor obtenebrescit, speciei celsitudo tabescit. Amoris flamma refrigescit. Et turbida procella in eccliã succrescit. Ita dixisse volui propter quendã articulũ Martini in quo infrunite dicit recens est scrõrum inuentio, vbi tenebras pro luce producit, si profecto locutionẽ cõparatam fecisset sacramenta nouæ legis ad antiqua legalia cõferendi palliationẽ aliquoties habuisset. Nouum enĩ dicitur id quod est ad antiquum. Esa. 43. Ne memineritis priorũ & antiqua ne intueamini, ecce ego facio noua, sed ipse absolute hanc pronuntiat recens est sacramentorũ inuentio. O incauta locutio quasi ad homine sacramenta de nouo forent instituta. Et nõ immediate a Christo. Ex verbis, Nẽpe inordinate prolatis iucurritur hæresis secundũ Hiero. & hæc est præsumptuosa acimpia blasphemia & veritatis dolosa immutatio. Nõ fideliter in sacramentorũ iniuriã garrula, sed ad gubernatorẽ ecclĩæ, & sacrorum institutorem recurramus, illum sedulo excitemus, qui nõ seruit, imperat ventis, sed vt oĩa sedet, portũ salutis indulgeat, hostẽ ecclesię manifestũ cõprimat, quę eccliasticorum sacrorum autori derogat qui & sui erroris cæcitate inuolutus ecclię calumniã infert, Sed transeamus ad propositionis palestrã & suppono quod apostoli & eorũ successores sunt vicarii Christi quantũ ad regimen ecclesiæ cõstituti super fidẽ & fidei sacra. Et sicut non licet eis nec toti ecclĩæ aut concilio gñali constituere aliam ecclesiã, ita non licet eis tradere aliã fidẽ. Nec instituere alia sacra, nec ea mutare, nec in eis q̃ ad substantialia dispensari. Sed per sacra quæ de latere Christi pendẽtis in cruce fluxerunt, ecclia debet esse fabricata. Vnde & Ioan. 19. dicitur. Vnus militũ latus eius aperuit, & cõtinuo exiuit sanguis & aqua. Aperuit, inquit, Euang. latus eius vt illuc quodãmõ vitę hostiũ panderetur, vnde sacra ecclĩæ emanarunt, sine quibus ad vitã non intratur. Sic enim hõ descendẽs de Hierusalẽ in Hierico vulneratus a latronibus ad stabulum reducitur, A Samaritano qui vulnerato appropians, vulnerum alligamẽta adhibuit, dum cõtra originalis pctĩ & actualis vulnera sacrorum remedia Samaritanus instituit. Ille ei instituere dicitur, q̃ illi robur & virtutẽ tribuit, sicut etiã de legũ institutoribus dicitur. Virtutis autẽ sacrorum collator est Christus & ipse solus sacrorũ est institutor, q̃ad modũ etiã deus dedit pplõ hebrai. sacra legalia certo tpe currẽtia & solum illum pplm̃ obligẽtia. Et finaliter ecclia inuẽtores nouitatũ & errorũ diiudicãdo respuit, eosq̃ inter veros prẽs nũerare cõtẽnit.

Particula. xv. Quod sacramentum Eucharistiæ non ministratur laicis sub vtraque specie.

SIc nos existimet hõ, vt ministros Christi & dispensatores mysteriorũ dei. 1. Cor. 3. Mĩstri ecclesiæ deo cooperantur sacra pplõ ministrando mediatores inter deũ & pplm̃ quibus dispensatio credita est. Et licet sacra. instituere & mutare nõ possint quo ad substãtialia, quia hoc est de iure diuĩo, tamẽ eorũ ministratio & dispẽsatio eis credita est, quia hoc est de iure humano. Christus autẽ quo ordine & modo sacm̃ eucharistiæ fidelibus foret ministrãdũ vel sub vna speci vel duplici apostolis & eorum successoribus reliquit ordinandum Et in primitiua ecclia non generaliter, sed in certis ecclĩis fideles laici sub vtraq̃ specie sumebãt. Hoc tũc paucitas fidelium admittebat deuotione concurrẽte cum religiosa cautela, & propter vicinitatem

dñice passionis maior viguit deuotio in populo Christiano, & sic sumentes sub visibili signo & specie appropriata sanguini feruentiores erant, & ad sanguinē effundendū pro fide paratiores. Ad Phili.1. Vobis datum est non solum vt in eum credatis, sed etiam pro illo patiemini. Cessante autē tyrannorum persecutione ecclesia instructa periculis & scādalis ex communione populi sub vtraque specie prouenientibus, concilia generalia celebrare cœpit, ritum antiquum cōmutando, vt videlicet sub specie panis tātum hoc sacramentū laicis daretur. Hinc impie dicit Lutherus. Ego conabor ostendere oēs esse impios qui vtriusq; speciei cōmunionem laicis denegant. Et iterum negare laicis vtranque speciē est impium & tyrānicum. Hæretici enim securi oīa se superare putant, sed sicut vmbraculum custodis trāseunte tpe destruitur, ita congeries hæreticorum mox euanescit, & quia ista assertio temeraria est, & ad solum proiicienda vt ab hoibus conculcetur. Denegatur itaq; coīo sub vtraque specie laicis ob euitationem magnorū periculorū quæ cōtingere possent in distillatione sanguinis, propter multitudinē sese circa altare præmentiū, & item gña le concilīū pręcepit, vt sacerdos eucharistiā sp habeat paratā propter infirmos, ne sine cōione moriantur, de conse. dist. 2. presbyter. Ibi nō præcepit sanguinē seruari, quia opus esset cautela ne effundatur, aut in hyeme cōgeletur, aut in acetū conuertatur. Ex effusione em̄ sanguinis sequeretur nota irreuerentiæ, & Canones pœnitentias iniungunt sacerdotibus negligētibus circa effusionē sanguis. De cō. dist. 2. Si ergo fuisset necessaria coīcatio sub vtraque specie quoad laicos, vtique canon posuisset pœnias graues ipsis laicis circa effusionē sanguinis. Præterea credebant quidā simplices quod in altera spē totū Christū non reciperent, iō vt hic error a cordibus fideliū tollereretur, ecclesia ordinauit, vt laici sub specie panis cōmunicarent. Christus ei totus sub vtraque specie cōtinetur, & sub qualibet specie & sub qualibet particula vtriusque speciei. Qui ergo sub specie panis cōmunicat, totū Christum sumit & cum corpore sanguinē recipit, non enim est corpus animatum & vinum sine sanguine. Bonauētura enī in. 4. dist. 11. q. 2. miraculū adducit de eo, cui exiuit sanguis ab hostia, quia non credebat, quod esset sanguis sub specie panis. Sic sæpe legimus de iudæis qui hostiā consecratā malitiose perforauerunt & sanguis inde stillabat. Sacerdos quoq; in die parasceues, qñ non cōsecrat corpus domini, sub specie panis tātum sumit. Similiter in veteri lege de libaminibus nihil habuerunt offerētes, sed soli sacerdotes, per quod significabatur potus huius sacri, & cum dicitur Ioan. 6. Nisi biberitis. &c. Non nominat speciem vini sed sanguinē. Virtus nanq; huius

sacramenti non dependet a speciebus illis visibilibus, sed a rebus cōtentis sub speciebus. Et Christus quinq; milia hominum satiauit in deserto, & non legitur de potu, & similiter de manna & de pane Heliæ, quæ omnia figurabant eucharistiam. Nec potest aliquis doctorū assignari a quingētis annis, qui teneat q; cōio sub vtraq; spē sit laicis necessaria. Hoc tū est notandū q; ad consecrādum requiritur vtriusq; spēi integritas, ita quod sacerdos offerens sacrificiū non debet consecrare corpus nisi etiam cōsecret sanguinē. In vltima cęna Christus apostolos ordinans sacerdotes dixit, hoc facite in meā cōmemoratiōnē. i. sub vtraque specie conficite, & non dixit sub vtraq; specie aliis date, perfectio enim signi hoc exigit, quia in hoc representatur dñica passio in qua sanguis Christi a corpore fuit separatus, & in hoc implet̄ oblatio Melchisedech. Et in lege Mosi sacerdotes sanguinē offerebant, nō autē laici. Et verbum Apostoli. 1. ad Corin. 9. hunc modum cōmunicandi sub vtraque specie non præcepit, sed permisit & factū Christi in cœna narrauit & præceptum non dedit, sicut in simili dicitur. Soluite templum hoc. &c. Et alibi. Quod facis fac citius. Hoc est verbum permittentis, non præcipientis vel cōsulentis. In scriptura sancta multa verba imperatiui modi, non ponūtur imperatiue vel imperanter, sicut illud. 3. regum. 22. Egredere & fac ita. Et Ioannis. 13. Quod facis fac citius. Sed hæreticus quę non intelligit in scripturis, vt libet interpretatur.

Partícula .xvi. Quod pugnandum est aduersus Turcas.

SI non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris & iustificationibus nostris, citius perdēt nos a terra. 1. Machab. 1. His verbis contrariari videtur vna propositio Luteriana, quæ dicit, Præliari aduersus Turcas, est repugnare deo visitanti iniquitates nostras per illos. Vbi nota, quod in casu a deo permittente fit vt exigentibus peccatis nostris in virga ferrea a deo visitemur & flagellemur in nostram correptionē per infideles, sicut legimus hoc factum fuisse per Hunos & Scotos & Vvādalos, vt Attila diceret se flagellum dei. Sed ex hoc inferre nō debet q; præliare aduersus Turcas sit repugnare deo, &c. nam hoc repugnat gestis veteris testamenti, sacris canonibus, & nouæ legis historiis. Pugnauit ei Israel orante Mose contra Amalechitas, qui figurabant Turcas sicut & cæteræ nationes illius temporis. Amalechitę enim interpretantur gentes brutæ, & ibi designanter Turcæ brutaliter & spurcissime viuētes. Itemque sol retinuit cursum suum ne victoris Iosue retineret

triumphū a cæde pessimorū regum. Madianitarū munitissima castra dissipauit Gedeō. Ammonitarū nūerosum exercitū supauit Iepte. Superbissimos Philisteos hūiliauit Samson, Dauid Goliā. Cananæos exterminauit Delbora, Iudas Machabæus nationes gētium, multa sunt hmōi in veteri lege. Sed. b. Tho. 1. 2. 104. ar. 2. populꝰ Iudęorū ad hoc electus erat a deo ꝙ ex eo Christus nasceret, & ideo oportuit to tū illius populi statū esse ꝓpheticū & figuralē, & iudicialia illi populo tradita sunt figuralia, sicut bella & gesta illius populi exponūtur mystice. Arma eī & victorię ātiquorū patrū, sunt nobis in exēplum bellorum & ꝓ ecclīa pria, vñ sicut tunc pugnatum fuit cōtra incircūcisos, ita in noua lege cōtra infideles, & p̄cipue contra Saracenos. Idē repugnat sacris canōibus. Saracenos enī debemus psequi, qui Christianos persequunt, & ex vrbibus & ꝓpriis sedibꝰ pellunt. 23. q. 8. c. dispar. & ibidē canone oī timore & terrore deposito cōtra inimicos sanctę fidei, & aduersarios oīum religionum agere viriliter studete. Nouit enī omps, si quilibet vrorum morieť ꝙ ꝓ veritate fidei & salūatione prię, ac defensiōe Christianorum mortuus est, & ideo ab eo præmium cæleste cōsequetur, & sic illa bella sunt meritoria, & ergo scd̄m Greg. ad Gennadiū Patritium & Eparchum Africę, sicut antiquitus ducibus cōcessum fuit bellare, sic & modernis, dūmō nō vellent desiderio fundēdi sanguinē, sed rēpub. ꝓ fide Christi ampliādo. Cęterū qd̄ hoc non sit repugnare deo, patet ex gestis Christianorū principū. Cōstantino magno ostēsum est signū crucis, hac voce audita. In hoc Cōstātine vinces, & Theodosio dicit. Onimiū dilecte deo cui militat æther. Et cōuocati veniunt ad classica venti. Insuper Carolus acturus ac pręcellens Godefridus fortissimi Christiani producuntur in testes. Quid Ioānis Huniadis victorias referamus? Quid Georgii Albani triumphos commemoremus? Nonne Conradus marchio montis ferrati, omni anno tempore æstiuo contra Saracenos pugnauit? De hoc poeta Samariensis.

Vnicus ille leo fidei vigor, vnicus immo
Murus & hostilis, vnicus ille timor.
Dux verus, & nostrę Conradus causa salutis,
Qui modo regnantes & fortes fregerat arces,
Cui genus & census robora multa dabant.

¶ Accedet ad hæc oratio ecclesiæ. Omps sempiterne deus, in cuius manu sunt omniū ptātes & omnia iura regnorum: respice ad Romanum benignus imperiū, gentes quæ in sua feritate cōfidunt potētię tuæ dextera cōprimātur. Et sic nisi pugnauerimus contra Turcas, citius perdēt nos a terra. Nonne anno prætereūte Turca Belgradum

apud Danubiū, quā vrbē taurinum appellauere maiores, ætas autē nostra Albā, quod oppidum totius regni Vngariæ erat claustrum & ante murale, in suā cœpit ditionē. Et successu tpis insulā Rhodū a militibus Hierosolymitanis vi bellica accepit, quæ totius orientalis maris erat ianua. Nūc ergo strenui Christiani prīcipes & milites accīgimini & estote filii potētes, vt pugnetis aduersus nationes Tur. da te aīas pro testamento patrū, & mementote operū eorū quæ fecerūt in gñationibus suis, & accipietis gloriā magnā, & nomen ęternū, & ne timueritis potentiā eorū, in deo enim facietis virtutē, & ipse ad nihilū deducet tribulātes nos. Aug. Deus erit exercitus & victoria. In exercitu em̄ nr̄o dux deus estquē nō derelinquimus. 2. Para. 13. Et facite inter vos treugas & inducias scd̄m mādatū sctissimi dñi nr̄i pa.

Partícula. xvij. Et finalis & remissoria. (Adri. vi

AD iniquitatē eorū subleuabunt aīas eorum. Oseę. 4. Hæretici quanto plures, tanto magis deliquunt deo, & iuxta numerū suū āpliant dogmata errorū, & dicendo, deus nihil aliud quęrit nisi veritatē fidei, quā si custodieritis, non curat quid agatis, & sic subleuant aīas eorū in pctis vt non pœniteāt, sed in sceleribus gaudeant. Vnde & populꝰ qui docetur, & sacerdos qui sic dicit, pariter peribunt. Marti. aūt Luter inquit. Christus nunq̄ pctōres coegit timore ad pœnitētiā. Et itē verbum illud est periculosum diui Hiero. siue male positū, si male intellectū, quo pœnitentiā appellat scd̄am post naufragiū tabulā, quasi baptismus nō sit pœnitētia. Cū tñ Lucas referat. Si pœnitentiā nō egeritis, oēs simul pibitis. Et apud euāgelistas baptismus & pœnitētia i numerū ponunt. Pctm̄ quoque actuale cū cōsummatū fuerit, generat mortē, qd̄ nō nisi per pniam expiari pōt, sicut originale p baptismū. Cęterū exorbitanter circa sacra ecclesiæ errat. Hęreticus nēpe est qui male sentit de ecclesiæ sacris. extra de hę re. c. ad abolendā. Et Ambro. seruorū btē virginis. Maior, iquit, oīm infideliū pestis & fidei Iesu magis inimica est hæreticorū negantiū & sophisticantiū fidē euangelicā, sed fides habet quod sacra nouæ lehis efficaciā habent ex Christi passione, sic nō est recēs inuentio scrorum. Et Luter quasi oēs errores Valdēsiū renouat, & ligauit eum diabolus ne valeat stabilis manere, sed omni vēto doctrinæ circūfertur, & eius retributio erit luctus. Nā viā latā peruersitatis arripuit, & a recto tramite abiit. Nec istis erroribus satiatus, etiā vltima duo præcepta decalogi inualidat, asserens ꝙ pctā contra duo vltima p̄cepta decalogi cōmissa sunt prorsus a cōfessione secludēda, cōtra illud Esa. 1. Auferte malū cogitationū vestrarū. Peruersæ cogitatiōes separant a deo, & qui viderit mulierē &c. mechatus est. Mat. 5. Psal. Etm̄

iniquitates operamini in cordibus vestris. Aug. Quicquid vis & nõ potes, deus factũ reputat. Sed qui perdit cõscientiã bonarum cogitationum, necesse est vt in naufragiũ multorũ errorũ deueniat. Et repulsa fidei veritate, in æternũ pereat. Et Mat. 23. Ve vobis qui mãdatis quod foris est, intus autẽ pleni rapina & ĩmunditia. Cõtra quoq; frẽs mendicãtes perperã loquitur, & tñ Six. 4. in extraua. vices illius ait, cum in veritate fides nostra sit illuminata & ecclĩa exaltata per Mẽdicantes & præsertim p̃ Ord. Præd. & Min. vt iu. test. De operibus nris scribit sic, Opera nihil sunt corã deo, aut oĩa sunt æqualia, quantũ ad meritũ pertinet. Ponit vnam hipotheticã disiunctiuã, cuius vtraque pars est falsa. Fides enĩ sine operibus otiosa & mortua est, & qui facit veritatẽ venit ad lucẽ, vt manifestentur opera eius, quia in deo facta sunt. Ioan. 3. Contra secundã partẽ est disputatio Hiero. in. 2. lib. cõtra Iouinianũ, quia si oĩa opera essent æqualia, oẽs sancti haberẽt vnam remunerationẽ. Contra illud In domo patris mei mansiones multæ sunt, Et stella differt a stella. De aliis articulis dãnatis ĩ Bulla Apostolica & Edicto Imperiali, & in determinationibus vniuersitatis Parisien & aliarũ, & in Doctrinatione multorũ doctorũ supsedere volo, nec necesse est, vt singula deliramẽta, quæ hæretici proferũt, vnus libellus subuertat. Offero tñ omnia p̃fata iudicio aliorũ melius sentiẽtiũ, & submitto me & mea paucula scripta correctioni eorundem.

FINIS.

Fratris Matthæi Vvismariani, Ordinis Prædi. in Martinum Lutherum conspurcatorem Christianę religionis impudentissimum Pentacontostichon.

Semideos sese cupiunt plærique videri,
Quos vix humanum nomen in orbe decet.
Cornigero vult rana boui præstare palustris,
Pulchrior est niueo coruus olore sibi.
Vile culex animal mentitur grande elephanti
Robur, aranea apis num lupus agnus erit?
Mus leo magnanimus, ceruus vulpecula haberi
Appetit excelsus, candidus ater homo.
Omnia cernimus inuerti nequam ingeniorum
Vipereo flatu, quem stolida ora vomunt.
Post primeuorum diruptas hæreticorum,
Et fusas acies, en noua monstra fremunt.
Lutra rapax genere amphibio exteriore Luterus.
Pelle nitens, intus viscera fœda trahit.

Impius, elatus, trux, intractabilis, audax,
Garrulus, imprudens, perfidus, asper, hebes.
In sublime ratus crassum se figere posse.
Ingenium numen, lucido ab axe ruit.
Sæua cui ambitio doctos incessere suasit,
Illustresque viros nominis aucta famæ.
Rumpitur immiti sciolus præsumptor agone,
Hieronymo Ambrosio cedere turpe putans.
Indocta indoctus diffudit dogmata doctor,
Nimirum indocilis rite docere nequit.
O Martine tuis cum complicibus resipisce,
Ni phlegetonteis eligis obrui aquis.
Vos o terrigene vos conuenio, meminisse,
Vos volo pollicitum fœdus in ede dei.
Ingenitas quando sordes sacra diluit vnda,
Nonne indicta atro bella fuere duci.
Cur ergo æthereo deserto principe fumis,
Vestra excecantur lumina, migrat honor?
Cur crudeles heroas præfertis auito,
Regi, a quo vobis mens deiformis inest?
Cur immũdus adhuc dominatur apostata vestri,
Dux ratione carens, mancipiumque necis.
Inclyta dic sodes vasti Germania mundi,
Pars haud infima, dic error hic vnde tibi.
Hactenus emicuit probitas tua claraque virtus,
Romani imperii qua duce in arce sedes.
Sceptra tenes, & magni orbis moderaris habenas,
Decretis parent omnia regna tuis.
Plecte igitur fontes, & noxia pelle aconita,
Duret vt æternum gloria in orbe tua.
Cerne applaudentem tibi summo ex ethere regem,
Hymnos cui recinat sexus vterque pios.
Cæsare Germano, Germano ecclesia gaudet,
Pontifice, id nouiter prouido agente deo.
Longeui superes rex maxime Nestoris annos,
O Carole, o felix viue Hadriane diu.

FINIS.

Impressum Parisiis, per Petrũ Vidouæũ,
Impẽsis honesti viri Ioannis parui.
Anno a partu virgineo M.
D. 24. 13. mensis Iulii.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca